ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΤΕΛΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ

ΦΙΛΟΤΕΛΙΚΗ ΨΗΦΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Σημάνσεις που σημάδεψαν ταχυδρομικά αντικείμενα • τα οποία αντιμετώπισαν «περιπέτειες» κατά τη διακίνησή τους •

Νίκος Μαλλούχος

Βοηθητικές σημάνσεις ταχυδρομικών αντικειμένων

ΒΑΡΚΙΖΑ
2022

Νίκος Μαλλούχος

Γεννήθηκε το 1945 στην Αθήνα.

Ασχολείται με τον φιλοτελισμό από 10 ετών.

Έχει λάβει μέρος σε Εθνικές, Βαλκανικές και Διεθνείς φιλοτελικές εκθέσεις αποσπώντας σημαντικά βραβεία. Παράλληλα έχει δημοσιεύσει ποικίλα άρθρα σε φιλοτελικά περιοδικά, ενώ συμμετείχε επανειλημμένως σε φιλοτελικά συμπόσια.

Τις τελευταίες δεκαετίες μελετά τις ελληνικές «βοηθητικές σημάνσεις» (auxiliary markings). Τα αποτελέσματα των μελετών αυτών καταγράφονται στο ανά χείρας βιβλίο.

Στα φιλοτελικά του ενδιαφέροντα συμπεριλαμβάνεται και η συλλογή Καρτών Μάξιμουμ. Είναι Εθνικός Κριτής στην τάξη της Μαξιμαφιλίας. Από το 2001 είναι Πρόεδρος της Ένωσης Ελλήνων Συλλεκτών Καρτών Μάξιμουμ (ΕΕΣΚΜ) και Αντιπρόσωπος (Delegate) της Ελλάδας στην Επιτροπή Μαξιμαφιλίας (Commission) της FIP. Ταυτόχρονα, συντάσσει και επιμελείται την έκδοση του επίσημου οργάνου της ΕΕΣΚΜ, του περιοδικού ΜΑΞΙΜΑΦΙΛΙΑ.

Ως μέλος Οργανωτικών Επιτροπών, συμμετείχε στη διοργάνωση πολλών φιλοτελικών εκθέσεων, μεταξύ των οποίων οι BALKANMAX του 1983 & 1995, οι ΜΑΞΕΛΛΑΣ του 1988 & 1995, οι ΜΑΞΙ-ΘΕΜΑ 1989 & 2016, η ΕΛΛΑΔΑ – ΚΥΠΡΟΣ 2013, η NOTOS 2015 και πρόσφατα η NOTOS 2021.

Την 25.9.2021 εκλέχτηκε Πρόεδρος της Ελληνικής Φιλοτελικής Ομοσπονδίας. Συμμετέχει ex officio στο «γνωμοδοτικό συμβούλιο» των ΕΛΤΑ.

Νίκος Μαλλούχος

ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΩΝ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ

Σημάνσεις που σημάδεψαν
ταχυδρομικά αντικείμενα,
τα οποία αντιμετώπισαν
«περιπέτειες» κατά τη
διακίνησή τους

Βάρκιζα Αττικής 2022

Ταχυδρομικό αντικείμενο

Ταχυδρομικό αντικείμενο, σύμφωνα με τον Νόμο υπ' αριθ. 2668/98 (ΦΕΚ 282/18-12-98), ονομάζεται ένα αντικείμενο με συγκεκριμένο παραλήπτη, αποστελλόμενο υπό την τελική του μορφή, στην οποία το αναλαμβάνει ο φορέας παροχής της καθολικής υπηρεσίας. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν πέραν των αντικειμένων αλληλογραφίας και βιβλία, κατάλογοι, εφημερίδες, περιοδικά, ταχυδρομικά δέματα μέχρι 20 χιλιογράμμων (που περιέχουν αντικείμενα με ή χωρίς εμπορική αξία), καθώς και τα κείμενα, που έχουν διαβιβαστεί μέσω της διαδικασίας του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου από τη στιγμή που, υπό την τελική τους μορφή, εγκλείονται σε φάκελο προς επίδοση.

Νίκος Μαλλούχος,
Βοηθητικές σημάνσεις ταχυδρομικών αντικειμένων

ISBN: 978-618-00-3963-4

Βάρκιζα Αττικής Ιούνιος 2022

Η αντιγραφή ή παράθεση κειμένων και φωτογραφιών για μη εμπορική χρήση
είναι ελεύθερη, υπό τον όρο ότι θα αναφέρεται η προέλευσή τους.
Απαιτείται, ωστόσο, η σύμφωνη γνώμη των τρίτων για αναδημοσιευμένα κείμενα τους
ή φωτογραφίες συλλεκτικών αντικειμένων τους.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ 5
ΕΙΣΑΓΩΓΗ 6
1. ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΗ ΕΝΩΣΗ (UPU) ΟΙ ΠΡΩΤΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ (1.4.1887) 9
2. ΥΠΟΔ. 1031 ΑΥΤΟΚΟΛΛΗΤΕΣ ΕΤΙΚΕΤΕΣ ΕΠΙΣΤΡΕΦΟΜΕΝΗΣ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ (1985) 21
3. ΥΠΟΔ. 1030 ΑΥΤΟΚΟΛΛΗΤΗ ΕΤΙΚΕΤΑ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗΣ ΛΑΘΩΝ ΣΤΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Ή ΤΟΝ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΚΩΔΙΚΑ (1986 ?) 26
4. ΤΥΠΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΕΠΙΣΤΡΕΦΟΜΕΝΗΣ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ (1970) 28
5. ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΠΙΣΤΡΕΦΟΜΕΝΗΣ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ 34
5Α. Σημάνσεις χειρός πολλαπλών επιλογών, τυποποιημένες και μη 41
5Β. Σημάνσεις χειρός απομίμηση υποδείγματος 1031 (2007) 53
6. ΜΕΜΟΝΩΜΕΝΕΣ ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ ΛΟΓΩ ΠΑΡΑΛΕΙΨΕΩΝ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΕΑ 59
6Α. «Άγνωστος» 60
6Β. «Συνωνυμία» 66
6Γ. «Διεύθυνση ανεπαρκής ή δυσανάγνωστος» 68
6Δ. «Λαθεμένη αναγραφή τομέα ή ταχ. κώδικα» 80
6Ε. «Παράλειψη αναγραφής Ταχ. Θυρίδας» 88
6ΣΤ. «Λαθεμένη κατάθεση αλληλογραφίας», «Ευρέθη εις το κιβώτιον» 97
7. ΜΕΜΟΝΩΜΕΝΕΣ ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ ΛΟΓΩ ΑΙΤΙΩΝ, ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΟΝ ΠΑΡΑΛΗΠΤΗ 104
7Α. «Μετώκησε», «Ανεχώρησε», «Ανεχώρησε χωρίς ν' αφήσει διεύθυνση» 105
7Β. «Απεβίωσε», «Διελύθη» 114
7Γ. «Αζήτητον», «Ειδοποιήθη», «Επιστρέφεται» 119
7Δ. «Απαράδεκτον» 134
8. ΟΙ ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ: «ΕΞΕΦΩΝΗΘΗ» «ΕΚΦΩΝΗΘΗΚΕ» 139
9. ΕΚΤΥΠΩΣΗ ΕΤΙΚΕΤΑΣ «ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ – RETOUR» ΣΕ ΤΥΠΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ «ΟΜΑΔΙΚΗΣ ΚΑΤΑΘΕΣΗΣ» 144
10. ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΕΣ ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΣΗΜΑΝΣΕΙΣ 146
11. Η ΒΟΗΘΗΤΙΚΗ ΣΗΜΑΝΣΗ: «ΛΑΘΕΜΕΝΗ ΔΙΑΒΙΒΑΣΗ» 153
12. ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΩΝ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΩΝ 156
13. ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΕΣ ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΩΝ ΔΙΑΝΟΜΕΩΝ 158
14. ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΣΗΜΑΝΣΕΙΣ (ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΕΣ ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ Ή ΑΥΤΟΣΧΕΔΙΕΣ ΕΤΙΚΕΤΕΣ) ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ 164

15. «ΟΙΚΟΘΕΝ» ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΩΝ 166
15Α. Πιστοποίηση κατάστασης και καταγραφή περιεχομένου αλληλογραφίας 169
15Β. Πρωτόβουλη (ΟΙΚΟΘΕΝ) εξασφάλιση αλληλογραφίας με ίχνη παραβιάσεως ή καταστροφής 181
16. Η ΒΟΗΘΗΤΙΚΗ ΣΗΜΑΝΣΗ «ΑΧΡΗΣΤΟΝ» 187
17. ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ Ή ΜΗ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΩΝ ΤΕΛΩΝ 193
17Α. Η ανθρωπιστική οργάνωση CARE 204
17Β. Αμερικανική ταχυδρομική ατέλεια του 1945 209
18. ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ ΔΙ' ΙΔΙΩΝ ΜΕΣΩΝ 212
19. ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟ ΚΑΙ ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ 221
19Α. «Ύποπτον τελωνήσιμον», «Ύποπτον τελωνισμού» 222
19Β. Σύγχρονες τελωνειακές διαδικασίες 227
19Γ. Μια σήμανση ...γυναικεία 230
19Δ. Επιστροφή λόγω απαγόρευσης παραγγελιών 232
20. ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΔΙΑΚΟΠΗΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ 234
20Α. Γεγονότα πριν από το 1940 237
20Β. Δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος 238
20Γ. Ψυχρός πόλεμος 244
20Δ. Ο εμφύλιος του Λιβάνου 245
20Ε. Ο πόλεμος του Κόλπου 246
20ΣΤ. Ο εμφύλιος του Κογκό 247
20Ζ. Η εξέγερση στη Λιβύη 248
20Η. Η κρίση στην Κριμαία (2014) – Ο πόλεμος στην Ουκρανία (2022) 251
20Θ. Ατυχήματα 253
21. ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ 257
22. ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΩΝ ΓΡΑΦΕΙΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ 264
23. ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΜΕΣΩ 3ΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ Ή ΜΕ ΜΕΣΑ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΣ 266
24. ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΥ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟΥ 268
25. ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΜΕ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ 272
26. ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΜΕΤΑ ΚΑΙ ΑΝΕΥ ΙΣΠΑΝΙΚΟΥ ΚΗΡΟΥ 276
27. «ΕΓΓΡΑΦΗΤΕ ΕΙΣ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ» 284
28. ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΡΑΤΟΥΣ – ΠΟΛΙΤΗ: ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΕΣ ΑΙΤΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΩΝ ΣΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΚΟΡΟΝΟΪΟΥ 286
ΕΠΙΛΟΓΟΣ 289

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Πριν από 50 και πλέον χρόνια μου επιστράφηκε μια επιστολή με την ένδειξη «ΑΠΕΒΙΩΣΕΝ». Δεν ξέρω γιατί, αλλά η απλή αυτή σήμανση με συγκλόνισε, καθώς τελείως απρόσμενα πληροφορήθηκα ένα σημαντικό γεγονός. Ένας άνθρωπος, με τον οποίο αλληλογραφούσα και είχα αναπτύξει μια φιλική σχέση – δεν υπήρχαν τότε emails και τα τηλεφωνήματα ήταν ακριβά – είχε αναχωρήσει αιφνιδίως για το ταξίδι χωρίς επιστροφή.

Παράλληλα όμως, η ένδειξη αυτή αποτέλεσε την αφορμή για να ενσκήψω με προσοχή πάνω στις διάφορες βοηθητικές σημάνσεις, οι οποίες, όπως ανακάλυψα εκ των υστέρων, συνόδευαν πάντοτε τις επιστολές εκείνες, που η διακίνησή τους είχε εξελιχθεί σε μικρή ή μεγάλη «περιπέτεια».

Η παρούσα μελέτη δεν είναι τίποτα περισσότερο από μια, όσο το δυνατόν, πληρέστερη παρουσίαση όλων αυτών των βοηθητικών σημάνσεων –- φυσικά αποκλειστικά εκείνων που, κατά καιρούς, έχουν χρησιμοποιηθεί από τα ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΑ –- προκειμένου έτσι να διευκολυνθούν μεταγενέστεροι ερευνητές στην ενασχόλησή τους με αυτές.

Οπωσδήποτε, αισθάνομαι την ανάγκη να ευχαριστήσω δημόσια όλους εκείνους τους φίλους, που με πολύ ενδιαφέρον στάθηκαν δίπλα μου όλα αυτά τα χρόνια της έρευνας και των αποκαλύψεων, συμβάλλοντας όχι μόνο με τις πολύτιμες πραγματικά γνώσεις τους, αλλά και με συναφή ταχυδρομικά αντικείμενα από τα προσωπικά τους αρχεία, με στόχο πάντοτε την εξαγωγή πληρέστερων συμπερασμάτων.

Ιδιαίτερα όμως, θα ήθελα να ευχαριστήσω, ακολουθώντας αλφαβητική σειρά, τους Αντώνη Βιρβίλη, Αλέκο Γαληνό, Άγγελο Καμπουράκη, Παντελή Λεούση, Σωκράτη Μπόζοβιτς, Γιάννη Νταή, Γιώργο Σωτηρόπουλο και Κώστα Χαζάπη. Ξεχωριστές ευχαριστίες στον Περιφερειακό Διευθυντή των ΕΛΤΑ κ. Γ. Τζόκα.

Τέλος, δεν πρέπει να παραλείψω να διατυπώσω το θαυμασμό μου στο έργο του τ. Επιμελητή Φιλοτελισμού (Senior Curator of Philately) του Ταχυδρομικού Μουσείου του Λονδίνο διακεκριμένο φιλοτελιστή κ. Muir.

Ν. Μαλλούχος
Ιούνιος 2022

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα φιλοτελική μελέτη φιλοδοξεί να καλύψει ένα πεδίο της ταχυδρομικής ιστορίας, του οποίου η έρευνα παρουσιάζει αυξημένο ενδιαφέρον, καθώς τα ευρήματά της, πολλές φορές απρόσμενα, καλύπτουν ένα τεράστιο εύρος πληροφοριών.

Πρόκειται για τις **βοηθητικές σημάνσεις**, που μας δίνουν πρόσθετες πληροφορίες, σχετικά με τη διακίνηση ενός ταχυδρομικού αντικειμένου και γενικότερα για κάθε «περιπέτεια», που ενδεχομένως έλαβε χώρα κατά την υπηρεσιακή διαχείρισή του. Είναι προφανές ότι οι πληροφορίες αυτές σε καμιά περίπτωση δεν πρέπει να συγχέονται με τις πληροφορίες, που απορρέουν από τα σήμαντρα, τόσο του ταχυδρομικού γραφείου προέλευσης, όσο και εκείνου του προορισμού, του γράμματος ή του εντύπου.

Στο διεθνές φιλοτελικό στερέωμα οι συγκεκριμένες σημάνσεις (markings) αναφέρονται, κυρίως με τον όρο «βοηθητικές» (auxiliary) και επικουρικά ως «πληροφοριακές» (informative), «υποδείξεων» (Instructional) ή «συμπληρωματικές» (supplementary).

> **Επιγραμματικά, βοηθητικές σημάνσεις είναι οι σημάνσεις εκείνες, που τίθενται επί των φακέλων και λοιπών ταχυδρομικών αντικειμένων με σφραγίδες χειρός ή μηχανής και ακόμη οι επικολλημένες ετικέτες, οι χειρόγραφες σημειώσεις, καθώς και κάθε άλλη ένδειξη, που έχει τεθεί με οποιονδήποτε άλλο σύγχρονο τρόπο και η οποία καταδεικνύει ότι το ταχυδρομικό αντικείμενο έτυχε, λόγω ειδικών συνθηκών, ιδιαίτερης προσοχής κατά τη διακίνησή του.**

Ενδεικτικά αναφέρονται σημάνσεις και ταινίες εξασφάλισης του αντικειμένου (λόγω φθοράς ή μερικής καταστροφής του), αδυναμίας παράδοσής του (λόγω άρνησης παραλαβής του από τον παραλήπτη ή μη ορθής αναγραφής της διεύθυνσής του), δυσκολίες προώθησης (λόγω πολεμικών ή άλλων γεγονότων). Υπάρχουν ακόμη σημάνσεις για τη μη ορθή ή εκπρόθεσμη παράδοση της αλληλογραφίας στις ταχυδρομικές αρχές, ανεπάρκειας τελών, υποχρεώσεις σε τελωνειακές ή αστυνομικές αρχές, επισήμανση απρόβλεπτων γεγονότων, ακόμη και για την πιστοποίηση της τελικής κατάληξης των επιστολών σε αρχείο «αχρήστων».

Με μια ευρύτερη θεώρηση, οι βοηθητικές σημάνσεις περιλαμβάνουν συνοδευτικά σημειώματα της ταχυδρομικής υπηρεσίας (χειρόγραφα ή μη) και υπηρεσιακούς φακέλους εξασφάλισης αλλοιωμένης αλληλογραφίας, ενώ μπορεί ακόμη να αναφερθούν και βοηθητικές σημάνσεις από αρχές εκτός της ταχυδρομικής υπηρεσίας (φυλακές, στρατιωτικές μονάδες κλπ.), αλλά και ιδιωτικές (ξενοδοχεία, ναυτιλιακές εταιρείες κ.ά.).

Η εξαντλητική καταγραφή και η συστηματική ταξινόμηση των βοηθητικών σημάνσεων είναι πρακτικά ανέφικτες, δεδομένου ότι οι περισσότερες κατασκευάζονται, ως σφραγίδες κυρίως, με ευθύνη των «υπηρεσιακών λειτουργών» – οι οποίοι διαχειρίζονται τις ταχυδρομικές αποστολές και τα αντικείμενα της αλληλογραφίας – ύστερα βέβαια από γενικότερες οδηγίες της Κεντρικής Υπηρεσίας. Εντοπίζονται όμως και πάρα πολλές περιπτώσεις, κατά

τις οποίες οι υπόψη σφραγίδες κατασκευάζονται και χρησιμοποιούνται από τα κατά τόπους ταχυδρομικά γραφεία, ως μια «οργανωτικής μορφής» διευκόλυνση της πιστοποίησης ενεργειών ή καταγραφής τρεχουσών δυσλειτουργιών. Στις περιπτώσεις αυτές δεν υπάρχουν σχετικές οδηγίες, γεγονός, που κάνει ακόμη πιο δύσκολη τη συστηματική μελέτη των συγκεκριμένων σημάνσεων και ετικετών.

Ωστόσο, θα πρέπει να δεχτούμε ένα γενικό διαχωρισμό των βοηθητικών σημάνσεων, με βάση τον «εννοιολογικό προσδιορισμό» κάθε σήμανσης. Ειδικότερα, μπορούμε να διακρίνουμε τις εξής πολύ γενικές περιπτώσεις – που είναι απόρροια ενεργειών ή παραλείψεων – οι οποίες αφορούν:

Α. **Τον αποστολέα**. Ενδεικτικά: Διεύθυνση Ανεπαρκής, Διεύθυνση Δυσανάγνωστος, Εσφαλμένη αναγραφή ταχυδρομικού τομέα ή κώδικα, Παράλειψη αναγραφής ταχυδρομικής θυρίδας ή λανθασμένη αναγραφή της (αφορά κυρίως αγροτικό ταχυδρομείο), Άγνωστος, Συνωνυμία, Ανεπάρκεια τελών, κ.ά.

Β. **Τον παραλήπτη.** Ενδεικτικά : Ανεχώρησε, Ανεχώρησε χωρίς ν' αφήσει διεύθυνση, Έφυγε, Μετώκησε, Απαράδεκτο, Αζήτητο, Απεβίωσε, Διαλύθηκε (για ΝΠ), Η θυρίδα εγκαταλείφθηκε κ.ά.

Γ. **Λειτουργικές διαδικασίες των Ταχυδρομικών Αρχών.** Ενδεικτικά: Πιστοποίηση κατάστασης ταχυδρομικού αντικειμένου και περιγραφή του περιεχομένου του. Οίκοθεν εξασφάλιση, Λαθεμένη διαβίβαση, Διακοπή δρομολογίων, Αδυναμία παράδοσης, Οριστική απόρριψη (ΑΧΡΗΣΤΟΝ), εκ των υστέρων διαπίστωσης ανεπάρκειας τελών, καθώς και οδηγίες και παροτρύνσεις προς αποστολείς και παραλήπτες επιστολών για διάφορα διαδικαστικά θέματα.

Δ. **Απρόοπτους εξωτερικούς παράγοντες.** Ενδεικτικά: Πολεμικά γεγονότα, Ατυχήματα.

Ε. **Θέματα ρυθμιζόμενα από το Νόμο. Ενδεικτικά:** Λαθραία μεταφορά, Κατάσχεση αλληλογραφίας, Τελωνειακές διατυπώσεις, Υποχρεωτική παροχή ατέλειας (πχ. μετά από φυσικές καταστροφές).

Όλες οι παραπάνω περιπτώσεις και πολλές άλλες παρόμοιες ή μη, θα αναφερθούν εκτενώς στα επόμενα κεφάλαια. Αξίζει να σημειώσουμε ότι διεθνώς η ποικιλία των βοηθητικών σημάνσεων είναι ατέλειωτη. Ως παραδείγματα αναφέρουμε βοηθητικές σημάνσεις σχετικά με αδυναμία παράδοσης λόγω ύπαρξης σκύλου στην αυλή ("*dog in yard*"), προβλήματος στο γραμματοκιβώτιο ή μη ύπαρξης σημείου για παράδοση της αλληλογραφίας ("*mailbox problems*" – "*no place to leave mail*"), ενώ στη δική μας περίπτωση υπάρχει η σήμανση *«αδύνατη η παράδοση λόγω επικινδυνότητας εντός του συνοικισμού των τσιγγάνων»*.

Εδώ είναι αναγκαία η διευκρίνιση ότι η παρούσα μελέτη έχει ως αφετηρία της την 1.4.1887, ημερομηνία κατά την οποία η Παγκόσμια Ταχυδρομική Ένωση (UPU) κατέστησε για τα μέλη της υποχρεωτική την αναγραφή επι των φακέλων της αλληλογραφίας τους λόγους τυχόν επιστροφή τους[1]. Κατά συνέπεια βοηθητικές σημάνσεις της προγραμματοσημικής περιόδου ή και της πρώτης περιόδου λειτουργίας του ταχυδρομείου (διαβατικές, όπως ΕΛΛΑΣ ΔΙΑ ..... , επάρκειας ή μη τελών όπως, ΠΕΜΣ, ΠΕΛ, ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ, και άλλες) δεν περιλαμβάνονται, με ελάχιστες ειδικές εξαιρέσεις, οι οποίες μετεξελίχθηκαν σε νεότερες πληροφορικές σημάνσεις.

Πρέπει, επίσης, να σημειωθεί ότι βοηθητικές σημάνσεις είναι, κατά γενική παραδοχή, οι σημάνσεις εκείνες, που ένα ταχυδρομικό αντικείμενο λαμβάνει κατά τη διαδρομή της διακίνησής του. Αυτός είναι και ο λόγος, που στην παρούσα μελέτη έχουν εξαιρεθεί οι συνήθεις σημάνσεις, που αποτυπώνονται στο ταχυδρομικό αντικείμενο κατά την παράδοσή του σε ταχυδρομική θυρίδα, όπως ενδεικτικά ΣΥΣΤΗΜΕΝΟ, ΕΠΕΙΓΟΝ – ΚΑΤΕΠΕΙΓΟΝ, ΑΠΟΔΕΙΞΗ ΠΑΡΑΛΑΒΗΣ (AR), ΑΝΤΙΚΑΤΑΒΟΛΗ, κ.ά.

Επίσης δεν περιλαμβάνονται οι ειδικές αναμνηστικές σφραγίδες, μια και δεν προσθέ-

1 Αναλυτικά στο επόμενο κεφάλαιο.

τουν κάποια πληροφορία ως προς τη διακίνηση της αλληλογραφίας (απλώς χρησιμοποιούνται για τον εορτασμό ή προβολή κάποιου σημαντικού γεγονότος), καθώς και οι σφραγίδες λογοκρισίας, ελέγχου συναλλάγματος, αλλά και αεροπορικού ταχυδρομείου – πάντοτε με ευάριθμες εξατομικευμένες εξαιρέσεις – καθώς θεωρούμε ότι αυτές έχουν μελετηθεί ήδη σε βάθος και αποτελούν ιδιαίτερα ανεξάρτητα κεφάλαια της ταχυδρομικής ιστορίας και του αεροφιλοτελισμού.

Οφείλουμε, τέλος, να επισημάνουμε την έλλειψη ελληνικής βιβλιογραφίας για θέματα βοηθητικών σημάνσεων, με εξαίρεση μεμονωμένων παρουσιάσεων σε φιλοτελικά περιοδικά.

Σε διεθνές επίπεδο συναντάμε αρκετές σχετικές έρευνες και αναφορές, πλην όμως ειδικότερες παραπομπές σε ελληνικές βοηθητικές σημάνσεις δεν υφίστανται, με εξαίρεση εκείνες, που είναι απόρροια των αρχικών σχετικών οδηγιών της UPU (κεφάλαιο 1) και αεροπορικών ατυχημάτων (κεφάλαιο 20ι).

1. ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΗ ΕΝΩΣΗ (UPU) ΟΙ ΠΡΩΤΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ (1.4.1887)

Ο ρόλος της βιομηχανικής επανάστασης του 19ου αιώνα στην εξέλιξη των ταχυδρομικών υπηρεσιών υπήρξε καταλυτικός. Η οικονομική ανάπτυξη στηριζόταν σε μεγάλο βαθμό στην ύπαρξη επίκαιρων πληροφοριών, αλλά και στη δυνατότητα παροχής οδηγιών με ασφάλεια, εμπιστευτικότητα και πάνω απ' όλα ταχύτητα.

Με την εκμετάλλευση των νέων μέσων συγκοινωνίας (σιδηρόδρομος, ατμόπλοια), οι κρατικές ταχυδρομικές αρχές άρχισαν να καλύπτουν όλο και πληρέστερα τις πιο πάνω απαιτήσεις, ενώ με την εισαγωγή της χρήσης του γραμματοσήμου (1840), οι προσφερόμενες υπηρεσίες έγιναν προσιτές και στο ευρύ κοινό.

Η αλληλογραφία άρχισε να διασχίζει, σαν ένας ανεμπόδιστος χείμαρρος, βουνά και χαράδρες, ωκεανούς και θάλασσες, λίμνες και πεδιάδες. Και πάνω απ' όλα διέσχιζε τα σύνορα όμορων κρατών και όχι μόνο. Έτσι πολύ σύντομα έγινε κατανοητό ότι πρέπει να υπάρξει μια παγκόσμια οργάνωση με στόχο την επίτευξη συμφωνιών ως προς τον τρόπο διακίνησης της αλληλογραφίας και θέσπιση υποχρεώσεων των ταχυδρομικών αρχών μεταξύ τους.

Το 1874, στη Βέρνη της Ελβετίας, 22 κράτη (μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα) δημιουργούν ύστερα από ένα ιδρυτικό συνέδριο την Παγκόσμια Ταχυδρομική Ένωση (Union Postale Universelle - UPU). Σήμερα η Ένωση έχει παγκοσμίως 192 κράτη-μέλη. Πολύ σύντομα άρχισαν να εξετάζονται διάφορα θέματα ταχυδρομικής διαχείρισης, μεταξύ των οποίων και μια πρόταση της Γερμανικής Ταχυδρομικής Υπηρεσίας σχετικά με την ανάγκη αναγραφής των αιτίων, εξαιτίας των οποίων κάποια επιστολή επιστρέφεται στον αποστολέα της. Ουσιαστικά πρόκειται για την πρώτη προσπάθεια συστηματικής καταγραφής των αιτίων επιστροφής των ταχυδρομικών αντικειμένων, κατά τρόπο αναγνωρίσιμο και διεθνώς αποδεκτό. Η σχετική πρόταση υιοθετήθηκε από την ολομέλεια της UPU, η οποία κυκλοφόρησε στα μέλη της εγκύκλιό της, με την οποία καθιστούσε υποχρεωτική, από 1.4.1887, την αναγραφή των λόγων επιστροφής κάποιου ταχυδρομικού αντικειμένου.

Η παραπάνω εγκύκλιος προέβλεπε, κατ' αρχάς, τις ακόλουθες αιτιολογίες:

- «Inconnu – άγνωστος»
- «Refusé – απαράδεκτον»
- «Non réclamé– μη ζητηθέν »
- «Parti – ανεχώρησε»
- «Parti sans laisser d'adresse – ανεχώρησεν χωρίς ν' αφήσει διεύθυνσιν»
- «Décédé – απεβίωσεν»

ενώ δεν απέκλειε τη διατύπωση και άλλων αιτιολογιών.

Επίσης καθόριζε ότι οι αιτίες επιστροφής θα μπορούσαν να τυπωθούν σε ετικέτες

με γόμα, σε διαφανές χαρτί ή να τίθενται (επί των επιστολών) με σφραγίδες. Οι αιτίες θα αναγράφονταν στα Γαλλικά (ως διεθνή γλώσσα της UPU), αλλά θα μπορούσαν να αναφέρονται και στην τοπική γλώσσα. Την πρόταση συνόδευαν και παραδείγματα ετικετών.

Ο Επιμελητής Φιλοτελισμού (Senior Curator of Philately) του Ταχυδρομικού Μουσείου στο Λονδίνο, διακριμένος φιλοτελιστής Douglas N. Muir, σε εμπεριστατωμένο άρθρο του στο περιοδικό της ΕΦΕ «ΦΙΛΟΤΕΛΕΙΑ» (τεύχος 694/2015), αναφέρεται λεπτομερώς στη συγκεκριμένη εγκύκλιο, καθώς και στην εφαρμογή των οδηγιών της από την Ελλάδα. Λόγω της σημασίας, που έχει η συγκεκριμένη απόφαση της UPU για την καθιέρωση των πληροφοριακών σημάνσεων, παραθέτουμε, μετά από έγκριση του συγγραφέα, αυτούσιο το σχετικό άρθρο.

[σσ: Το άρθρο γράφτηκε το 2015. Έκτοτε υπήρξαν και άλλα ευρήματα, τα οποία συμπληρώνουν τις αναφορές του D. Muir. Οι αριθμοί των παραπομπών έχουν μεταβληθεί και πλέον αναφέρονται στη νέα αρίθμηση, που έχει χρησιμοποιηθεί, είτε στον πίνακα των ετικετών (χαρακτηρίζονται με α/α), είτε στη φωτογραφική παρουσίαση των ίδιων των ταξιδεμένων φακέλων (χαρακτηρίζονται με αρίθμηση Εικ.)].

Ετικέτες επιστροφής αλληλογραφίας
Greek Return-to-Sender labels

Από τον Douglas N. Muir RDP

Πρώτη πρόταση της Παγκόσμιας Ταχυδρομικής Ένωσης (UPU)

Τον Ιανουάριο του 1886, η Αυτοκρατορική Γερμανική Ταχυδρομική Διεύθυνση, υπό τον διακεκριμένο Henrich von Stephan, έκανε μια πρόταση στη σχετικά νέα γραμματεία της Παγκόσμιας Ταχυδρομικής Ένωσης (ΠΤΕ), στην ίδρυση της οποίας είχε πρωτοστατήσει. Στην πρόταση τονιζόταν ότι δεν υπήρχε ομοιομορφία στον τρόπο χαρακτηρισμού των επιστρεφόμενων επιστολών. Κάποιες είχαν ενδείξεις για τα αίτια, κάποιες όχι και κάποιες χρησιμοποιούσαν διατύπωση αποκλειστικά στην εθνική τους γλώσσα. Η στιγμή είχε φθάσει για την υιοθέτηση κάποιας ομοιομορφίας.

Προτάθηκε λοιπόν το γραφείο προορισμού να ειδοποιεί το γραφείο καταγωγής για την αιτία της μη παράδοσης, με τις εξής ενδείξεις στην επίσημη γαλλική γλώσσα: «inconnu», «refusé», «non réclamé»,»parti» (ή «parti sans laisser d'adresse») και «décédé», δηλαδή: «άγνωστος», «απαράδεκτον», «μη ζητηθέν», «ανεχώρησε» (ή «ανεχώρησε χωρίς να αφήσει διεύθυνση»), «απεβίωσεν» (κοινοποιήθηκε στα μέλη με την υπ' αριθ. 378/22/20.1.1886 εγκύκλιο).

Οι αιτίες επιστροφής θα μπορούσαν να τυπωθούν σε ετικέτες με γομμαρισμένο διαφανές χαρτί ή ν' αποτυπωθούν με σφραγίδα. Θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί η εθνική γλώσσα, παράλληλα προς τη γαλλική, τη διεθνής γλώσσα της ΠΤΕ. Συνημμένη στην εγκύκλιο υπήρχε μια θαυμάσια εικονογράφηση του πώς θα ήταν οι ετικέτες (εικ. 1). Στις δύο πρώτες σειρές του φύλλου, αποτυπώνεται μια σειρά διαφόρων ετικετών, όλες με πλαίσιο, σχέδιο που αργότερα υιοθετήθηκε από τις περισσότερες χώρες. Ακόμη και τα κείμενα, η γραμματοσειρά και το μέγεθος, είναι ίδια με τις ετικέτες, που χρησιμοποίησε αργότερα η Αυτοκρατορική Γερμανία. Το δοκίμιο των προτεινόμενων ετικετών, είχε εκτυπωθεί σε λεπτό διαφανές γομμαρισμένο χαρτί, με το πλαίσιο σε ανοικτό πράσινο, ενώ το κείμενο σε μαύρο.

Η πρόταση, αφού εγκρίθηκε από τα τότε μέλη της ΠΤΕ (στα οποία περιλαμβανόταν

και η Ελλάδα ως ιδρυτικό μέλος), γνωστοποιήθηκε σ' αυτά με νεότερη εγκύκλιό της, με ημερομηνία εφαρμογή της την 1 Απριλίου 1887.

Εφαρμογή

Οι Ταχυδρομικές Διευθύνσεις θα έπρεπε να πληροφορήσουν τους υπεύθυνους των ταχ. γραφείων γι' αυτή την αλλαγή των κανονισμών και για το πώς και πότε να χρησιμοποιούν τις ετικέτες. Αυτό φυσιολογικά γινόταν με δημοσίευση στις επίσημες ταχυδρομικές εγκυκλίους. Οι περισσότερες έχουν ημερομηνίες τέλους Μαρτίου ή αρχών Απριλίου 1887. Δυστυχώς, μέχρι σήμερα δεν έχω εντοπίσει αντίστοιχες ελληνικές, που θα πρέπει όμως να υπάρχουν.

Πολλές χώρες ακολούθησαν σχεδόν ακριβώς το γερμανικό σχέδιο (Γερμανία, Ελβετία, Σουηδία και αργότερα η Ουγγαρία για παράδειγμα). Άλλες ήταν ηθελημένα διαφορετικές σε σχήμα ή χρώμα ή και τα δύο (Αυστρία, Ρουμανία, Ισπανία, Βραζιλία κ.ά.). Κάποιες χρησιμοποίησαν σφραγίδες, άλλες χρησιμοποίησαν τις ετικέτες μόνο για το διεθνές ταχυδρομείο, άλλες και για το εσωτερικό, κάποιες μόνο για μικρή περίοδο. Διεθνώς δεν υπήρξε ενιαία αντιμετώπιση.

Ελληνικές ετικέτες

Η Ελλάδα χρησιμοποίησε αυτές τις ετικέτες, τουλάχιστον σε πρώτη φάση. Ακολούθησε το γενικό σχήμα της γερμανικής ετικέτας, αλλά με το πλαίσιο στο μπλε (εθνικό) χρώμα. Το κείμενο ήταν χρώματος μαύρου, ελληνικά (άνω) και γαλλικά (κάτω), χωρίς διάτρηση.Όσα δείγματα έχω δει μέχρι σήμερα αφορούν διεθνές ταχυδρομείο επιστρεφόμενο στον τόπο της καταγωγής του.

Μέχρι σήμερα έχω δει δύο διαφορετικούς δίγλωσσους τύπους (α/α 3 & 4, στον πίνακα των ετικετών, που ακολουθεί) από τους τουλάχιστον πέντε, δηλ. τους «inconnu», «refusé», «non réclamé», «parti», «décédé». Παραδείγματα γνωστών μέχρι σήμερα ετικετών «non réclamé» και «refusé» χρονολογούνται την περίοδο 1900-1902. Δεν είναι επομένως σαφές το πότε εισήχθησαν (Φάκελοι Εικ. 7 & 10).

Τα επόμενα χρόνια, χρησιμοποιούνταν συχνά δίγλωσσες σφραγίδες, Το 1921 απαντά μια άλλη ετικέτα, μόνο στα γαλλικά (α/α. 8). Οι αρχικές οδηγίες της ΠΤΕ αφορούσαν ετικέτες στα γαλλικά ή, εάν η Ταχ. Διεύθυνση επιθυμούσε, και στην εθνική της γλώσσα. Η ετικέτα α/α 8 χρησιμοποιήθηκε με μια σφραγίδα «Retour à l'envoyeur», στα γαλλικά επίσης, και αυτή τη φορά ήταν με οδόντωση (Φάκελος Εικ. 13). Δεν είναι γνωστό γιατί ή πότε έγινε αυτή η αλλαγή.

Τη σημερινή εποχή έχουν εισαχθεί διεθνώς αυτοκόλλητες ετικέτες με πολλές επιλογές. Οι ετικέτες αυτές ακολουθούν παντού σχεδόν τον ίδιο τύπο (Στην Ελλάδα αυτοκόλλητη ετικέτα Υποδ. 1031)[1]

Ο σ. θα ήταν ευγνώμων για περισσότερες πληροφορίες γι' αυτές τις ελληνικές ετικέτες και, ειδικότερα, για επίσημες πληροφορίες σχετικά με το πότε εισήχθησαν για πρώτη φορά.

1 Λεπτομέρειες στο κεφάλαιο 2

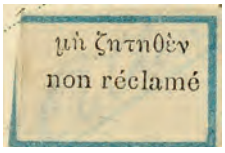
Χρήση ετικετών υποδείγματος UPU από τα Ελληνικά Ταχυδρομεία

Όπως προκύπτει από τυχαία ευρήματα, τα Ελληνικά Ταχυδρομεία συμμορφώθηκαν με τις εγκύκλιες οδηγίες της UPU και προχώρησαν στην εκτύπωση των υποδειχθεισών ετικετών. Όπως ήδη αναφέρθηκε, ως χρώμα των ελληνικών ετικετών επιλέχτηκε, για λόγους ευνόητους, το θαλασσί.

Ωστόσο, παρά την έρευνα, δεν εντοπίστηκε υπηρεσιακή εγκύκλιος καθιέρωσής τους, ενώ θα πρέπει να υποθέσουμε, με βάση τα ευρήματα, ότι οι υπόψη ετικέτες χρησιμοποιήθηκαν σε περιορισμένη έκταση στην Αθήνα και μάλλον αποκλειστικά σε επιστρεφόμενη προς το εξωτερικό αλληλογραφία. Οι μέχρι σήμερα γνωστοί φάκελοι με τις υπόψη ετικέτες ανέρχονται σε 13, από τους οποίους οι 12 αφορούν αλληλογραφία εξωτερικού και μόνο ένας αλληλογραφία εσωτερικού (αλλά και αυτός επιστρέφεται σε Προξενική Αρχή στην Ελλάδα).

Παρατηρώντας προσεκτικότερα τις διαθέσιμες ετικέτες (πίνακας με α/α) οδηγούμαστε στο συμπέρασμα ότι υπήρξαν τουλάχιστον δύο εκτυπώσεις. Η πρώτη πραγματοποιήθηκε αμέσως μετά την οδηγία της UPU. Οι ετικέτες είναι δίγλωσσες και χωρίς οδόντωση. Αντίθετα η δεύτερη πρέπει να πραγματοποιήθηκε στις αρχές της δεκαετίας του 1920. Οι ετικέτες στην περίπτωση αυτή είναι μόνο στη γαλλική γλώσσα και φέρουν οδόντωση. Δυστυχώς, άλλες πληροφορίες (όπως ποσότητες και φόρμα εκτύπωσης) δεν έγινε δυνατόν να εντοπιστούν. Ενδεχομένως, η όλη εργασία να έγινε με βάση προφορικές οδηγίες και να μην υπήρξαν γραπτές αποφάσεις.

Μέχρι σήμερα έχουν εντοπιστεί οι εξής ετικέτες:

Α/Α	ΕΝΔΕΙΞΗ	ΑΠΟΤΥΠΩΜΑ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΔΙΑΔΡΟΜΗ
Α. Χωρίς οδόντωση, σε ελληνική και γαλλική γλώσσα, πεζά γράμματα:				
1	«ανεχώρησε – parti»		α)15/1/1891 β) 25.10.1906	α) Βιέννη – Αθήνα – Βιέννη β) Λονδίνο – Αθήνα – Λονδίνο
2	«άγνωστος – inconnu»		α)22/11/93 β)2/8/1900	α)Μόναχο-Πάτρα-Μόναχο β) Γερμανία – Αθήνα – Γερμανία
3	«μη ζητηθέν – non réclamé»		α) 1.4.1900 β) 07.07.1893 γ) 07/1900 δ) 03/1901 ε) 1901	α) Γερμανία -Αθήνα-Γερμανία β) Κων/πολη-Αθήνα-Κων/πολη γ) Αγγλία – Κέρκυρα – Αθήνα – Λονδίνο δ) Βιέννη – Αθήνα – Βιέννη ε) Ελβετία – Αθήνα – Ελβετία

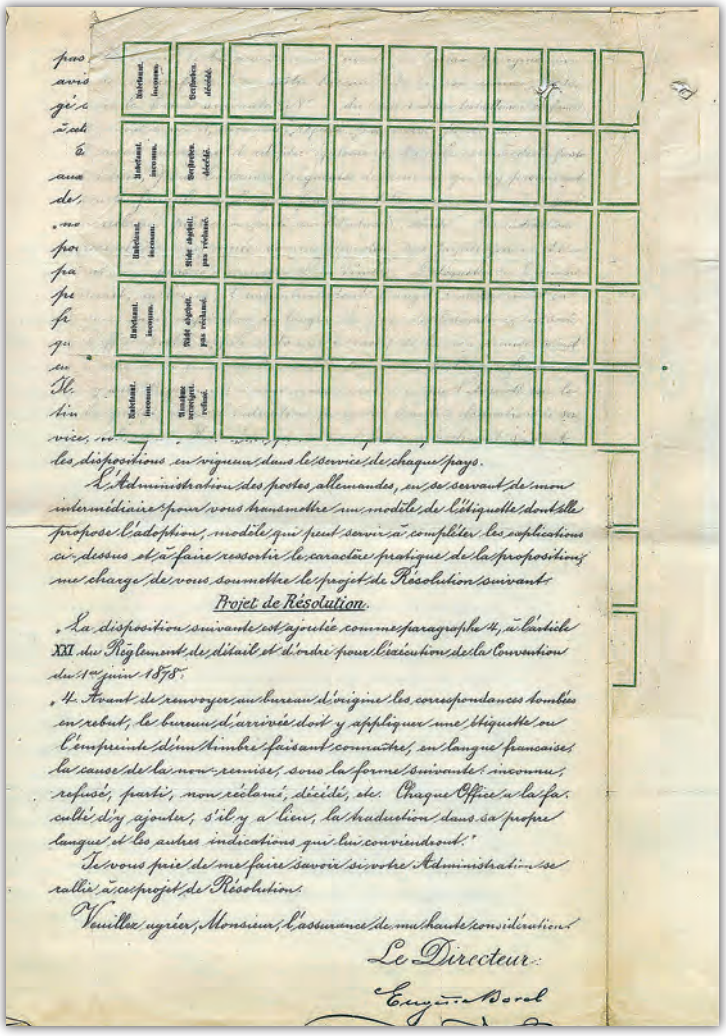
4	«απαράδεκτον – refusé»		1902	Γαλλία – Αθήνα – Γαλλία
5	«Ανεχώρησεν χωρίς ν' αφήσει διεύθυνσιν» «Parti sans laisser d' adresse»	Δεν έχει βρεθεί μέχρι σήμερα[1]	---	---
6	«Απεβίωσεν» «Décédé»	Δεν έχει βρεθεί μέχρι σήμερα χωρίς οδόντωση	---	---
Β) Με οδόντωση, μόνο σε γαλλική γλώσσα, κεφαλαία γράμματα:				
7	«ADRESSE INSUFF-ISANTE OU ILLISIBLE		1920	Γερμανία – Αθήνα – Γερμανία
8	DÉCÉDÉ		1921	Τσεχοσλοβακία – Αθήνα – Τσεχοσλοβακία
9	INCONNU		1930	Αθήνα – Εύβοια – Αθήνα
10	Αυτοκόλλητη ετικέτα Υποδ. 1031		1985	Σύγχρονη δίγλωσση ετικέτα πολλαπλών επιλογών. (Ακολουθεί ειδικό κεφάλαιο για τις αυτοκόλλητες ετικέτες Υποδ. 1031).

2 Κατά τον D. Muir δεν πρέπει να έχει κυκλοφορήσει καθώς η πρακτική, που επικράτησε μεταξύ των κρατών ήταν να επιλέγουν μια ετικέτα εκ των «ανεχώρησε» ή «ανεχώρησεν χωρίς ν' αφήσει διεύθυνσιν».

Μέχρι σήμερα δεν έχουν εντοπιστεί ακόμη οι προβλεπόμενες από τις οδηγίες της UPU ετικέτες με α/α 5 & 6 (πρώτη έκδοση χωρίς οδόντωση). Κατά τον D. Muir η υπ' αριθ. 5 αιτιολογία δεν πρέπει να έχει εκτυπωθεί σε ετικέτα, καθώς χρησιμοποιήθηκε, μετά από επιλογή, η υπ' αριθ. 1 παρόμοια, αλλά πιο απλή διατύπωση. Όσον αφορά τις ετικέτες, που τυπώθηκαν με οδόντωση (προφανώς μεταγενέστερη έκδοση, για την οποία, όπως και για την αρχική, δεν υπάρχουν πληροφορίες), είναι άγνωστο τι ενδείξεις καλύπτουν, καθώς μέχρι σήμερα έχουμε συναντήσει μόνο τρείς (με α/α 7, 8 & 9). Επιπλέον οι ετικέτες της δεύτερης έκδοσης είναι με κεφαλαία γράμματα στη γαλλική γλώσσα μόνο, ενώ η ένδειξη με α/α 7 ετικέτας δεν περιλαμβάνεται στην αρχική έκδοση.

Πρέπει, τέλος, να σημειώσουμε ότι παρόμοιες βοηθητικές ετικέτες αιτίων επιστροφής δεν συναντάμε, παρά μόνο μετά την πάροδο ενός αιώνα, όταν το 1985 τα Ελληνικά Ταχυδρομεία κυκλοφορούν και πάλι μετά από υπόδειξη της UPU (Συνέδριο Αμβούργου 1984), την αυτοκόλλητη, αυτή τη φορά, ετικέτα υποδ. 1031 (α/α 10), για την οποία αναφερόμαστε εκτενώς στο επόμενο κεφάλαιο.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

les dispositions en vigueur dans le service de chaque pays.

L'Administration des postes allemandes, en se servant de mon intermédiaire pour vous transmettre un modèle de l'étiquette dont elle propose l'adoption, modèle qui peut servir à compléter les explications ci-dessus et à faire ressortir le caractère pratique de la proposition, me charge de vous soumettre le projet de Résolution suivant.

Projet de Résolution.

„La disposition suivante est ajoutée comme paragraphe 4, à l'article XXI du Règlement de détail et d'ordre pour l'exécution de la Convention du 1er juin 1878.

„4. Avant de renvoyer au bureau d'origine les correspondances tombées en rebut, le bureau d'arrivée doit y appliquer une étiquette ou l'empreinte d'un timbre faisant connaître, en langue française, la cause de la non-remise, sous la forme suivante: inconnu, refusé, parti, non réclamé, décédé, etc. Chaque Office a la faculté d'y ajouter, s'il y a lieu, la traduction dans sa propre langue et les autres indications qui lui conviendront."

Je vous prie de me faire savoir si votre Administration se rallie à ce projet de Résolution.

Veuillez agréer, Monsieur, l'assurance de ma haute considération.

Le Directeur.

Eugène Borel

Εικ. 1:
Η πρωτότυπη εγκύκλιος της ΠΤΕ με την προτεινόμενη διάταξη των ετικετών. (Συλλογή D. Muir)

Εικ. 2:
«ανεχώρησε – parti»
Βιέννη – Αθήνα – Βιέννη
15 Ιανουαρίου 1891
(Συλλογή: D. Muir)

Εικ. 3:
«μη ζητηθέν/Non réclamé»
Κωνσταντινούπολη
(British Post Office –
Stamboul 07.07.1893)
– Αθήνα (Post Restante) –
Κωνσταντινούπολη.
(Συλλογή Αλ. Γαληνού)

Εικ. 4:
«άγνωστος – inconnu».
Μόναχο (22.11.93) – Πάτρα – Μόναχο (8.4.94)
(Συλλογή Ανδρ. Ρητορίδη)

Εικ. 5:
«μη ζητηθέν - non réclamé»
Gera, Γερμανία (1.4.1900) – Αθήνα – Gera, Γερμανία (25.7.1900)
(Συλλογή Ανδρ. Ρητορίδη)

Εικ. 6:
«άγνωστος – inconnu»
Γερμανία (PFORTA – 2.8.1900) – Αθήνα – Γερμανία (4.11.1900) (Συλλογή: D. Muir)

Εικ. 7:
«μη ζητηθέν – non réclamé»
Βιέννη (11.7.1900) – Αθήνα (Poste Restante) – Βιέννη. (Συλλογή: D. Muir)

Εικ. 8:
«μη ζητηθέν – non réclamé»
Αγγλία (Leeds 12.3.1901) – Κέρκυρα – Αθήνα (Poste Restante) – Λονδίνο 22.7.1901 (Συλλογή: D. Muir)

Εικ. 9:
«μη ζητηθέν – non réclamé»
Ελβετία (Solothurn – 1901) – Αθήνα – Ελβετία.
(Συλλογή: D. Muir)

Εικ. 10:
«απαράδεκτον – réfusé»
Γαλλία (Παρίσι 17.6.1902 – Αθήνα. Poste Restante – Γαλλία 30.7.1902).
(Συλλογή: D. Muir)

Εικ. 11:
«ανεχώρησε – parti»
Λονδίνο (2.11.1905) – Αθήνα – Λονδίνο (10.2.1906). Λεπτομερής περιγραφή της διαδρομής του φακέλου στη ΦΙΛΟΤΕΛΕΙΑ No 697/2016 σελ. 73, από τον Αλέκο Γαληνό.

Εικ. 12:
«ADRESSE INSUFFISANTE OU ILLISIBLE»
Frankenstein Scilesien (Γερμανία 8.5.1929) – Αθήνα 6/19.5.1920 – Γερμανία 27/5-10/6.1920). Κατά την αναζήτηση του αποδέκτη έφτασε και στο «Υπουργείο Περίθαλψης», όπου έλαβε υπηρεσιακές σφραγίδες «ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ» (προφανώς της οικείας Διεύθυνσης του Υπουργείου) και «ΕΠΙΣΤΡΕΠΤΕΟΝ» (σε μωβ και αχνό μαύρο χρώμα). (Συλλογή: D. Muir)

Εικ. 13:
«DÉCÉDÉ»
Τσεχοσλοβακία (1921) – Αθήνα (11.11.1921) – Τσεχοσλοβακία (26.11.1921) Πέρα από την ετικέτα και δύο χειρόγραφες βοηθητικές σημάνσεις ***«απεβίωσε 20/11»****. (Συλλογή: D. Muir)*

Εικ. 14:
«INCONNU»
*Συστημένη επιστολή (1.10.1930) του Αμερικανικού Προξενείου στην Αθήνα προς αποδέκτη στο χωριό ΠΑΓΩΝΤΑ Ευβοίας. Επιστράφηκε στον αποστολέα μέσω Κεντρικού Ταχυδρομείου Αθηνών, με χειρόγραφη βοηθητική σήμανση **«Άγνωστος, επιστρέφεται»** και ετικέτα **UPU «INCONNU»**.*
Η μόνη γνωστή επιστολή προς το εσωτερικό (που επιστράφηκε με χρήση ετικετών UPU), με αποστολέα όμως υπηρεσία ξένου κράτους,
προς την οποία και την επέστρεψαν τα Ελληνικά Ταχυδρομεία. Η περίπτωση αυτή ενισχύει την πεποίθηση ότι οι ετικέτες UPU χρησιμοποιούνταν αποκλειστικά από το Κεντρικό Ταχυδρομείο της Αθήνας και μόνο για επιστροφή αλληλογραφίας προς το εξωτερικό (Εδώ το Προξενείο το θεώρησαν – και σωστά – ως ξένο κράτος).
(Συλλογή: Αλ. Γαληνού)

2. ΥΠΟΔ. 1031 ΑΥΤΟΚΟΛΛΗΤΕΣ ΕΤΙΚΕΤΕΣ ΕΠΙΣΤΡΕΦΟΜΕΝΗΣ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ (1985)

Θα περάσει ένας περίπου αιώνας μέχρι τα Ελληνικά Ταχυδρομεία, εφαρμόζοντας και πάλι νεότερη απόφαση της UPU, προχωρήσουν στη δημιουργία μιας δίγλωσσης **αυτοκόλλητης ετικέτας** με πολλαπλές, αυτή τη φορά, επιλογές. Αξίζει να σημειωθεί ότι η απόφαση της UPU (Συνέδριο Αμβούργου 1984 – άρθρο 143 του Κανονισμού Εκτέλεσης της Παγκοσμίου Ταχυδρομικής Σύμβασης, που εγκρίθηκε στη διάρκεια του Συνεδρίου)[1], καθιερώνει[2] – για τη γνωστοποίηση των αιτιών επιστροφής της αλληλογραφίας – τη χρήση τόσο σφραγίδων χειρός, όσο και αυτοκόλλητων ετικετών, με την προϋπόθεση ότι θα περιλαμβάνουν κατ' ελάχιστον τις έξι προεπιλεγμένες αιτιολογίες, σύμφωνα με το υπόδειγμα C33/CP10 (εικ. 1) και θα χρησιμοποιείται και μια επίσημη διεθνής γλώσσα, πέρα εκείνης κάθε κράτους.

Συγκεκριμένα, το 1985 τα ΕΛΤΑ με την υπ' αριθ. 72/156.1/14.3.85 εγκύκλιο παρέχουν στο δίκτυό τους, μεταξύ άλλων, τις ακόλουθες οδηγίες:

1. *Τα πάσης φύσεως αντικείμενα αλληλογραφίας, που για οποιονδήποτε λόγο δεν καταστεί δυνατή η επίδοσή τους στους παραλήπτες τους, επιστρέφονται στους αποστολείς τους ή κατατίθενται στα «άχρηστα», αφού αναγραφεί επί του φακέλου ή του περικαλύμματος η πραγματική αιτιολογία της μη επίδοσής τους.*
2. *Από την παρακολούθηση των επιστρεφόμενων αντικειμένων προκύπτει ότι τα αρμόδια όργανα των Ταχ. Γραφείων δεν τηρούν με ακρίβεια την προβλεπόμενη απ' τις ως άνω διατάξεις και τις σχετικές εγκύκλιες διαταγές μας διαδικασία, μ' αποτέλεσμα οι φάκελοι ή τα περικαλύμματα των εν λόγω επιστρεφόμενων αντικειμένων να παρουσιάζουν διαγραμμένες επιγραφές, κακογραμμένες και ανορθόγραφες αιτιολογίες επιστροφής κλπ.*
3. *Με στόχο την εξάλειψη των παραπάνω αντικειμενικών ενεργειών και παραλείψεων, που αναμφισβήτητα εκθέτουν τον Οργανισμό μας στο συναλλασσόμενο κοινό και την καθιέρωση ομοιόμορφου και ενιαίου τρόπου ενέργειας, κατά την επιστροφή των ανεπίδοτων ταχ. Αντικειμένων, ο Οργανισμός μας*

1 Την απόφαση της UPU – για ετικέτα με πολλαπλές επιλογές, μαζί με το σχετικό υπόδειγμα – εντόπισε αρχές του 2016 ο Douglas N. Muir, όταν του έθεσα υπόψη τη σχετική, από το 1985, εγκύκλιο των ΕΛΤΑ. Την «ανακάλυψή» του μου γνωστοποίησε με e-mail, το οποίο έφερε την θριαμβευτική επιγραφή «eureka» (εύρηκα!). Ο ενθουσιασμός του ήταν δικαιολογημένος, καθώς το εύρημά του ήταν αποτέλεσμα πολυετών προσπαθειών, οι οποίες όμως μέχρι τότε είχαν αποβεί άκαρπες, καθώς η έρευνά του στρεφόταν πριν από το 1961, παρασυρμένος από το γεγονός ότι η Αυστρία, με δική της πρωτοβουλία χρησιμοποιούσε από τότε παρόμοιες ετικέτες.

2 Η υποχρέωση της αναγραφής των αιτιών επιστροφής της αλληλογραφίας, από τις Ταχυδρομικές Αρχές της χώρας προορισμού, περιλαμβάνεται σε όλες τις αποφάσεις των συνεδρίων της UPU. Στο συνέδριο του Αμβούργου προστέθηκε ένα σύγχρονο μέσο αναφοράς τους, η αυτοκόλλητη ετικέτα πολλαπλών επιλογών.

εκτύπωσε αυτοκόλλητες ετικέτες (υποδ. 1031), στις οποίες αναγράφονται οι επί μέρους αιτιολογίες μη επίδοσης και οι οποίες θα επικολλούνται στην εμπρόσθια πλευρά των φακέλων ή των περικαλυμμάτων των επιστρεφόμενων αντικειμένων, με τη σημείωση του γράμματος «Χ» στο οικείο τετραγωνίδιο της αιτιολογίας, για την οποία τα αντικείμενα καθίστανται ανεπίδοτα. Στην επιγραφή αυτών των αντικειμένων θα σύρονται δύο ελαφρές γραμμές χιαστί, η δε αυτοκόλλητη ετικέτα επιστροφής θα επικολλάται σε σημεία, που να μην καλύπτονται τα στοιχεία της επιγραφής, ούτε και τα στοιχεία του αποστολέα του αντικειμένου.

4. *Οι εν λόγω αυτοκόλλητες ετικέτες θα αποσταλούν εντός των ημερών σ' όλα τα Ταχ. Γραφεία της χώρας και η έναρξη χρησιμοποίησής τους θα γίνει άμεσα, χωρίς καμιά ιδιαίτερη ειδοποίηση.*
5. *Οι αυτοκόλλητες, ως άνω, ετικέτες έχουν έντονη κίτρινη απόχρωση, για άμεση διάκριση των επιστρεφόμενων, τα οποία, ως γνωστόν, δημιουργούν σοβαρά προβλήματα στις υπηρεσίες διαλογής, λόγω των πολλών και διάφορων χειρόγραφων ενδείξεων και λοιπών σημειώσεων.*
6. *Στις αυτοκόλλητες αυτές ετικέτες έχουν εκτυπωθεί οι κυριότερες και οι συνηθέστερες αιτιολογίες επιστροφής κι έχει ληφθεί μέριμνα αναγραφής τους, τόσο στην ελληνική, όσο και στη γαλλική γλώσσα, ώστε να είναι ευχερής η χρησιμοποίησή τους και για τα επιστρεφόμενα αντικείμενα εξωτερικού. Στην περίπτωση, που ένα ταχ. αντικείμενο επιστρέφεται με αιτιολογία διάφορη απ' αυτές, που αναγράφονται στην ετικέτα, θα σημειώνεται χειρόγραφα η σχετική μονολεκτική ένδειξη ανάμεσα στις έντυπες αιτιολογίες της ετικέτας, καθαρά και ευανάγνωστα.*
7. *Η ίδια, ως άνω, αυτοκόλλητη ετικέτα θα χρησιμοποιείται για την επιστροφή των ανεπίδοτων δεμάτων εσωτερικού – εξωτερικού. Η ετικέτα αυτή θα επικολλάται επί του δέματος. Όταν όμως αυτό δεν είναι εφικτό, η ετικέτα θα επικολλάται επί του δελτίου του δέματος και σε θέση να μην αποκρύπτονται τα απαραίτητα στοιχεία αποστολής, επιστροφής και επίδοσης του δέματος.*
8. *Είναι αυτονόητο ότι μετά τον εφοδιασμό και τη χρησιμοποίηση των, ως άνω, αυτοκόλλητων ετικετών για τα ανεπίδοτα, επιστρεφόμενα αντικείμενα παύει η χρησιμοποίηση και η αποτύπωση των υπηρεσιακών σφραγίδων με τις αιτιολογίες – επιστροφής, καθώς και η αναγραφή χειρόγραφων ενδείξεων και αιτιολογιών.*

Η αυτοκόλλητη ετικέτα έλαβε τον κωδικό αριθμό 1031. Πέρα των βασικών 6 επιλογών («Απαράδεκτο», «Αζήτητο», «Αναχώρησε», «Άγνωστος», «Απεβίωσε», «Διεύθυνση ανεπαρκής») τα ΕΛΤΑ πρόσθεσαν δύο ακόμη ενδείξεις («Συνωνυμία» και «Διεύθυνση δυσανάγνωστη»)[3].

Μέχρι σήμερα έχουν πραγματοποιηθεί επανειλημμένες εκδόσεις της αυτοκόλλητης ετικέτας 1031, με αρκετές διαφοροποιήσεις, τόσο ως προς το υπόδειγμα της UPU, όσο και μεταξύ τους. Η ετικέτα (κοινή για αλληλογραφία και δέματα) θα έπρεπε, σύμφωνα με τις οδηγίες της UPU, να έχει διαστάσεις 52X74mm και χρώμα ροζ. Τις υποδείξεις αυτές δεν ακολούθησαν τα ΕΛΤΑ, καθώς επέλεξαν "έντονη κίτρινη απόχρωση" και διαστάσεις 35 έως 42 επί 50 έως 61 mm ανάλογα με την έκδοση. Επιπλέον υπάρχουν διαφοροποιήσεις ως προς το κείμενο, τόσο ως προς το υπόδειγμα της UPU, όσο και μεταξύ των διαφόρων επανεκδόσεων.

Στις πιο πρόσφατες επανεκδόσεις μάλιστα έχει προστεθεί, στο κάτω μέρος, ολόκληρο

3 Η κεντρική υπηρεσία των ΕΛΤΑ προχώρησε στην εκτύπωση των αυτοκόλλητων ετικετών ΚΑ 1031 σε δέσμες των 100 τεμαχίων (φύλλα 25Χ4) και στη συνέχεια μερίμνησε για τον εφοδιασμό των ταχυδρομικών γραφείων σε όλη την επικράτεια (Εικ. 12).

πρακτικό με ενδείξεις προς συμπλήρωση, που αφορούν τον Ταχ. Κώδικα, τον Ταχ. Τομέα, την υπογραφή του διανομέα, την υπογραφή του υπευθύνου και την ημερομηνία. Ωστόσο, ουδέποτε έχει βρεθεί συμπληρωμένο πλήρως το συγκεκριμένο πρακτικό. Κατά κανόνα είτε είναι τελείως ασυμπλήρωτο, είτε φέρει ημερομηνία και μία υπογραφή, προφανώς εκείνη του διανομέα.

Αρκετές ποικιλίες υπάρχουν σε χρωματισμούς, οι οποίοι κυμαίνονται από κροκί μέχρι κίτρινο καναρινί, αλλά και κεραμιδί. Επιπλέον ορισμένες φέρουν τον αριθμό απόφασης των ΕΛΤΑ και τα έτη «προμήθειάς» τους: 2012 & 2014 (εικ. 2- 8 στον πίνακα, που ακολουθεί). Ωστόσο σχετικά πρόσφατα, τα ΕΛΤΑ αποφάσισαν, σύμφωνα με έγκυρες πληροφορίες, να συμμορφωθούν προς τις οδηγίες της UPU και έτσι στις τρείς τελευταίες ανατυπώσεις (2015, 2017 & 2019) χρησιμοποιήθηκαν ροζ αποχρώσεις (εικ. 9, 10 & 11). Σ' αυτό συνετέλεσαν, σύμφωνα με πληροφορίες μας και οι αρνητικές επισημάνσεις αλλοδαπών ταχυδρομικών υπηρεσιών, οι οποίες ήταν εθισμένες ν' «αναγνωρίζουν» ευκολότερα την επιστρεφόμενη αλληλογραφία, όταν αυτή είναι «σημαδεμένη» με ροζ ετικέτα.

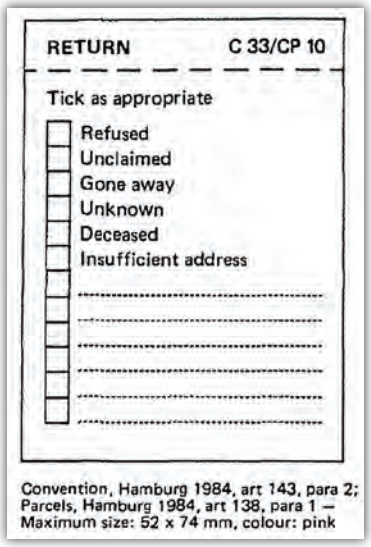
Εδώ πρέπει να σημειώσουμε ότι τόσο πριν, όσο και μετά την κυκλοφορία των αυτοκόλλητων ετικετών 1031 χρησιμοποιούνταν και συνεχίζουν να χρησιμοποιούνται ανάλογες σφραγίδες χειρός, ορισμένες κατόπιν υποδείξεων της Κεντρικής Υπηρεσίας των ΕΛΤΑ και άλλες με πρωτοβουλία των κατά τόπους υπηρεσιακών μονάδων. Για τις σημάνσεις αυτές θα αναφερθούμε σε επόμενο κεφάλαιο.

Στις περιπτώσεις «τυποποιημένων» επιστολών «ομαδικής κατάθεσης» επιβάλλεται η εκτύπωση του συγκεκριμένου υποδείγματος στους προσκομιζόμενους φακέλους. Στον συμβαλλόμενο πελάτη – για χρήση τιμολογίου ομαδικών αποστολών – παρέχονται, με απευθυνόμενη προς αυτόν επιστολή των ΕΛΤΑ, «προδιαγραφές επιγραφής αντικειμένων ομαδικών καταθέσεων επιστολικού ταχυδρομείου», προσαρμοσμένες, κατά το δυνατόν, στις ανάγκες του.

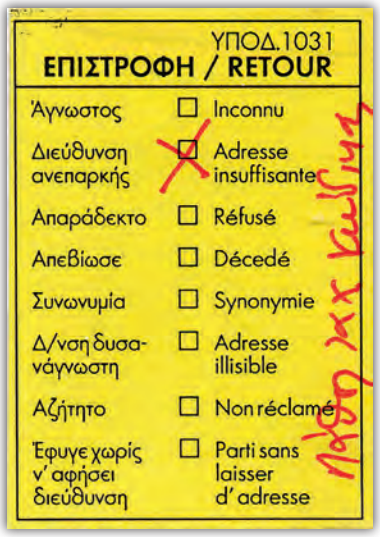
Αντιγράφουμε το κείμενο μιας επιστολής, της δεκαετίας '90, το οποίο καλύπτει τον μέσο όρο οδηγιών:

> *Η αναγραφή ή η εκτύπωση των στοιχείων αποστολέα, παραλήπτη, ένδειξης πληρωμής τελών και ετικέτας «ΕΠΙΣΤΟΦΗ – RETOUR» θα γίνεται υποχρεωτικά στην εμπρόσθια όψη του φακέλου.*
> *Συγκεκριμένα:*
> - *Τα στοιχεία του αποστολέα στο άνω αριστερό μέρος του φακέλου*
> - *Τα στοιχεία του παραλήπτη στο κάτω δεξιό μέρος του φακέλου*
> - *Το τύπωμα πληρωμένου τέλους στο άνω δεξιό μέρος του φακέλου*
> - *Η ετικέτα «ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ – RETOUR» στο κάτω αριστερό μέρος (ή κατόπιν συμφωνίας και στην πίσω όψη) του φακέλου. Το πλαίσιο της ετικέτας θα έχει ελάχιστες διαστάσεις 3,5 X 4 cm. Η εκτύπωσή του θα γίνεται για τα λευκά χαρτιά με μαύρο ή μπλε χρώμα και για τα σκούρα χαρτιά με λευκό χρώμα. Στο εικονίδιο μπορεί να σημειώνονται και άλλοι λόγοι επιστροφής πχ. απεβίωσε, αζήτητο κλπ.*
>
> *Επισημαίνεται ότι τα ανωτέρω στοιχεία θα αναγράφονται ή θα εκτυπώνονται υποχρεωτικά παράλληλα προς τη μεγαλύτερη πλευρά του φακέλου. Σε διαφορετική περίπτωση τα αντικείμενα θα θεωρούνται ως «ΑΚΑΝΟΝΙΣΤΑ» και ως έτσι θα τιμολογούνται".*

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

Εικ. 1:
Υπόδειγμα C33/CP10 της UPU (κοινό για επιστολές και δέματα).

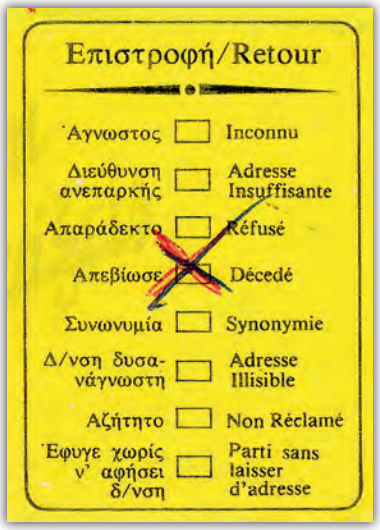
Εικ. 2:
Αναγραφή αριθμού υποδείγματος 1031 πάνω δεξιά - κεφαλαία

Εικ. 3:
Αναγραφή αριθμού υποδείγματος 1031 πάνω δεξιά – μικρά κεφαλαία

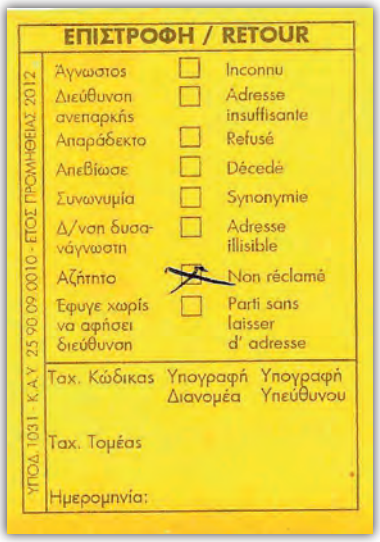
Εικ. 4:
Αναγραφή αριθμού υποδείγματος 1031 πάνω αριστερά - κεφαλαία

Εικ. 5:
Χωρίς αναγραφή αριθμού υποδείγματος. Διαχωριστική γραμμή διακοσμημένη με τελεία

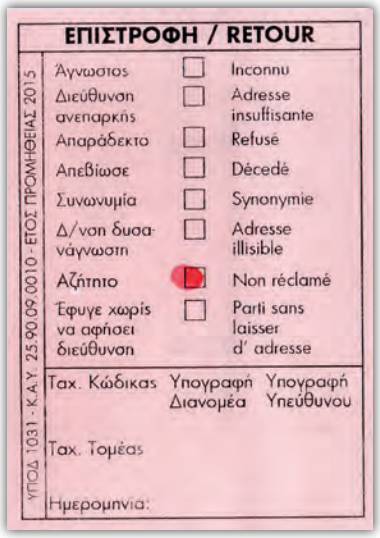
Εικ. 6:
Αναγραφή αριθμού υποδείγματος 1031 στο πλάι, με πρακτικό στο κάτω μέρος

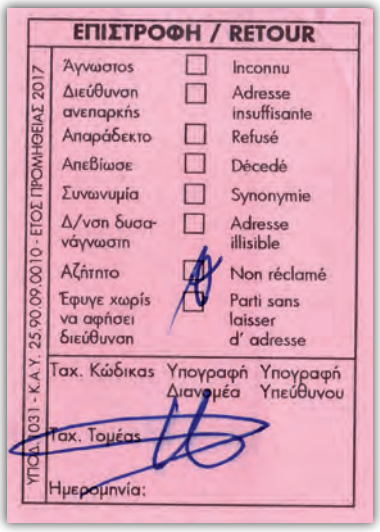
Εικ. 7:
Αναγραφή αριθμού υποδείγματος 1031 στο πλάι, με πρακτικό στο κάτω μέρος. Έκδοση 2012

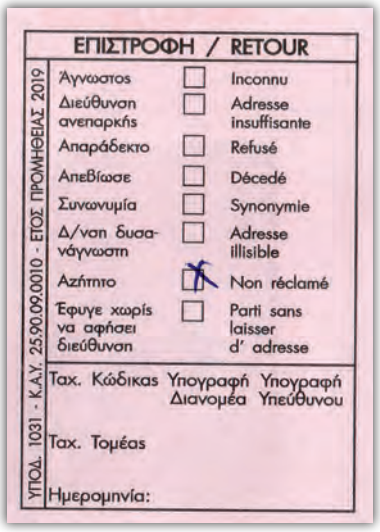
Εικ. 8:
Αναγραφή αριθμού υποδείγματος 1031 στο πλάι, με πρακτικό στο κάτω μέρος. Έκδοση 2014

Εικ. 9:
Αναγραφή αριθμού υποδείγματος 1031 στο πλάι, με πρακτικό στο κάτω μέρος. Έκδοση 2015

Εικ. 10:
Αναγραφή αριθμού υποδείγματος 1031 στο πλάι, με πρακτικό στο κάτω μέρος. Έκδοση 2017

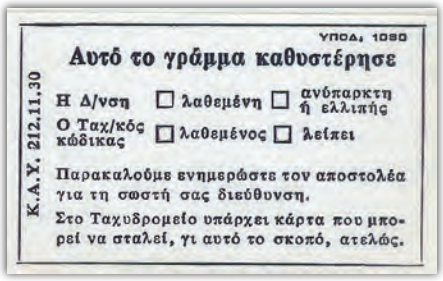
Εικ. 11:
Αναγραφή αριθμού υποδείγματος 1031 στο πλάι, με πρακτικό στο κάτω μέρος. Έκδοση 2019

Εικ. 12:
Φυλλαράκι από δέσμη 25 τετραπλών τεμαχίων (φύλλα 25Χ4=100) υποδείγματος ΚΑ 1031

3. ΥΠΟΔ. 1030 ΑΥΤΟΚΟΛΛΗΤΗ ΕΤΙΚΕΤΑ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗΣ ΛΑΘΩΝ ΣΤΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Ή ΤΟΝ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΚΩΔΙΚΑ (1986 ?)

Μία βοηθητική σήμανση, με τη μορφή αυτοκόλλητης λευκής ετικέτας, είναι και εκείνη του Υποδ. 1030. Η υπόψη ετικέτα – αποκλειστικά στα Ελληνικά, άρα αφορά αλληλογραφία εσωτερικού – επικεντρώνεται σε δύο μόνο αιτίες επιστροφής ενός ταχυδρομικού αντικειμένου. Την ανεπαρκή διεύθυνση και τον λαθεμένο ταχυδρομικό κώδικα. Συγκεκριμένα αναφέρει:

Ειδικότερες πληροφορίες για την εκτύπωση και τη διανομή της ετικέτας αυτής δεν κατέστη δυνατόν να εντοπιστούν. Ωστόσο, λαμβάνοντας υπόψη τη σημειούμενη στο τέλος υπόδειξη, η συγκεκριμένη ετικέτα πρέπει να συνδυαστεί με την υπ' αριθ. 11/90/110.14/8.4.1986 εγκύκλιο , που έθεσε σε κυκλοφορία ειδικά ατελή ταχυδρομικά μονόφυλλα (κάρτες) «αλλαγής διεύθυνσης».

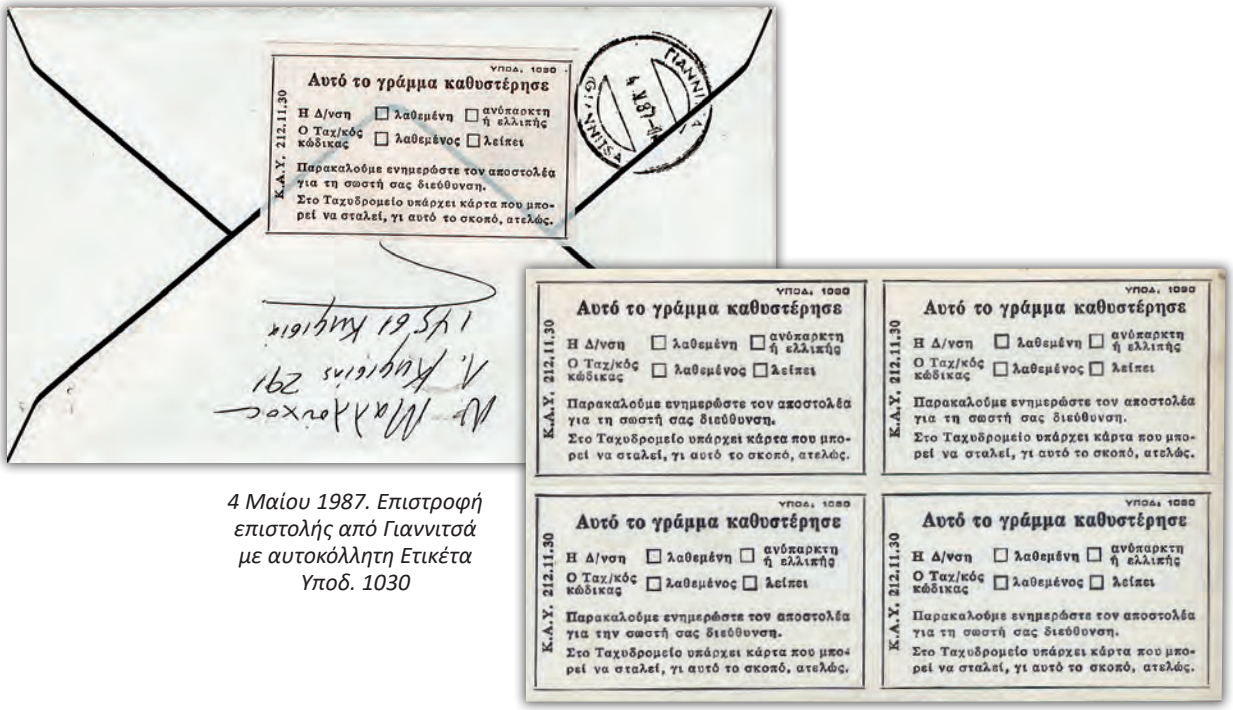
Η χρήση της πιο πάνω ετικέτας, διαστάσεων 6,2Χ3,7 mm – που εκτυπώθηκε από την Κεντρική Υπηρεσία σε δέσμες των 100 τεμαχίων (φύλλα 25Χ4) – ελέγχεται όλως περιορισμένη, καθώς φαίνεται ότι στην πράξη επικράτησε η χρήση της αυτοκόλλητης ετικέτας πολλαπλών επιλογών (Υποδ. 1031).

Δεν αποκλείεται, ωστόσο, ο συνδυασμός ετικέτας – κάρτας να κρίθηκε αυξημένου κόστους, ενώ παράλληλα να υπήρχαν κενά στην εφοδιαστική διαδικασία των Μονάδων και για τους λόγους αυτούς να ατόνησε η εφαρμογή του (επανεκδόσεις καρτών δεν έχουν εντοπιστεί).

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

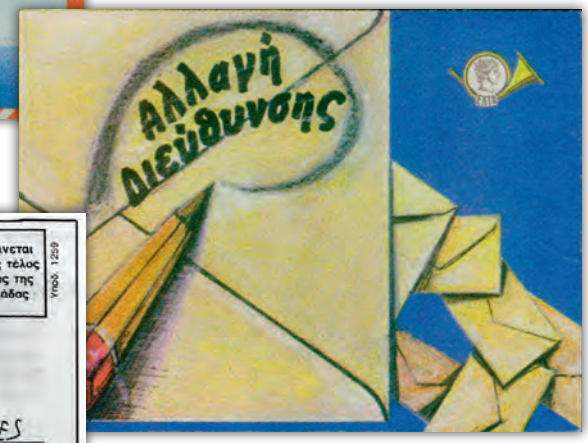
Επιστραφείσα επιστολή, χωρίς ημερομηνία, από ομαδική ταχυδρομική ενημέρωση των συνταξιούχων–πελατών της ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ (προωθητική ενέργεια 1996). Η επιστολή φέρει αυτοκόλλητη ετικέτα Υποδ. 1030 με χειρόγραφη βοηθητική σημείωση επάνω της «Άγνωστος Πάτρα». Επιπλέον βοηθητική σήμανση «ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ/RETOUR» (Υπόδειγμα έτους 1988 – δείτε επόμενο κεφάλαιο)

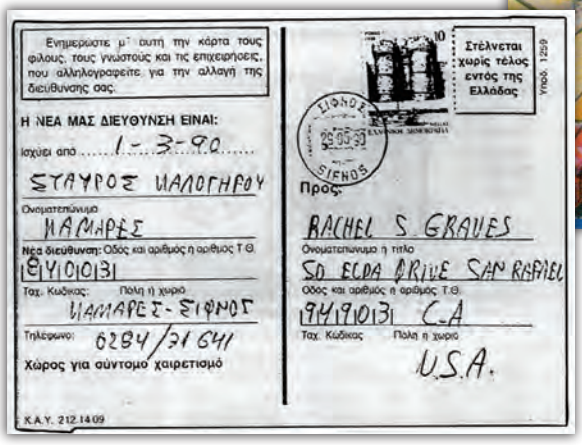

4 Μαίου 1987. Επιστροφή επιστολής από Γιαννιτσά με αυτοκόλλητη Ετικέτα Υποδ. 1030

Την 8.4.1986 τα ΕΛΤΑ ανακοίνωσαν (εγκύκλιος 11/90/110.4) ότι:
«για την πληρέστερη εξυπηρέτηση του συναλλασσόμενου κοινού, εκτύπωσαν ειδικές κάρτες με την επωνυμία "αλλαγή διεύθυνσης" (Υποδ. 1259), η οποία διατίθεται δωρεάν και ταχυδρομείται ατελώς»
Οι διαστάσεις των δελταρίων είναι 105Χ150mm.

Ταχυδρομικό μονόφυλλο (κάρτα) αλλαγής διεύθυνσης, ταχυδρομημένο στις 29.5.1990 από Σίφνο για ΗΠΑ με επικόλληση πρόσθετου γραμματοσήμου 10 Δρχ. για τη συμπλήρωση του αναλογούντος τέλους (Α. Karamitsos).

4. ΤΥΠΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΕΠΙΣΤΡΕΦΟΜΕΝΗΣ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ (1970)

Η γνωστοποίηση των λόγων επιστροφής ταχυδρομημένων αντικειμένων στον αποστολέα τους, υπήρξε ανέκαθεν βασικό μέλημα των Ελληνικών Ταχυδρομείων. Πέραν της αυτονόητης υποχρέωσής τους, με την ίδρυση της UPU υπήρξαν και αποφάσεις διαφόρων συνεδρίων της, που όχι μόνο καθιέρωναν τη συγκεκριμένη υποχρέωση, αλλά και υποδείκνυαν τρόπους υλοποίησής της.

Έχουμε ήδη παρουσιάσει την υλοποίηση από τα Ελληνικά Ταχυδρομεία των δύο σχετικών αποφάσεων της UPU, αναφορικά με τη χρήση δίγλωσσων ετικετών αρχικά (1887) και αυτοκόλλητης ετικέτας με πολλαπλές επιλογές στη συνέχεια (1985). Ωστόσο, αξιομνημόνευτη είναι και μια τρίτη προσπάθεια των Ελληνικών Ταχυδρομείων (ενδιάμεση των δύο προηγούμενων) για την τυποποίηση των σχετικών με τα αίτια επιστροφής ταχυδρομικών αντικειμένων βοηθητικών σημάνσεων.

Ειδικότερα, η υπ' αριθ. 60095/3998/5.11.1970 εγκύκλιος, η οποία με στόχο, όπως αναφέρει, «τον περιορισμό του φαινομένου της συχνής αναγραφής επί των ταχυδρομικών αντικειμένων, ανορθόγραφων ή δυσανάγνωστων αιτιών για τη μη επίδοσή τους στους παραλήπτες τους», καθιερώνει τη χρήση 13 σφραγίδων χειρός, σε σχήμα ορθογωνίου παραλληλόγραμμου, με τις ενδείξεις

1. «ΑΓΝΩΣΤΟΣ – INCONNU»,
2. «ΑΝΕΧΩΡΗΣΕΝ – PARTI»,
3. «ΑΠΑΡΑΔΕΚΤΟΝ – REFUSÉ»,
4. «ΑΠΕΒΙΩΣΕΝ – DÉCÉDÉ»,
5. «ΑΧΡΗΣΤΟΝ – REBUT»
6. «ΑΖΗΤΗΤΟΝ – NON RECLAMÉ»,
7. «ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ – RETOUR»,
8. «ΜΕΤΩΚΗΣΕΝ – CHANGÉ DOMICILE»,
9. «ΣΥΝΩΝΥΜΙΑ – SYNONYMIE»,
10. «ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΟ ΤΕΛΟΣ – Τ»,
11. «ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΕΠΑΡΚΗΣ – ADRESSE INSUFFISANTE»,
12. «ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΥΣΑΝΑΓΝΩΣΤΗ – ADRESSE ILLISIBLE» και
13. «ΑΝΕΧΩΡΗΣΕ ΧΩΡΙΣ Ν' ΑΦΗΣΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΝ – PARTI SANS LAISSER D' ADRESSE».

επιβάλλει δε όπως:

«εφεξής η αιτία μη επίδοσης αποτυπούται απαραιτήτως δια σφραγίδος, μόνον δε οσάκις δεν διατίθεται σφραγίς με την σχετικήν ένδειξιν, επιτρέπεται η αναγραφή της ενδείξεως χειρογράφως» (SIC).

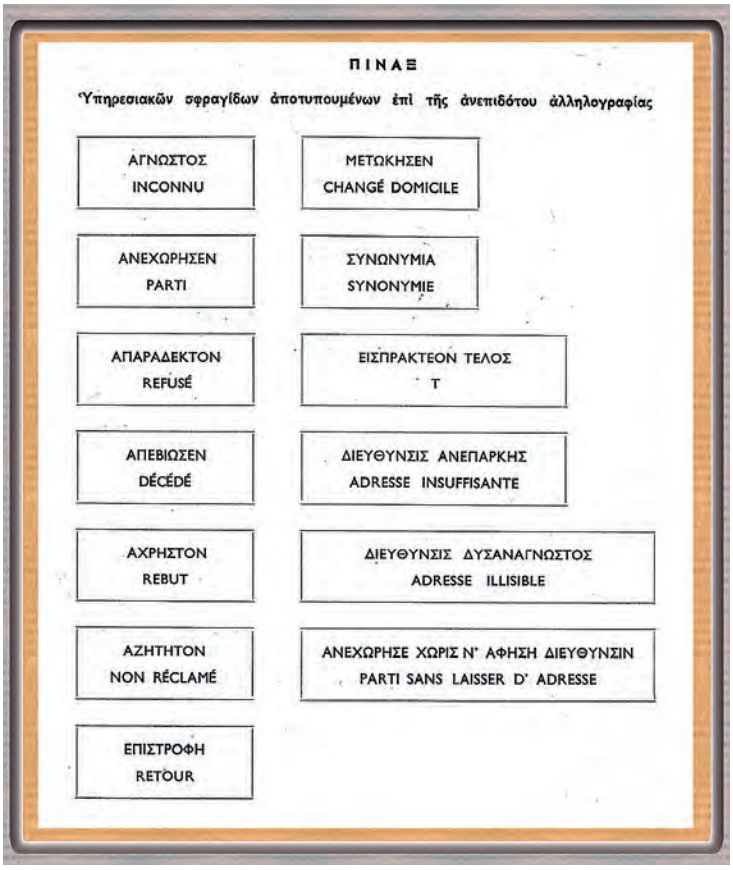
Η εγκύκλιος κοινοποιούσε και τα υποδείγματα των σφραγίδων (πίνακας 1). Πρόκειται για ορθογώνια παραλληλόγραμμα, διαστάσεων 1,5 εκατ. πλάτος Χ 5,5 έως 6,5 εκατ. μήκος (ανάλογα με την ένδειξη), με δίγλωσσο κείμενο (στα Ελληνικά και Γαλλικά) και χωρίς κανένα χώρισμα μεταξύ των δύο γλωσσών.

Οι σφραγίδες αυτές απαντώνται σε επιστολές ακόμη και σήμερα, πολλές φορές παράλληλα με τις αυτοκόλλητες ετικέτες υποδ. 1031. Βεβαίως από το 1976 και μετά εμφανίζονται βοηθητικές σημάνσεις με ταυτόσημες αιτιολογίες, αλλά στη δημοτική γλώσσα.

Από την ομοιομορφία της κατασκευής τους (εμφανίζονται πανομοιότυπες σε επιστολές, που επιστράφηκαν από διαφορετικά ταχυδρομικά γραφεία) οδηγούμαστε στο συμπέρασμα ότι σε πρώτη φάση αυτές κατασκευάστηκαν και διανεμήθηκαν από την Κεντρική Υπηρεσία. Ωστόσο, στη συνέχεια παρατηρούμε διαφοροποιήσεις τόσο στα στοιχεία των γραμμάτων τους, όσο και στη σύνθεση του κειμένου, γεγονός, που μας οδηγεί στην υπόθεση της επιτόπιας κατασκευής τους (τουλάχιστον σε επόμενες φάσεις).

Συμπερασματικά, οι προσπάθειες της Κεντρικής Υπηρεσίας των ΕΛΤΑ για την τυποποίηση της γνωστοποίησης των αιτίων επιστροφής ταχυδρομικών αντικειμένων κατά το 1886 (ετικέτες Υποδ. UPU), το 1985 (αυτοκόλλητο Υποδ. 1031), το 1986? (αυτοκόλλητο Υποδ. 1030) και το 1970 (η πιο πάνω), με παράλληλο εφοδιασμό των διαφόρων Μονάδων του Δικτύου (με αντίστοιχες ετικέτες ή σφραγίδες) είναι οι μόνες γνωστές μέχρι σήμερα. Ακολούθησαν βέβαια και άλλες υποδείξεις (1988, 2007 – αναφέρονται στη συνέχεια), χωρίς ωστόσο να συνδυαστούν με «κεντρικό» εφοδιασμό των ταχ. μονάδων με αντίστοιχες σφραγίδες ή ετικέτες.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

Εικ. 1: ***Πίνακας υπηρεσιακών σφραγίδων****, που καθιερώθηκαν το 1970, για την αποτύπωση των αιτίων μη επίδοσης της επιστρεφόμενης αλληλογραφίας. Εγκύκλιος: 60095/ 3998/ 5.11.1970*

Εικ. 2:
Καρτ-ποστάλ, με βοηθητικές σημάνσεις:
«ΑΖΗΤΗΤΟΝ/NON RÉCLAMÉ»
& «ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ/RETOUR»
Κολινδρός Πιερίας 25.9.72

Εικ. 3:
Βοηθητικές σημάνσεις: ***«ΑΝΕΧΩΡΗΣΕ ΧΩΡΙΣ Ν' ΑΦΗΣΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΝ» & «ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ»***
Διαβολίτσιον, 21.11.1973

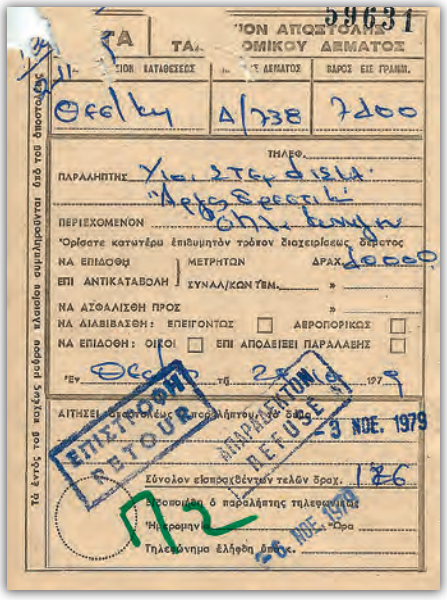

Εικ. 4:
Βοηθητική σήμανση: ***«ΑΓΝΩΣΤΟΣ/INCONU»****.*
Μεταμόρφωσις, 19.VI.80

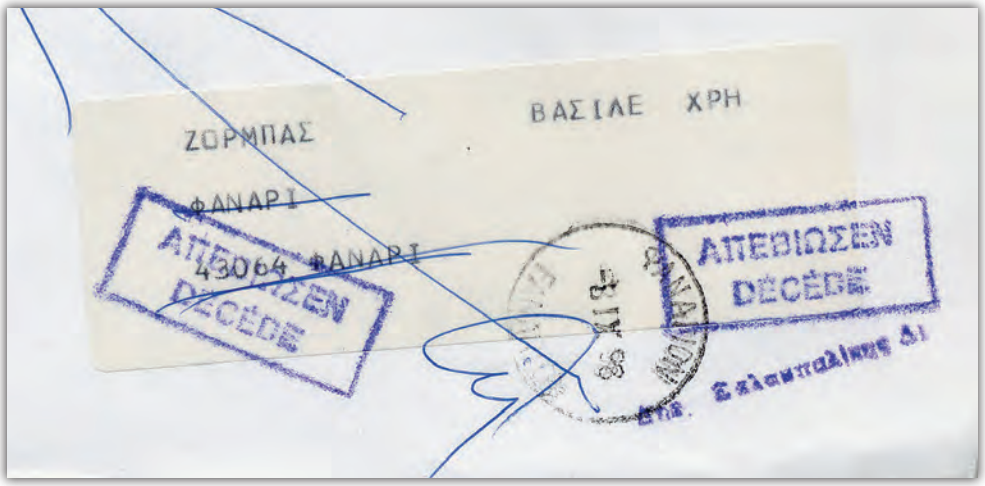

Εικ. 5:
Βοηθητικές σημάνσεις: ***«ΑΝΕΧΩΡΗΣΕΝ/PARTI» & «ΜΕΤΩΚΗΣΕΝ/ CHANGÉ DOMICILE»***
Ψυχικό, 5.1.1983

Εικ. 6:
Βοηθητικές σημάνσεις: ***«ΑΠΑΡΑΔΕΚΤΟΝ» & «ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ»****, σε επιστολή (ΡΟΔΟΣ 8.3.1980)*
& Δελτίο Αποστολής Ταχυδρομικού Δέματος
(Θεσσαλονίκη, 3.11.1979)

Εικ. 7:
Βοηθητική σήμανση ***«ΑΠΕΒΙΩΣΕΝ/ DÉCÉDÉ»***
430 64 ΦΑΝΑΡΙ - 8.IX.64

Εικ. 8:
Βοηθητική σήμανση:
«ΑΧΡΗΣΤΟΝ».
Επιπλέον χειρόγραφη βοηθητική σήμανση «Άγνωστος», σφραγιδάκι διανομέα (811) και βοηθητική σήμανση δημιουργίας Ταχ. Κυψέλης «ΕΞΕΦΩΝΗΘΗ ΤΗ.... ΑΓΝΩΣΤΟΣ» 8.12.1971

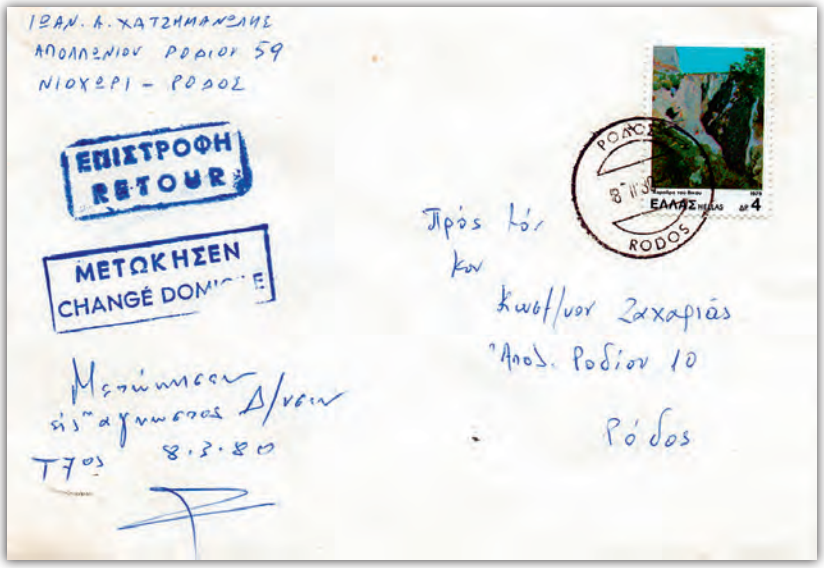

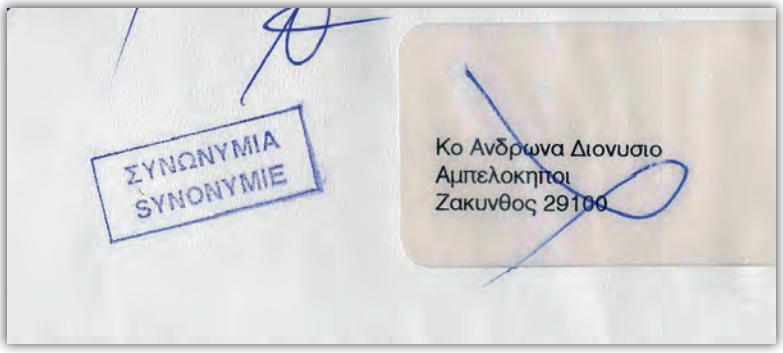
Εικ. 9-10:
Βοηθητικές σημάνσεις:
«ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΑΝΕΠΑΡΚΗΣ»
(α΄ τύπος, Αθήνα – Κατερίνη, 25.4.1980) & ***«ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΔΥΣΑΝΑΓΝΩΣΤΟΣ»*** *(Αιγάλεω 15.2.1977)*

Εικ. 11:
Βοηθητικές σημάνσεις
«ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΕΠΑΡΚΗΣ»
(β΄ τύπος) και χειρόγραφη «Να τεθή αριθμός». Χαλάνδρι,9.11.1980

Εικ. 12: Βοηθητικές σημάνσεις: ***«ΜΕΤΩΚΗΣΕΝ/ CHANGÉ DOMICILE»*** *&* ***«ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ/ RETOUR»***

Εικ. 13: Βοηθητική σημάνση: ***«ΣΥΝΩΝΥΜΙΑ/ SYNONYMIE»***

Εικ. 14: Βοηθητική σήμανση: ***«ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΟ ΤΕΛΟΣ»*** *Ρόδος, 8.11.1975*

5. ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΠΙΣΤΡΕΦΟΜΕΝΗΣ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ

(Εγκύκλιες οδηγίες ΕΛΤΑ από το 1976 και μετέπειτα)

Πριν προχωρήσουμε – σε επόμενα κεφάλαια – στη φωτογραφική τεκμηρίωση των επιμέρους βοηθητικών σημάνσεων, οι οποίες αφορούν τη διαχείριση της επιστρεφόμενης αλληλογραφίας, παραθέτουμε εδώ, για την πληρέστερη κατανόηση των συγκεκριμένων διαδικασιών, τις πιο βασικές συναφείς εγκύκλιες οδηγίες, που παρασχέθηκαν από τα ΕΛΤΑ από το 1976 και μετέπειτα (προγενέστερα δεν εντοπίστηκαν ανάλογες έγγραφες οδηγίες).

Α. 1976

Το 1976 τα ΕΛΤΑ για τον περιορισμό της άσκοπης περιφοράς, μεταξύ των διαφόρων ταχυδρομικών γραφείων, της αλληλογραφίας με ανεπαρκή ή λαθεμένη διεύθυνση παραλήπτη καθορίζουν, με την υπ' αριθ. 154/156.1 εγκύκλιό τους, μεταξύ άλλων, τα εξής[1]:

1. *Τα αφικνούμενα αντικείμενα, των οποίων η επίδοσι εις τον παραλήπτην δεν καθίσταται δυνατή λόγω ελλείψεως επιγραφής, ως και ανεπαρκούς ή δυσαναγνώστου επιγραφής, πρέπει να επιστρέφονται αμέσως εις τα Ταχ. Γραφεία καταγωγής δια να επιδοθούν εις τους αποστολείς τους.*
2. *Εις την ανωτέρω κατηγορίαν κατατάσσονται και τα αντικείμενα των οποίων η σημειουμένη διεύθυνσι (οδός και αριθμός) εις την επιγραφήν εξυπηρετείται λόγω συνωνυμίας οδών, από περισσότερα του ενός Ταχ. Γραφεία, που εδρεύουν εις την μείζονα περιοχήν της αναγραφομένης πόλεως προορισμού.*
3. *Εις τις περιπτώσεις αυτές δια να βρουν τον παραλήπτη και του επιδόσουν τα εν λόγω αντικείμενα, τα Ταχ. Γραφεία, ιδίως των μεγάλων πόλεων, όπως των περιοχών Αθηνών, Πειραιώς και Θεσσαλονίκης διαβιβάζουν αυτά διαδοχικά εις όλα τα Ταχ. Γραφεία της μείζονος περιοχής της ιδίας πόλεως, τα οποία εξυπηρετούν συνωνύμους οδούς. Δια τον λόγον αυτόν επέρχεται σημαντική καθυστέρησι εις την επίδοσι ή την επιστροφή ν των αντικειμένων τούτων, επιβαρύνεται ο ΕΛΤΑ με πρόσθετο έργον ή και ακόμη γίνεται μερικές φορές αιτία απωλείας αυτών και δημιουργίας ευλόγων παραπόνων του κοινού, το οποίο πολλές φορές ζημιώνεται από τον ανωτέρω τρόπον διαχειρίσεως (περιέχουν έγγραφα με προθεσμία κλπ).*

Στη συνέχεια, προχωρούν στην παροχή συγκεκριμένων οδηγιών, κεντρική ιδέα των οποίων είναι ότι η διαχείριση της ανεπίδοτης αλληλογραφίας πρέπει να πραγματοποιείται από ένα

1 Διατηρήθηκε η ορθογραφία, καθώς και η σύνταξη της εγκυκλίου, μείγμα δημοτικής και καθαρεύουσας.

και μόνο ταχυδρομικό γραφείο:

4. *Τα αντικείμενα, που προορίζονται δια πόλεις εις τις οποίες λειτουργούν περισσότερα του ενός Ταχ. Γραφεία διανομής, εφ' όσον δεν γράφουν αριθμόν ταχ. τομέως, συνοικίαν ή προάστιον (σσ. δεν είχε καθιερωθεί ακόμη ο ΤΚ), θα διαχειρίζωνται μόνον από το Ταχ. Γραφείον, που εδρεύει εις την περιοχήν του ομωνύμου Δήμου της αναγραφομένης πόλεως, το οποίον εξυπηρετεί οδόν της περιοχής του Δήμου, που φέρει ονομασίαν την αναγραφομένην εις τον φάκελλον. Εις περίπτωση που δεν επιδοθούν θα επιστρέφωνται με το πρώτον ταχυδρομείο εις τους αποστολείς με την ένδειξι «ΑΓΝΩΣΤΟΣ».*
5. *Τα αντικείμενα, που φέρουν οδόν, που δεν υπάρχει εις την περιοχήν του Δήμου της αναγραφομένης πόλεως, αλλά εις τον οδηγόν ταχ. τομέων της πόλεως αυτής υπάρχουν καταχωρημένες περισσότερες από μία συνώνυμες οδοί, που εξυπηρετούνται από διάφορα Ταχ. Γραφεία, που εδρεύουν εκτός της περιοχής του Δήμου θα επιστρέφονται με το πρώτον ταχυδρομείον από το Γραφείον αφίξεως εις το Γραφείον καταγωγής με την ένδειξι: «ΟΔΟΣ ΑΝΥΠΑΡΚΤΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ...» (π.χ. ΑΘΗΝΑΙΩΝ).*

Ενδιαφέρον παρουσιάζει και ο διαχωρισμός της διαχείρισης της αλληλογραφίας εκ του εξωτερικού – ως προς τον εντοπισμό του παραλήπτη της σε περίπτωση αναγραφής ανεπαρκούς διεύθυνσης – ανάλογα με την προέλευσή της, Συγκεκριμένα ορίζει ότι:

6. *Η ως άνω διαχείρισι θα εφαρμόζεται και εις όλα τα ταχυδρομικά αντικείμενα, που κατάγονται από χώρες της Ευρώπης, τα οποία θα επιστρέφωνται με το πρώτον ταχυδρομείον σύμφωνα με τα ισχύοντα. Τα ανεπίδοτα αντικείμενα, που προέρχονται από χώρες των λοιπών Ηπείρων, θα εξακολουθήσουν, προσωρινά και μέχρι νεωτέρας διαταγής μας, να διαχειρίζωνται όπως μέχρι ΄τώρα, δηλαδή θα διαβιβάζωνται διαδοχικά εις όλα τα Ταχ. Γραφεία της πόλεως, εις τα οποία υπάρχουν συνώνυμες οδοί, δια να ανευρεθή ο παραλήπτης τους. Αυτά τα αντικείμενα πριν διαβιβασθούν περαιτέρω, πρέπει να σφραγίζωνται με την ένδειξι: «ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΑΤΕ ΤΟΝ ΑΠΟΣΤΟΛΕΑ ΝΑ ΑΝΑΓΡΑΦΗ ΤΟΝ ΑΡΙΘΜΟ ΤΟΥ ΤΑΧ. ΤΟΜΕΩΣ Η ΤΗΝ ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΣΥΝΟΙΚΙΑΣ ΣΑΣ».*

Β. 1984

Μια πιο πρόσφατη οργάνωση της διαχείρισης της επιστρεφόμενης αλληλογραφίας έλαβε χώρα το 1984, αμέσως μετά την ολοκλήρωση της σύστασης και λειτουργίας «Κομβικών Κέντρων Διαλογής». Συγκεκριμένα με την εγκύκλιο υπ' αριθ. 8/156.1/13.1.1984 τα μη επιδοθέντα αντικείμενα διαχωρίζονται σε «ΑΓΝΩΣΤΑ» ΚΑΙ «ΕΠΙΣΤΡΕΦΟΜΕΝΑ».

Σύμφωνα με την ορολογία της εγκυκλίου χαρακτηρίζονται:

α) *ως «ΑΓΝΩΣΤΑ», τα αντικείμενα εκείνα, τα οποία δεν είναι δυνατόν να προωθηθούν, αφού λείπουν ουσιώδη στοιχεία της διεύθυνσης των παραληπτών τους, ενώ*
β) *ως «ΕΠΙΣΤΡΕΦΟΜΕΝΑ», τα αντικείμενα εκείνα, που για οποιονδήποτε λόγο έφτασαν λανθασμένα απ' άλλα Κομβικά Κέντρα Διαλογής, κυρίως, λόγω υπεισέλευσης ανθρώπινου λάθους.*

Σύμφωνα με τις οδηγίες της υπόψη εγκυκλίου, ο αρμόδιος για τη διαχείριση των χαρακτηρισμένων ως «ΑΓΝΩΣΤΩΝ» αντικειμένων υπάλληλος ακολουθεί τα εξής βήματα:

α) *Επί της εμπρόσθιας πλευράς των φακέλων αποτυπώνει ειδική ενημερωτική σφραγίδα (Εικ. 1) και θέτει την ένδειξη Χ στο τετραγωνίδιο, που αντιστοιχεί στην αιτιολογία επιστροφής.*
β) *Σφραγίζει με το χρονολογικό σήμαντρο της ημέρας της επιστροφής την επιστολής, καταβάλλοντας ιδιαίτερη προσοχή να μην σφραγιστούν εκ νέου τα γραμματόση-*

μα, που είναι ήδη σφραγισμένα[2].

γ) Επισυνάπτει στο αντικείμενο «ειδικό φύλλο επιστροφής» (επισυνάπτεται στην εγκύκλιο υπόδειγμα), με το οποίο θα ενημερώνεται ο αποστολέας για το λόγο της επιστροφής και για τη δυνατότητα επαναταχυδρόμησής του, χωρίς πρόσθετα τέλη ή επιβάρυνση. Σχετικά διευκρινίζεται ότι τα αντικείμενα κατά τη νέα ταχυδρόμησή τους πρέπει να παραδίδονται ανυπερθέτως στα χέρια των υπαλλήλων των θυρίδων συναλλαγής και θα γίνονται δεκτά για περαιτέρω διαβίβαση, αν και θα φέρουν σφραγισμένα τα επικολλημένα γραμματόσημά τους, με χρονολογικό σήμαντρο προγενέστερης ημερομηνίας.

Κατά πόσο, στην πράξη, εφαρμόστηκε η πιο πάνω διαδικασία στο σύνολό της, δεν μπορούμε να γνωρίζουμε, καθώς μέχρι σήμερα δεν έχει βρεθεί φάκελος συνοδευόμενος με συμπληρωμένο το από την εγκύκλιο υποδεικνυόμενο «ειδικό φύλλο επιστροφής».

Όσον αφορά τη διαχείριση των «ΕΠΙΣΤΡΕΦΟΜΕΝΩΝ» παρέχονται οι ακόλουθες οδηγίες:

α) Θα αποτυπώνεται στην μπροστινή πλευρά των φακέλων η ένδειξη «ΛΑΘΕΜΕΝΗ ΔΙΑΒΙΒΑΣΗ» και από κάτω θα τίθεται η υπογραφή και το ονοματεπώνυμο του αρμόδιου υπαλλήλου

β) Οι φάκελοι θα σφραγίζονται στην πίσω πλευρά τους με το χρονολογικό σήμαντρο άφιξης του Γραφείου ή του Κομβικού Κέντρου, της ημέρας της επιστροφής τους.

Πέρα όλων των παραπάνω, θα πρέπει να σημειώσουμε ότιαπό 1.1.1986 – σύμφωνα με το άρθρο 81 της Παγκόσμιας Ταχυδρομικής Σύμβασης του Αμβούργου του 1984 – η επιστροφή των επιστολών και των ταχ. δελταρίων, που διαβιβάστηκαν στον προορισμό τους αεροπορικώς, σε περίπτωση μη επίδοσής τους πρέπει να επιστρέφονται στην καταγωγή τους πάλι με την αεροπορική οδό. Ειδικότερα, σύμφωνα με την 1111/23/156.1/4.2.1986 ειδική εγκύκλιο (που ισχύει μέχρι και σήμερα), οι επιστολές και τα δελτάρια, που αφίχθησαν αεροπορικώς, σε περίπτωση επιστροφής τους θα διαβιβάζονται για τα περαιτέρω στο «Κέντρο Διαλογής Αεροδρομίου Αθηνών» (σήμερα «Κέντρο Αεροπορικού Ταχυδρομείου» στο αεροδρόμιο Ελ. Βενιζέλος), ενώ τα ανεπίδοτα αντικείμενα άλλων κατηγοριών (έντυπα, μικροδέματα) ακόμη και αν αφίχθησαν με το αεροπορικό ταχυδρομείο, μαζί όλα τα αντικείμενα του επιστολικού ταχυδρομείου, που αφίχθησαν με τα μέσα επιφανείας, θα επιστρέφονται στην καταγωγή τους με τα συνήθη μέσα επιφανείας (όχι αεροπορικώς) και κατά συνέπεια θα διαβιβάζονται για τα περαιτέρω στο Κομβικό Κέντρο Αθηνών.

Γ. 1985-86

Το 1985 καθιερώθηκε η αυτοκόλλητη ετικέτα υποδ. 1031, άμεσα συνδεδεμένη με αποφάσεις της UPU. Τον ίδιο ή το επόμενο έτος κυκλοφόρησε και η αυτοκόλλητη ετικέτα υποδ. 1030 η οποία όμως δεν έτυχε ευρείας εφαρμογής. Και για τις δύο αυτές ετικέτες αναφερθήκαμε σε προηγούμενα κεφάλαια.

Δ. 1988

Αμέσως μετά την θέσπιση των αυτοκόλλητων ετικετών Υποδ. 1031 (Εγκ. 72/156.1/14.3.1985), οι διάφορες Μονάδες Διανομής (Ταχυδρομικά Γραφεία, ΚΜΔ, ΠΜΔ κλπ) προχώρησαν, με πρωτοβουλία τους, σε κατασκευή ελαστικών σφραγίδων χειρός, μιμούμενες

2 Ιδιαίτερη εντύπωση προκαλεί σχετική με τη σφράγιση οδηγία, την οποία μεταφέρουμε εδώ αυτούσια: «Γενικότερα, σ' οποιαδήποτε περίπτωση και σ' οποιοδήποτε στάδιο διαχείρισης εντοπίζονται τέτοια αντικείμενα με διπλοσφραγισμένα από απροσεξία ή παραδρομή τα επικολλημένα γραμματόσημά τους, θα γίνεται αμέσως πρόσθετη διαγραφή τούτων με δύο γραμμές σε σχήμα Χ, ώστε να χάνεται οποιαδήποτε φιλοτελική αξία αυτών των αντικειμένων».

– τις περισσότερες φορές όχι πιστά – το σχήμα και το περιεχόμενό τους. Η διαπίστωση αυτή ανάγκασε, σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις, την Κεντρική Υπηρεσία να προχωρήσει στην έκδοση νεότερης εγκυκλίου (11/75/156.2.13.3.1988), με την οποία δίδονται συμπληρωματικές οδηγίες όσον αφοράς τη «Διαχείριση των ανεπίδοτων αντικειμένων εσωτερικού-εξωτερικού», επισυνάπτοντας ταυτόχρονα υπόδειγμα ειδικής βοηθητικής σήμανσης «ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ – REROUR». Παραθέτουμε το κείμενο της εγκυκλίου κατά το μεγαλύτερο μέρος του, δεδομένου ότι οι οδηγίες της παρέχουν σημαντικές διευκρινίσεις όσον αφορά την σχετική πολιτική, που ακολουθούν ακόμη και σήμερα τα ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΑ.

1. *Από επανειλημμένους ελέγχους, που έγιναν στο θέμα της επιστροφής των ανεπίδοτων ταχυδρομικών αντικειμένων, διαπιστώθηκαν πολλές παραλείψεις στον τρόπο διαχείρισης τους από υπαλλήλους της Υπηρεσίας μας, με αποτέλεσμα οι φάκελοι ή τα περικαλύμματά των επιστρεφομένων ταχ. αντικειμένων να παρουσιάζουν όψη απαράδεκτη, όπως διαγραμμένες επιγραφές κακογραμμένες και ανορθόγραφες αιτίες επιστροφής χωρίς ημερομηνία και υπογραφή κλπ.*
2. *Η Υπηρεσία μας για την εξάλειψη των παραπάνω αντικανονικών ενεργειών, καθώς και για την εφαρμογή ενός ομοιόμορφου τρόπου επιστροφής των ανεπίδοτων ταχ. αντικειμένων εκτύπωσε αυτοκόλλητες ετικέτες (Υποδ. 1031), οι οποίες δυστυχώς δεν χρησιμοποιούνται.*
3. *Για την οριστική αντιμετώπιση του προβλήματος, παράλληλα με την αυτοκόλλητη ετικέτα (Υποδ. 1031), που ήδη υπάρχει, θα εφοδιαστούν όλα τα ταχ. Γραφεία με ειδικά σφραγιδάκια «ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ RETOUR», σύμφωνα με το υπόδειγμα, που ακολουθεί, με μέριμνα και δαπάνη των Περιφερειακών Μονάδων.*
4. *Στην «ειδική σφραγίδα» έχουν εκτυπωθεί τέσσερα τετραγωνίδια, στα τρία από τα οποία έχουν αναγραφεί οι πιο συνηθισμένες αιτιολογίες επιστροφής, τόσο στην Ελληνική, όσο και στη Γαλλική γλώσσα ώστε να χρησιμοποιείται και για τα επιστρεφόμενα ταχ. αντικείμενα του εξωτερικού. Στο κενό τετραγωνίδιο θα γράφεται με το χέρι από τον υπεύθυνο υπάλληλο τυχόν άλλη ένδειξη επιστροφής («συνωνυμία», «πέθανε», «απαράδεκτο» κ.ά). Για τα αντικείμενα εξωτερικού θα συμπληρώνεται υποχρεωτικά η ένδειξη στα Γαλλικά.*
5. *Σε κάθε επιστρεφόμενο αντικείμενο ο υπεύθυνος υπάλληλος θα χρησιμοποιεί την «ειδική σφραγίδα» ή την ετικέτα Υποδ. 1031 και θα συμπληρώνει με ένα «Χ» το ανάλογο τετραγωνίδιο, στο οποίο αντιστοιχεί η ένδειξη, για την οποία δεν επιδόθηκε το αντικείμενο.*

   Στην ένδειξη «Διεύθυνση Ανεπαρκής» και ειδικά για αλληλογραφία εσωτερικού, συμπεριλαμβάνεται και η περίπτωση, που ο ταχ. Κώδικας είναι λάθος, για να σταματήσει να πηγαίνει η αλληλογραφία από Γραφείο σε Γραφείο με την ένδειξη «ίσως» και για να μάθει ο αποστολέας το σωστό κωδικό αριθμό του παραλήπτη.
6. *Ειδικά για την αλληλογραφία εξωτερικού μπορεί να γίνεται μία επιπλέον προσπάθεια επίδοσης και συγχρόνως να γίνεται σύσταση στον παραλήπτη από το διανομέα να ενημερώνει τους αποστολείς για την αναγραφή του σωστού Ταχ. Κώδικα (σσ. Από την οδηγία αυτή προκύπτουν, προφανώς, οι διάφορες αυτοσχέδιες σημάνσεις υποδείξεων, που αποτυπώνονται επί των φακέλων της αλληλογραφίας, όσον αφορά την ορθή αναγραφή της διεύθυνσης του παραλήπτη – σχετικά σε επόμενο κεφάλαιο)*
7. *Κάθε επιστρεφόμενο αντικείμενο θα υπογράφεται από τον διανομέα, η δε υπογραφή του ταξινόμου θα έχει την έννοια του ελέγχου της αιτιολόγησης της επιστροφής του ταχ. αντικειμένου (σσ. Από την οδηγία αυτή προέκυψε η ανάγκη συμπλήρωσης των διαφόρων αυτοσχέδιων βοηθητικών σημάνσεων με «πρακτικό παρά πόδας»).*
8. *Στα αντικείμενα, που επιστρέφονται κατ' ευθείαν από τους ταξινόμους, θα συμπληρώνονται οι ανάλογες ενδείξεις και δεν χρειάζεται υπογραφή από τον διανομέα (Ο ταξινόμος θα αναγράφει τον Ταχ. Κώδικα του Γραφείου). Στη δεξιά πλευρά των ενδείξεων θα τίθεται η ημερομηνία επιστροφής ή το χρονολογικό σήμαντρο.*

Αλλά και πάλι, παρά τη νέα αυτή κεντρική παρέμβαση για «τυποποίηση» των ενδείξεων επιστροφής, εντοπίζονται αυθαίρετες σχηματικές διαφοροποιήσεις, που προφανώς είναι απόρροια της προσωπικής αισθητικής του προϊσταμένου του ταχ. Γραφείου, που δίνει την εντολή κατασκευής τους ή και το πιθανότερο, του ίδιου του κατασκευαστή, ο οποίος βέβαια διαφέρει από τόπο σε τόπο.

Ως προς τις αιτιολογίες πάλι άλλοτε αυτές ταυτίζονται απολύτως με εκείνες του επίσημου υποδείγματος και άλλοτε διαφοροποιούνται. Έτσι, άλλοτε αφαιρούνται ορισμένες αιτιολογίες και άλλοτε προστίθενται νέες καινοτόμες, προφανώς ανάλογα με τις επιτόπιες ανάγκες, όπως αυτές σταθμίζονται πάντοτε από τους υπευθύνους του τοπικού γραφείου. Και στις περιπτώσεις αυτές, από την έρευνά μας δεν προέκυψε καμιά άλλη σχετική κεντρική οδηγία για την καθιέρωσή τους, πολύ περισσότερο η παροχή κοινού υποδείγματος. Ως πιθανότερη δικαιολογία κατασκευής των ελαστικών σφραγίδων χειρός εικάζεται ότι είναι ο μη έγκαιρος εφοδιασμός των διαφόρων μονάδων με αυτοκόλλητες ετικέτες, αλλά ενδεχομένως και η έμφυτη ανθρώπινη αντίδραση σε κάθε νεοτερισμό.

Η πολύ μεγάλη ποικιλία των σχημάτων, αλλά και η αυξομείωση των αιτιολογιών, καθώς και οι λεκτικές αποκλίσεις από εκείνες των αυτοκόλλητων ετικετών (Υποδ. 1031), ενισχύουν ακόμη περισσότερο την άποψη ότι οι υπόψη σφραγίδες είναι προϊόν επιτόπιας παραγωγής. Ορισμένες μάλιστα απ' αυτές αναγράφουν τον ταχυδρομικό κώδικα της περιοχής, καθώς και το ονοματεπώνυμο του διανομέα, του οποίου σε ευάριθμες περιπτώσεις αποτυπώνουν και την υπογραφή. Σε άλλες πάλι έχει ληφθεί επιπλέον πρόνοια για την ύπαρξη χώρου για την αναγραφή της ημερομηνίας και την υπογραφή τους, δίκην πρακτικού, από το διανομέα και τον προϊστάμενο του γραφείου.

Παράλληλα, οι αναρίθμητες ποικιλίες τους καθιστούν αδύνατη την κατηγοριοποίησή τους. Ωστόσο, πέρα από την εικαστική τους ποικιλία, παρουσιάζουν ενδιαφέρον και ως προς τις προσθήκες διαφόρων ευφάνταστων αιτιολογιών, όπως «οι οδοί δεν τέμνονται», «οι δρόμοι δεν συναντιούνται» «ακίνητο ακατοίκητο», «οικοδομή», «μετακόμισε», «αδύνατη η εξασφάλιση(;)», ενώ σε ευάριθμες περιπτώσεις ενσωματώνονται και οδηγίες «να τεθεί οδός και αριθμός».

Τέλος πρέπει να σημειώσουμε ότιείναι σύνηθες το φαινόμενο στο ίδιο Ταχυδρομικό Γραφείο να συνυπάρχουν διάφοροι τύποι βοηθητικών σφραγίδων επιστροφής της αλληλογραφίας, με μεγάλη ποικιλία αιτιολογιών μετά, προφανώς, από υποδείξεις των ίδιων των διανομέων, οι οποίοι ορισμένες φορές ζητούν την «αποτύπωση» και της υπογραφής τους.

Ε. 2007

Μετά την ολοκλήρωση της μετάβασης στο Αυτοματοποιημένο Κέντρο Διαλογής Αττικής (ΑΚΔΑ), με την υπ' αριθ. 1.4.2/78/156.2/8.5.2007 εγκύκλιο δίδονται νέες οδηγίες σχετικά με τη «διαδικασία διαχείρισης των άγνωστων ή επιστρεφόμενων ταχυδρομικών αντικειμένων». Συγκεκριμένα καθιερώνεται η διάκριση της ανεπίδοτης και επιστρεφόμενης αλληλογραφίας σε δύο μεγάλες κατηγορίες: α) «Επιστροφές» και β) «Μεταβολές»

Η κατηγορία «Επιστροφές» αφορά την αλληλογραφία, που πρέπει να επιστραφεί στον αποστολέα της διότι είναι άγνωστος, έφυγε χωρίς να αφήσει διεύθυνση, απεβίωσε, πρόκειται για συνωνυμία, το αντικείμενο παρέμεινε αζήτητο ή κρίθηκε απαράδεκτο, η διεύθυνση του παραλήπτη είναι ανεπαρκής ή δυσανάγνωστη.

Η ίδια εγκύκλιος καθορίζει ότι η ένδειξη «ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΕΠΑΡΚΗΣ» συμπεριλαμβάνει τις εξής περιπτώσεις:

- Οδός άγνωστη
- Αριθμός ανύπαρκτος
- Ταυτόσημη ονομασία οδού ή αριθμού
- Ο ταχυδρομικός κώδικας είναι λάθος
- Ο ταχυδρομικός κώδικας απουσιάζει

Η κατηγορία «Μεταβολές» αφορά την αλληλογραφία, που έχει ταξινομηθεί ή διαβιβαστεί λάθος από το Κέντρο Διαλογής και πρέπει να διαβιβαστεί εκ νέου σε άλλη Υπηρεσία Διανομής, καθώς και την αλληλογραφία, που ο παραλήπτης έχει καταθέσει αίτηση αλλαγής διεύθυνσης με διάρκεια ισχύος ενός εξαμήνου.

Επι των επιστολών, ανεξαρτήτως του χαρακτηρισμού τους, η εγκύκλιος προβλέπει να τίθεται, είτε η αυτοκόλλητη ετικέτα 1031, είτε πανομοιότυπος σφραγίδα χειρός, υπόδειγμα της οποίας επισυνάπτει (Εικ. 2).

Τέλος καθορίζει ότι «κάθε επιστρεφόμενο αντικείμενο θα φέρει την υπογραφή του διανομέα, τον αριθμό του τομέα του και την ημερομηνία, που χαρακτηρίστηκε, ενώ η υπογραφή και του ταξινόμου θα επιβεβαιώνει την ορθότητα της διαδικασίας επιστροφής».

Από πρακτικής απόψεως τονίζεται ότι ο διαχωρισμός, σύμφωνα με τα παραπάνω, των επιστρεφόμενων αντικειμένων, δίνει τη δυνατότητα στο ΑΚΔΑ να επεξεργάζεται και να προωθεί άμεσα τις μεταβολές και σε δεύτερη φάση τις επιστροφές.

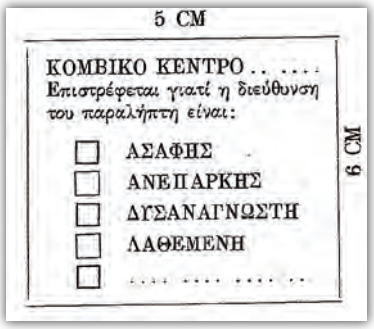
Ωστόσο, παρά τη ρητή υπόδειξη της Κεντρικής Υπηρεσίας των ΕΛΤΑ για διακοπή κάθε χρήσης υπηρεσιακών σφραγίδων με μεμονωμένες ενδείξεις αιτιολογιών επιστροφής, καθώς και χειρόγραφων ενδείξεων, οι σχετικές πρακτικές παραμένουν σε ισχύ μέχρι σήμερα.

Κλείνοντας, πρέπει να σημειωθεί και πάλι ότιστην πράξη χρησιμοποιείται πολύ μεγαλύτερη ποικιλία συναφών σημάνσεων, οι οποίες αν και βασίζονται στα υποδείγματα των παραπάνω εγκυκλίων, εντούτοις χαρακτηρίζονται από πολλές ελευθεριότητες, τόσο ως προς το σχήμα, όσον και ως προς το περιεχόμενο. Δυστυχώς καταγραφή των υπόψη σημάνσεων, στο σύνολό τους, είναι αδύνατον να γίνει, καθώς αποτελούν, όπως προαναφέρθηκε, πρωτοβουλίες των υπαλλήλων και των Προϊσταμένων των κατά τόπους ταχυδρομικών γραφείων. Ορισμένες από τις αυτές, ωστόσο, παρουσιάζουν φιλοτελικές, αλλά και λεκτικές πρωτοτυπίες, που αξίζει να μελετηθούν και από την πλευρά αυτή.

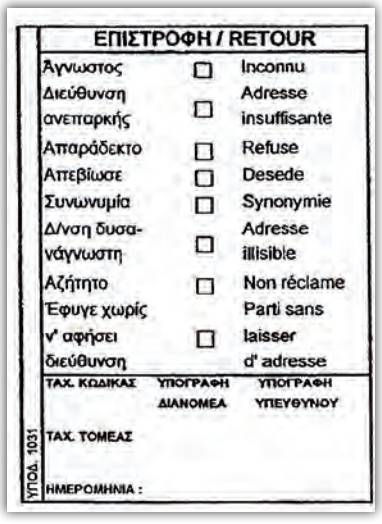
Στο επόμενο κεφάλαιο προχωρούμε σε φωτογραφική τεκμηρίωση όλων των προαναφερθέντων.

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ ΣΥΝΗΜΜΕΝΑ ΣΕ ΕΓΚΥΚΛΙΟΥΣ:

α. Βοηθητικές σημάνσεις χειρός:

Εικ.1:
Υπόδειγμα σφραγίδας με αιτιολογίες επιστροφής αλληλογραφίας, συνημμένο στην υπ' αριθ. 8/156.1/13.1.1984 εγκύκλιο

Εικ. 2:
Υπόδειγμα σφραγίδας συνημμένο στην υπ' αριθ. 11/75/156.2/12.3.1988 εγκύκλιο

Εικ. 3:
Υπόδειγμα σφραγίδας, αντίγραφο της αυτοκόλλητης ετικέτας Υποδ. 1031, συνημμένο στην υπ' αριθ. 1.4.2/78/156.2/8.5.2007 εγκύκλιο

β. Υπόδειγμα επιστολής για την επιστροφή ανεπίδοτης αλληλογραφιας (εγκύκλιος υπ' αριθ. 8/156.1/13.1.1984 – ΚΟΜΒΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ ΔΙΑΛΟΓΗΣ)

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ 2 (ΦΥΛΛΟ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ)

ΚΟΜΒΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ .....

Κυρι...

Σας επιστρέφουμε το επισυναπτόμενο απλό αντικείμενό σας γιατί η διεύθυνση του παραλήπτη είναι:

☐ Ασαφής
☐ Ανεπαρκής
☐ Δυσανάγνωστη
☐ Λαθεμένη
☐ .....

Επειδή το αντικείμενό σας αυτό δεν μπορεί να προωθηθεί στον προορισμό του, χωρίς ταλαιπωρία και καθυστέρηση, κρίναμε ορθότερο να σας το επιστρέφουμε αμέσως και να σας παρακαλέσουμε να ξαναγράφετε σωστά και πλήρη τη διεύθυνση του παραλήπτη και αν θέλετε να το ξαναταχυδρομήσετε.

Η κατάθεση του εν λόγω αντικειμένου σας πρέπει να γίνει οπωσδήποτε στα χέρια των υπαλλήλων των Ταχυδρομείων ή των αγροτικών διανομέων και όχι στο γραμματοκιβώτιο όπως γίνεται με τα άλλα αντικείμενα.

Επισημαίνεται ότι η νέα ταχυδρόμηση αυτού του αντικειμένου μπορεί να γίνει χωρίς επιβάρυνση με νέο ταχ. τέλος σε μια προσπάθεια του Οργανισμού να διευκολύνει και να συνηθίσει το κοινό στην αναγραφή της πλήρους και σωστής διεύθυνσης.

Η σωστή διεύθυνση τόσο του αποστολέα όσο και του παραλήπτη περιλαμβάνει το ονοματεπώνυμο, την οδό, τον αριθμό και απαραίτητα τον αριθμό του Ταχ. Κώδικα με την ονομασία του τόπου αποστολής και του τόπου προορισμού.

Οδηγίες για την ορθή συμπλήρωση της διεύθυνσης θα βρείτε στις σελίδες 6-7 του Ταχ/κού Καταλόγου που υπάρχει σ'όλα τα Ταχ.Γραφεία της χώρας ή θα ζητήσετε από τους ταχ. υπαλλήλους οποιουδήποτε Ταχ.Γραφείου.

Μόνο όταν υπάρχει πλήρης και σωστή διεύθυνση τα αντικείμενα διαβιβάζονται χωρίς καθυστέρηση στον προορισμό τους.

Ζητάμε τη συνεργασία σας σε μια προσπάθεια να σας εξυπηρετήσουμε καλύτερα.-

Σας ευχαριστούμε
από τον ΕΛΤΑ

Σημείωση: Μέχρι σήμερα η χρήση του πιο πάνω υποδείγματος δεν έχει επιβεβαιωθεί στην πράξη.

5Α. ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΠΙΣΤΡΕΦΟΜΕΝΗΣ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ

Βοηθητικές σημάνσεις χειρός πολλαπλών επιλογών, τυποποιημένες και μη

Έχουν ήδη παρουσιαστεί οι αυτοκόλλητες ετικέτες υποδ. 1030 & 1031[1]. Ομοίως και οι «τυποποιημένες» βοηθητικές σημάνσεις χειρός επιστρεφόμενης αλληλογραφίας του 1970[2]. Νεότερες εγκύκλιες οδηγίες βρίσκουμε κατά την περίοδο 1976 – 2007, στις οποίες περιλαμβάνονται και συγκεκριμένα υποδείγματα.

Όπως είναι αυτονόητο, όλες οι αιτιολογίες επιστροφής ενός ταχυδρομικού αντικειμένου καλύπτουν πραγματικούς λόγους αδυναμίας επίδοσής του. Τόσο οι αυτοκόλλητες ετικέτες, όσο και οι σφραγίδες χειρός έχουν ως βάση τους τις αρχικές, οπωσδήποτε ρεαλιστικές, υποδείξεις της UPU. Η τελευταία ωστόσο, από την πρώτη στιγμή παρείχε στα μέλη της (Ταχυδρομικές Αρχές) την ευχέρεια να προχωρούν σε συμπληρώσεις ανάλογα με τις τοπικές ανάγκες τους.

Οι βοηθητικές σημάνσεις, που χρησιμοποιήθηκαν σε εφαρμογή των συναφών με την επιστροφή της αλληλογραφίας εγκύκλιων οδηγιών, που παρασχέθηκαν κατά την περίοδο 1976-2007[3] είναι αναρίθμητες. Και αυτό γιατί οι υπόψη σημάνσεις, πέρα από την περίοδο που προαναφέρθηκε, εξακολουθούν να χρησιμοποιούνται ακόμη και σήμερα με διαρκή δημιουργία νέων τύπων, με πρωτοβουλίες των κατά τόπους ταχυδρομικών γραφείων. Για διευκόλυνση της παρακολούθησής τους, ωστόσο, έγινε προσπάθεια μιας κάποιας κατηγοριοποίησης. Θα πρέπει όμως να τονιστεί εμφατικά ότι τόσον η κατάταξή, όσο και η επιλογή τους είναι όλως ενδεικτικές. Ειδικότερα, μια ειδικότερη κατάταξη καλύπτει τις εξής περιπτώσεις:

α) Κομβικά κέντρα: Βοηθητικές σημάνσεις πολλαπλών επιλογών (εγκύκλιος 8/156.1/13.1.1984)

β) Βοηθητικές σημάνσεις χειρός «ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ – RETOUR», σύμφωνα με το υπόδειγμα της εγκυκλίου 11/75/156.2.13.3.88

γ) Βοηθητικές σημάνσεις χειρός πολλαπλών επιλογών, δημιουργημένες με πρωτοβουλία και ευθύνη των κατά τόπους ταχυδρομικών Μονάδων.

- γα. Βοηθητικές σημάνσεις, που περιλαμβάνουν και τις οκτώ αιτιολογίες του Υποδ. 1031 –το οποίο όμως δεν αναφέρεται– σε ποικιλία σχημάτων.
- γβ. Βοηθητικές σημάνσεις, με πρόσθετες αιτιολογίες, πέρα των οκτώ του Υποδ. 1031.
- γγ. Βοηθητικές σημάνσεις με προαποτυπωμένη τη μονογραφή του διανομέα.
- γδ. Βοηθητικές σημάνσεις σε οριζόντια διάταξη.
- γε. Βοηθητικές σημάνσεις με αυτοσχέδιες παραλλαγές των βασικών υποδειγμάτων
- γστ. Ποικιλία βοηθητικών σημάνσεων ίδιας ταχυδρομικής Μονάδας.

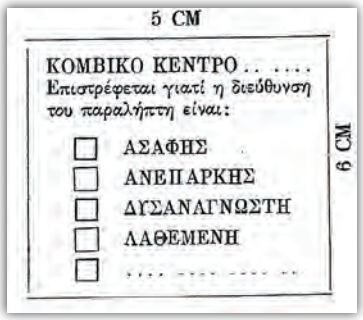
1 Κεφάλαια 2 & 3

2 Κεφάλαιο 4

3 Αναφέρονται αναλυτικά στο προηγούμενο κεφάλαιο 5

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

α. Κομβικά κέντρα: Βοηθητικές σημάνσεις πολλαπλών επιλογών

Υπόδειγμα σφραγίδας με αιτιολογίες επιστροφής αλληλογραφίας, συνημμένο στην υπ' αριθ. 8/156.1/13.1.1984 εγκύκλιο.

Κομβικό Κέντρο Αλεξανδρουπόλεως (Πιστή εφαρμογή του υποδείγματος)

Κομβικό Κέντρο Αλεξανδρουπόλεως (παραλλαγή ΕΠΙΣΤΡΕΦΕΤΑΙ)

Κομβικό Κέντρο Αθηνών Ομαδική επιστολή – Καλλιθέα Αττ.

Κομβικό Κέντρο Θεσσαλονίκης
(Στις δύο τελευταίες βοηθητικές σημάνσεις η ονομασία του Κομβικού Κέντρου παρέμεινε κενή - ασυμπλήρωτη, αν και οι συναφείς ελαστικές σφραγίδες έχουν κατασκευαστεί με ευθύνη των επιμέρους ταχυδρομικών λειτουργιών)

β. Βοηθητικές σημάνσεις χειρός «ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ – RETOUR», σύμφωνα με το υπόδειγμα της εγκυκλίου 11/75/156.2.13.3.88

Υπόδειγμα εγκυκλίου 11/75/156.2.13.3.88 (τρία τετραγωνίδια με προεκτυπωμένες αιτιολογίες και ένα κενό προς συμπλήρωση κατά περίπτωση)

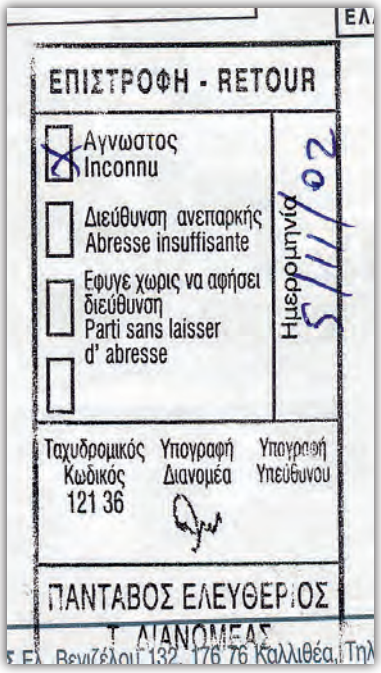
104 34 Αθήνα

182 33 ΜΟΣΧΑΤΟ

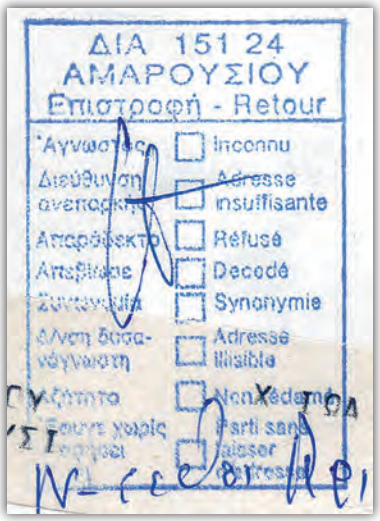

121 34, 35, 36 Ταχ. Περιστερίου
Βοηθητικές σημάνσεις σύμφωνα με το υπόδειγμα της εγκυκλίου 11/75/156.2.13.3.88. Οι συγκεκριμένες έχουν επιπλέον προσωποποιηθεί με την αναγραφή του ονοματεπωνύμου του διανομέα, αλλά και με την αποτύπωση εικονικής (κοινής) μονογραφής

γ. Βοηθητικές σημάνσεις χειρός πολλαπλών επιλογών, δημιουργημένες με πρωτοβουλία και ευθύνη των κατά τόπους ταχυδρομικών Μονάδων.

γα. Βοηθητικές σημάνσεις, που περιλαμβάνουν και τις οκτώ αιτιολογίες του Υποδ. 1031, το οποίο όμως δεν αναφέρεται, σε ποικιλία σχημάτων.

151 21 Μαρούσι

403 00 Φάρσαλα

106 71 Αθήνα

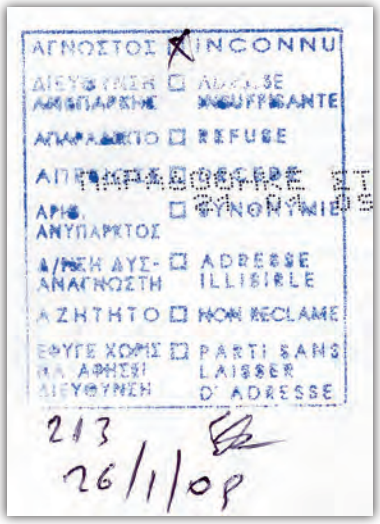
190 13 Ανάβυσσος (Έφυγα χωρίς ν' αφήσω δ/νση – sic)

455 00 Ιωάννινα

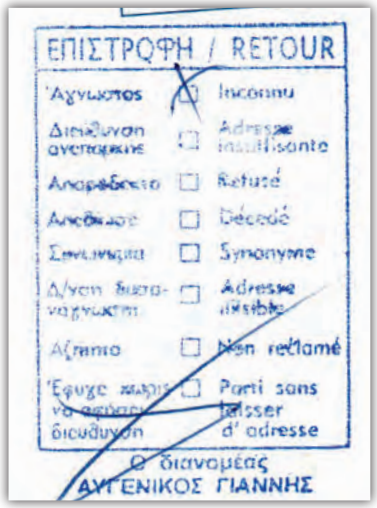
104 36 Παγκράτι

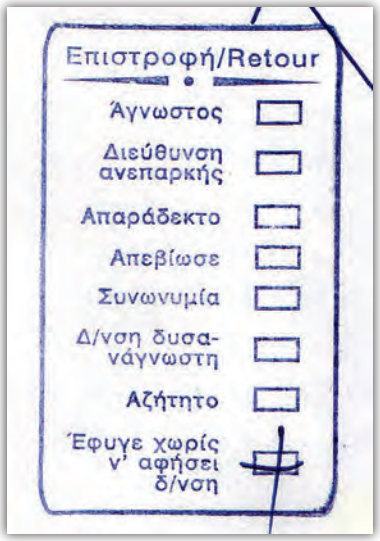
115 21 Αμπελόκηποι - ΚΕΦΑΛΑΙΑ

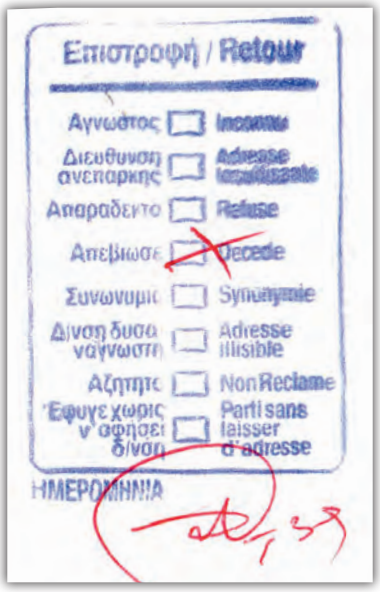
271 00 Πύργος Βοηθητική σήμανση διακοσμημένη με το σήμα της εταιρικής ταυτότητας

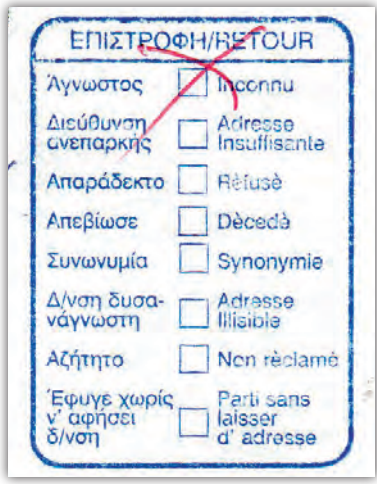
851 00 Ρόδος – Σήμανση προσωποποιημένη

249 02 Μελιγαλάς – Με τελεία στη διαχωριστική γραμμή

831 00 Σάμος – Πλαίσιο με καμπυλωμένες άκρες και ημερομηνία στο κάτω μέρος

841 00 Σύρος – Πλαίσιο με καμπυλωμένες άκρες

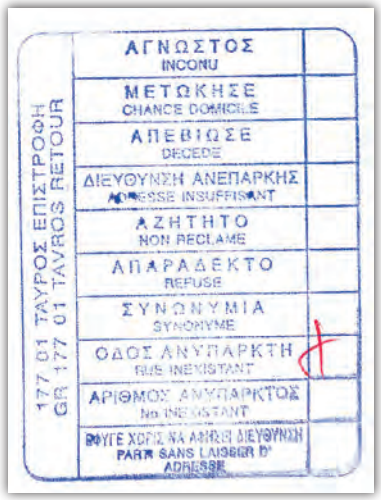
γβ. Βοηθητικές σημάνσεις, με πρόσθετες αιτιολογίες, πέρα των οκτώ του Υποδ. 1031.

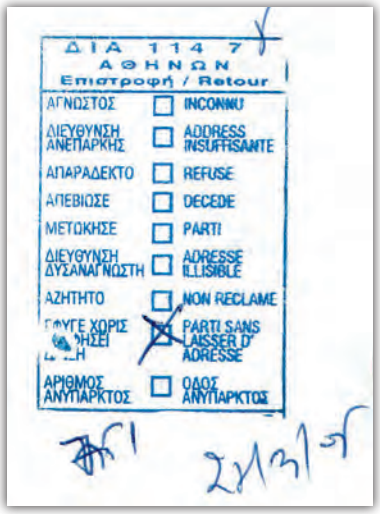
184 53 Νίκαια

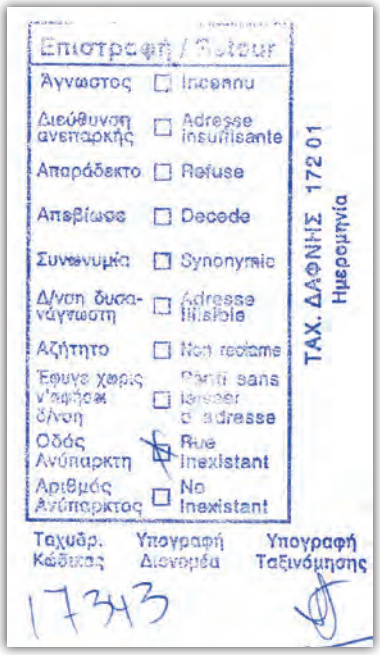
175 01 Π. Φάληρο

177 01Ταύρος

114 75 Αθήνα

172 01 Δάφνη

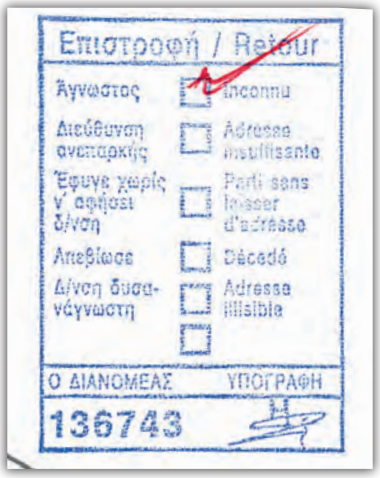

552 36 Πανόραμα Θεσ/κης

γγ. Βοηθητικές σημάνσεις με προαποτυπωμένη τη μονογραφή του διανομέα.

136 72 Αχαρνές

136 74 Αχαρνές

161 21 Καισαριανή

γδ. Βοηθητικές σημάνσεις σε οριζόντια διάταξη.

481 00 Κέρκυρα

555 00 Πυλαία – Θεσ/κη

184 54 Νίκαια

221 00 Τρίπολη

151 24 Μαρούσι

551 00 Καλαμαριά Θεσ/κη

ΤΜΗΜΑ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ.
Επιστροφή επιστολής προς Στουτγάρδη Γερμανίας

601 00 ΕΜΔ Κατερίνης

553 37 Θεσ/κη Τριανδρία (α τύπος)

553 37 Θεσ/κη Τριανδρία (β τύπος)

566 00 Συκιές - Θεσ/κη

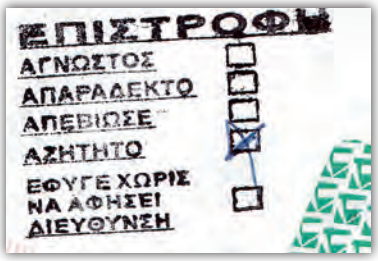
γε. Βοηθητικές σημάνσεις με αυτοσχέδιες παραλλαγές των βασικών υποδειγμάτων

573 00 Χαλάστρα
Πρακτικό στο πλάι

115 25 Αθήνα
Αρίθμηση επιλογών

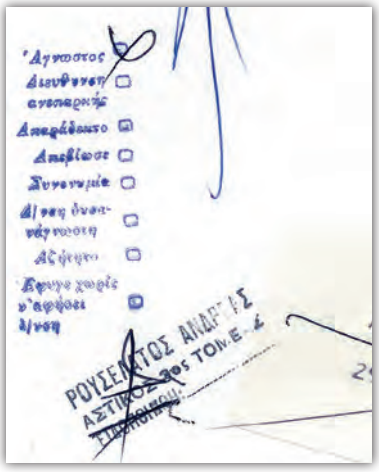
431 00 Καρδίτσα – Όλα κεφαλαία

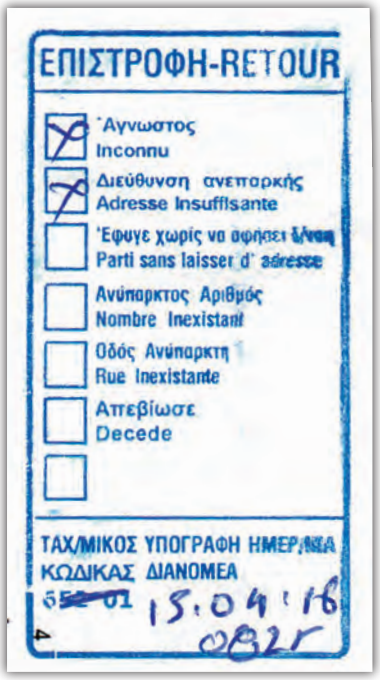
570 01 Θέρμη – πλαίσιο τετράγωνο με καμπυλωμένες άκρες

116 31 Αθήνα – Μεγάλα τετράγωνα επιλογών

291 00 Ζάκυνθος – Άνευ πλαισίου – Στοιχεία ψείρες

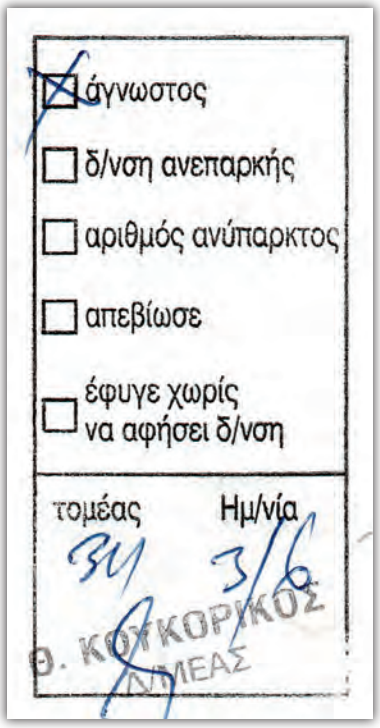
652 01 Καβάλα

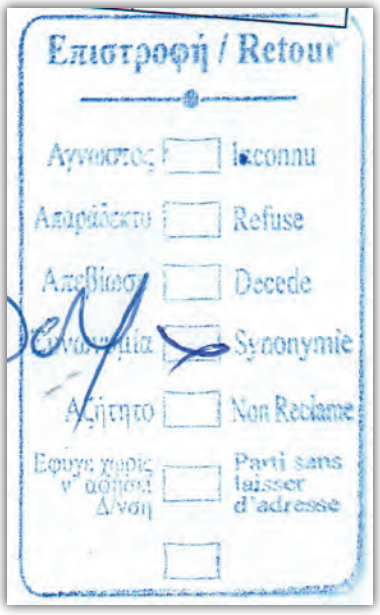
342 00 Ιστιαία

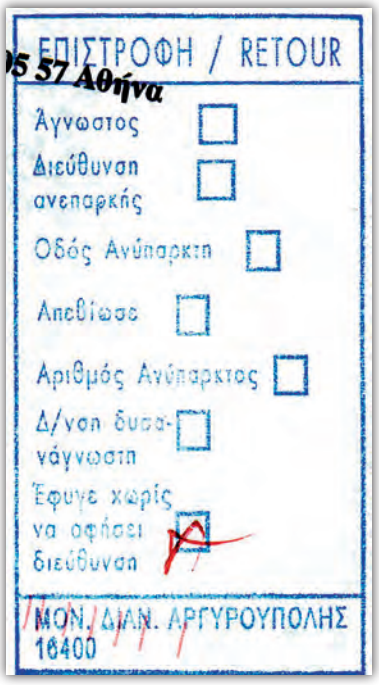
151 00 Μαρούσι

431 00 Καρδίτσα - Χωρίς κεφαλίδα

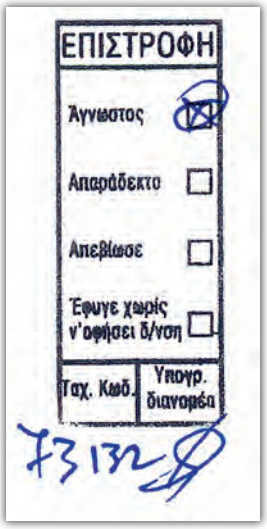
213 00 Κρανίδι Αργολίδας – Έξι επιλογές και μία ελεύθερη

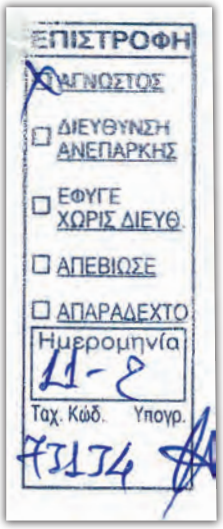

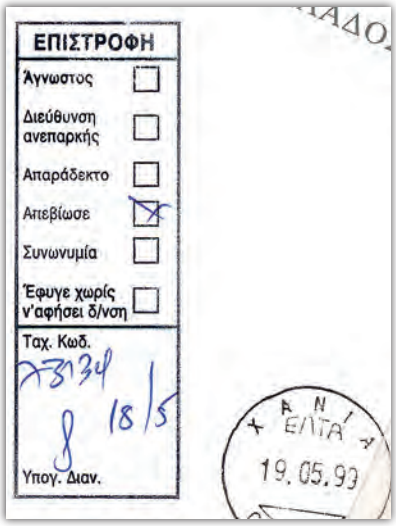
164 00 Μ. Δ. Αργυρούπολης -- Επιλογές ZIK ZAK

γστ. Ποικιλία βοηθητικών σημάνσεων ίδιας ταχυδρομικής Μονάδας

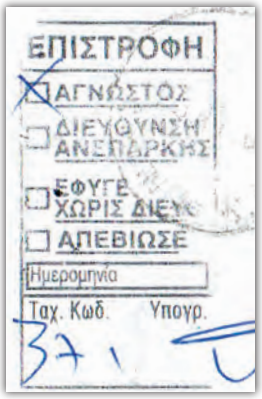
Σημαντικές παραλλαγές βοηθητικών σημάνσεων δεν συναντάμε μόνο μεταξύ διαφορετικών ταχυδρομικών γραφείων, αλλά και εντός της ίδιας Μονάδας. Παραθέτουμε επιλογές από διαχρονικές βοηθητικές σημάνσεις «επιστροφής» του Ταχυδρομικού Γραφείου Χανίων.

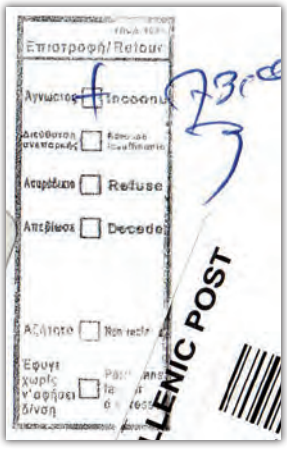

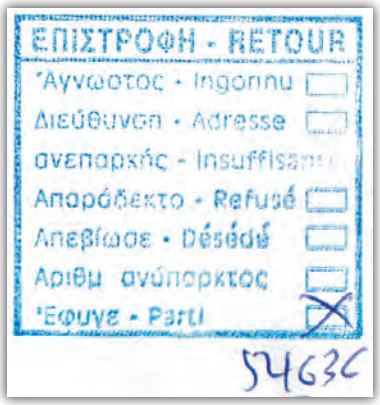

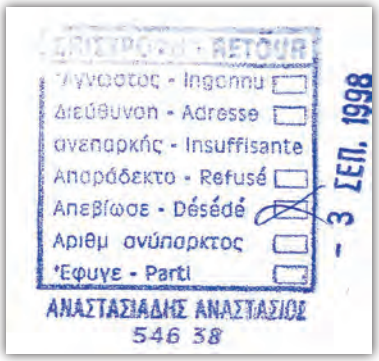

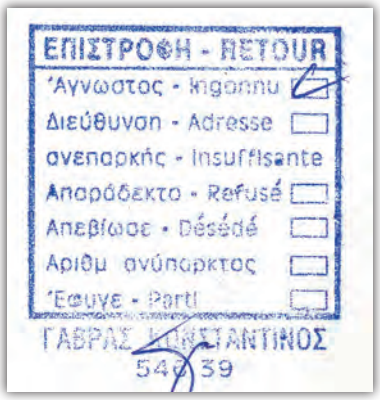

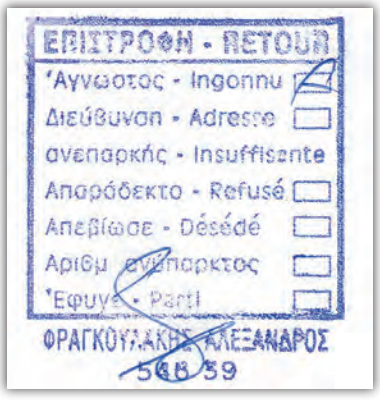
Το ταχυδρομικό γραφείο Θεσσαλονίκης 546 00 δημιούργησε βοηθητική σήμανση 6 πολλαπλών επιλογών, προχωρώντας ταυτόχρονα σε «προσωποποίησή» της, ανάλογα με τους διανομείς, που υπηρετούσαν σ' αυτό.

5Β. ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΠΙΣΤΡΕΦΟΜΕΝΗΣ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ

Σημάνσεις χειρός απομίμηση υποδείγματος 1031 (2007)

Η UPU, ταυτόχρονα με την καθιέρωση της αυτοκόλλητης ετικέτας C33 (Υποδ. 1031 των ΕΛΤΑ – Εγκ. 72/156.1/14.3.85), έδωσε στις Ταχυδρομικές Αρχές και την εναλλακτική ευχέρεια της χρήσης ελαστικών σφραγίδων με το ίδιο περιεχόμενο και για τον ίδιο σκοπό. Επισήμως, η ευχέρεια αυτή υιοθετείται από τα ΕΛΤΑ δεκαετίες αργότερα. Συγκεκριμένα, η υπ' αριθ. 1.4.2/78/156.2/8.5.2007 εγκύκλιος προέβλεπε ότι επι των επιστρεφόμενων επιστολών έπρεπε να τίθεται, είτε η αυτοκόλλητη ετικέτα 1031, είτε πανομοιότυπος σφραγίδα χειρός, υπόδειγμα της οποίας επισυνάπτει[1].

Ωστόσο ανεξάρτητα από την επίσημη αυτή κατευθυντήρια οδηγία, τα ταχυδρομικά γραφεία από την πρώτη στιγμή της κυκλοφορίας της αυτοκόλλητης ετικέτας Υποδ. 1031 – όπως προκύπτει από τα διάφορα φιλοτελικά ευρήματα – άρχισαν να κατασκευάζουν παρόμοιες ελαστικές σφραγίδες χειρός. Οι υπόψη σφραγίδες αντιγράφουν, σε γενικές γραμμές, το σχήμα και το περιεχόμενο των αυτοκόλλητων ετικετών. Πολλές φορές όμως προχωρούν σε αυθαίρετες σχηματικές διαφοροποιήσεις, προφανώς σύμφωνα με την προσωπική αισθητική του προϊσταμένου του ταχυδρομικού γραφείου, ο οποίος έδωσε την εντολή κατασκευής τους ή ενδεχομένως και του επιτόπιου κατασκευαστή.

Εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι πολλές φορές η αντιγραφή είναι τόσο πιστή, που φτάνει στο σημείο να αναφέρει ακόμη και τον αριθμό της «παραγγελίας» της Κεντρικής Υπηρεσίας για τις αυτοκόλλητες ετικέτες, στοιχείο εντελώς άχρηστο στη συγκεκριμένη περίπτωση.

Βασικό χαρακτηριστικό των επιλεγμένων βοηθητικών σημάνσεων, που παρατίθενται στη συνέχεια, είναι η ρητή αναγραφή της ένδειξης «ΥΠΟΔ. 1031» (υπηρεσιακός κωδικός).

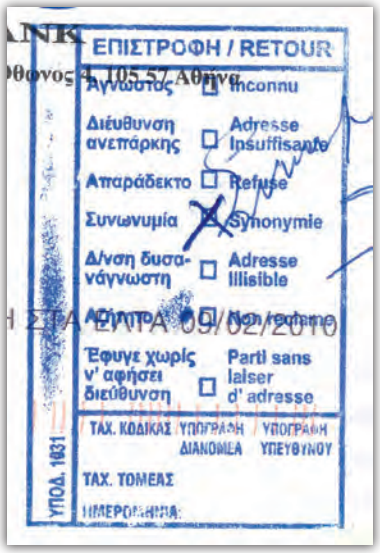
1 Κεφάλαιο 5: Σύγχρονη διαχείριση επιστρεφόμενης αλληλογραφίας

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

α. Βοηθητικές σημάνσεις χειρός με αναφορά του ΥΠΟΔ.1031 στο πλάι και με πρακτικό στο κάτω μέρος. Δεν αναφέρονται στοιχεία παραγγελίας των αυτοκόλλητων ετικετών.

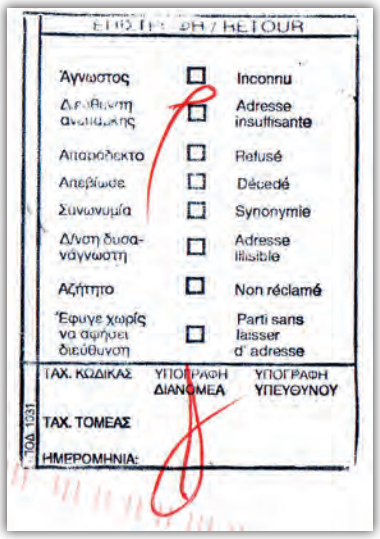
Υπόδειγμα σφραγίδας, αντίγραφο της αυτοκόλλητης ετικέτας Υποδ. 1031, συνημμένο στην υπ' αριθ. 1.4.2/78/156.2/8.5.2007 εγκύκλιο.

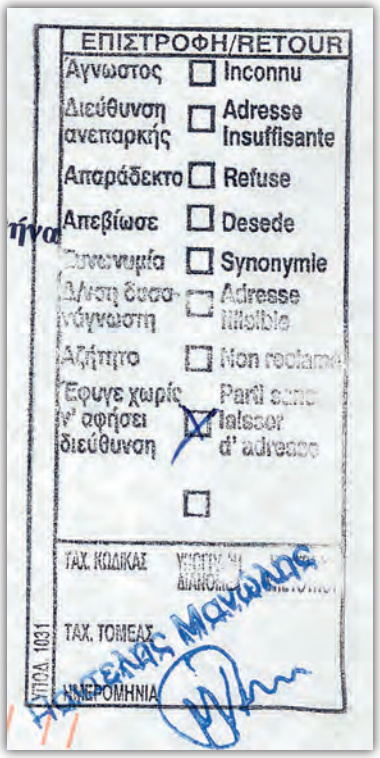
303 00 Ναύπακτος

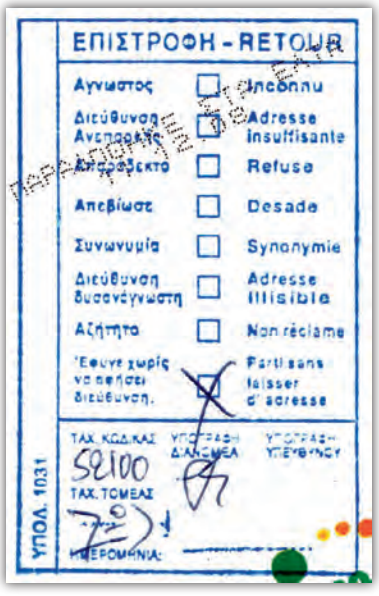
321 00 Λιβαδειά

135 62 Άγιοι Ανάργυροι

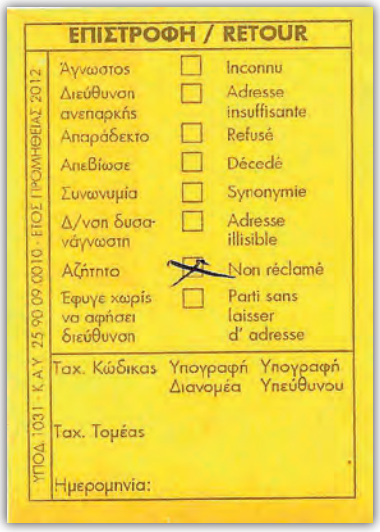

431 00 Καρδίτσα

521 00 Καστοριά

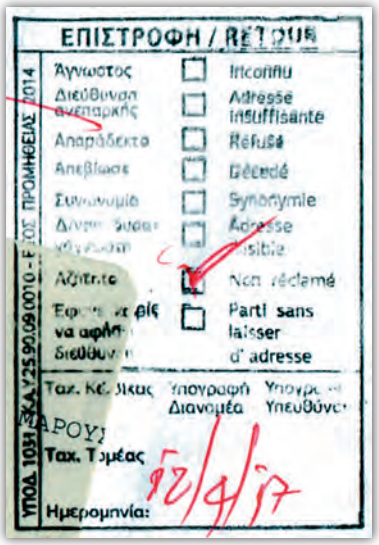
β. Βοηθητικές σημάνσεις χειρός με αναφορά του ΥΠΟΔ. 1031 και στοιχεία παραγγελίας των αυτοκόλλητων ετικετών στο πλάι. Επιπλέον πρακτικό στο κάτω μέρος.

Αυτοκόλλητη ετικέτα
ΥΠΟΔ. 1031
Έκδοση 2012

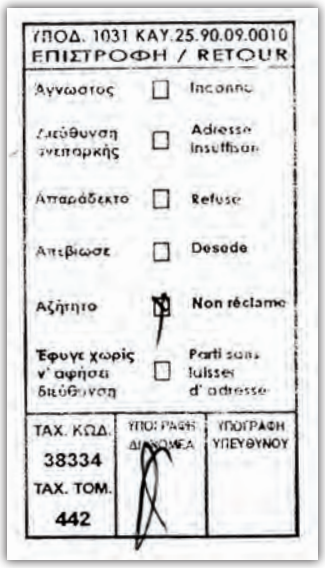

452 21 Ιωάννινα
Πιστή αντιγραφή. Περιλαμβάνει και στοιχεία παραγγελίας στο πλάι - 2012
(ελαστική σφραγίδα)

261 31 Πάτρα
Πιστή αντιγραφή. Περιλαμβάνει και στοιχεία παραγγελίας στο πλάι - 2014
(ελαστική σφραγίδα)

γ. Βοηθητικές σημάνσεις χειρός με αναφορά του ΥΠΟΔ.1031 και στοιχεία παραγγελίας των αυτοκόλλητων ετικετών στην κεφαλίδα. Επιπλέον, πρακτικό στο κάτω μέρος.

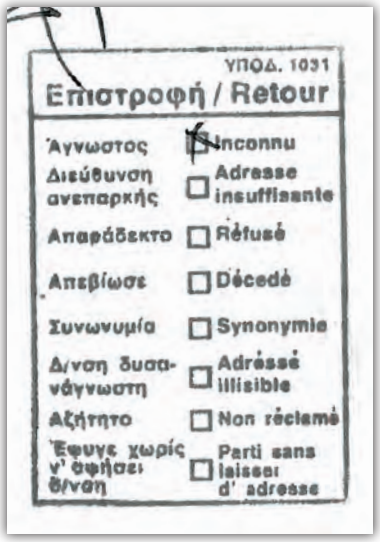

383 34 Βόλος
Αναφορά του Υποδ. 1031 και των στοιχείων της παραγγελίας στην κεφαλίδα. Επιπλέον η χρήση διαχωριστικών στο πρακτικό.
(ελαστική σφραγίδα)

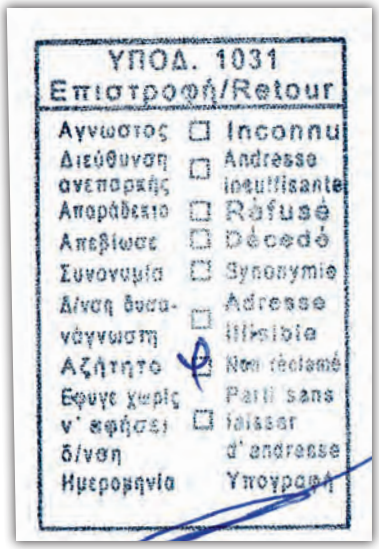
δ. Βοηθητικές σημάνσεις χειρός με αναφορά του ΥΠΟΔ.1031 στην κεφαλίδα μόνο. Δεν περιλαμβάνονται ούτε στοιχεία παραγγελίας, ούτε πρακτικό στο κάτω μέρος.

844 00 Πάρος

264 41 Πάτρα

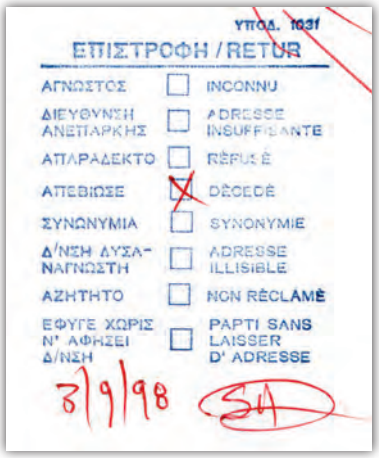
491 00 Κέρκυρα

301 00 Αγρίνιο
Με πλαίσιο, μικρά γράμματα, δίγλωσση

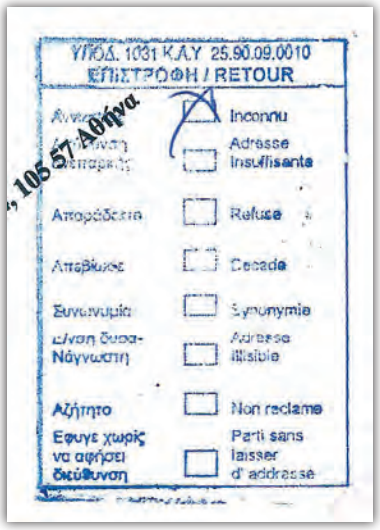

163 46 Ηλιούπολη – Χωρίς πλαίσιο, μικρά γράμματα, δίγλωσση

350 15 Τιθορέα – Χωρίς πλαίσιο, μεγάλα γράμματα, δίγλωσση

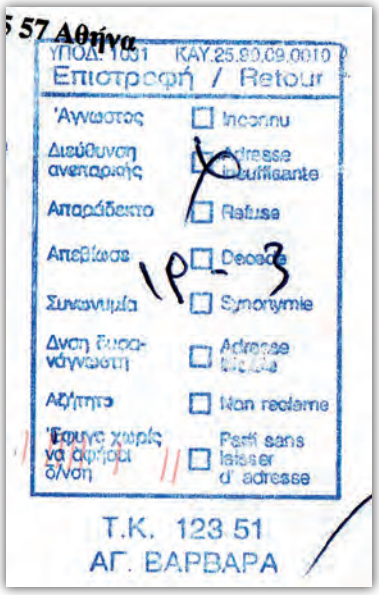
ε. Βοηθητικές σημάνσεις χειρός με αναφορά του ΥΠΟΔ.1031 στην κεφαλίδα, καθώς και στοιχείων παραγγελίας. Δεν περιλαμβάνεται πρακτικό στο κάτω μέρος

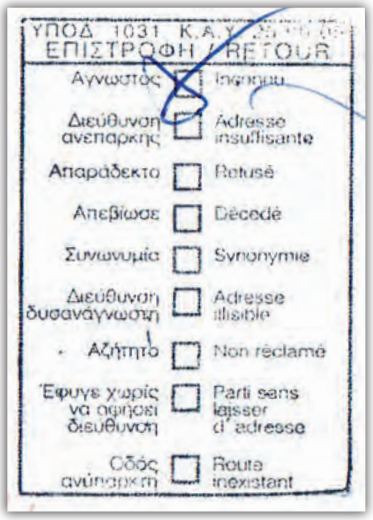
201 00 Κόρινθος
Πιστή αντιγραφή. Περιλαμβάνει και στοιχεία παραγγελίας στην κεφαλίδα

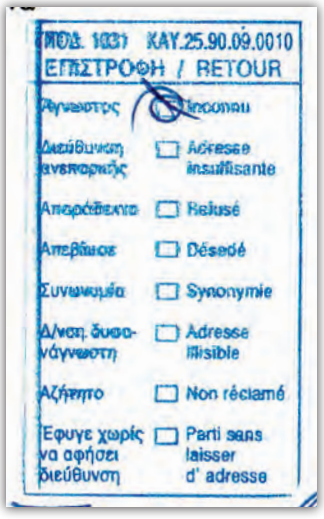
291 00 Ζάκυνθος

123 51 Αγ. Βαρβάρα

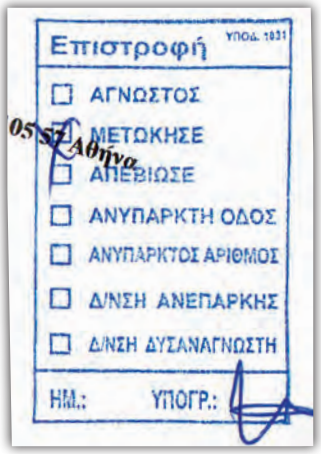

700 14 Λιμένας Χερσονήσου Ηρακλείου

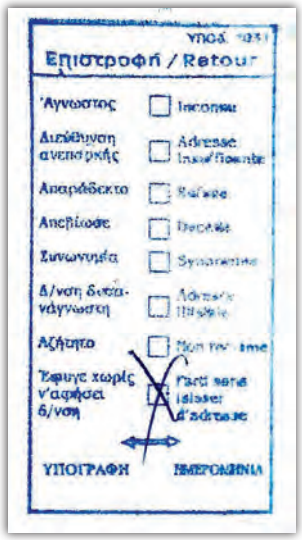

731 00 Χανιά

στ. Βοηθητικές σημάνσεις χειρός με αναφορά του ΥΠΟΔ.1031 στην κεφαλίδα και με πρακτικό στο κάτω μέρος. Δεν αναφέρονται στοιχεία παραγγελίας.

173 42 Αγ. Δημήτριος Αττικής
(Μόνο ελληνικά)

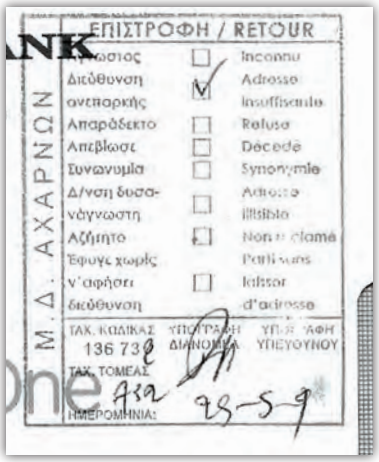
190 06 Νέα Πέραμος
Πρακτικό κάτω από τη διακόσμηση
βέλους διπλής κατεύθυνσης

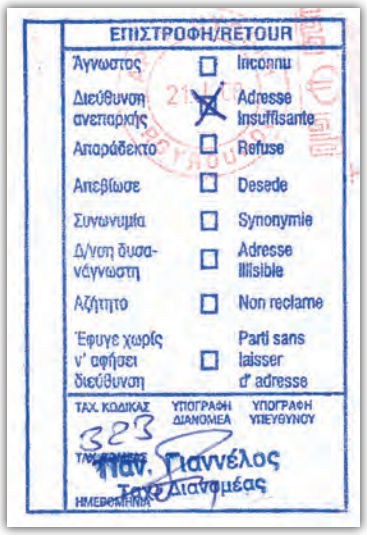
136 71 Αχαρναί. Η σήμανση στη θέση του πρακτικού φέρει τον ΤΚ (136 71/4) καθώς και προκατασκευασμένη την υπογραφή του διανομέα

ζ. Παρεκκλίσεις από το υπόδειγμα της εγκυκλίου 1.4.2/78/156.2/8.5.2007.

Υπήρξαν ευάριθμες περιπτώσεις δημιουργίας ελαστικών σφραγίδων με μικρές παρεκκλίσεις από το υπόδειγμα της εγκυκλίου του 2007. Στις εικονιζόμενες δύο βοηθητικές σημάνσεις δεν έχει περιληφθεί η αναφ. στο Υποδ. 1031, που προβλέπει η εγκύκλιος, αν και κατά τα λοιπά είναι πιστή εφαρμογή της.

136 73 Μ.Δ.ΑΧΑΡΝΩΝ (25.5.2009)

323 00 Ορχομενός (21.1.2008)

6. ΜΕΜΟΝΩΜΕΝΕΣ ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ ΛΟΓΩ ΠΑΡΑΛΕΙΨΕΩΝ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΕΑ

Πρόκειται για μεμονωμένες βοηθητικές σημάνσεις, που τίθενται με χρήση ελαστικών σφραγίδων χειρός, οι οποίες μαζί με τις επόμενες (που αφορούν ενέργειες του παραλήπτη), καλύπτουν, αναμφίβολα, το μεγαλύτερο μέρος των αιτίων επιστροφής των ταχυδρομικών αντικειμένων.

Η πλειονότητά τους ταυτίζεται με τις αντίστοιχες περιπτώσεις των αυτοκόλλητων ετικετών ή των ελαστικών σφραγίδων χειρός πολλαπλών επιλογών, χωρίς ωστόσο να έχουν καμιά συνάφεια μ' αυτές, καθώς η χρήση τους εντοπίζεται τουλάχιστον σε όλο τον 20 αιώνα. Αντίθετα, χαρακτηρίζονται από έλλειψη στοχευμένων εγκύκλιων οδηγιών, γεγονός που οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η κατασκευή και η χρήση τους αποσκοπούσε και αποσκοπεί στην κάλυψη των σχετικών με την επιστροφή της αλληλογραφίας αναγκών, όπως αυτές ανακύπτουν κατά την καθημερινή λειτουργία των Ταχ. Μονάδων του Δικτύου.

Οι λαθεμένες ενέργειες του αποστολέα μπορούν να αφορούν σε σφάλματα κατά την αναγραφή των στοιχείων του παραλήπτη, την ύπαρξη πολλών συνώνυμων παραληπτών, γεγονός, που καθιστά επισφαλή την επίδοση του ταχυδρομικού αντικειμένου σε έναν από αυτούς ή σε παραλήψεις όσον αφορά τη διεύθυνσή του.

Είναι προφανές ότι λόγω πλημμελών ενεργειών του αποστολέα, ένα ταχυδρομικό αντικείμενο μπορεί να επιστραφεί με τη σήμανση:

Α. «ΑΓΝΩΣΤΟΣ
Β. «ΣΥΝΩΝΥΜΙΑ»
Γ. «ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΕΠΑΡΚΗΣ ή ΔΥΣΑΝΑΓΝΩΣΤΟΣ
Δ. «ΛΑΝΘΑΣΜΕΝΗ ΑΝΑΓΡΑΦΗ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ή ΚΩΔΙΚΑ».
Ε. «ΠΑΡΑΛΕΙΨΗ ΑΝΑΓΡΑΦΗΣ Τ.Θ.»
ΣΤ. «ΕΚΠΡΟΘΕΣΜΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ»[1]

Λόγω της πληθώρας των τύπων των συγκεκριμένων βοηθητικών σημάνσεων, η φωτογραφική τεκμηρίωσή τους παρουσιάζεται σε ξεχωριστό για κάθε περίπτωση κεφάλαιο.

1 Αφορά κυρίως βοηθητικές σημάνσεις, που χρησιμοποιήθηκαν κατά την πρώτη περίοδο της αεροπορικής μεταφοράς των ταχυδρομικών αντικειμένων (AVION PARTI – APRÈS LE DÉPART κ.ά.), και οι οποίες εξετάζονται από την τάξη του Αεροφιλοτελισμού. Διεθνώς υπάρχουν ακόμη οι «TOO LATE» και «STEAMER SAILED» για κατάθεση αλληλογραφίας μετά την αναχώρηση ατμοπλοίου.

6Α. ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ ΛΟΓΩ ΠΑΡΑΛΕΙΨΕΩΝ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΕΑ

Βοηθητική σήμανση: «ΑΓΝΩΣΤΟΣ»

Η βοηθητική σήμανση **«ΑΓΝΩΣΤΟΣ»** είναι η σήμανση εκείνη, που απαντιέται περισσότερο συχνά από οποιαδήποτε άλλη στην επιστρεφόμενη αλληλογραφία.

Στην πράξη χρησιμοποιείται ως «γενικής χρήσης» βοηθητική σήμανση αιτιολογίας, που καλύπτει την αδυναμία εντοπισμού του παραλήπτη στην αναγραφόμενη από τον αποστολέα – κατά κανόνα λαθεμένα – ταχυδρομική διεύθυνση.

Η συγκεκριμένη σήμανση πολύ συχνά συνυπάρχει με άλλες βοηθητικές σημάνσεις, οι οποίες εξειδικεύουν ακόμη περισσότερο τους λόγους, για τους οποίους η ταχυδρομική υπηρεσία δεν μπόρεσε να ολοκληρώσει την παράδοση του ταχυδρομικού αντικειμένου. Οι πιο συνηθισμένες, με πάρα πολλές παραλλαγές, είναι:

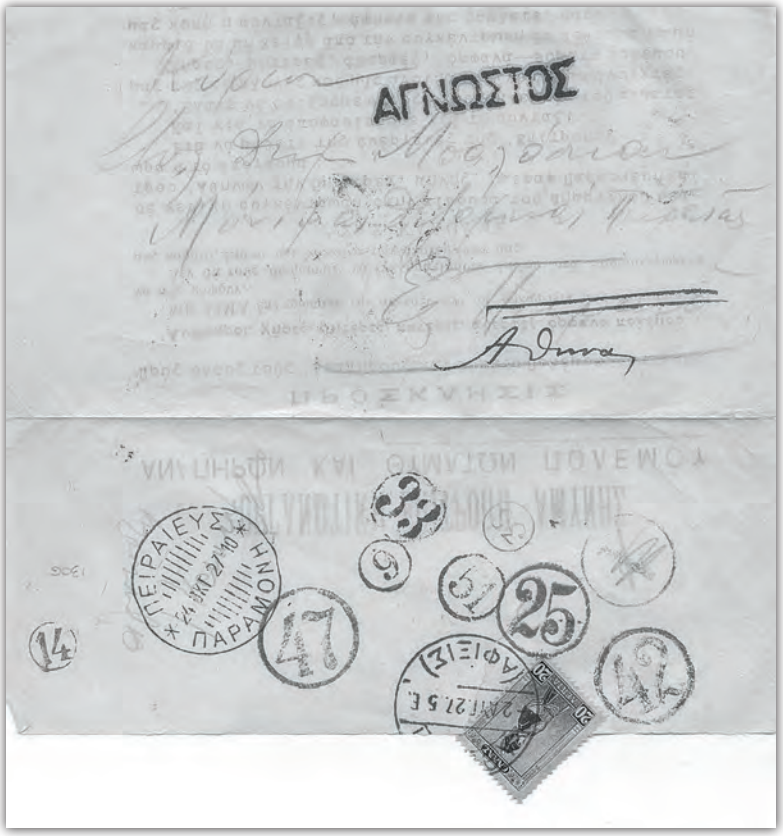
- Οδός ανύπαρκτος
- Οδός ανύπαρκτος στον Δήμο …
- Αριθμός ανύπαρκτος
- Στην αναγραφόμενη διεύθυνση άγνωστος

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

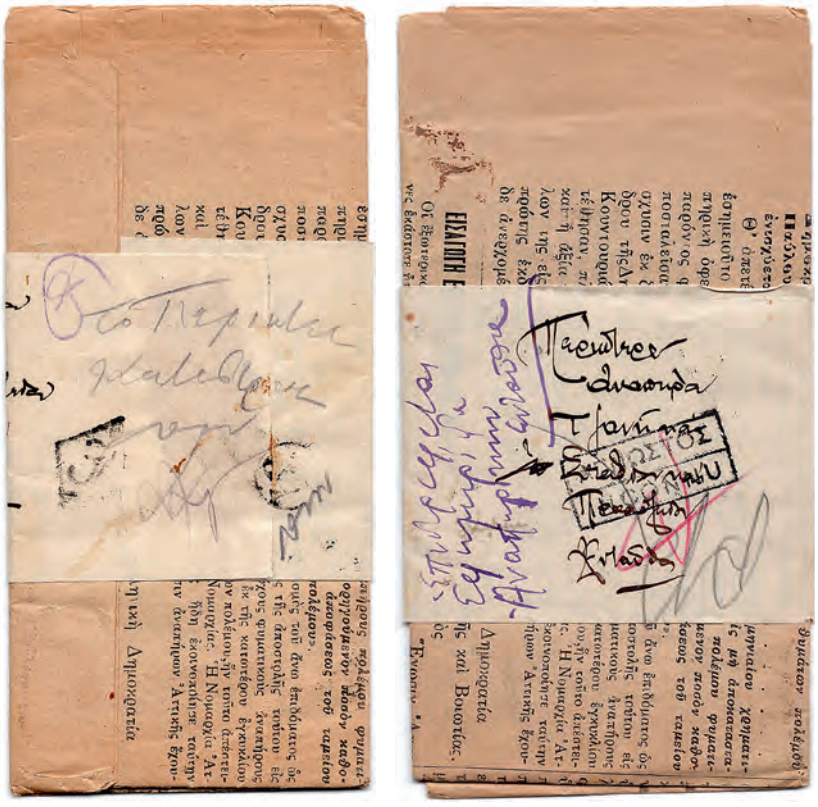
Οι ποικιλίες των συγκεκριμένων βοηθητικών σημάνσεων αμέτρητες. Δημοσιεύουμε μερικές ενδεικτικές περιπτώσεις.

*Ευχητήρια κάρτα γενεθλίων, από Μυτιλήνη (13.8.1912/26.8.1912) προς Αθήνα (άφιξη 17.8.1912/30.8.12). Επιστρέφεται με δύο βοηθητικές σημάνσεις: α) «**ΑΓΝΩΣΤΟΣ/INCONNU**» & β) «**RETOUR A L' ENVOYEUR**». Χρησιμοποιείται υποχρεωτικά και η γαλλική γλώσσα, καθόσον η Μυτιλήνη, την εποχή εκείνη ήταν ακόμη υπό Οθωμανική κατοχή (απελευθερώθηκε μετά 3 μήνες: 8/21.11.12) και θεωρείτο, φυσικά, «εξωτερικό».*

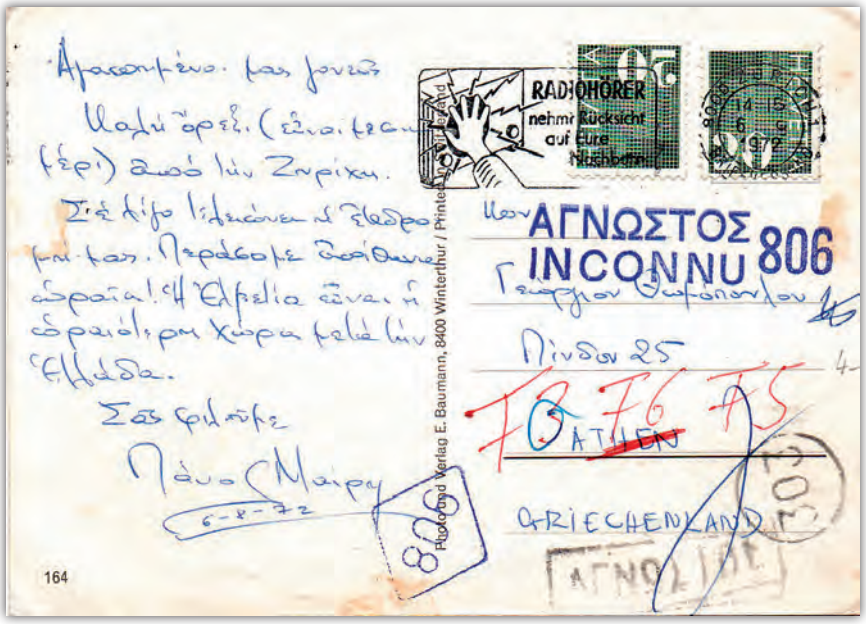
*Επιστολή με διεύθυνση ανεπαρκή, λόγω της αόριστης διατύπωσής της: «Μόνιμαι Δεξαμεναι Πειραιώς». Η επιστολή παρέμεινε στον Πειραιά, πέραν των δύο μηνών (2.8.1927 – 24.10.1927), στη διάρκεια των οποίων οκτώ ταχ. διανομείς (όπως προκύπτει από τα σφραγιδάκια τους) προσπάθησαν να εντοπίσουν τον παραλήπτη. Η προσπάθειά τους υπήρξε άκαρπη (όπως αποδεικνύεται από τη βοηθητική σήμανση «**ΑΓΝΩΣΤΟΣ**»).*

*Περιτύλιγμα εντύπου (wrapper) με 5λ. λιθογραφική αξία, έκδοση 1912, και δίγραμμη - δίγλωσση βοηθητική σήμανση **ΑΓΝΩΣΤΟΣ/INCONNU** (επιστροφή εσωτερικού). Επίσης, χειρόγραφες βοηθητικές σημάνσεις: «**Επιστρέφεται Εφημερίδα Αναπηρική Αθήνας**» & «**Το περίπτερο κατεστράφη**». (Συλλογή Αντ. Μανωλούδη). Πρόκειται για το περίπτερο του αναπήρου πολέμου Γ. Παρσαλή, το οποίο καταστράφηκε σε θεομηνία του 1929, σύμφωνα με εμπεριστατωμένο άρθρο του Αντ. Μανωλούδη στη ΦΙΛΟΤΕΛΕΙΑ (τεύχος 726/Ιαν. – Φεβρ. 2021 σελ.12).*

*Συστημένη επιστολή από Ολλανδία, με άφιξη ΑΘΗΝΑΙ 5.XI.1939. Ταινία και σφραγίδα ελέγχου συναλλάγματος, καθώς και πρακτικό πιστοποίησης περιεχομένου της (Ουδεμία αξία ευρέθη περιεχομένη). Χειρόγραφες βοηθητικές σημάνσεις **Retour** (α΄ όψη) και «**Σταδίου, άγνωστος**» (β΄ όψη) και μονόγραμμη παραλληλόγραμμη σήμανση στα γαλλικά με την ένδειξη «**INCONNU**» (επιστροφή εξωτερικού).*

Καρτ-ποστάλ από Ελβετία (6.8.1972) προς Αθήνα.
*Παρά τις συντονισμένες προσπάθειες, που καταβλήθηκαν από τους διανομείς, ο παραλήπτης παρέμεινε «**ΑΓΝΩΣΤΟΣ**», τόσο στον Ταχ. Τομέα 806 (Λεβίδου), όσο και στον 303 (Θησείου), όπως προκύπτει από τις αντίστοιχες βοηθητικές σημάνσεις.*

*Φάκελος ειδοποιητηρίου ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ (31.8.1978) με βοηθητικές σημάνσεις «**ΕΙΣ ΚΕΡΑΤΣΙΝΙ ΑΓΝΩΣΤΟΣ**» & «**ΑΓΝΩΣΤΟΣ/INCONNU**» (τυποποιημένη σήμανση του 1970). Επίσης σφραγιδάκια και μονογραφές πέντε διανομέων.*

*Διάφοροι τύποι βοηθητικής σήμανσης «**ΑΓΝΩΣΤΟΣ**» (Πολύ μεγάλη ποικιλία)*

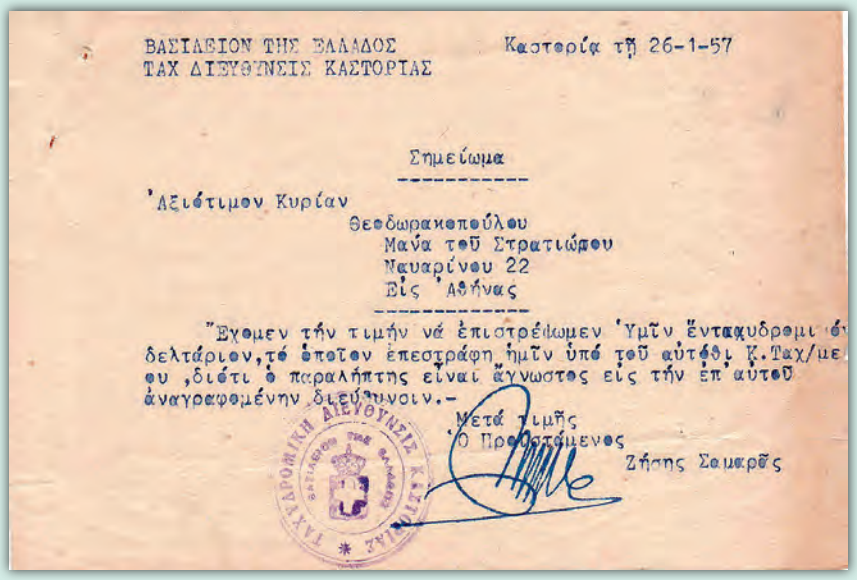
*Αναζήτηση και σήμανση από ένα και μόνο ταχυδρομικό Γραφείο, **(ΑΓΝΩΣΤΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗ ΔΗΜΟΥ ΑΘΗΝΑΙΩΝ)**, σύμφωνα με τις οδηγίες της εγκυκλίου 154/156.1 του 1976.*

«Επιστροφή στη ... Μάνα»

Σπάνια περίπτωση επιστροφής μη επιδοθέντος ταχυδρομικού αντικειμένου – λόγω μη εντοπισμού του παραλήπτη στην αναγραφόμενη διεύθυνση (βοηθητική σήμανση «*ΑΓΝΩΣΤΟΣ/INCONNU*») – με συνοδευτικό υπηρεσιακό έγγραφο.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση, οι αφορμές για την ιδιαίτερη αυτή μεταχείριση, πρέπει να αναζητηθούν στη χρονική περίοδο και στις ιδιότητες του παραλήπτη (Στρατηγός) και της αποστολέως (Μάνα του Στρατιώτη). Μυστήριο βέβαια παραμένει πώς το δελτάριο με διεύθυνση Αθηνών, βρέθηκε στην Καστοριά;

6Β. ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ ΛΟΓΩ ΠΑΡΑΛΕΙΨΕΩΝ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΕΑ

Βοηθητική σήμανση: «Συνωνυμία»

Το πρόβλημα της «συνωνυμίας» αφορά την αδυναμία εξακρίβωσης του πραγματικού παραλήπτη ενός ταχυδρομικού αντικειμένου. Αυτό συνήθως συμβαίνει στις περιπτώσεις ύπαρξης δύο ή και περισσότερων ατόμων με τα ίδια στοιχεία ονοματεπωνύμου. Είναι ένα φαινόμενο, που παρουσιάζεται κυρίως κατά τη διακίνηση αντικειμένων (αλληλογραφίας, δεμάτων κλπ.) με συστημένο ταχυδρομείο και είναι περισσότερο συχνό σε ολιγάριθμες κοινότητες, στις οποίες η διεύθυνση κατοικίας των μελών τους είναι γενική και ταυτίζεται. Για την επίλυσή του αρκεί, τις περισσότερες φορές, η αναγραφή του πατρωνύμου του παραλήπτη.

Η επιλογή **«ΣΥΝΩΝΥΜΙΑ»** απαντάται σε όλες τις βοηθητικές σημάνσεις, δηλαδή και στις τυποποιημένες σημάνσεις του 1970 και στις αυτοκόλλητες ετικέτες ΚΑ 1031 και στις ελαστικές σημάνσεις πολλαπλών επιλογών, ενώ στις σημάνσεις «Επιστροφή – Retour» του 1988 προβλέπεται η χειρόγραφη αναγραφή της στο κενό τετραγωνίδιο.

Σε περιπτώσεις, που δεν είναι εφικτή η εξακρίβωση του πραγματικού παραλήπτη μιας επιστολής, αυτή επιστρέφεται με τη συγκεκριμένη βοηθητική σήμανση αποτυπωμένη επί του φακέλου.

«ΣΥΝΩΝΥΜΙΑ»* & *«ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ»
Τυποποιημένες βοηθητικές σημάνσεις του 1970

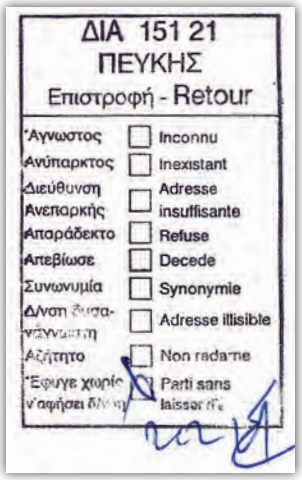
*Η επιλογή **«Συνωνυμία»***
σε αυτοκόλλητη ετικέτα
Υποδ. 1031

200 11 Περιγιάλι Κορινθίας

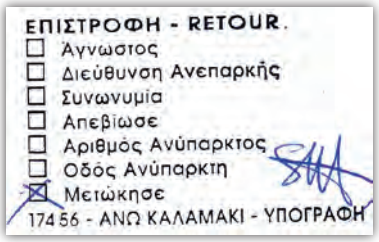
430 61 Καρδίτσα
(Πέρα από την αιτιολογία επιστροφής,, παρέχονται και οδηγίες για τον τρόπο αντιμετώπισης του προβλήματος)

151 21 Πεύκη

*240 04 Κορώνη – **«Πολλαπλή συνωνυμία»***

174 56 Άνω Καλαμάκι

*490 83 Τζάβρος Κέρκυρας. Προσθήκη μόνιμης επιλογής **«ΣΥΝΩΝΥΜΙΑ»** στη βοηθητική σήμανση «Επιστροφή Retour» του 1988*

116 31 Παγκράτι
*Αυτοσχέδια βοηθητική σήμανση, σε οριζόντια διάταξη και μόνο στα ελληνικά, με επιλογή **«Συνωνυμία»***

6Γ. ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ ΛΟΓΩ ΠΑΡΑΛΕΙΨΕΩΝ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΕΑ

Βοηθητική σήμανση: «Διεύθυνση ανεπαρκής ή δυσανάγνωστος»

Με τη βοηθητική σήμανση γενικής διαπίστωσης «ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΕΠΑΡΚΗΣ ή ΔΥΣΑΝΑΓΝΩΣΤΟΣ» καλύπτεται βασικά κάθε παράλειψη του αποστολέα σχετικά με τη διεύθυνση του παραλήπτη, η οποία καθιστά αδύνατον τον εντοπισμό του προκειμένου να του επιδοθεί η επιστολή.

Ωστόσο, στην περίπτωση αυτή, οι βοηθητικές σημάνσεις μπορεί να εξειδικεύονται ακόμη περισσότερο και ν' αναφέρονται:

- *στην ανυπαρξία οδού ή αντίθετα την ύπαρξη συνώνυμων οδών*
- *στην ανυπαρξία αριθμού*
- *στην αναγραφή εσφαλμένου αριθμού ή οδού*
- *στην αναγραφή της διεύθυνσης κατά τρόπο μη αναγνώσιμο*
- *στην έλλειψη ή λαθεμένη αναγραφή του Ταχ. Κώδικα*[1]

αλλά και σε πρωτότυπες διαπιστώσεις ή υποδείξεις, όπως:

- *δεν τέμνονται οι οδοί*
- *ακατοίκητο ακίνητο*
- *οικοδομή*
- *να τεθεί αριθμός κτιρίου ή πολυκατοικίας*

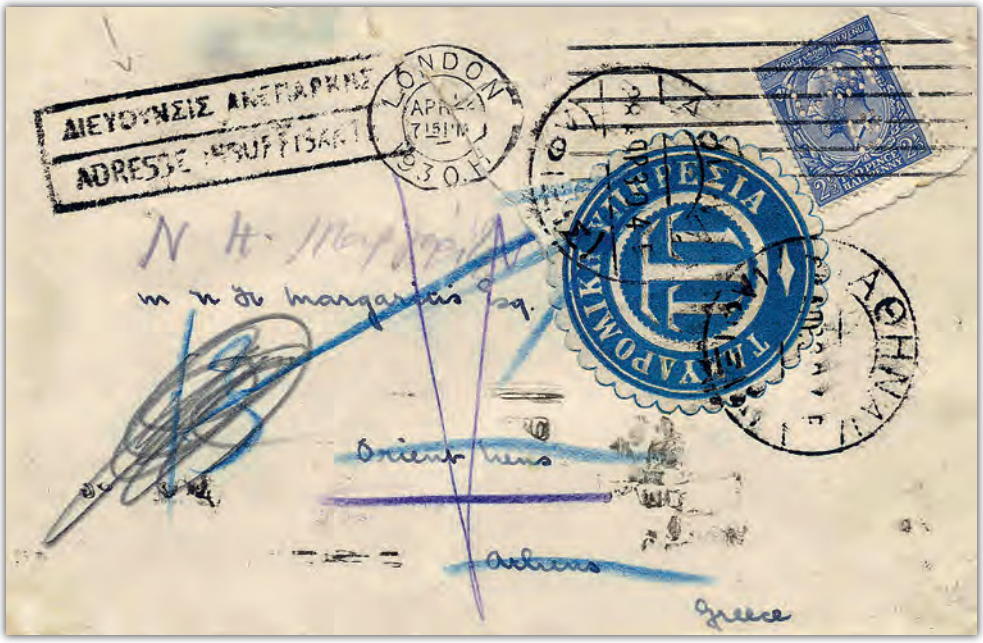
Η εξαιρετικά μεγάλη ποικιλία των συγκεκριμένων βοηθητικών σημάνσεων – και ως προς το περιεχόμενο και ως προς τη μορφή τους – δεν επιτρέπει τη λεπτομερή κατάταξή τους. Σε μια πρώτη προσπάθεια πιο μεθοδευμένης παρουσίασης τους, οι συγκεκριμένες βοηθητικές σημάνσεις έχουν ομαδοποιηθεί ως εξής:

Α. Βοηθητική σήμανση: «ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΕΠΑΡΚΗΣ» – Χωρίς πρόσθετες επεξηγήσεις
Β. Βοηθητική σήμανση: «ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΥΣΑΝΑΓΝΩΣΤΟΣ» – Χωρίς πρόσθετες επεξηγήσεις
Γ. Βοηθητικες σημάνσεις ανεπαρκούς διεύθυνσης, με αναφορά στη ΜΗ ύπαρξη ΟΔΟΥ
Δ. Βοηθητικες σημάνσεις ανεπαρκούς διεύθυνσης, με αναφορά στη ΜΗ ύπαρξη ΑΡΙΘΜΟΥ
Ε. Βοηθητικές σημάνσεις πολλαπλών επιλογών επιστροφής, με αναφορές σε ανεπάρκεια διεύθυνσης, αλλά και με την ανυπαρξία οδών ή αριθμών στην περιοχή ευθύνης των διανομέων
ΣΤ. Βοηθητικές σημάνσεις πολλαπλών επιλογών με αναφορά σε ειδικές εξατομικευμένες περιπτώσεις ανεπαρκούς διεύθυνσης
Ζ. Βοηθητικές σημάνσεις με υποδείξεις για ορθή αναγραφή της διεύθυνσης του παραλήπτη

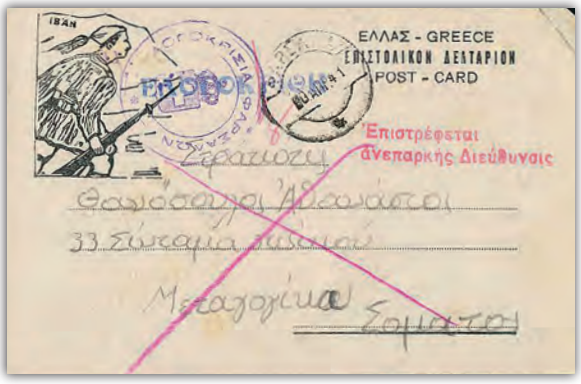
1 Δείτε αναλυτική παρουσίαση στο επόμενο κεφάλαιο 6Δ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

α. Βοηθητική σήμανση: «ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΕΠΑΡΚΗΣ» – Χωρίς πρόσθετες επεξηγήσεις

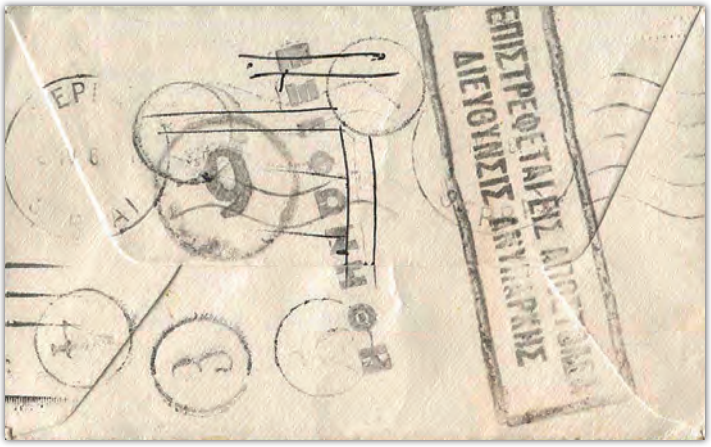
*1930: Φάκελος από Μεγ. Βρετανία προς την Αθήνα, ο οποίος επιστρέφεται με δίγλωσση βοηθητική σήμανση **ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΑΝΕΠΑΡΚΗΣ/ADRESSE INSUFFISANTE**. Επιπλέον εξασφαλίζεται «ΟΙΚΟΘΕΝ» με την επικόλληση ετικέτας της Ταχυδρομικής Υπηρεσίας των 3Τ, αφού ο φάκελος είχε ταλαιπωρηθεί κατά τη μέχρι τότε διακίνησή του (εμφανές σχίσιμο στην πρόσθια όψη)*

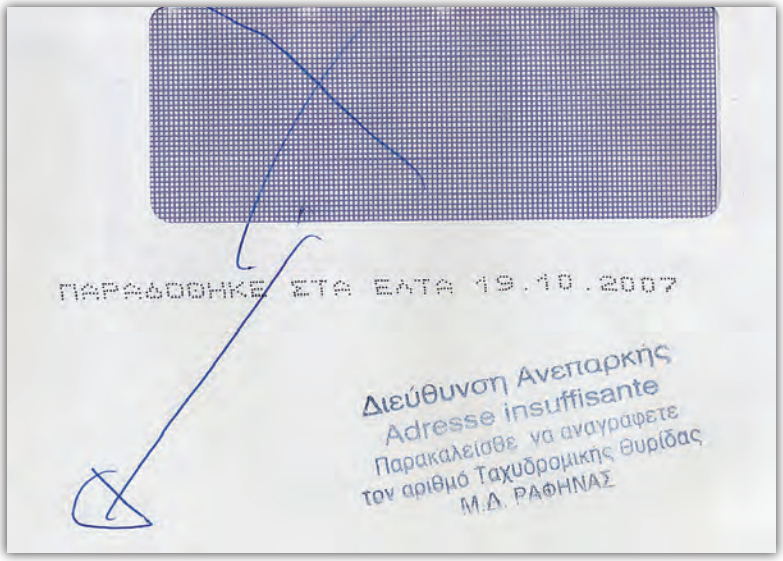
*Επιστολικό δελτάριο, που ταχυδρομήθηκε στα Φάρσαλα (10.4.1941), την ημέρα που υπογράφηκε στη Θεσσαλονίκη η συνθηκολόγηση με τους Γερμανούς. Έχοντας ως διεύθυνση το «33ο Σύνταγμα πεζικού», επιστράφηκε με τη βοηθητική σήμανση **«Επιστρέφεται/ Ανεπαρκής Διεύθυνσις»***

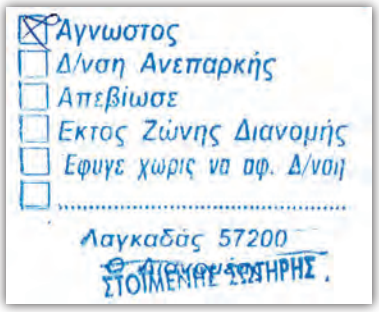
*Αερόγραμμα της δεκαετίας του 1950. Επιστράφηκε με βοηθητικές σημάνσεις **«ΑΓΝΩΣΤΟΣ/ INCONNU»** & **«ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ/ΑΝΕΠΑΡΚΗΣ».** Οι ξενόγλωσσες εικονογραφημένες (δάκτυλο) βοηθητικές σημάνσεις **«RETOUR»** εικάζεται ότι έχουν τεθεί στο εξωτερικό (ΗΠΑ) κατά την παραλαβή του φακέλου ως επιστρεφόμενου*

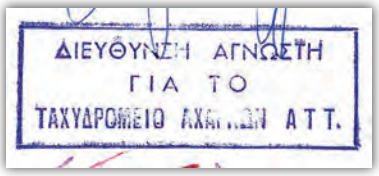

*Φάκελος επισκεπτηρίου, ταχυδρομημένος από Αθήνα (8.4.1966) προς Σέρρες. Επιστράφηκε με βοηθητική σήμανση **ΕΠΙΣΤΡΕΦΕΤΑΙ ΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΕΑ/ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΑΝΕΠΑΡΚΗΣ**, εντός έντονου πλαισίου και με την επικουρική βοηθητική σήμανση **«ΕΞΕΦΩΝΗΘΗ»**. Διακρίνονται οι σφραγίδες έξι αστικών διανομέων*

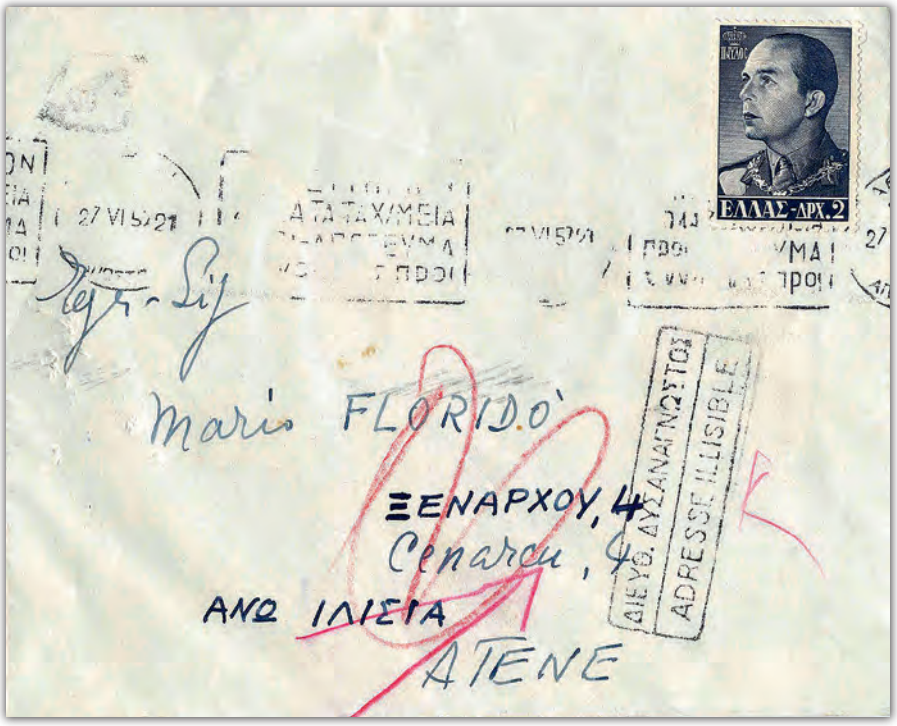
Με κοινή βοηθητική σήμανση, αφενός επισημαίνεται ότι η διεύθυνση είναι ανεπαρκής, αφετέρου υποδεικνύεται η αναγραφή αριθμού ταχυδρομικής θυρίδας, προφανώς γιατί στην περιοχή (ΡΑΦΗΝΑ) είναι εγκαταστημένο «μπλοκ» ταχυδρομικών θυρίδων

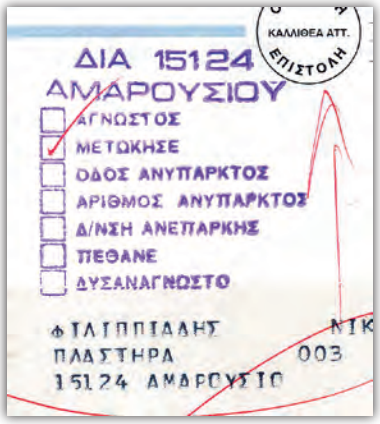

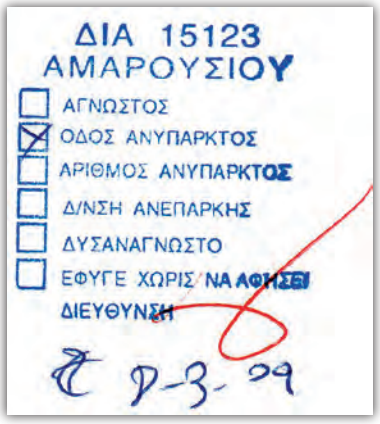
*Διεύθυνση **«ΑΓΝΩΣΤΗ»** ή **«ΑΝΕΠΑΡΚΗΣ»** σε μεγάλη ποικιλία βοηθητικών σημάνσεων*

β. Βοηθητική σήμανση: «ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΥΣΑΝΑΓΝΩΣΤΟΣ» – Χωρίς πρόσθετες επεξηγήσεις

Βοηθητική σήμανση: ***«ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΔΥΣΑΝΑΓΝΩΣΤΟΣ/ADRESSEE ILLISIBLE»***
Αθήνα 27.6.57

Αμαρουσίου 151 00: Βοηθητικές σημάνσεις πολλαπλών επιλογών, μεταξύ των οποίων και ***«ΔΥΣΑΝΑΓΝΩΣΤΟ»****.*
Αν και πρόκειται για σημάνσεις αιτιολογίας επιστροφής αλληλογραφίας του ίδιου ταχυδρομικού Γραφείου, εντούτοις υπάρχουν διαφοροποιήσεις και ως προς τις επιλογές και ως προς τη σειρά τους

Κ.Μ.Δ. ΑΘΗΝΑΣ 15/ ΤΜΗΜΑ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗΣ: ***«ΔΥΣΑΝΑΓΝΩΣΤΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ»***

γ. Βοηθητικες σημάνσεις ανεπαρκούς διεύθυνσης, με αναφορά στη ΜΗ ύπαρξη ΟΔΟΥ

Βοηθητικές σημάνσεις: ***«ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΕΠΑΡΚΗΣ/ADRESSE INSUGGISANTE»****, με επεξήγηση* ***«Οδός ανύπαρκτος εις Θεσ/κην»*** *καθώς και η διαδικαστική* ***«ΕΞΕΦΩΝΗΘΗ»*** *ΚΕΡΚΥΡΑ 22.9.66 – ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 23.9.66*

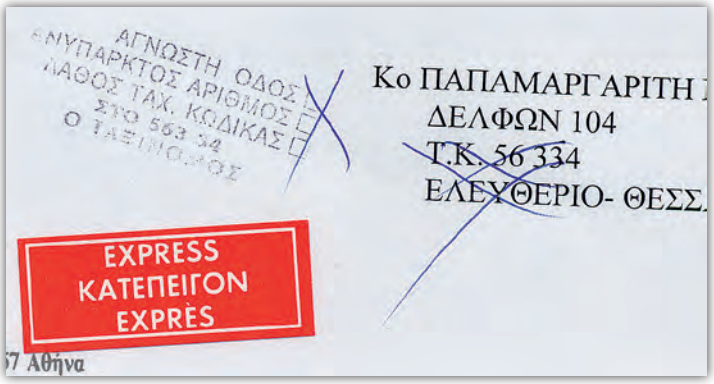

Βοηθητικές σημάνσεις: ***«ΟΔΟΣ ΑΝΥΠΑΡΚΤΗ/ΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ»*** *και του* ***«ΔΗΜΟΥ ΑΘΗΝΑΙΩΝ»****, αλλά και στους* ***«ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΥΣ»*** *και στην* ***Αν. Θεσ/κη (553 37)***

«ΑΓΝΩΣΤΗ ΟΔΟΣ»
563 34 Θεσσαλονίκη

δ. Βοηθητικες σημάνσεις ανεπαρκούς διεύθυνσης, με αναφορά στη ΜΗ ύπαρξη ΑΡΙΘΜΟΥ

ε. Βοηθητικές σημάνσεις πολλαπλών επιλογών επιστροφής, με αναφορές σε ανεπάρκεια διεύθυνσης, αλλά και με την ανυπαρξία οδών ή αριθμών στην περιοχή ευθύνης των διανομέων

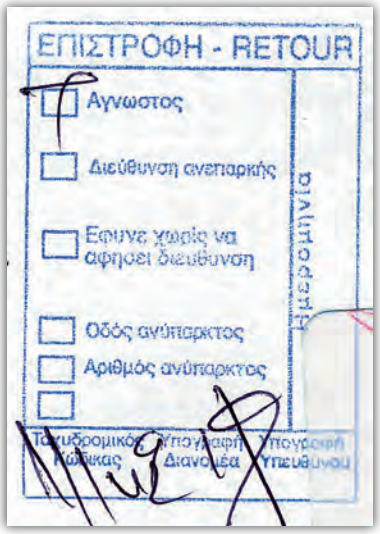
563 34 Ελευθέριο Θεσ/κης

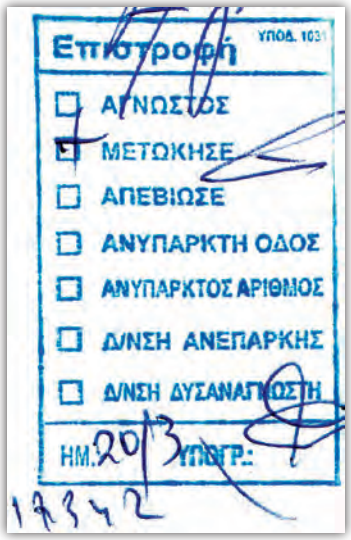
111 00 Αθήνα

111 44 Αθήνα

111 42 Αθήνα

172 42 Άγιος Δημήτριος

157 00 Ζωγράφου

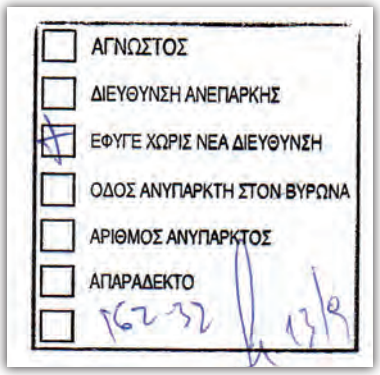
564 31 Σταυρούπολη

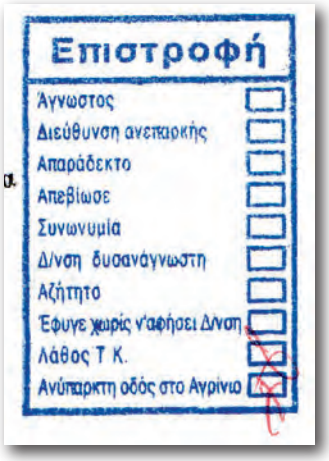
552 36 Πανόραμα Θεσ/κης

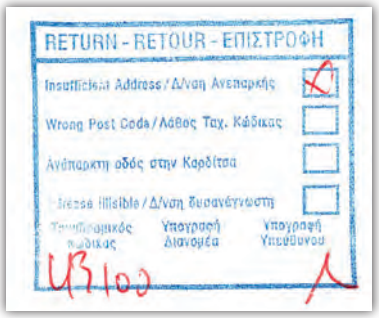
105 57 Αθήνα

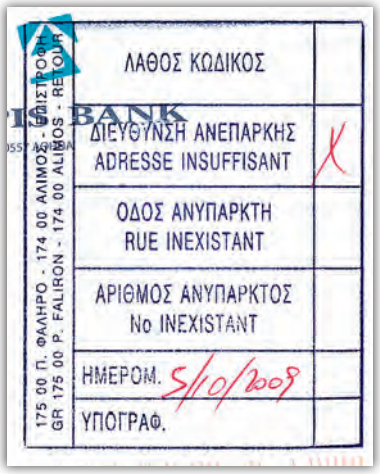
Οδός ανύπαρκτη στον Βύρωνα (162 32)

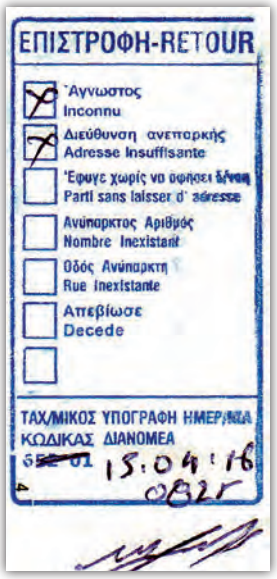
Ανύπαρκτη οδός στο Αγρίνιο (301 00)

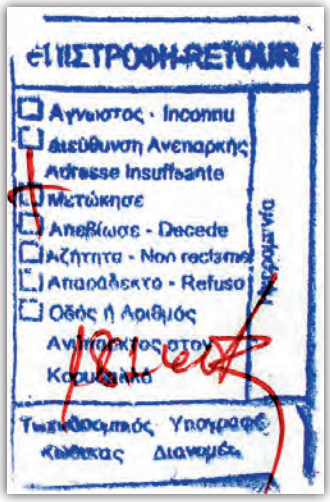
Ανύπαρκτη οδός στην Καρδίτσα (431 00)

175 00 Π. Φάληρο

655 00 Καβάλα

Οδός ή αριθμός ανύπαρκτος στον Κορυδαλλό (181 00)

123 51 Αγία Βαρβάρα

567 28 Θεσ/κη

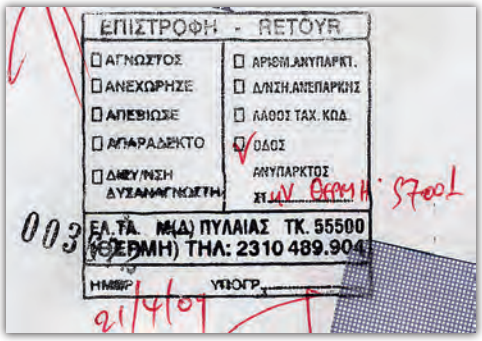
561 23 Θεσ/κη

ΑΝΥΠΑΡΚΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

ΑΝΕΠΑΡΚΗ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ

Επιλογές:
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΥΣΑΝΑΓΝΩΣΤΗ
ΑΡΙΘΜ. ΑΝΥΠΑΡΚΤ.
Δ/ΝΣΗ ΑΝΕΠΑΡΚΗΣ
ΟΔΟΣ ΑΝΥΠΑΡΚΤΟΣ (στη Θέρμη)
Μ(Δ) ΠΥΛΑΙΑΣ
555 00 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ (ΘΕΡΜΗ)

στ. Βοηθητικές σημάνσεις πολλαπλών επιλογών με αναφορά σε ειδικές εξατομικευμένες περιπτώσεις ανεπαρκούς διεύθυνσης

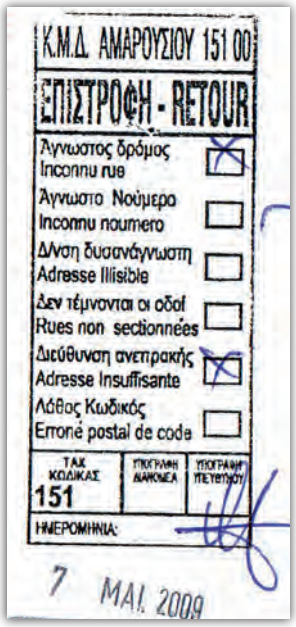
564 39 Θεσσαλονίκη –
Ακατοίκητο ακίνητο

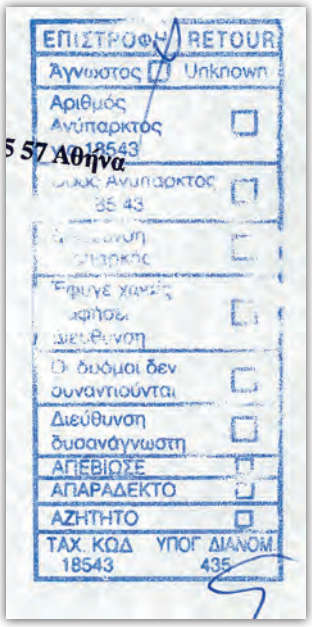
112 54 Δάφνη –
Μη κατοικήσιμο

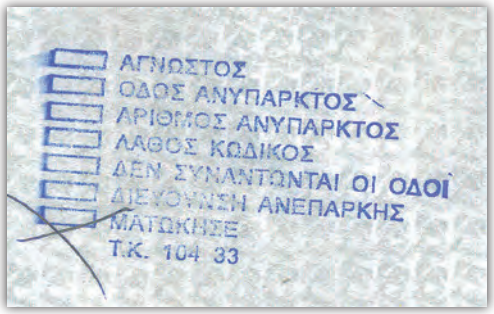
244 00 Γαργαλιάνοι–
Οικοδομή

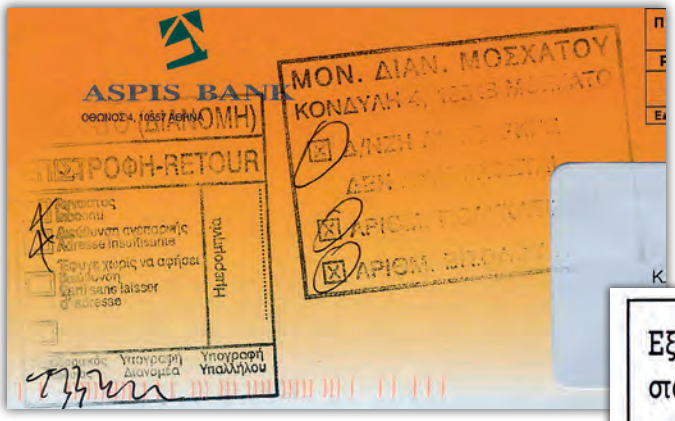
151 00 Αμαρουσίου –
Δεν τέμνονται οι οδοί

*185 43 Πειραιάς – **Οι δρόμοι***
δεν συναντιούνται

104 33 Αθήνα –
Δεν συναντώνται οι οδοί

ΜΟΝ. ΔΙΑΝ. ΜΟΣΧΑΤΟΥ
Διεύθυνσις ανεπαρκής.
Δεν αναγράφεται:
ΑΡΙΘ. ΠΟΛΥΚΑΤΟΙΚΙΑΣ
ΑΡΙΘ. ΕΙΣΟΔΟΥ
(Προαφανώς πρόκειται για συγκρότημα κατοικιών)

«ΑΝΑΦΕΡΑΤΕ ΕΤΑΙΡΕΙΑ»
Βοηθητική σήμανση, η οποία χρησιμοποιείται από το ταχ/κό γραφείο Αμαρουσίου (151 25).
Στην περιοχή υπάρχουν πολλές εταιρείες – με μεγάλο αριθμό εργαζομένων – εγκατεστημένες στην ίδια διεύθυνση (μεγάλα κτίρια γραφείων) και κατά συνέπεια, είναι ανέφικτος ο εντοπισμός του παραλήπτη χωρίς ειδικότερη αναφορά σε συγκεκριμένη επιχείρηση.

ζ. Βοηθητικές σημάνσεις με υποδείξεις για ορθή αναγραφή της διεύθυνσης του παραλήπτη

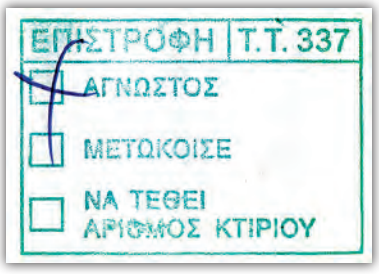

B
ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ ΤΕΛΟΣ
PORT PAYE
Ν. ΣΜΥΡΝΗ
Αρ. Αδ. 93
ΕΛΛΑΣ - HELLAS
105 64 ΑΘΗΝΑ
05 64 ATHENS ,GREECE
ΕΜ(Δ) ΚΕΡΚΥΡΑΣ
ΝΑ ΤΕΘΕΙ ΑΚΡΙΒΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΟΔΟΣ & ΑΡΙΘΜΟΣ
ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ - RE
ΑΓΝΩΣΤΟΣ
INCONNU
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΕΠΑΡΚΗΣ
ADRESSE INSUFFISANTE
ΕΦΥΓΕ ΧΩΡΙΣ ΝΑ ΑΦΗΣΕΙ Δ/ΝΣΗ
PARTI SANS LAISSER D'ADRESSE
ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ
ΥΠΟΓΡΑΦΗ ΔΙΑΝΟΜΕΑ
ΥΠΟΓΡΑΦΗ ΥΠΕΥΘΥΝΟΥ
ΕΜ(Δ) ΚΕΡΚΥΡΑΣ
ΝΑ ΤΕΘΕΙ ΑΚΡΙΒΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΟΔΟΣ & ΑΡΙΘΜΟΣ

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ - RETOUR
Άγνωστος - Inconnu
Διεύθυνση ανεπαρκής
Adresse Insuffisante
Έφυγε χωρίς να αφήσει
διεύθυνση
Parti sans laisser d' adresse
Οδός ανύπαρκτος
Αριθμός ανύπαρκτος
Να τεθεί αριθμός
Απεβίωσε
Ημερομηνία
Ταχυδρομικός Κώδικας
11144
Υπογραφή Διανομέα
Υπογραφή Υπεύθυνου

Ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ
Δ/νση Ανέπαρκής
Adresse insuffisante
Έφυγε χωρίς να
αφήσει διεύθυνση
Parti sans laisser
d' adresse
Ημερομηνία
Υπογραφή Διανομέα
Υπογραφή Υπεύθυνου
Σταουλτζής Παναγιώτης
ΤΑΧ. ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ
Νέα Αριθμός και οδός

Δ/ΝΣΗ ΑΝΕΠΑΡΚΗΣ
ΝΑ ΤΕΘΕΙ ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΟΛΥΚΑΤΟΙΚΙΑΣ
Τ.Τ. 337

ΑΓΝΩΣΤΟΣ
Δ/ΝΣΙΣ ΑΝΕΠΑΡΚΗΣ
Να τεθεί Αριθ. Πολυκατοικίας

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ
Τ.Τ. 337
ΑΓΝΩΣΤΟΣ
ΜΕΤΩΚΟΙΣΕ
ΝΑ ΤΕΘΕΙ
ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΤΙΡΙΟΥ

6Δ. ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ ΛΟΓΩ ΠΑΡΑΛΕΙΨΕΩΝ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΕΑ

Βοηθητική σήμανση: «Λαθεμένη αναγραφή Τομέα ή Ταχυδρομικού Κώδικα»

Η καθιέρωση των ταχυδρομικών τομέων παλαιότερα και η αντικατάστασή τους με τον ταχυδρομικό κώδικα το 1983, συνέβαλαν αναμφίβολα στην ταχύτερη και ασφαλέστερη προώθηση της αλληλογραφίας. Ωστόσο, οποιοδήποτε σφάλμα στην αναγραφή τους δημιουργεί πολλαπλά υπηρεσιακά προβλήματα, τα οποία σε αρκετές περιπτώσεις επιβάλλουν την επιστροφή των ταχυδρομικών αντικειμένων στους αποστολείς τους. Πολλές φορές μάλιστα η επιστροφή συνοδεύεται με υποδείξεις των ταχυδρομικών αρχών, οι οποίες επίσης αποτυπώνονται με βοηθητικές σημάνσεις επί των επιστρεφόμενων φακέλων. Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις έχουμε μεγάλη ποικιλία βοηθητικών σημάνσεων. Παραθέτουμε αναλυτικό άρθρο, που δημοσιεύσαμε στο περιοδικό ΦΙΛΟΤΕΛΕΙΑ[1] με επίτιτλο «*Περί επιγραφής των επιστολών*»[2], «δανεισμένο» από υπηρεσιακή εγκύκλιο, που κυκλοφόρησε μόλις το 1855 η τότε Γενική Διεύθυνση των Ταχυδρομείων.

Σημάνσεις της Ταχυδρομικής Υπηρεσίας για την ορθή αναγραφή των διευθύνσεων επικοινωνίας

Κατά τη διακίνηση της αλληλογραφίας πρωτεύοντα ρόλο έχει η ορθή αναγραφή της διεύθυνσης του παραλήπτη. Τυχόν σημείωση εσφαλμένων ενδείξεων επιφέρει, όπως είναι ευνόητο, αφενός την αδυναμία, άμεσης τουλάχιστον, παράδοσης του ταχυδρομικού αντικειμένου, αφετέρου καθυστερήσεις στη γενικότερη διεκπεραίωση του ταχυδρομικού έργου. Μόλις την 1.6.1855 η «Γενική Διεύθυνσις των Ταχυδρομείων» δίδει προς τους «ανταποκρινομένους» τις ακόλουθες σχετικές οδηγίες (διατηρείται το «ύφος» της σχετικής εγκυκλίου υπ' αριθ. 4833, η οποία, όπως είναι ευνόητο, είναι γραμμένη σε πολυτονικό σύστημα):

> *Σκοπούντες, Κύριοι, να προλάβωμεν δια το μέλλον πάσαν ενδεχόμενην δυσκολίαν περί την έγκαιρον επίδοσιν των διαφόρων επιστολών των διευθυνομένων επ' ονόματι προσώπων αγνώστων ή ταυτεπωνύμων πολλάκις, εθεωρήσαμεν αναγκαίον να διακηρύξωμεν, ότι πάσα επιστολή και προ πάντων αι προς τας πολυπληθεστέρας πόλεις της Ελλάδος διευθυνόμεναι, όπου δυσκολοτέρα καθίσταται η εύρεσις των προσώπων, πρέπει έξωθεν αυτής, εκτός του καθαρώς γεγραμμένου ονοματεπωνύμου του προς ον διευθύνεται και της πόλεως διαμονής αυτού, να φέρη σημειωμένον και το επάγγελμά του, ει δυνατόν δε και την συνοικίαν εν η κατοικεί, ώστε οι γραμματοκομισταί των διαφόρων Ταχ. Γραφείων να δύναται ευκολότερον να προβαίνωσι εις την κατά συνοικίας κατάταξιν των επιστολών και την έγκαιρον επίδοσίν των.*

Πιο συστηματικές οδηγίες δόθηκαν και με την εγκύκλιο υπ' αριθ. 6 της 19ης Μαρτίου

1 ΦΙΛΟΤΕΛΕΙΑ Αριθ. 702/2017 σελ. 4

2 Υπηρεσιακή "θεματική κατάταξη" της σχετικής εγκυκλίου (υπ' αριθ. 4833), που κυκλοφόρησε η "Γενική Διεύθυνσις των Ταχυδρομείων" προς τους "ανταποκρινομένους" το 1855.

1869. Συγκεκριμένα η εγκύκλιος αυτή με τίτλο «περί της καθαράς και ευαναγνώστου επιγραφής των επιστολών» αναφέρει τα εξής:

> *Παρετηρήθη, ότι πολλά γράμματα μένουσιν εν τοις ταχυδρομείοις αδιανέμητα και επί τέλους ρίπτονται εις τα άχρηστα επί βλάβη πολλάκις των συμφερόντων των ανταποκρινομένων, ή διότι πολλά εξ αυτών φέρουσι δυσανάγνωστον και ατελή επιγραφήν, ή διότι πολλοί των επιγραφομένων, μη έχοντες τακτικήν αλληλογραφίαν, δεν προσέρχονται εις την εν τοις γραφείοις διανομήν, οι δε επιφορτισμένοι την κατ' οίκον διανομήν αδυνατούσι να εύρωσιν αυτούς ή την κατοικίαν των καθ' όσον εκτός του ονόματος και του επωνύμου, ουδέν έτερον χαρακτηριστικόν, ως παραδείγματι την οδόν εν η κείται η κατοικία ή το επάγγελμα του επιγραφομένου, φέρει η επιγραφή. Ένεκα τούτου σας παραγγέλλομεν ίνα άμα τη παραλαβή της παρούσας μας και προφορικώς και δι' ειδοποιήσεώς σας τοιχοκολλημένης παρά την θύραν του γραφείου σας γνωστοποιήσητε τοις ανταποκρινομένοις α) να γράφωσι καθαρώς και ευαναγνώστως τας επιγραφάς των γραμμάτων των β) οσάκις πρόκηται να αποστείλωσι γράμματα προς άτομα προσωρινώς διαμένοντα εις εν μέρος ή σταθερώς κατοικούντα εις πόλεις να προσθέτωσιν επί της επιγραφής την οδόν ή το ξενοδοχείον ένθα διαμένουσιν οι επιγραφόμενοι και αν αγνοώσι ταύτα να σημειώνωσι το επάγγελμα και την πατρίδα του γ) η εις το εξωτερικόν αποστελλομένη αλληλογραφία εν γένει δέον να φέρη την επιγραφήν γεγραμμένην είτε γαλλιστί, είτε ιταλιστί προς ασφαλεστέραν και ταχυτέραν διαβίβασιν αυτής εις τον προς όν όρον.*

Μετά την πάροδο αρκετών δεκαετιών οι παραπάνω υποδείξεις έλαβαν τη μορφή βοηθητικών σημάνσεων επί επιστολών (Εικ. 1).

Ωστόσο, κατά τη δεκαετία του '30 έχουμε την πρώτη οργανωτική προσπάθεια της αρμόδιας υπηρεσίας των ΤΤΤ για την «*ταχυτέραν διανομήν της αλληλογραφίας των κατοίκων της πόλεως των Αθηνών*». Συγκεκριμένα σε σχετική ανακοίνωση προς τους «κατοίκους Αθηνών και Περιχώρων» γνωστοποιείται ότι:

> *«η Υπηρεσία των ΤΤΤ ήχθη εις την απόφασιν να διαιρέση την κυρίως πόλιν των Αθηνών εις 8 Κέντρα Διανομής. Έκαστον Κέντρον Διανομής, πλην του Κεντρικού, όπερ θα φέρη αντί αριθμού την ένδειξιν «Κεντρικόν», έχει ιδιαίτερον χαρακτηριστικόν αριθμόν και δή:*
> - *Το του Σιδ. Σταθμού ΣΕΚ φέρει τον αριθμόν 2*
> - *Το του Σιδ. Σταθμού Θησείου φέρει τον αριθμόν 3*
> - *Το του Μακρυγιάννη φέρει τον αριθμόν 4*
> - *Το του Παγκρατίου φέρει τον αριθμόν 5*
> - *Το των Αμπελοκήπων φέρει τον αριθμόν 6*
> - *Το της Νεαπόλεως φέρει τον αριθμόν 7 και*
> - *Το του Λεβίδου φέρει τον αριθμόν 8».*

Η σημασία, που αποδίδουν τα ΤΤΤ στην παραπάνω «*καινοτομία*» είναι μεγάλη, όπως προκύπτει από την υπ' αριθ. 181798/151/29.1.1936 εγκύκλιό τους, η οποία προτρέπει της διάφορες υπηρεσιακές τους Μονάδες να προχωρούν «*εις ενεργείας προπαγάνδας εις τους κατοίκους της περιφέρειάς τους προς αποτελεσματικόν εθισμόν αυτών επί του ζητήματος της αναγραφής επί της δια τους κατοίκους της πόλεως Αθηνών προοριζομένης αλληλογραφίας του τίτλου του Κέντρου Διανομής, εξ ου εξηπηρετούνται ούτοι ή τον χαρακτηριστικόν αυτού αριθμόν μετά την λέξιν Αθήνας*». Η συγκεκριμένη «*προπαγάνδα*» λαμβάνει σύντομα και τη μορφή σημάνσεων επί των επιστολών της υπόψη περιόδου (εικ. 2,3 & 4), ενώ μεταγενέστερα εμφανίζεται και ως σύνθημα σε ατέρμονες σφραγίδες (εικ. 5 &6).

Ωστόσο η διόγκωση του πληθυσμού των Αθηνών, αναγκάζει την Ταχυδρομική Υπηρε-

σία να προχωρήσει στην καθιέρωση «Ταχυδρομικών Τομέων». Πρόκειται για τριψήφιους αριθμούς, οι οποίοι πρέπει να συμπληρώνουν υποχρεωτικά τη διεύθυνση του παραλήπτη, προκειμένου το ταχυδρομικό αντικείμενο να κατευθύνεται ταχέως προς το αρμόδιο για τη διανομή του ταχυδρομικό γραφείο. Παρατίθενται τα ταχυδρομικά γραφεία και εντός παρενθέσεως οι Ταχ. Τομείς, που τα αφορούν (σύμφωνα με την 54177/777/60/12.6.1962 εγκύκλιο):

- *Κεντ. Ταχ. Αθηνών (100 – 199)*
- *Σ.Ε.Κ. Αθηνών (200 – 249)*
- *Θησείον (300 – 349)*
- *Μακρυγιάννη (400 – 449)*
- *Δάφνη Αττικής (450 – 499)*
- *Παγκρατίου (500 – 549)*
- *Αμπελοκήπων (600 – 649)*
- *Νεαπόλεως Αθηνών (700 – 749)*
- *Λεβίδου (800 – 849)*
- *Πατησίων (900 – 949)*

Με υπουργική εγκύκλιο (60019/1187/12.6.62) καθορίζεται ότι «*οι αποστολείς θα αναγράφουν υποχρεωτικώς, από 1.9.1962, επί των υπ' αυτών ταχυδρομουμένων αντικειμένων, τον ειδικό αριθμόν του Ταχ. Τομέως, παρ' ου εξυπηρετείται έκαστος παραλήπτης*».

Με την καθιέρωση του νέου συστήματος εμφανίζονται επί των επιστολών και οι πρώτες ενημερωτικές για τους παραλήπτες σημάνσεις, οι οποίες έχουν, εντός ορθογωνίου παραλληλογράμμου, το εξής τυποποιημένο κείμενο:

«*Ο αριθμός του ταχ. τομέως σας είναι ο … Μη ξεχνάτε να τον αναγράφετε πάντοτε εις την διεύθυνσίν σας*». (Εικ. 7, 8 & 9).

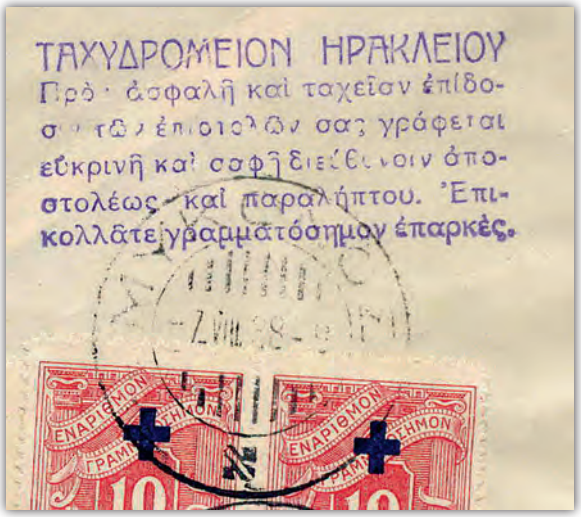
Η ομοιομορφία των συγκεκριμένων σφραγίδων (που αφορούσαν μόνο τα 10 κέντρα διανομής της Αττικής) μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι την κατασκευή τους είχε αναλάβει κάποια κεντρική υπηρεσία του Οργανισμού. Ταυτόχρονα όμως κατασκευάζονται από τα κατά τόπους ταχυδρομικά γραφεία και νέες σημάνσεις «προπαγάνδας», για τους ταχυδρομικούς τομείς αυτή τη φορά, στις οποίες ενίοτε σημειώνονται και υπερβάσεις των οδηγιών της Κεντρικής Υπηρεσίας (Εικ. 10 & 11).

Το 1983 καθιερώνεται ο «Ταχυδρομικός Κώδικας», που καλύπτει όλη την Ελλάδα. Και στην περίπτωση αυτή υπήρξαν σημάνσεις υποδείξεως του αριθμού του Τ.Κ. του παραλήπτη, αλλά και προτροπής συμπλήρωσης της διεύθυνσής του. Οι περισσότερες ωστόσο συναφείς σημάνσεις αφορούν την επιστροφή των επιστολών, ακόμη και υπό μορφή απειλής.

Δεδομένου ότι οι υπόψη πληροφοριακές σφραγίδες διαφέρουν αισθητά μεταξύ τους, τόσο ως προς το κείμενο, όσο και ως προς τη μορφή, μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι αυτές κατασκευάζονται (ακόμη και σήμερα) με πρωτοβουλία των κατά τόπους ταχυδρομικών γραφείων. Για το λόγο αυτό, παραθέτουμε ορισμένα μόνο χαρακτηριστικά παραδείγματα (Εικ. 12-22).

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι ακόμη και σήμερα τα ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΑ συνεχίζουν τις προσπάθειές τους, για την ενημέρωση των πολιτών, σε κάθε τροποποίηση ή συμπλήρωση του Τ.Κ. (λόγω επέκτασης των περιοχών διανομής αλληλογραφίας ή ταχυδρομικών οργανωτικών αλλαγών). Ενδεικτικά, μόνο κατά το 2016 επιδόθηκαν, σύμφωνα με πληροφορίες της αρμόδιας Διεύθυνσης Ταχυδρομικών Λειτουργιών, 600.000 ενημερωτικές επιστολές σε κατοίκους όλων σχεδόν των Νομών της Επικράτειας, αναφορικά με την καθιέρωση ή αλλαγή του Τ.Κ. για τη διεύθυνση της κατοικίας τους.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

Εικ. 1:
Επιστολή από Ηράκλειο Κρήτης (4.8.1938) προς Μύκονο (Αφιξη 7.8.38).
Βοηθητική σήμανση-υπόδειξη:
«ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ Προς ασφαλή και ταχείαν επίδοσιν των επιστολών σας γράφεται (sic) ευκρινή και σαφή διεύθυνσιν αποστολέως και παραλήπτου. Επικολλάτε γραμματόσημον επαρκές»

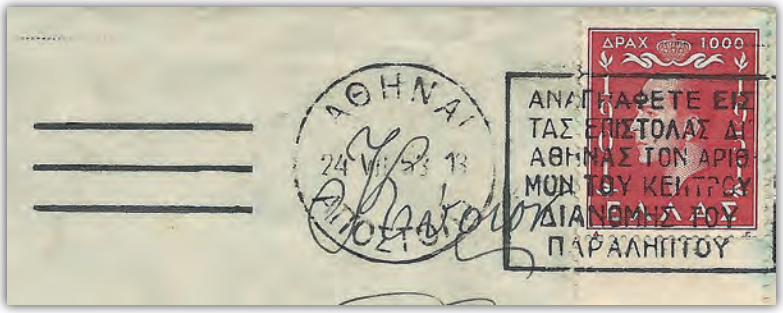
Εικ. 2:
Επιστολικό δελτάριο με βοηθητική σήμανση- υπόδειξη:
«Οδηγήσατε όσους σας γράφουν να προσθέτουν εις την διεύθυνσίν σας, μετά την λέξιν Αθήνας τον αριθμό 6»

Εικ. 3:
Επιστολή από Παρίσι (14.11.1935) προς Αθήνας (18.11.35) με βοηθητική σήμανση-υπόδειξη:
«Οδηγήσατε όσους σας γράφουν να προσθέτουν εις την διεύθυνσίν σας, μετά την λέξιν Αθήνας τον αριθμό 5».

Εικ. 4:
Επιστολή 3.11.1938 με βοηθητική σήμανση - υπόδειξη
«Εξυπηρετείσθε παρά του ογδόου ΚΕΝΤΡΟΥ ΔΙΑΝΟΜΗΣ. Δια να μη καθυστερεί η αλληλογραφία σας, παρακαλείσθε να ειδοποιήσετε όσους σας γράφουν, να προσθέτουν μετά τη διεύθυνσίν σας την ένδειξιν ΑΘΗΝΑΣ 8».

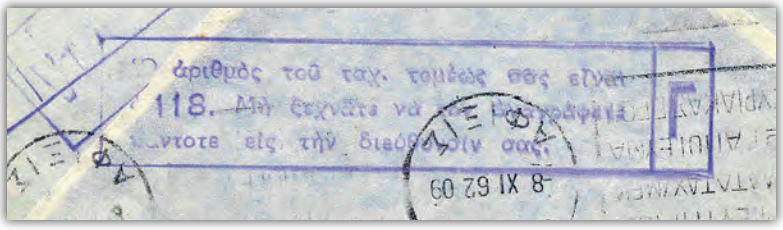

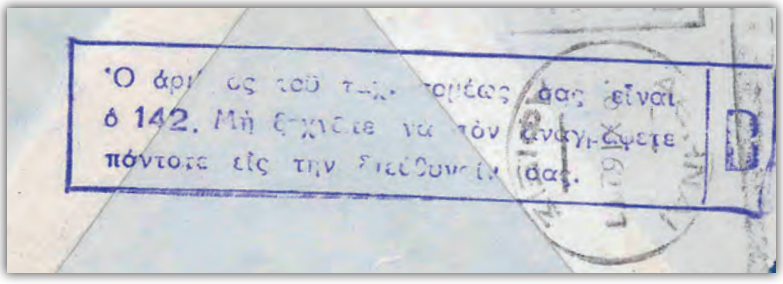
Εικ. 5:
Σύνθημα σε ατέρμονα σφραγίδα αποστολής: ***«Αναγράφετε εις τας επιστολάς δι' Αθήνας τον αριθμόν του κέντρου διανομής του παραλήπτου»***

Εικ. 6:
Σύνθημα σε ατέρμονα σφραγίδα άφιξης:
«Αποστολείς σημειώνετε την ακριβή σας διεύθυνσιν εις τας επιστολάς σας»

Εικ. 7-9:
Αλληλογραφία (εσωτερικού – εξωτερικού) έτους 1962. Κατά την άφιξή της λάμβανε βοηθητικές σημάνσεις με σχεδόν ταυτόσημη ενημέρωση και υπόδειξη (άλλαζε μόνο ο Ταχ. Τομέας, ανάλογα με την περιοχή και διεύθυνση): ***«Ο αριθμός του ταχ. τομέως σας είναι ο 118 (ή 142 ή 815 κλπ). Μην ξεχνάτε να τον αναγράφετε πάντοτε εις την διεύθυνσίν σας»***

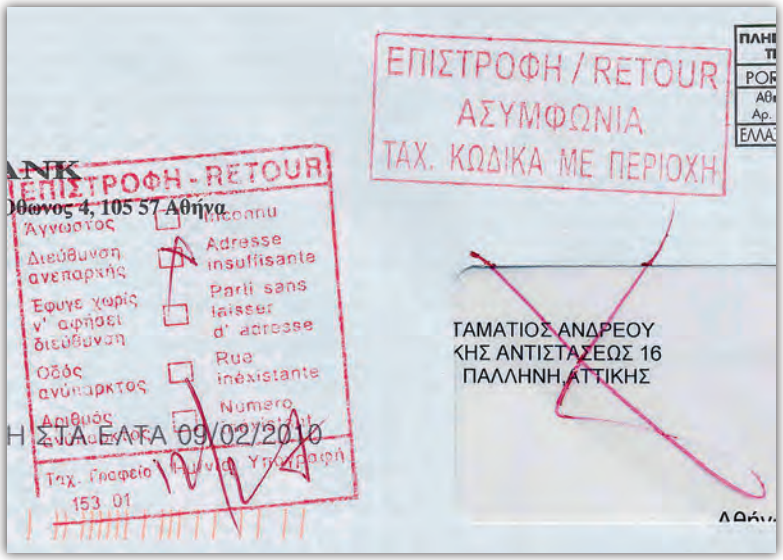
Εικ. 10:
Επιστολή της 22.5.68 με βοηθητική σήμανση: ***«ΑΓΝΩΣΤΟΣ ΕΙΣ ΚΕΝΤΡΟΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ. Ν' ΑΝΑΓΡΑΦΗ Ο ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΣ ή Ο ΤΑΧ. ΤΟΜΕΥΣ»*** *Παρά την επί δετία εφαρμογή των Ταχ. Τομέων, η Θεσ/κη «συμβιβάζεται» και με την αναγραφή του «συνοικισμού». Επιπλέον ευθύγραμμη βοηθ. σήμανση* ***«ΕΞΕΦΩΝΗΘΗ»*** *και βοηθητική σήμανση πολλαπλών επιλογών (η παλαιότερη γνωστή).*

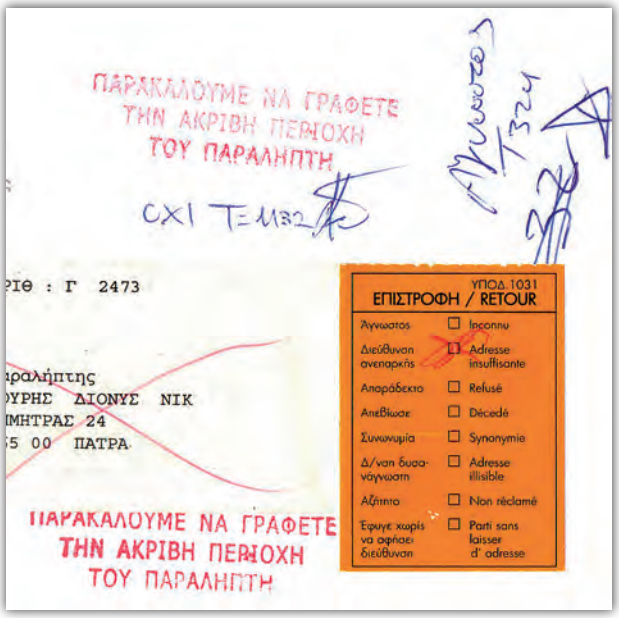
Εικ.11:
Επιστολή της 2.1.1980 με βοηθητική σήμανση: ***«ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΑΤΕ ΤΟΝ ΑΠΟΣΤΟΛΕΑ ΝΑ ΑΝΑΓΡΑΦΗ ΤΟΝ ΑΡΙΘΜΟ ΤΟΥ ΤΑΧ. ΤΟΜΕΩΣ Η ΤΗΝ ΟΝΟΜΑΣΙΑΝ ΤΗΣ ΣΥΝΟΙΚΙΑΣ ΣΑΣ. Κ.Δ.Α.»***. *Αξιομνημόνευτο ότι από το κείμενο της συγκεκριμένης βοηθητικής σήμανσης προκύπτει ότι μέχρι την εποχή εκείνη και για το Κ.Δ. Αθηνών επαρκούσε και η απλή αναγραφή της «συνοικίας» του παραλήπτη για την ορθή διεκπεραίωση της διανομής μιας επιστολής*

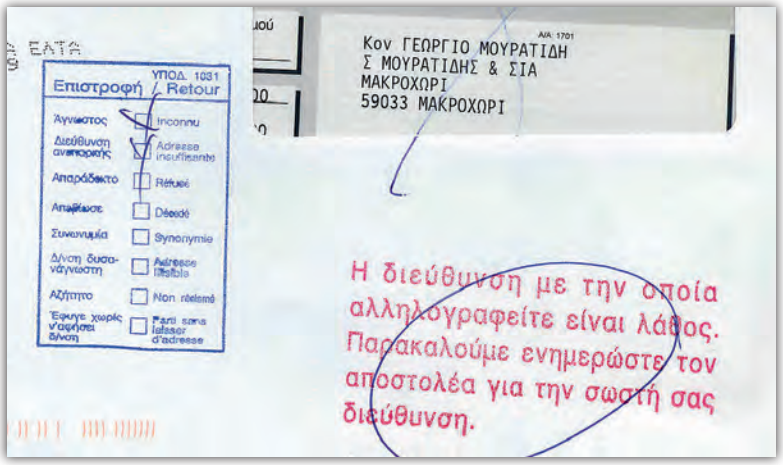
Εικ. 12:
Επιστολή από Γαλλία (14.10.1983). Κατά την άφιξη λαμβάνει βοηθητική σήμανση-υπενθύμιση ότι: ***«Ο δικός σας ταχ. κώδικας είναι 172 34 ΔΑΦΝΗ».*** *Οι Ταχυδρομικοί Τομείς του 1962 είχαν πλέον αντικατασταθεί (1983) με τον Ταχυδρομικό Κώδικα. Και στην περίπτωση αυτή χρησιμοποιήθηκαν βοηθητικές σημάνσεις για την προώθηση της εφαρμογής του.*

Εικ. 13:
Επιστολή (1.2.2010) με βοηθητική σήμανση: ***«ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ/RETOUR Ασυμφωνία Ταχ. Κώδικα με περιοχή»****.*
Παρά την πολυετή εφαρμογή του Ταχ. Κώδικα, πάντοτε υπάρχουν σφάλματα κατά την αναγραφή του, με αποτέλεσμα το Ταχ. Γραφείο Παλλήνης Αττικής (153 01) να προχωρήσει, με πρωτοβουλία του, στην κατασκευή ειδικής βοηθητικής σήμανσης, με την οποία επισημαίνεται κάθε ασυμφωνία

Εικ. 14:
Επιστολή (2.8.2013) προς ΠΑΤΡΑ (265 00), με αυτοκόλλητη ετικέτα Υπ. 1031, αλλά και με τρίγραμμη βοηθητική σήμανση:
«ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΜΕ ΝΑ ΓΡΑΦΕΤΕ ΤΗΝ ΑΚΡΙΒΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ ΠΑΡΑΛΗΠΤΗ»
Και στην συγκεκριμένη περίπτωση υπάρχει αναφορά για «ΠΕΡΙΟΧΗ», αν και έχει παρέλθει 20ετία από την έναρξη της εφαρμογής του Τ.Κ.

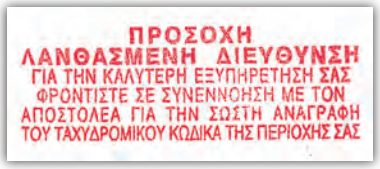
Εικ.15:
Επιστολή (30.10.2009) με βοηθητική σήμανση: ***«Η διεύθυνσή με την οποία αλληλογραφείτε είναι λάθος. Παρακαλούμε ενημερώστε τον αποστολέα για την σωστή σας διεύθυνση»***

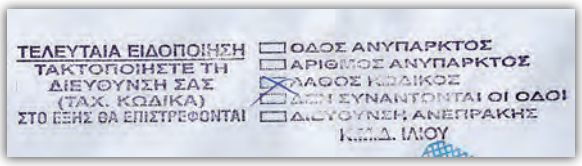

Εικ. 16-22:
Βοηθητικές σημάνσεις με προειδοποίηση:
«ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗ – Τηλεφωνείστε στον αποστολέα για την διόρθωση της διεύθυνσής σας γιατί θα επιστρέφονται»
«ΕΛΤΑ – Δώστε σωστή Διεύθυνση αλλιώς η αλληλογραφία σας θα επιστρέφεται».
«ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗ – Φροντίστε έγκαιρα για την διόρθωση της διεύθυνσής σας γιατί θα επιστρέφονται».
Η βοηθ. Σήμανση έχει ως διακόσμηση την παλαιά εταιρική ταυτότητα (Τον Ερμή μέσα σε τρομπετάκι).
«ΠΡΟΣΟΧΗ ΛΑΝΘΑΣΜΕΝΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ. ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΣΑΣ ΦΡΟΝΤΙΣΤΕ ΣΕ ΣΥΝΕΝΝΟΗΣΗ ΜΕ ΤΟΝ ΑΠΟΣΤΟΛΕΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΩΣΤΗ ΑΝΑΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΣΑΣ»
«ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗ. ΤΑΚΤΟΠΟΙΗΣΤΕ ΤΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΑΣ (ΤΑΧ. ΚΩΔΙΚΑ). ΣΤΟ ΕΞΗΣ ΘΑ ΕΠΙΣΤΡΕΦΟΝΤΑΙ»
«ΠΡΟΣΟΧΗ – Έχετε λάθος διεύθυνση. Παρακαλώ διορθώστε τη άμεσα».
«ΠΡΟΣΟΧΗ. ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΜΕ ΟΤΑΝ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΕΙΤΕ ΣΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟ ΝΑ ΔΙΝΕΤΕ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΟΔΟ-ΑΡΙΘΜΟ ΚΑΙ ΤΑΧ. ΚΩΔΙΚΑ»

6Ε. ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ ΛΟΓΩ ΠΑΡΑΛΕΙΨΕΩΝ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΕΑ

Βοηθητική σήμανση: «Παράλειψη αναγραφής Τ.Θ.»

Η δυνατότητα της χρήσης Ταχυδρομικής Θυρίδας (Τ.Θ.), ως διεύθυνση αλληλογραφίας, υπήρχε ανέκαθεν στα αστικά κέντρα. Ωστόσο, η ανάγκη της ασφαλούς, αλλά και της απρόσκοπτης παράδοσης της αλληλογραφίας, ακόμη και σε δυσπρόσιτες περιοχές, ώθησαν τα Ελληνικά Ταχυδρομεία να καθιερώσουν, τελευταία και ένα σύστημα προσωπικών ταχυδρομικών γραμματοθυρίδων εκτός αστικού ιστού, των «γραμματοκιβωτίων υπαίθρου».

Η παράλειψη αναγραφής της Ταχυδρομικής Θυρίδας, όπως και η λανθασμένη αναγραφή της, ισοδυναμεί με έλλειψη ταχυδρομικής διεύθυνσης και καθιστά υποχρεωτική την επιστροφή του ταχυδρομικού αντικειμένου.

Ευθύς εξ αρχής, πρέπει να διακρίνουμε δύο κατηγορίες σύγχρονων γραμματοθυρίδων. Εκείνες, που διαθέτει ο ΕΛΤΑ στις αστικές περιοχές διανομής της αλληλογραφίας μέσα στα καταστήματά του («γραμματοθυρίδες εσωτερικού χώρου»), ως διευκόλυνση φυσικών και νομικών προσώπων και εκείνες, που τοποθετεί ο ίδιος σε διάφορες ημιαστικές και αγροτικές περιοχές («υπαίθριες γραμματοθυρίδες»), σε συνεργασία με την τοπική αυτοδιοίκηση, σε εκτέλεση της υποχρέωσής του ως φορέας παροχής της Καθολικής Ταχυδρομικής Υπηρεσίας,

Γραμματοθυρίδες εσωτερικού χώρου

Από τον «ΧΑΡΤΗ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ», που έχει αναρτήσει ο ΕΛΤΑ στον ιστοχώρο του, πληροφορούμαστε:

> *Ο ΕΛΤΑ παρέχει τη δυνατότητα σε φυσικά και νομικά πρόσωπα να μισθώνουν ειδικές Ταχυδρομικές Θυρίδες (γραμματοθυρίδες), από τις οποίες μπορούν να παραλαμβάνουν την αλληλογραφία τους που απευθύνεται σε αυτά, αντί να επιδίδεται στη διεύθυνση κατοικίας ή εργασίας τους. Στοιχεία για τους μισθωτές των γραμματοθυρίδων δεν δίδονται σε τρίτους, διότι προστατεύονται από τις διατάξεις περί απορρήτου και επαγγελματικής εχεμύθειας.*
> *Βασικό χαρακτηριστικό των συγκεκριμένων γραμματοθυρίδων είναι ότι οι μισθωτές καταβάλλουν μίσθωμα σε ετήσια ή εξαμηνιαία βάση.*
> *Κάθε Ταχυδρομική Θυρίδα (Τ.Θ.) διαθέτει διακριτικό αριθμό και κλειδί πρόσβασης (Εικ. 1). Υπάρχουν γραμματοθυρίδες διαφόρων μεγεθών και τύπων. Η παραλαβή της αλληλογραφίας γίνεται τις ώρες λειτουργίας των Καταστημάτων ΕΛΤΑ, με ελάχιστες εξαιρέσεις, που δίδεται δυνατότητα 24ωρης πρόσβασης. Τελευταία εξέλιξη είναι η «Υπηρεσία Ειδοποίησης Ταχυδρομικής Θυρίδας (Τ.Θ.)» – που λειτουργεί, προς το παρόν, σε ευάριθμα καταστήματα – με την οποία ειδοποιείται ο μισθωτής με email, όταν τοποθετείται νέα αλληλογραφία στην Ταχυδρομική Θυρίδα (Τ.Θ.) του.*

Τι γίνεται όμως το ταχυδρομικό αντικείμενο όταν εγκαταλειφθεί η θυρίδα (λόγω μη ανανέωσης του μισθώματος) ή όταν δεν υπάρχει ΤΘ στο όνομα του παραλήπτη; Είναι ευνόητο ότι επιστρέφεται στον αποστολέα του, ενώ μια σειρά από «βοηθητικές» σημάνσεις μας πληροφορούν τους λόγους της επιστροφής.

Και στην περίπτωση αυτή, οι βοηθητικές σφραγίδες κατασκευάζονται με πρωτοβουλία των κατά τόπους ταχυδρομικών γραφείων. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την ύπαρξη μεγάλης ποικιλίας σημάνσεων, οι οποίες και δεν μπορούν να ταξινομηθούν συστηματικά. Στο κλισέ μας παραθέτουμε μια σειρά από τις πιο ενδιαφέρουσες (Εικ. 2-9).

Υπαίθριες γραμματοθυρίδες αστικών και ημιαστικών περιοχών

Ο ΕΛΤΑ, ως φορέας παροχής της Καθολικής Ταχυδρομικής Υπηρεσίας (τελευταίος Νόμος: 2668/98 & Απόφαση Υπουργού Μεταφορών και Επικοινωνιών με αριθ. 79293/11.02.2000 -ΦΕΚ 1588/ Β / 29-12-2000) υποχρεούται να παρέχει σε όλη την επικράτεια την περισυλλογή, τη μεταφορά, τη διαλογή και τη διανομή των ταχυδρομικών αντικειμένων.

Στις αγροτικές περιοχές, η εξυπηρέτηση των πολιτών γίνεται από τον εντεταλμένο αγροτικό διανομέα, σε προκαθορισμένους χρόνους και σε προκαθορισμένα σημεία. Στα σημεία αυτά, βάσει και της προαναφερόμενης Υπουργικής απόφασης, πρέπει να υπάρχουν οι προσήκουσες εγκαταστάσεις διανομής των ταχυδρομικών αντικειμένων. Οι εγκαταστάσεις αυτές είναι κλειστά σώματα γραμματοθυρίδων (Εικ. 10), που τοποθετούνται ύστερα από συνεργασία των τοπικών αρχών με τον φορέα παροχής καθολικής υπηρεσίας (ΕΛΤΑ). Ανάλογη πρακτική ακολουθήθηκε από τις αρχές του περασμένου αιώνα, από πολλά ξένα κράτη, ιδιαίτερα από εκείνα, που χαρακτηρίζονται από αχανείς αγροτικές εκτάσεις. (Εικ. 11-14)

Αγροτική διανομή είναι η ταχυδρομική εξυπηρέτηση των αγροτικών περιοχών, χωριών και συνοικισμών ακόμη και μεμονωμένων κατοικιών, οι οποίες βρίσκονται στον άξονα του αγροτικού δρομολογίου. Όταν οι μεμονωμένες κατοικίες είναι έξω από τον άξονα του αγροτικού δρομολογίου θα πρέπει να είναι τρεις τουλάχιστον κατοικίες σε κάθε χιλιόμετρο απλής διαδρομής και να υπάρχει κατάλληλο οδικό δίκτυο, ώστε ο διανομέας να διέρχεται από εκεί. Διαφορετικά οι κατοικίες αυτές εξυπηρετούνται με γραμματοκιβώτια στη διασταύρωση των δρόμων, απ' όπου διέρχεται ο διανομέας.

Τα σημεία εγκατάστασης για να κριθούν κατάλληλα πρέπει να πληρούν, σε ικανοποιητικό βαθμό, τις πιο κάτω προϋποθέσεις:

- Να είναι σε μέρος, από το οποίο διέρχονται υποχρεωτικά οι κάτοικοι της περιοχής σε καθημερινή βάση.
- Κατά προτίμηση να είναι σε χώρο, στον οποίο συχνάζουν οι κάτοικοι ή διέρχονται για να καλύψουν και άλλες τους ανάγκες ή δραστηριότητες. Τέτοιοι χώροι μπορεί να είναι ο περίβολος εκκλησίας, αθλητικές εγκαταστάσεις, σχολείο, κοινοτικά ή δημοτικά κτίρια, γραφεία πολιτιστικών συλλόγων, πλατείες, super market κλπ.
- Τα σημεία κατά το δυνατόν να μην είναι απομονωμένα σε ερημικά μέρη, όπου μπορούν να γίνουν στόχος βανδαλισμών.
- Η πρόσβαση στις γραμματοθυρίδες να είναι εύκολη για οχήματα και πεζούς.

Το κύριο χαρακτηριστικό του Δικτύου Αγροτικής Διανομής είναι ότι καλύπτει πολύ μεγάλες εκτάσεις και αποστάσεις με περιορισμένη κίνηση. Οι γραμματοθυρίδες αγροτικών περιοχών συμπληρώνουν το δίκτυο Αγροτικής Διανομής καθώς, πέρα όλων των άλλων, αντιμετωπίζουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα υφιστάμενα σήμερα προβλήματα στις βασικές υποδομές διαφόρων, εντός και εκτός σχεδίου, περιοχών (όπως απουσία ρυμοτομίας, έλλειψη ονοματοδοσίας και αριθμοδότησης δρόμων κλπ), προβλήματα που καθιστούν ανέφικτη την κατ' οίκον εξυπηρέτηση. Ο συνδυασμός Αγροτικών Δρομολογίων, Γραμματοθυρίδων & Ταχυδρομικών Πρακτορείων μπορεί να εξασφαλίσει τους ποιοτικούς όρους παροχής της καθολικής ταχυδρομικής υπηρεσίας σε όλη την ύπαιθρο της χώρας.

Αξίζει εδώ να αναφέρουμε μια τελευταία απόφαση της Εθνικής Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών & Ταχυδρομείων (Ε.Ε.Τ.Τ- 710/019, ΦΕΚ 1441, τεύχος δεύτερο- 4/6/2014), η οποία εκτός των άλλων, τροποποιεί τις τεχνικές προδιαγραφές των υπαίθριων γραμματοθυρίδων,

ορίζει τις Δημοτικές Αρχές αρμόδιες για την προμήθεια και τοποθέτηση των σωμάτων σε συνεργασία με τα ΕΛΤΑ και εξασφαλίζει πρόσβαση, όχι μόνο αποκλειστικά στον Φορέα Παροχής Καθολικής Υπηρεσίας (ΕΛΤΑ), αλλά και σε όλους τους εναλλακτικούς ταχυδρομικούς παρόχους.

Όμως και στην περίπτωση των περιοχών, που εξυπηρετούνται από υπαίθριες γραμματοθυρίδες έχουμε μια σειρά από ενδιαφέρουσες «βοηθητικές» σημάνσεις.

Οσάκις η διεύθυνση του παραλήπτη είναι σε δυσπρόσιτη περιοχή («εκτός αγροτικού δρομολογίου», «εκτός ζώνης διανομής»- Εικ. 15-17) τα ΕΛΤΑ επιδιώκουν την εγκατάσταση γραμματοθυρίδων σε προσπελάσιμη πάντοτε περιοχή. Σε άλλες περιπτώσεις επισημαίνεται ότι η «περιοχή εξυπηρετείται μόνο με ταχυδρομικές θυρίδες» (Εικ. 18-20) ή υποδεικνύεται η ανάγκη αναγραφής του αριθμού τους (Εικ. 21).

Βεβαίως, υπάρχουν μικροί οικισμοί, κυρίως ορεινοί, οι οποίοι στη διάρκεια του χειμώνα εγκαταλείπονται ολοσχερώς από τους κατοίκους τους. Στις περιπτώσεις αυτές τα ΕΛΤΑ διακόπτουν την εκτέλεση αγροτικών δρομολογίων, όπως προκύπτει από τη σήμανση σε φάκελο προς το χωριό Δότσικο Ηπείρου (Εικ. 22).

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

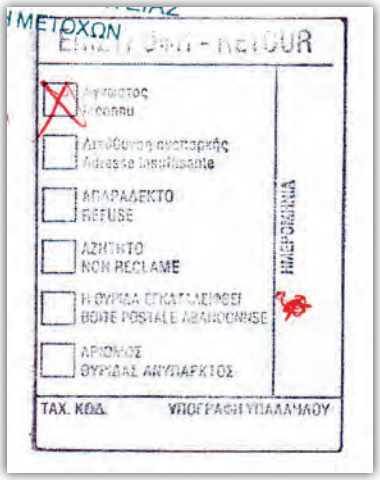

Εικ. 1:
Σύγχρονες αστικές γραμματοθυρίδες
(Διατίθενται προς μίσθωση εντός των καταστημάτων του ΕΛΤΑ)

Εικ. 2-6Α:
Επιστροφή αλληλογραφίας
με σημάνσεις αιτιολογίας
(«ανύπαρκτη ή εγκαταλειμμένη» ταχ. θυρίδα)

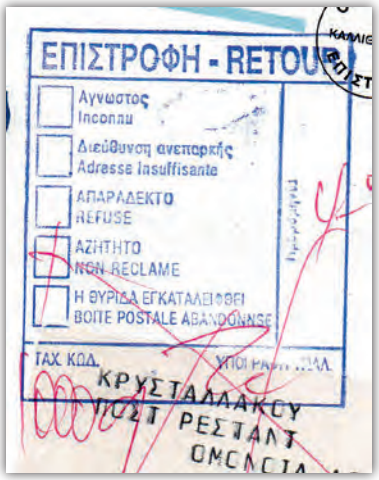

100 09 Αθήνα

570 01 Καλαμαριά

100 10 Αθήνα

Εικ. 7-9:
Βοηθητικές σημάνσεις πολλαπλών επιλογών:
«Η ΘΥΡΙΔΑ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΦΘΕΙ / BOITE POSTALE ABANDONNSE» *(sic),*
«ΛΑΘΑΣΜΕΝΟΣ ΑΡΙΘ. ΘΥΡΙΔΑΣ»

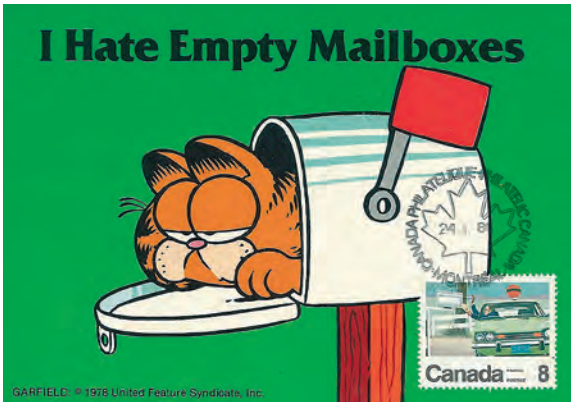
Εικ. 10:
Συγκρότημα υπαίθριων γραμματοθυρίδων, που εγκαταστάθηκαν στο Παλιό Ελευθεροχώρι Πιερίας

Εικ.11:
Γραμματοθυρίδες διαφόρων μεγεθών και τύπων, τοποθετημένες από ιδιώτες σε αγροτική περιοχή αλλοδαπής χώρας.

Εικ. 12:
Γραμματοθυρίδα, στόχος σκοποβολής.

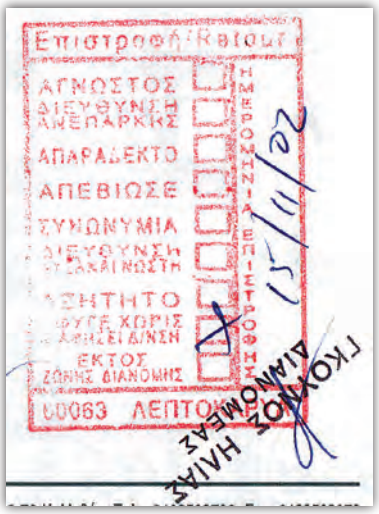
Εικ. 13-14:
Χιουμοριστικές κάρτες μάξιμουμ, από τον Καναδά και τη Σουηδία αντιστοίχως, με γραμματόσημα, που προβάλλουν τη χρήση «υπαίθριων» γραμματοθυρίδων

Εικ. 15:
Οσάκις η διεύθυνση του παραλήπτη είναι σε δυσπρόσιτη περιοχή, ***«εκτός ζώνης διανομής»****, τα ΕΛΤΑ επιδιώκουν την εξυπηρέτησή του από εγκαταστημένες υπαίθριες γραμματοθυρίδες σε κεντρικές προσπελάσιμες περιοχές.*

Εικ. 16:
Η διεύθυνση του παραλήπτη είναι ***«εκτός αγροτικού δρομολογίου»****. Εφεξής προβλέπεται η εξυπηρέτησή του μέσω υπαίθριων γραμματοθυρίδων.*

Εικ. 17:
Βοηθητική σήμανση πολλαπλών επιλογών:
«ΕΚΤΟΣ ΖΩΝΗΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ»

Εικ. 18-20:
Επιστροφή αλληλογραφίας με ενημέρωση του αποστολέα ότι ***«η περιοχή εξυπηρετείται μόνο με ταχ. θυρίδες και απαιτείται η αναγραφή της»***

Εικ. 21:
Υπόδειξη προς παραλήπτη να ***«δηλώνει παντού τη θυρίδα του»*** *(αφορά την ορθή αναγραφή της διεύθυνσής του)*

Εικ. 22:
Διακοπή Αγροτικού δρομολογίου από 1 Οκτωβρίου έως 30 Ιουνίου (επιστροφή αλληλογραφίας με ενημερωτική σήμανση).

6ΣΤ. ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ ΛΟΓΩ ΠΑΡΑΛΕΙΨΕΩΝ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΕΑ

Λαθεμένη κατάθεση αλληλογραφίας
Βοηθητική σήμανση: «Ευρέθη εις το κιβώτιον»

Η λαθεμένη κατάθεση αλληλογραφίας αφορά αλληλογραφία, που ο αποστολέας της επιρρίπτει σε δημόσιο γραμματοκιβώτιο περισυλλογής αντί να την παραδώσει σε θυρίδα ταχυδρομικού γραφείου. Κατά κύριο λόγο αφορά διακίνηση με συστημένο ταχυδρομείο, πλην όμως μερικές φορές αφορά την επιστροφή απλών επιστολών. Μια από τις παλαιότερες βοηθητικές σημάνσεις είναι η εμβληματική «Ευρέθη εις το κιβώτιον», η οποία μετεξελίχθηκε σε σειρά παραλλαγών («Ευρέθη εις γραμματοκιβώτιον», «Βρέθηκε στο γραμματοκιβώτιο» κ.ά).

Η διακίνηση της αλληλογραφίας αποτελεί, όπως είναι ευνόητο, το βασικό αντικείμενο εργασιών κάθε συγκροτημένης ταχυδρομικής υπηρεσίας.

Τα Ελληνικά Ταχυδρομεία, πέρα της θέσπισης συγκεκριμένων διαδικασιών μέσω εσωτερικού «Κανονισμού Ταχυδρομικής Υπηρεσίας», φρόντισαν να παρέχουν και επιμέρους οδηγίες για την αντιμετώπιση διαφόρων δυσλειτουργιών, που κατά καιρούς εμφανίζονται, κατά τη διεκπεραίωση του ταχυδρομικού έργου. Σε ορισμένες περιπτώσεις, μάλιστα, οι οδηγίες αυτές αποτυπώνονται και με σχετικές σημάνσεις πάνω στις ίδιες τις επιστολές.

Μεταξύ των προβλημάτων, που αντιμετώπισαν τα Ελληνικά Ταχυδρομεία με την έναρξη της λειτουργίας τους, ήταν η ανεύρεση εντός των γραμματοκιβωτίων συλλογής της αλληλογραφίας επιστολών, οι οποίες είτε δεν έφεραν οποιοδήποτε τέλος ή ήταν ανεπαρκώς γραμματοσημασμένες, είτε αντιθέτως, έφεραν πλήρες τέλος συστημένου αλλά δεν είχαν παραδοθεί στον αρμόδιο ταχυδρομικό υπάλληλο για να προωθηθούν σύμφωνα με τη σχετική διαδικασία. Σε άλλες περιπτώσεις πάλι, είναι οι παραλήπτες, που επιρρίπτουν στο γραμματοκιβώτιο επιστολές (χωρίς πρόσθετο τέλος φυσικά), που επιθυμούν για διάφορες αιτίες, τις οποίες αναγράφουν επ' αυτών, να τις επιστρέψουν στον αποστολέα τους.

Από πολύ νωρίς δόθηκαν κατευθύνσεις, σύμφωνα με τις οποίες οι αρμόδιοι ταχυδρομικοί υπάλληλοι όφειλαν να σφραγίζουν τις επίμαχες επιστολές με σχετική σήμανση και να επιμελούνται, κατά περίπτωση, της διακίνησής τους.

Στο Β.Δ. 5 Σεπτεμβρίου 1861 διαβάζουμε:

> *Τα εκ των δημοτικών γραμματοκιβωτίων, υπό των δημοτικών ταχυδρόμων εξαγόμενα και τα εις τους δημόσιους ταχυδρόμους υπό των καθ' οδόν χωροφυλάκων, τηλεγραφοφυλάκων και οδοφυλάκων παραδιδόμενα επίσημα έγγραφα κτλ. εξελέγχονται υπό του παραλαμβάνοντος αυτά ταχυδρομικού γραφείου και ει μεν ευρεθώσι σύμφωνα προς τους περί διαμοιβής όρους και φέροντα άπαντας τους απαιτούμενους τύπους, διανέμονται ή αποστέλλονται εις τον περαιτέρω προορισμόν των, άλλως υποβάλλονται εις την πληρωμήν των τελών του ανήκοντος γραμματοσήμου και σημειούνται επ' αυτών αι λέξεις «ευρεθέν εν τω γραμματοκιβωτίω του δήμου .... ή παραδοθέν καθ' οδόν εις τον δημόσιο ταχυδρόμον» και προσέτι αι λέξεις «ελλιπείς τύπου» ή «μη επιτεπομένη διαμοιβή» καθόσον εις εκ των δύο τούτων λόγων προκαλεί την επιβολήν των τελών. Τα αυτά απαραλλάκτως ενεργούνται και υπό των ταχυδρομικών γραφείων προς α αποστέλλονται επίσημα έγγραφα κτλ. ανεξέλεγκτα υπ' άλλων ταχυδρομικών γραφείων .*

Οι παραπάνω οδηγίες επαναλαμβάνονται, και σε μεταγενέστερα ΒΔ ή εσωτερικές εγκυκλίους, με ποικίλες διατυπώσεις, ενώ το 1909 διευκρινίζεται (Νόμος 3490/27.11.1909) ότι:

> *Αι εντός των γραμματοκιβωτίων ευρισκόμεναι επιστολαί άνευ γραμματοσήμου ή μετά γραμματοσήμου ανεπαρκούς και εκ των εφημερίδων και εκ των άλλων εντύπων τα ανεπαρκώς μόνον προπληρωμένα αποστέλλονται μεν εις τον προς όν όρον, αλλά κατά την επίδοσιν αυτών καταβάλλεται υπό των παραληπτών διπλάσιον του ελλείποντος τέλους, εισπραττόμενον δι' εναρίθμου γραμματοσήμου.*
> *Αρνουμένου του παραλήπτου να καταβάλη το ελλείπον τέλος, τα ανωτέρω αντικείμενα δεν παραδίδονται, αλλά κατατάσσονται εις τα άχρηστα.*

Στις 20.11.1910 με την ευκαιρία ερωτήματος του Ταχυδρομικού Γραφείου Σύρου αποσαφηνίζεται (εγκύκλιος 75/ΑΠ 48839) ότι όσον αφορά τα ταχυδρομικά δελτάρια, που προέρχονται από την «ιδιωτική βιομηχανία» (sic), κατατάσσονται στην κατηγορίαν των επιστολικών δελταρίων, υπό τον όρον ότι θα έχουν τις ίδιες διαστάσεις με εκείνες των «επισήμων», που κυκλοφορούν τα Ελληνικά Ταχυδρομεία, ενώ διευκρινίζεται και πάλι ότι:

> *… Οσάκις ανευρίσκονται επιστολικά δελτάρια άνευ γραμματοσήμου εντός των γραμματοκιβωτίων δια το εσωτερικόν θέλουσι αποστέλλεσθαι ταύτα εις τον προς ον όρον και ο παραλήπτης θα υποχρεώται να καταβάλη τέλος διπλάσιον του ελλείποντος, ήτοι λεπτών 10.*
>
> *Εννοείται ότι αν τα δελτάρια της ιδιωτικής κατασκευής έχωσι μεγαλειτέρας διαστάσεις των επισήμων δελταρίων, δεν θέλουσι αποστέλλεσθαι, αλλ΄ επιστρέφεσθαι προς τους αποστολείς, αν ώσι γνωστοί ή κατατίθενται εις τα άχρηστα αν ώσιν άγνωστοι.*

Αναφορά στις εντός γραμματοκιβωτίων ευρισκόμενες επιστολές χωρίς γραμματόσημα ή με ανεπαρκή τέλη, κάνει και το άρθρο 18 του Νόμου 4581/1930 «περί ταχυδρομικής ανταποκρίσεως», σύμφωνα με το οποίο οι επιστολές προωθούνται στον προορισμό τους, υπό τον όρο ότι κατά την επίδοσή τους στον παραλήπτη τους, ο τελευταίος θα καταβάλει το διπλάσιο του ελλείποντος τέλους (με ελάχιστο ποσό λεπτά 50) και το οποίο θα εισπράττεται με ενάριθμο γραμματόσημο. Αν ο παραλήπτης αρνηθεί την καταβολή η επιστολή δεν παραδίδεται, αλλά κατατάσσεται στα «άχρηστα».

Τέλος, τόσο το 1939 (εγκύκλιος 158665/21.6.1939), όσο και μεταγενέστερα το 1966 (εγκύκλιος 96122/362/Βπ.έ/23.1,1966) δόθηκαν οδηγίες σχετικά με τη διαχείριση ταχυδρομικών αντικειμένων που βρίσκονται στα γραμματοκιβώτια με επικολλημένο τέλος συστημένου ή κατεπείγοντος. Από την τελευταία εγκύκλιο, η οποία είναι περισσότερο αναλυτική, αντιγράφουμε:

> *… Οσάκις ευρεθή εν τω γραμματοκιβωτίω αντικείμενον αλληλογραφίας, με πλήρες τέλος συστάσεως, επι του περικαλύμματος του οποίου αναγράφεται οιαδήποτε ένδειξις εξ ης τεκμαίρεται η επιθυμία του αποστολέως, της ως συστημένου διαχειρίσεώς του, θα συμπληρώται απόδειξις εκ του βιβλίου υποδ. 21, ως και δια τα από Θυρίδος κατατιθέμενα αντικείμενα, ύπερθεν όμως της ενδείξεως του ονοματεπωνύμου του αποστολέως θα προστίθηται τοιαύτη «γραμματοκιβώτιον», ήτις δεν θ' αποσπάται εκ του στελέχου της.*
>
> *Κατ' ακολουθίαν, ίνα τύχη διαχειρίσεως, έν αντικείμενον ευρεθέν εν τω γραμματοκιβωτίω, «οίκοθεν ως συστημένον», δέον απαραιτήτως να φέρει: α) το κεκανονισμένον τέλος συστημένου (ή και ανώτερον τούτου) και β) επί του περικαλύμματος, ευδιακρίτως την ένδειξιν «συστημένον», ή άλλην ανάλογον, εξ ής να συνάγεται ανενδοιάστως, ότι η θέλησις του αποστολέως είναι να υπαχθή, το αντικείμενον, εις την ειδικήν διαχείρισιν των συστημένων.*

Εάν δεν υπάρχη τοιαύτη δηλωτική της βουλήσεως του αποστολέως ένδειξις, το αντικείμενον θα διαβιβάζηται και διαχειρίζηται καθ' όλα τα στάδια ως σύνηθες.

Εάν φέρη πλήρες το τέλος «Επείγοντος», θα διαβιβάζηται και θα διαχειρίζηται καθ' όλα τα στάδια ως «Επείγον», έστω και εάν δεν φέρη επί του περικαλύμματος, ένδειξιν τινά, δηλωτικήν της επιθυμίας του αποστολέως περί της διαχειρίσεώς του ως «Επείγον».

Εάν εντός του γραμματοκιβωτίου ανευρεθή αντικείμενον φέρον πλήρες τέλος συστημένου και πλήρες τοιούτον επείγοντος, ως και ένδειξιν ή ανάλογον εγγραφήν δηλωτικήν της επιθυμίας του αποστολέως δια την διαχείρισίν του ως συστημένου, τότε το αντικείμενον θα διαβιβάζηται και θα διαχειρίζηται καθ' όλα τα στάδια ως συστημένον και επείγον και εις ήν ακόμη περίπτωσιν, δεν αναγράφεται επί του περικαλύμματος η ένδειξις «Επείγον».

Εάν, το εκ του γραμματοκιβωτίου εξαχθέν αντικείμενον, φέρη μεν πλήρες το τέλος συστάσεως και το τέλος επείγοντος, ουδεμίαν όμως ένδειξιν ή άλλην εγγραφήν εξ ης να συνάγηται η επιθυμία του αποστολέως, ίνα τούτο διαχειριστθή ως συστημένον, το αντικείμενον, θα διαβιβάζηται και θα διαχειρίζεται καθ' όλα τα στάδια ως επείγον και μόνον.

Εκ των πιο πάνω οδηγιών συνάγεται ότι ενώ για την προώθηση του ανευρεθέντος αντικειμένου με τη διαδικασία του «επείγοντος» αρκεί η ύπαρξη των προβλεπόμενων τελών, για την προώθησή του όμως «οίκοθεν ως συστημένου» απαιτείτο επιπλέον και η ύπαρξη έγγραφης, επί του φακέλου, καταγραφή της επιθυμίας του αποστολέα να προωθηθεί η επιστολή του με «συστημένη διαχείριση». Η αιτία αυτής της διάκρισης δεν αναφέρεται. Ενδεχομένως να έχει σχέση με τις δυσχέρειες επιστροφής του αντικειμένου, σε περίπτωση μη επίδοσής του.

Για την εφαρμογή των παραπάνω οδηγιών, τα κατά τόπους ταχυδρομικά γραφεία, αυτοσχεδίασαν, τόσο ως προς τον τύπο, όσο και ως προς το λεκτικό κατασκευάζοντας, κατά τη συνήθη πρακτική, με δική τους φροντίδα σχετικές βοηθητικές σημάνσεις.

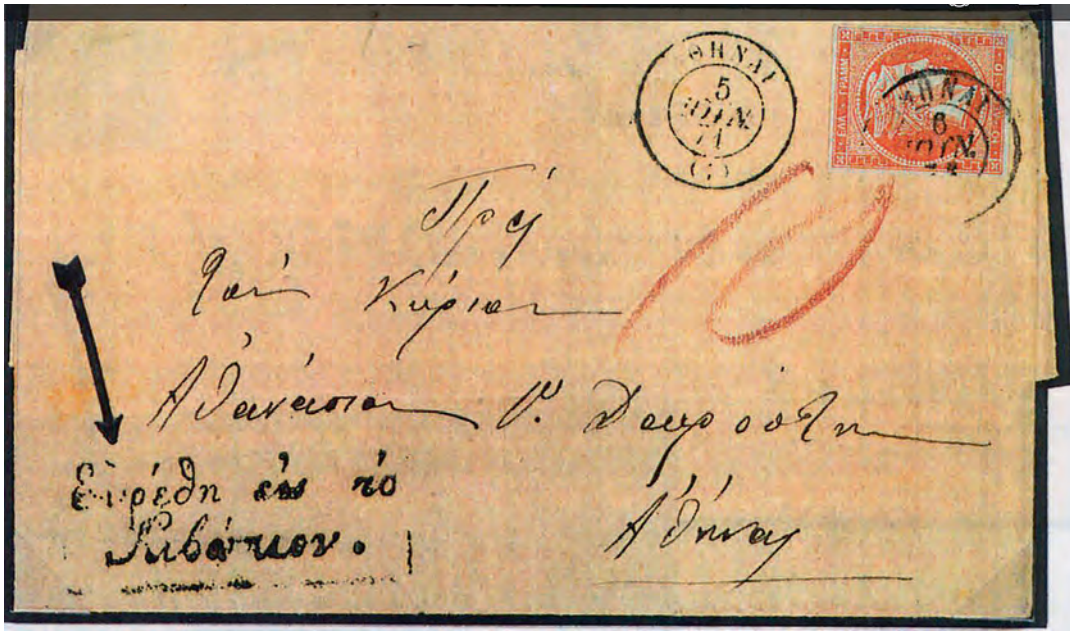
Επιπλέον κατά τα τελευταία χρόνια, η υπόψη σήμανση χρησιμοποιείται για την πιστοποίηση της ανεύρεσης εντός του γραμματοκιβωτίου επιστολής η οποία επιστρέφεται, για λόγους, που ενίοτε αναγράφονται επ' αυτής, από τον αποδέκτη της στον αποστολέα.

Τέλος, ειδική μνεία πρέπει να γίνει για επιστολές του στρατιωτικού ταχυδρομείου. Σε εγκύκλιο του 1948 (59784/17.5.1948), «περί ταχ. ατέλειας των στρατιωτικών», μεταξύ πολλών άλλων λεπτομερών οδηγιών, διαβάζουμε:

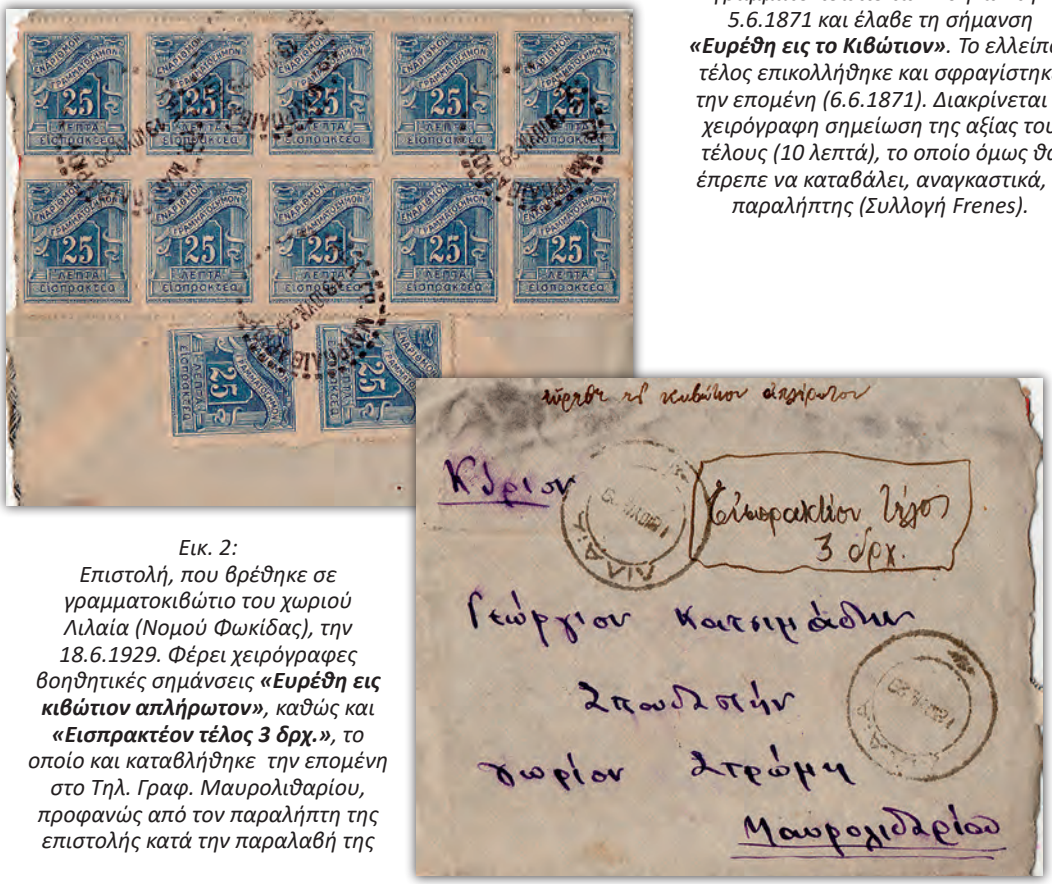
Επιστολαί και δελτάρια αποστελλόμενα παρά Στρατιωτικών εν ενεργεία και ανευρισκόμενα εις τα Γραμματοκιβώτια, δεν θα διαβιβάζωνται περαιτέρω υπό των Πολιτικών Ταχυδρομείων, έστω και αν φέρωσι ταχ. Τέλη ή και την επίσημον σφραγίδα της Μονάδας, αλλά θα διαβιβάζονται εις την Μονάδα, εις ην υπηρετεί ο αποστολεύς με την ένδειξιν «επιστρέφεται, ευρέθη εις Γραμματοκιβώτιον».

Ευχαριστίες:
Ευχαριστώ τον κ Frenes για την ευγενική προσφορά της εικόνας της επιστολής του 1871, καθώς και τον κ. Στεφ. Καλλιγά για τις πρόσθετες χρήσιμες παρατηρήσεις του.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

Εικ. 1:
*Επιστολή, που βρέθηκε σε γραμματοκιβώτιο των Αθηνών την 5.6.1871 και έλαβε τη σήμανση **«Ευρέθη εις το Κιβώτιον»**. Το ελλείπον τέλος επικολλήθηκε και σφραγίστηκε την επομένη (6.6.1871). Διακρίνεται η χειρόγραφη σημείωση της αξίας του τέλους (10 λεπτά), το οποίο όμως θα έπρεπε να καταβάλει, αναγκαστικά, ο παραλήπτης (Συλλογή Frenes).*

Εικ. 2:
*Επιστολή, που βρέθηκε σε γραμματοκιβώτιο του χωριού Λιλαία (Νομού Φωκίδας), την 18.6.1929. Φέρει χειρόγραφες βοηθητικές σημάνσεις **«Ευρέθη εις κιβώτιον απλήρωτον»**, καθώς και **«Εισπρακτέον τέλος 3 δρχ.»**, το οποίο και καταβλήθηκε την επομένη στο Τηλ. Γραφ. Μαυρολιθαρίου, προφανώς από τον παραλήπτη της επιστολής κατά την παραλαβή της*

Εικ. 3:
Επιστολή, που βρέθηκε σε γραμματοκιβώτιο στη Θεσσαλονίκη (21.10.1970). Φέρει χειρόγραφη δήλωση της βούλησης του αποστολέα περί συστημένης διαβίβασης («Συστημένο»), καθώς και τα προβλεπόμενα τέλη. Ύστερα από τις διαπιστώσεις αυτές, το Ταχυδρομείο Θεσσαλονίκης προχώρησε «οίκοθεν» στη διαχείριση της επιστολής ως συστημένης, όπως προκύπτει από την αντίστοιχη σφραγίδα (Σ), η οποία εμπεριείχε ταυτόχρονα και διαπίστωση (βοηθητική σήμανση), σχετική με την προέλευση της επιστολής ***(ΕΥΡΕΘΗ ΕΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΟΝ)****. Από τον απρόοπτο αυτόν συνδυασμό των δύο σημάνσεων, μπορούμε να συμπεράνουμε ότι οι περιπτώσεις λανθασμένης κατάθεσης συστημένης αλληλογραφίας (επίρριψη στο κιβώτιο και όχι παράδοση σε θυρίδα) δεν ήταν ιδιαίτερα σπάνιες*

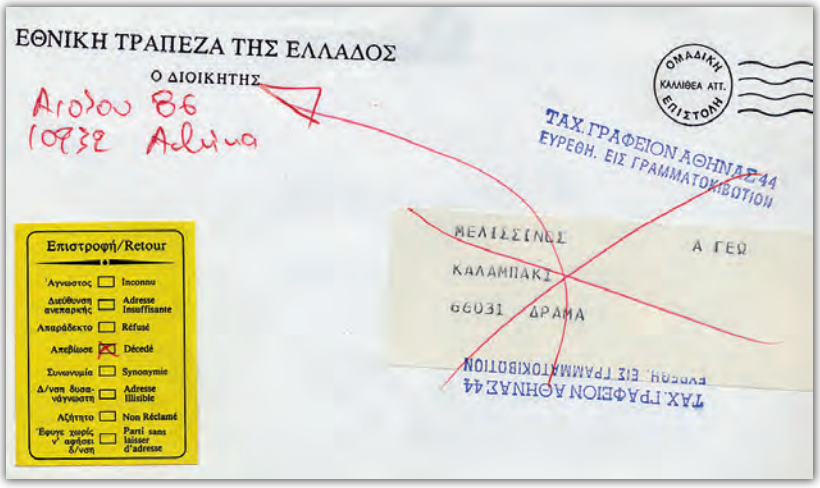
Εικ. 4:
Επιστολή, που βρέθηκε σε γραμματοκιβώτιο στην Τρίπολη (19.12.1980).
Τρίγραμμη σήμανση: ***«ΤΑΧ. ΤΡΙΠΟΛΕΩΣ / ΒΡΕΘΗΚΕ/ΣΤΟ ΓΡΑΜΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΟ»*** *και διαχείριση της επιστολής ως συστημένης, λόγω επάρκειας τελών και αναγραφής σχετικής δήλωσης του αποστολέα της.*

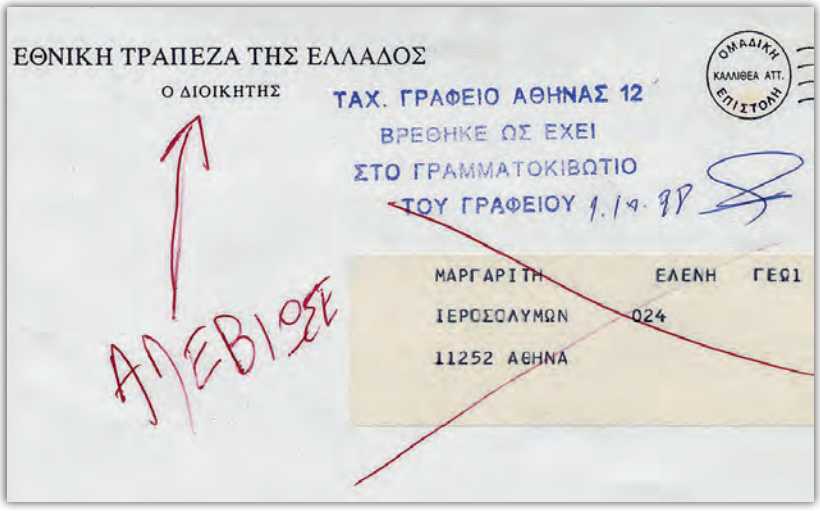
Εικ. 5:
Επιστολή, που βρέθηκε (18.8.1977) σε γραμματοκιβώτιο της Αθήνας.
Φέρει δύο δίγλωσσες αχνές βοηθητικές σημάνσεις: ***«Ευρέθη εντός του γραμματοκιβωτίου/Trouve dans boite aux lettres»*** *&* ***«Επιστρέψατε εις αποστολέα/Return to sender»****.*
Στη συγκεκριμένη περίπτωση η επιστολή διακινήθηκε με απλό ταχυδρομείο (αν και έφερε επαρκή τέλη για διακίνηση "επί συστάσει") καθόσον δεν υπήρχε επί του φακέλου καταγεγραμμένη διαφορετική επιθυμία του αποστολέα, ενώ στη συνέχεια του επιστράφηκε, λόγω μη ανεύρεσης του παραλήπτη (σύμφωνα με τη χειρόγραφη βοηθητική σήμανση ο παραλήπτης, που ανήκε στο πλήρωμα του M/T Tropic, ***«ΑΠΕΛΥΘΗ»****).*

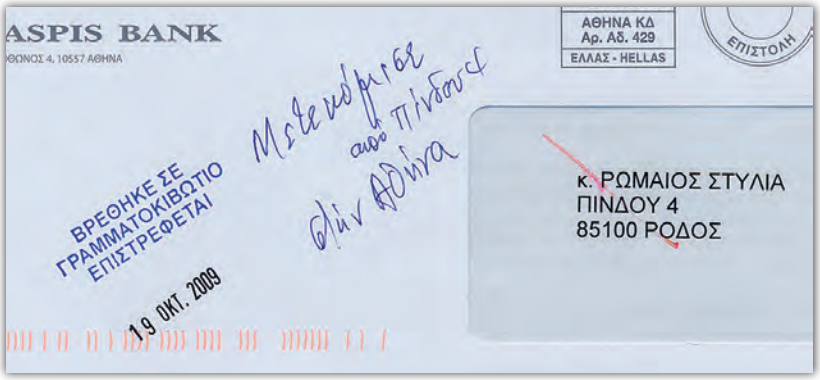
Εικ. 6:
«ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΛΟΓΗΣ ΑΘΗΝΩΝ «ΒΡΕΘΗΚΕ ΟΠΩΣ ΕΙΝΑΙ ΣΤΟ ΓΡΑΜΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΟ.....»
Αθήναι, 15.1.91
Η βοηθητική σήμανση καλύπτει συνδυαστικά, τόσο την κατάσταση, όσο και την προέλευση του φακέλου (Συλλογή Αλ. Γαληνού)

Εικ. 7:
Επιστολή, που βρέθηκε (3.9.1998) σε γραμματοκιβώτιο του Ταχ. Γραφείου Αθήνας 44. Δίγραμμη σήμανση: ***«ΕΥΡΕΘΗ ΕΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΟΝ»*** *και ετικέτα επιστροφής υποδ. 1031.*

Εικ. 8:
Επιστολή, που βρέθηκε (1.10.1998) σε γραμματοκιβώτιο του Ταχ. Γραφείου Αθήνας 12, με χειρόγραφη σημείωση ***«ΑΠΕΒΙΩΣΕ»****, προφανώς από συγγενικό πρόσωπο του παραλήπτη. Βοηθητική σήμανση:* ***«ΒΡΕΘΗΚΕ ΩΣ ΕΧΕΙ ΣΤΟ ΓΡΑΜΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΟΥ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ»*** *και διαχείριση της επιστολής ως επιστρεφόμενης*

Εικ. 9:
Επιστολή, που βρέθηκε (19.10.2009) σε γραμματοκιβώτιο της Ρόδου. Τρίγραμμη βοηθητική σήμανση, με συνδυασμό ενδείξεων ***«ΒΡΕΘΗΚΕ ΣΕ ΓΡΑΜΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΟ»*** *και* ***«ΕΠΙΣΤΡΕΦΕΤΑΙ»****, καθώς και χειρόγραφη επεξήγηση* ***«Μετακόμισε από Πίνδου 4 στην Αθήνα»***

«Ευρέθη εις το γραμματοκιβώτιον – Παράδοση σε στρατιωτικό ταχυδρομείο»

Στη διάρκεια του «Εμφυλίου» η αλληλογραφία των στρατιωτικών υπόκειτο σε αυστηρούς περιορισμούς. Μεταξύ άλλων η προώθησή της ήταν υποχρεωτική μέσω του στρατιωτικού ταχυδρομείου, ανεξαρτήτως αν έφερε ή όχι ταχυδρομικό τέλος.

Η εικονιζόμενη επιστολή βρέθηκε σε γραμματοκιβώτιο στη Θεσσαλονίκη (23.9.1948). Φέρει βοηθητική σήμανση:

«ΕΠΙΣΤΡΕΦΕΤΑΙ/
Ευρέθη γραμματοκιβώτιον/
Διαβιβασθήτω δια της μονάδος
του στρατιωτικού ταχυδρομείου»

καθώς ο αποστολέας της ήταν στρατιώτης.

7. ΜΕΜΟΝΩΜΕΝΕΣ ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ ΛΟΓΩ ΑΙΤΙΩΝ, ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΟΝ ΠΑΡΑΛΗΠΤΗ

Στις περιπτώσεις αυτές η επίδοση της αλληλογραφίας δεν καθίσταται εφικτή εξαιτίας αιτίων, που ανάγονται στον παραλήπτη.

Και στις περιπτώσεις αυτές, οι υπόψη μεμονωμένες, κατά κανόνα, βοηθητικές σημάνσεις ταυτίζονται, σε πολλές περιπτώσεις, με εκείνες των αυτοκόλλητων ετικετών ή των ελαστικών σφραγίδων χειρός πολλαπλών επιλογών, χωρίς όμως και αυτές να έχουν σχέση με τις εγκύκλιες οδηγίες, που καθιέρωσαν τις δύο τελευταίες. Και αυτό γιατί βοηθητικές σημάνσεις επιστροφής αλληλογραφίας λόγω αιτιών, που αφορούν τον παραλήπτη υπήρχαν σε χρήση από τα ταχυδρομικά γραφεία πολύ πριν δοθούν οι πρώτες σχετικές εγκύκλιες οδηγίες από την Κεντρική Υπηρεσία των ΕΛΤΑ (1970).

Στο μεγαλύτερο ποσοστό τους αναφέρονται στη μετακίνηση του παραλήπτη σε άγνωστή διεύθυνση χωρίς να έχει ενημερώσει το αρμόδιο ταχυδρομικό γραφείο για τη νέα του διεύθυνση, σύμφωνα με την ευχέρεια που υπήρχε και εξακολουθεί να υπάρχει μέχρι και σήμερα για το σκοπό αυτό.

Επίσης αρκετές περιπτώσεις αφορούν την μη αναζήτηση από τους παραλήπτες συστημένης αλληλογραφίας, παρά τις επανειλημμένες προσκλήσεις των διανομέων για την παραλαβή τους (με συμπλήρωση ειδοποιητηρίων, σε περιπτώσεις φυσικά απουσίας τους).

Η αναφορά θανάτου του παραλήπτη βέβαια, συναντάται σε μικρότερη συχνότητα, ενώ η επιστροφή ενός ταχυδρομικού αντικειμένου ως απαράδεκτου, αφορά κυρίως αλληλογραφία με αντικαταβολή ή στη διακίνηση δεμάτων.

Έτσι, ένα ταχυδρομικό αντικείμενο μπορεί να επιστραφεί, εξαιτίας αιτιών, που αφορούν τον παραλήπτη, με τη σήμανση:

α. «ΜΕΤΩΚΗΣΕ»
β. «ΑΝΑΧΩΡΗΣΕ»
γ. «ΑΝΑΧΩΡΗΣΕ ΧΩΡΙΣ Ν' ΑΦΗΣΕΙ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ»
δ. «ΑΠΕΒΙΩΣΕ», «ΠΕΘΑΝΕ»
ε. «ΑΖΗΤΗΤΟ»
στ. «ΑΠΑΡΑΔΕΚΤΟ»

Λόγω της πληθώρας των τύπων των συγκεκριμένων βοηθητικών σημάνσεων, η φωτογραφική τεκμηρίωσή τους παρουσιάζεται σε ξεχωριστό για κάθε περίπτωση κεφάλαιο.

7Α. ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ ΛΟΓΩ ΑΙΤΙΩΝ, ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΟΝ ΠΑΡΑΛΗΠΤΗ

Βοηθητικές σημάνσεις: «Μετώκησε», «αναχώρησε», «αναχώρησε χωρίς ν' αφήσει διεύθυνση»

Οι μεμονωμένες αυτές σημάνσεις καλύπτουν γενικά την αδυναμία εντοπισμού του παραλήπτη λόγω αλλαγής κατοικίας.

Υπάρχουν αρκετές παραπλήσιες εκφράσεις στη δημοτική, όπως **«άλλαξε διεύθυνση»**, **«μετακόμισε»**, **«έφυγε»** **«δεν κατοικεί στην αναγραφόμενη διεύθυνση»**, ακόμη και **«απουσιάζει»** σε περίπτωση περιστασιακής απουσίας, αλλά με διάρκεια μεγαλύτερη των 14 ημερών (χρονική διάρκεια υποχρεωτικής παράδοσης συστημένων). Για το εξωτερικό χρησιμοποιούνται οι ενδείξεις **«CHANGÉ DOMICILE»**, **«PARTI»** και σπανιότατα **«DÉMÉNAGÉ»**.

Τα Ελληνικά Ταχυδρομεία για την καλύτερη εξυπηρέτηση των πελατών, που έχουν αλλάξει διεύθυνση, παρέχουν τη δυνατότητα δήλωσης αλλαγής διεύθυνσης στα ταχυδρομικά καταστήματα, με τη συμπλήρωση ειδικού εντύπου, προκειμένου τα αντικείμενα τους να επιδίδονται στη νέα διεύθυνση. Η υπηρεσία παρέχεται για 3 μήνες (με κόστος 10 ευρώ) ή 6 μήνες (με κόστος 15 ευρώ – τιμολόγιο 3.3.2020). Μετά τη λήξη της τρίμηνης ή εξάμηνης χρονικής διάρκειας ισχύος της δήλωσης αλλαγής διεύθυνσης, ο παραλήπτης δύναται να ανανεώσει τη χρονική διάρκεια της προώθησης της αλληλογραφίας του, καταβάλλοντας εκ νέου το αντίστοιχο τέλος Δήλωσης Αλλαγής Διεύθυνσης για τρίμηνη ή εξάμηνη διάρκεια. Η αίτηση αλλαγής διεύθυνσης αφορά μόνο έναν παραλήπτη. Σε περίπτωση πλέον του ενός ανά οικία, γίνονται ξεχωριστές αιτήσεις ανά παραλήπτη. Αιτήσεις για διεύθυνση εκτός Ελληνικής Επικράτειας (διεύθυνση σε χώρα του εξωτερικού) δεν γίνονται δεκτές.

Παραθέτουμε, ενδεικτικά, μια σειρά από συναφείς βοηθητικές σημάνσεις.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

*Βοηθητική σήμανση **«ΑΝΕΧΩΡΗΣΕ/ PARTI SANS LAISSER ADRESSE»** και χειρόγραφη σημείωση **«Ανεχώρησεν εις άγνωστον διεύθυνσιν»**. Αποστολή: Πειραιεύς 31.5.1932*

*Επιστολή με μαύρο περιθώριο (ένδειξη πένθους) της 18.12.1937. Δίγλωσση βοηθητική σήμανση **«ΜΕΤΩΙΚΗΣΕ»/«CHANGÉ DOMICILE»** και χειρόγραφη: **«Μετώκησεν»**. Επιπλέον υπηρεσιακή σφραγίδα «ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΤΑΧ. ΑΘΗΝΩΝ/ΤΜΗΜΑ ΑΦΙΞΕΩΣ/Α΄ΕΛΕΓΧΟΣ ΑΝΕΠΙΔΟΤΟΥ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ»*

*Βοηθητικές σημάνσεις: **«ΑΝΕΧΩΡΗΣΕ/PARTI SANS LAISSER ADRESSE»** & **«ΕΠΙΣΤΡΕΦΕΤΑΙ/ RETOUR A L' ENVOYEUR»** Αποστολή: Αθήναι 8.11.1933*

Επιστολές εσωτερικού (1963) με βοηθητικές σημάνσεις ***«ΜΕΤΩΚΗΣΕ», «ΜΕΤΩΚΗΣΕ/ CHANGÉ DOMICILE»*** *&* ***«ΑΝΕΧΩΡΗΣΕ»***

Βοηθητικές σημάνσεις: ***«ΜΕΤΩΚΗΣΕΝ»*** *&* ***«ΑΝΕΧΩΡΗΣΕΝ/PARTI»*** *(1971),* ***«ΑΝΕΧΩΡΗΣΕΝ/PARTI»*** *(1969),* ***«ΜΕΤΩΚΗΣΕΝ/ IL À CHANGÉ DOMICILE»*** *&* ***«ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ/RETOUR»*** *(1978).*

Βοηθητική σήμανση πολλαπλών επιλογών, μεταξύ των οποίων και ***«Δεν κατοικεί πλέον στην αναγραφόμενη διεύθυνση»*** *(23.5.1983)*

Επιστραφείσα επιστολή με τη βοηθητική σήμανση ***«ΜΕΤΩΚΗΣΕ ΑΝΕΥ ΔΗΛΩΣΕΩΣ»*** *(6.10.1985).*
Με τη βοηθητική αυτή σήμανση τα ΕΛΤΑ υπενθυμίζουν τη δυνατότητα, που παρέχουν σε κάθε πολίτη, να δηλώσει την αλλαγή της κατοικίας του και να λαμβάνει την αλληλογραφία του στη νέα του διεύθυνση

Δίγλωσση βοηθητική σήμανση με την ένδειξη ***«ΜΕΤΩΚΗΣΕΝ»*** *&* ***«DÉMÉNAGÉ»*** *στα γαλλικά*

Βοηθητικές σημάνσεις:
«ΑΝΕΧΩΡΗΣΕ ΧΩΡΙΣ Ν' ΑΦΗΣΕΙ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ» *&* ***«ΕΦΥΓΕ ΧΩΡΙΣ ΝΑ ΑΦΗΣΕΙ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ»***
(προσωποπαγής σήμανση με ονοματεπώνυμο ταχ. διανομέα - τκ. 564 31 Σταυρούπολη)

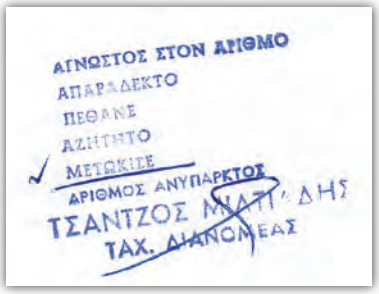
Βοηθητικές σημάνσεις:
α) ***«ΑΝΕΧΩΡΗΣΕ/PARTI»*** *και χειρόγραφες σημειώσεις* ***«Μετώκησε»*** *–* ***«Επιστροφή»***
(Θεσσαλονίκη - 23.5.1982) &
β) ***«ΑΠΟΥΣΙΑΖΕΙ/ABSENT»*** *και χειρόγραφη σημείωση* ***«Ναυτικός»***
(ΒΟΛΙΜΑΙ Ζακύνθου 24.2.1983)

Βοηθητική σήμανση:
«RETOUR/ΑΛΛΑΞΕ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ» *&*
«RETOUR/ΑΝΙΓΩΣΤΟΣ»

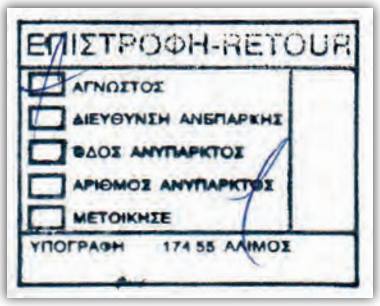
Προσωποπαγής βοηθητική σήμανση μετοικεσίας με ονοματεπώνυμο ταχυδρομικού διανομέα (10.5.1982)

412 21 Λάρισα ***«ΜΕΤΩΚΙΣΕ»*** *(sic)*

174 56 Άλιμος ***«ΜΕΤΟΚΗΣΕ»*** *(sic)*

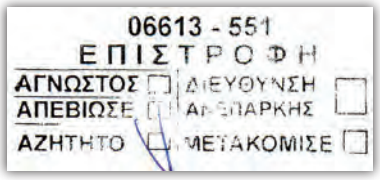
174 55 Άλιμος ***«ΜΕΤΟΙΚΗΣΕ»***

713 06 Ηράκλειο Κρ. ***«ΜΕΤΟΙΚΗΣΕ»***

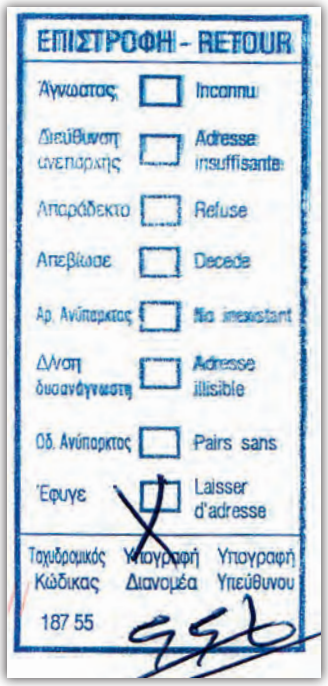
174 56 Άνω Καλαμάκι ***«ΜΕΤΩΚΗΣΕ»***

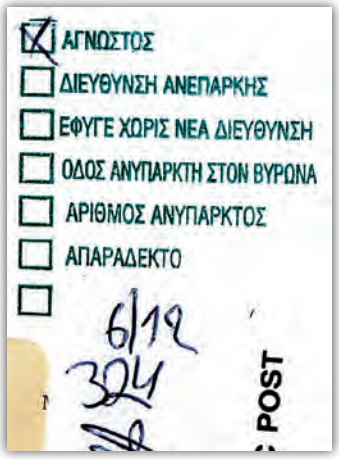
320 00 Σχηματάρι Βοιωτίας
«ΜΕΤΑΚΟΜΙΣΕ»

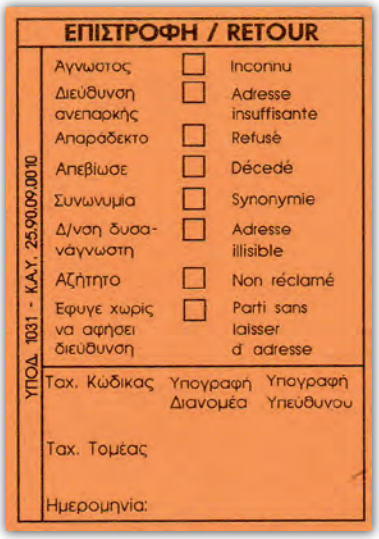
Κ.Κ.ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΕΩΣ
«ΜΕΤΑΚΟΜΙΣΕ»

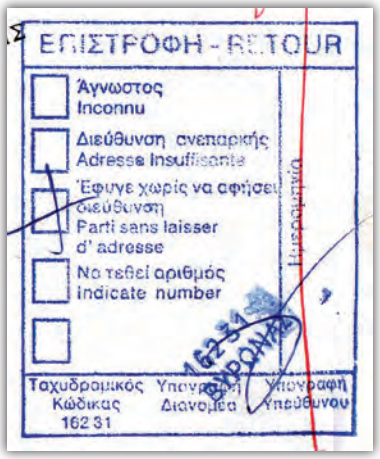
187 55 Κερατσίνι
«Έφυγε»

132 32 Βύρωνας (6/12/2012)
«Έφυγε χωρίς νέα διεύθυνση»

Υποδ. 1031 ***«Έφυγε χωρίς να αφήσει διεύθυνση»***

162 31 Βύρωνας ***«Έφυγε χωρίς να αφήσει διεύθυνση»***

ΕΛΤΑ
ΤΑΧ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ .....

ΑΙΤΗΣΗ ΑΛΛΑΓΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ .....

ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	Οδός - αριθμός ή Ταχυδρομική θυρίδα - Ταχυδρομικός Κώδικας - Πόλη .....
ΝΕΑ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	Οδός - αριθμός ή Ταχυδρομική θυρίδα - Ταχυδρομικός Κώδικας - Πόλη .....

ΥΠΟΓΡΑΦΗ ΑΙΤΟΥ-ΝΤΑ –ΣΑΣ,
ΣΦΡΑΓΙΔΑ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ή ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

.....

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ & Α.Φ.Μ.

.....

Ισχύει για ένα τρίμηνο

Ισχύει για ένα εξάμηνο

από .....

μέχρι .....

ΔΗΛΩΣΗ ΑΙΤΟΥΝΤΟΣ -ΣΑΣ

Παρέχω ρητά την συγκατάθεσή μου για την διαβίβαση των στοιχείων σε εναλλακτικούς παρόχους ταχυδρομικών υπηρεσιών. Οι εναλλακτικοί πάροχοι αποκτούν πρόσβαση στα στοιχεία αυτά κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 5 της απόφασης ΕΕΤΤ728/6/2014 (Β' 2589). Τα ΕΛΤΑ ουδεμία ευθύνη φέρουν για την χρήση και περαιτέρω τυχόν επεξεργασίας των στοιχείων αυτών από τους εναλλακτικούς παρόχους, οι οποίοι έχουν αποκτήσει σύννομη πρόσβαση στα στοιχεία.

ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☐

Υπογραφή αιτού-ντος -σας/σφραγίδα Υπηρεσίας ή εταιρείας

.....

(τίθεται η ένδειξη Χ παραπλεύρως του ναι ή του όχι)

ΚΑΥ212.14.01 - ΥΠΟΔ. 1251

Αίτηση αλλαγής διεύθυνσης. Αφορά τη γνωστοποίηση προς τα ΕΛΤΑ της νέας διεύθυνσης κατοικίας του «αιτούντος», καθώς και την παροχή συγκατάθεσης για τη διαβίβαση των στοιχείων σε εναλλακτικούς παρόχους ταχυδρομικών υπηρεσιών, σύμφωνα με την απόφαση 28/6/2014 (β΄2589) της Εθνικής Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ)

Μια μετακόμιση...υπογεγραμμένη

Μια ιδιόμορφη βοηθητική σήμανση, πάνω σε έναν ταξιδεμένο φάκελο του 1930, μας δίνει την ευκαιρία να θυμηθούμε μια από τις ιδιαιτερότητες της "αρχαίας ελληνικής γλώσσας", όπως τη διδαχτήκαμε εμείς οι παλαιότεροι στη διάρκεια των γυμνασιακών μας σπουδών.

Η επιστολή ταχυδρομήθηκε στην Αντίς Αμπέμπα στις 5.1.1930, φέρει διαβατική σφραγίδα του Σουέζ (Port Taufiq) της 18.1.1930 και έφθασε στην Αθήνα την 24.1.1930. Την επομένη (25.1.1930) παραλαμβάνεται από το ταχυδρομικό γραφείο Παλαιού Φαλήρου προς επίδοση, πλην όμως, λόγω της διαπιστωθείσης αλλαγής της διεύθυνσης κατοικίας του παραλήπτη, η επιστολή σφραγίζεται με την ένδειξη ΜΕΤΩιΚΗΣΕ/CHANGE DOMICILE και προωθείται προς τη νέα του διεύθυνση (Οδός Διονυσίου Αρεοπαγίτου 19, Αθήνας).

Στις περιπτώσεις μη επίδοσης – λόγω αλλαγής διεύθυνσης – η βοηθητική σήμανση ΜΕΤΩΚΗΣΕ είναι η πιο συνηθισμένη αιτιολογία, που σημειώνεται επί του φακέλου. Υπάρχουν όμως και διάφορες άλλες σχετικές ενδείξεις, όπως "Μετώκησε εις άγνωστον διεύθυνσιν", "Μετώκησε άνευ δηλώσεως", "Ανεχώρησε", ενώ σε νεότερες περιόδους οι "Μετοίκησε", "Ανεχώρησε χωρίς ν' αφήσει διεύθυνση", "Έφυγε χωρίς ν' αφήσει διεύθυνση", "Άλλαξε διεύθυνση" ή και σπανιότερα "Μετακόμισε", "Απουσιάζει" κ.ά. Φυσικά, πολλές από τις πιο πάνω βοηθητικές σημάνσεις είναι δίγλωσσες, κυρίως με χρήση της γαλλικής γλώσσας.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η έκπληξη προκαλείται από την "υπογεγραμμένη", που έχει βάλει ο κατασκευαστής της σφραγίδας δίπλα στο γράμμα Ω. Είναι από τις σπάνιες περιπτώσεις, που μια βοηθητική σήμανση ακολουθεί, χωρίς λάθη, τους πιο ακραίους γραμματικούς τύπους.

Σύμφωνα με τη γραμματική, οι δίφθογγοι της αρχαίας ελληνικής είναι ένδεκα: οκτώ κύριοι (αι, ει, οι, υι, αυ, ευ, ηυ, ου) και τρεις καταχρηστικοί (ᾳ, ῃ, ῳ). Το πρώτο φωνήεν του διφθόγγου λέγεται προτακτικό και το ακόλουθο ι ή υ λέγεται υποτακτικό. Το υποτακτικό ι των καταχρηστικών διφθόγγων γράφεται κάτω από τα προτακτικά α, η, ω και λέγεται υπογεγραμμένο γιώτα ή "υπογεγραμμένη". Όταν όμως οι καταχρηστικοί δίφθογγοι γράφονται με κεφαλαία γράμματα, το ι κανονικά γράφεται προς τα δεξιά των προτακτικών και λέγεται προσγεγραμμένο γιώτα. Εδώ λοιπόν βλέπουμε τον τύπο ΜΕΤΩιΚΗΣΕ», με το προσγεγραμμένο γιώτα μετά το γράμμα Ω.

Αξίζει όμως, να γίνει μνεία και μιας περικοπής του κειμένου της επιστολής, που έχει παραμείνει εσώκλειστη στον συγκεκριμένο φάκελο. Ο αποστολέας περιγράφει ως εξής την κατάσταση, που επικρατούσε το 1930 στην Αβησσυνία (διατηρείται σύνταξη και ορθογραφία του πρωτό¬τυπου κειμένου, μόνο που αυτό είναι στο πολυτονικό):

Αι εργασίαι σου πώς πηγαίνουν; Εμείς εδώ έχομεν κρίσιν πρωτοφανή. Τέτοια χρονιά να πάη και να μη ξαναγυρίση. Τα φαλιμέντα καθημερινώς βροντούν. Η εξαγωγή τελείως έπαυσεν, ένεκεν μη ζήτησης του καφέ (από τον οποίο η Βραζιλία επλημμύρισε τον κόσμον) ή των δερ¬μάτων και όλος ο κόσμος επάγωσε κυριολεκτικώς, ενώ συγχρόνως και η εισαγωγή εμειώθη επαισθητώς. Ευχόμεθα να διορθωθή η κατάστασις αυτή με τον καινούργιο χρόνο [...] Είθε.

Η ιστορία βλέπετε διαρκώς επαναλαμβάνεται.
Ένα απλό φιλοτελικό αντικείμενο, με μικρές εκπλήξεις.

7Β. ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ ΛΟΓΩ ΑΙΤΙΩΝ, ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΟΝ ΠΑΡΑΛΗΠΤΗ

Βοηθητικές σημάνσεις: «Απεβίωσε» - «Διελύθη»

Η βοηθητική σήμανση «ΑΠΕΒΙΩΣΕ» αναφέρεται στο θάνατο του παραλήπτη, ο οποίος προφανώς δεν ήταν σε γνώση του αποστολέα κατά το χρόνο κατάθεσης του ταχυδρομικού αντικειμένου. Σπανιότερα, χρησιμοποιείται και η έκφραση της δημοτικής «ΠΕΘΑΝΕ».

Πολύ σπανιότερες είναι οι βοηθητικές σημάνσεις, που αφορούν τη διάλυση ενός Νομικού Προσώπου (επιχείρηση), όπως «ΔΙΕΛΥΘΗ/Ν' EXISTE PLUS» ή «ΔΕΝ ΥΦΙΣΤΑΤΑΙ».

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

Επιστραφείσες επιστολές:
α) Από Αμαλιάδα (25.11.1958)
β) Θέρμη Θεσ/κης (1933)
Δίγλωσσες βοηθητικές σημάνσεις:
*α) **«ΑΠΕΒΙΩΣΕ/DÉCÉDÉ»** και*
*β) **ΕΠΙΣΤΡΕΦΕΤΑΙ/RETOUR A L' ENVOYEUR***
Επίσης, χειρόγραφες Retour & Απεβίωσεν.

*Επιστραφείσα επιστολή από Πειραιά (11.4.65). Βοηθητικές σημάνσεις: **«ΑΠΕΒΙΩΣΕ/DÉCÉDÉ»** και χειρόγραφες **«Επιστρέφεται/ Απεβίωσεν/ο διανομ.»** και **«Retour London/England»**. Αγγλικές βοηθητικές σημάνσεις: «PTO» (Please turn over) & «UNDELIVERED FOR REASON STATED/RETURN TO SENDER».*

***«ΑΠΕΒΙΩΣΕΝ» - «ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ»** Αποστολή: Πειραιεύς 25.4.1988 Τυποποιημένες βοηθητικές σημάνσεις (εγκύκλιος 60095/3998/5.11.1970)*

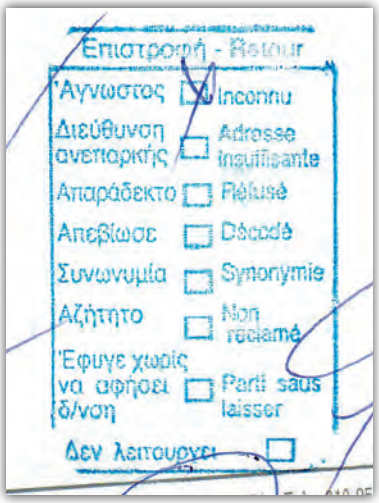

Βοηθητική σήμανση:
«ΑΠΕΒΙΩΣΕ/DÉCÉDÉ»
Διάφοροι τύποι

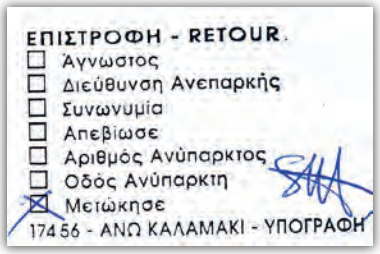
Βοηθητικές σημάνσεις:
*α) Πολλαπλών επιλογών: **«ΔΙΕΛΥΘΗ (ΔΕΝ ΥΦΙΣΤΑΤΑΙ)»**, Θεσσαλονίκη 25.9.69) &*
*β) **«ΔΙΕΛΥΘΗ/N' EXISTE PLUS»**, Αθήνα 28.9.1980*

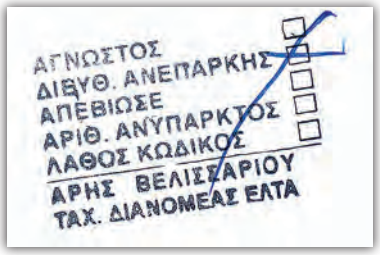

*Επιλογή **«Δεν λειτουργεί»** σε βοηθητική σήμανση πολλαπλών επιλογών. Εικάζεται ότι αφορά Νομικό Πρόσωπο, το οποίο ανέστειλε τη λειτουργία του*

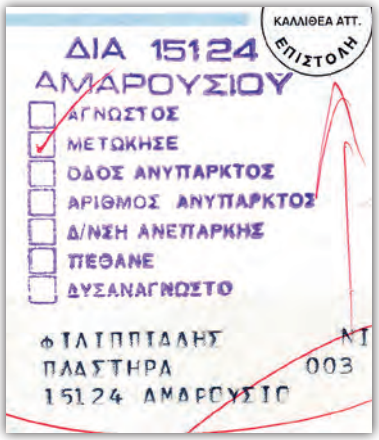

*Βοηθητικές σημάνσεις πολλαπλών επιλογών **«ΑΠΕΒΙΩΣΕ» - «ΠΕΘΑΝΕ»***

7Γ. ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ ΛΟΓΩ ΑΙΤΙΩΝ, ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΟΝ ΠΑΡΑΛΗΠΤΗ

Βοηθητικές σημάνσεις: «Αζήτητον» «Ειδοποιήθη» «Επιστρέφεται»

Η βοηθητική σήμανση «ΑΖΗΤΗΤΟΝ» και οι παραλλαγές της αφορούν, συνήθως, επιστολές, που διακινούνται μέσω συστημένου ταχυδρομείου ή παραμένουν προς αναζήτηση («παραμονή»- Poste Restante). Προφανώς, καλύπτουν την αδυναμία ή την αδιαφορία του παραλήπτη να παρουσιαστεί και να ζητήσει να παραλάβει το αντικείμενο, που έχει αφιχθεί στο όνομά του.

Παραπλήσιες σημάνσεις είναι παλαιότερα οι «ΜΗ ΖΗΤΗΘΕΝ», «ΑΖΗΤΗΤΟΣ» ενώ μεταγενέστερα οι «ΑΖΗΤΗΤΟ» & «ΑΖΗΤΗΤΑ».

Άρρηκτα συνδεδεμένη με την παρούσα σήμανση είναι και οι βοηθητικές σημάνσεις για τον χρόνο και την περιοδικότητα της ειδοποίησης του παραλήπτη. Με δεδομένο ότι τα αντικείμενα, που διακινούνται μέσω συστημένου ταχυδρομείου πρέπει να παραδοθούν μέσα σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, ο ταχυδρομικός διανομέας, εφόσον δεν βρει τον παραλήπτη στην αναγραφόμενη διεύθυνση, είναι υποχρεωμένος ν' αφήσει «ειδοποιητήριο» και παράλληλα να σφραγίσει το ταχυδρομικό αντικείμενο με τη βοηθητική σήμανση «ΠΡΩΤΗ ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΝ ….». Μετά την πάροδο καθορισμένου χρονικού διαστήματος (συνήθως 7 ημέρες) και εφόσον φυσικά το αντικείμενο παραμένει αζήτητο, αφήνει και δεύτερο ειδοποιητήριο και θέτει στην επιστολή τη συμπληρωματική ένδειξη «Β΄ Ειδοποίηση την …» ή σπανιότερα «ΥΠΕΝΘΥΜΙΣΗ».

Σε περίπτωση και πάλι μη ανταπόκρισης του παραλήπτη, η επιστολή επιστρέφεται στον αποστολέα της. Εάν και αυτός δεν ανταποκριθεί για την παραλαβή της (καθόσον και για την παραλαβή επιστρεφόμενης συστημένης επιστολής απαιτείται υπογραφή) ή αν ο αποστολέας της δεν ανευρίσκεται στη διεύθυνση, που ο ίδιος είχε αναγράψει πάνω στο φάκελο, τότε η επιστολή καταλήγει στα «ΑΧΡΗΣΤΑ».

Για διευκόλυνση της παρουσίασης και μόνο, οι σχετικές βοηθητικές σημάνσεις – πάντοτε επιλεγμένα δείγματα από πολύ μεγάλο αριθμό της κατηγορίας αυτής – έχουν ομαδοποιηθεί ως εξής:

α. «Μη ζητηθέν», «Non réclamé»
β. «Αζήτητος», «Αζήτητον», «Αζήτητο», «Αζήτητα»,
γ. «Ειδοποιήθη», «Ειδοποιήθηκε» «1η Ειδοποίηση»
δ. «Εξεδόθη ειδοποιητήριο»
ε. «Υπενθύμιση»
στ. «Τελευταία ή Β' ειδοποίηση»
ζ. «Να επιστραφεί μετά ……..»
η. «Επιστρέφεται», «Επιστροφή», «Retour», «Return»

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

α. Βοηθητικές σημάνσεις: «ΜΗ ΖΗΤΗΘΕΝ» & «NON RÉCLAMÉ»

Πιστή μετάφραση του γαλλικού τύπου «Non Réclamé», που καθιερώθηκε αρχικά με βάση τις οδηγίες της UPU. Συναντάται παλαιότερα ως δίγραμμη χωρίς πλαίσιο και μεταγενέστερα εντός πλαισίου.

ΠΟΛΙΤΙΚΟΝ ΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ
ΠΟΛΙΤΙΚ ΑΦΕΙΟΝ
ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ
Κύριον
ΤΑΧ. ΑΘΗΝΩΝ
31 ΔΕΚ. 1923

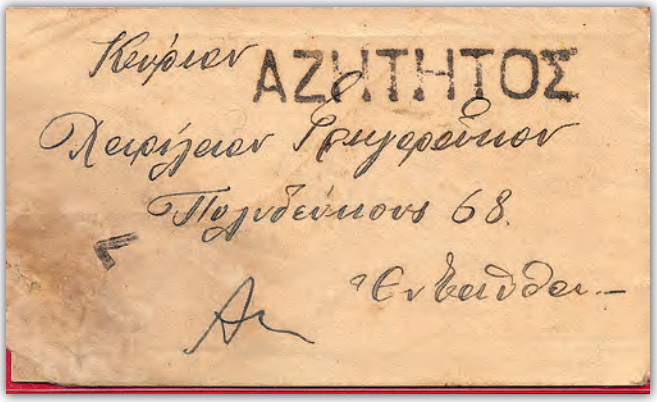

Συστημένη επιστολή από Βόλο προς Αθήνα. Μετά από δύο άκαρπες ειδοποιήσεις του παραλήπτη (5.12 & 20.12.63), η επιστολή επιστράφηκε στο Βόλο (16.1.64 – όλες οι ημερομηνίες στο πίσω μέρος) με τις βοηθητικές σημάνσεις: ***«ΜΗ ΖΗΤΗΘΕΝ/NON RÉCLAMÉ** & **«ΕΠΙΣΤΡΕΦΕΤΑΙ»**, και οι δύο εντός πλαισίου.*

β. Βοηθητικές σημάνσεις «ΑΖΗΤΗΤΟΣ» «ΑΖΗΤΗΤΟΝ», «ΑΖΗΤΗΤΟ» & «ΑΖΗΤΗΤΑ»

Η παλαιότερη βοηθητική σήμανση «ΑΖΗΤΗΤΟΣ» είναι τύπος της καθαρεύουσας (ΑΖΗΤΗΤΟΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ), ομοίως και η σήμανση «ΑΖΗΤΗΤΟΝ», η οποία μετεξελίχθηκε στη δημοτική σε «ΑΖΗΤΗΤΟ».

Η σήμανση «ΑΖΗΤΗΤΑ», παραπέμπει σ' ένα σύνολο αζήτητων και άχρηστων επιστολών, παρόλο που οι επιστολές με τη συγκεκριμένη σήμανση επιστρέφονται, κατά κανόνα, στους αποστολείς τους.

Γιγαντοσήμανση ***«ΑΖΗΤΗΤΟΣ»**, επί φακέλου επισκεπτηρίου, άνευ ταχυδρομικών σημάντρων ή άλλων σημάνσεων.*

Βοηθητική σήμανση:
«ΑΖΗΤΗΤΟΝ/NON RÉCLAMÉ» & «ΔΕΥΤΕΡΑ ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ ΜΕΤΑ 7ΗΜΕΡΟΝ ΘΑ ΕΠΙΣΤΡΑΦΗ»
(17.12.1981)

Βοηθητική σήμανση:
«ΑΖΗΤΗΤΟΝ/NON RÉCLAMÉ» *(5.8.1971)*

«ΑΖΗΤΗΤΑ/ NON RÉCLAMÉ» & «Β' ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗ» *(2007)*

«ΑΖΗΤΗΤΟ /UNCLAIMED»
(30.4.2009 –
155 61 Χολαργός)
Σπάνια χρήση αγγλικού όρου

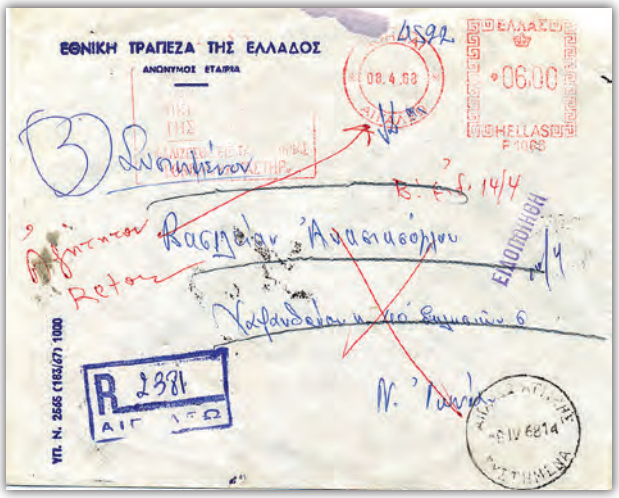
«ΑΖΗΤΗΤΟ»
161 41 Καισαριανή (1995)

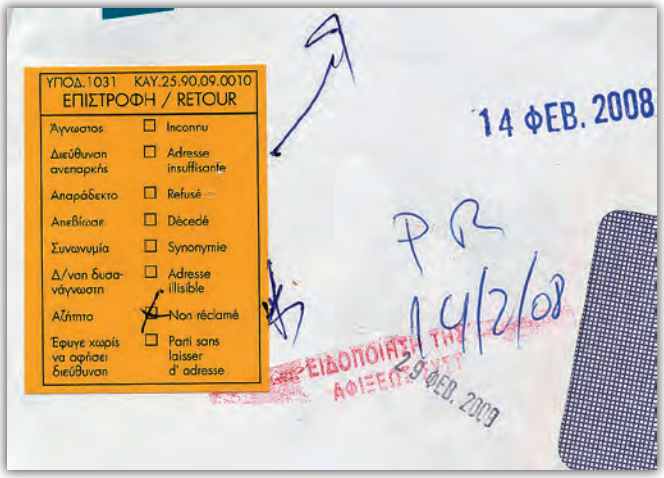
Τρίγλωσση βοηθητική σήμανση: ***«AZHTHTON/NON RÉCLAMÉ/ UNCLAIMED»*** *Σταδιακή χρήση και της αγγλικής γλώσσας 115 00 ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΙ - 2009*

γ. Βοηθητικές σημάνσεις «Ειδοποιήθη» «Ειδοποιήθηκε» «In Ειδοποίηση»

Με βάση πάγιες εγκύκλιες οδηγίες ο ταχυδρομικός διανομέας, εφόσον ο παραλήπτης συστημένης επιστολής απουσιάζει, είναι υποχρεωμένος να συμπληρώσει και να αφήσει σχετικό ειδοποιητήριο. Παράλληλα, την ενέργειά του αυτή αποτυπώνει και πάνω στην επιστολή με χρήση σχετικής βοηθητικής σήμανσης.

Ο παραλήπτης, ο οποίος προφανώς απουσίαζε, ***«ΕΙΔΟΠΟΙΗΘΗ»*** *για την ύπαρξη συστημένης επιστολής στο όνομά του. Τελικά αυτή επιστράφηκε ως αζήτητη. Απλή μονόγραμμη βοηθητική σήμανση. 8.4.1968*

Βοηθητική σήμανση: ***«Πρώτη ειδοποίηση της 14.2.2008 Αφίξεως συστ.»*** *και αυτοκόλλητη ετικέτα Υποδ. 1031 με σημειωμένη την επιλογή* ***«Αζήτητο/Non réclamé»*** *(Κως, ΤΚ. 853 00)*

Ενδεικτικές βοηθητικές σημάνσεις ειδοποίησης αφίξεως συστημένης αλληλογραφίας:
α. «Ειδοποιήθει δια Ταχ. Καμινίων» (sic) (2003)
β. «Ειδοποιήθει ΚΠΔ» (sic) (2006)
γ. «Ειδοποιήθη ΚΠΑ» (2005)

ε. «Μ.Δ. Αγ. Στεφάνου: Α' Ειδοποίηση» (2009)
στ. «Ειδοποιήθη δια Ταχ. Καλλίπολης» (2008)
ζ. «Ταχ. Νεάπολης: Ειδοποιήθηκε» (2008)

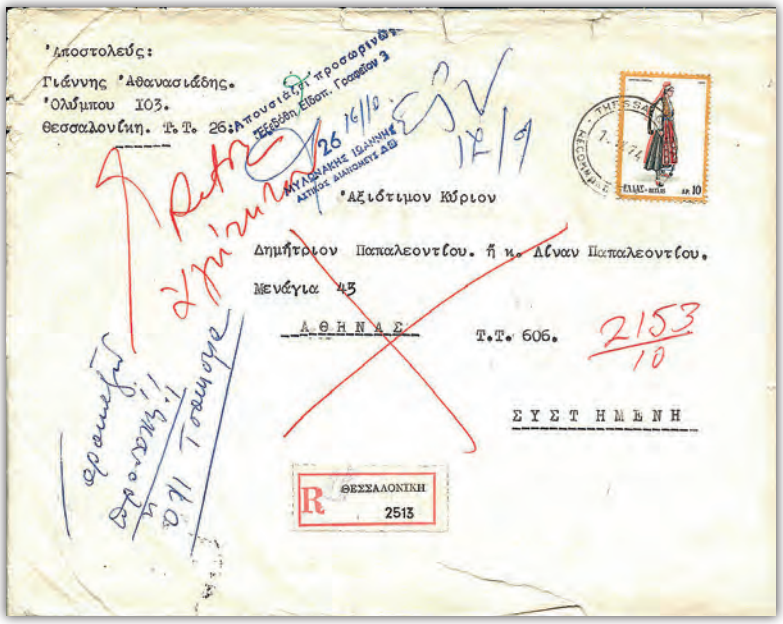

δ. Βοηθητικές σημάνσεις «Εξεδόθη ειδοποιητήριο»

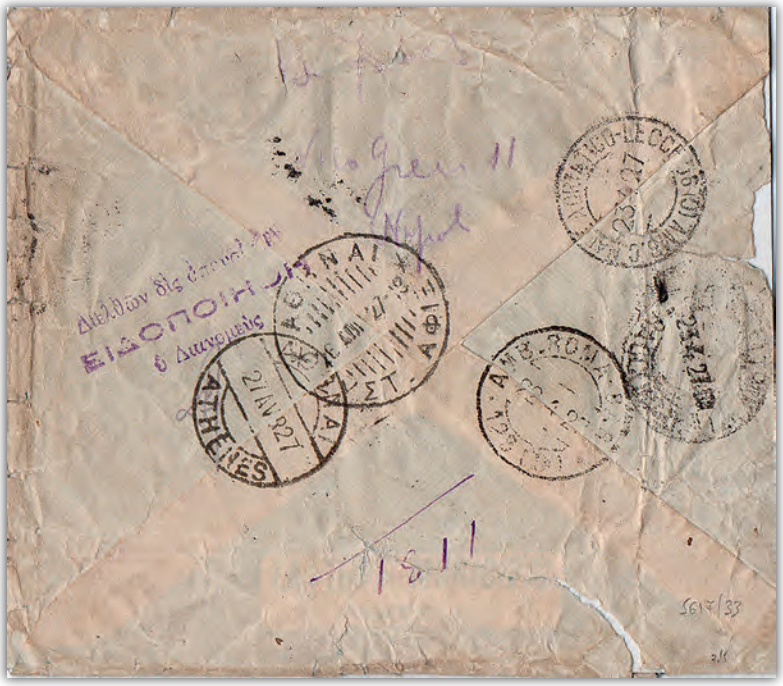
Η συγκεκριμένη βοηθητική σήμανση πιστοποιεί ότι ο ταχυδρομικός διανομέας εξέδωσε και παρέδωσε στη διεύθυνση του παραλήπτη ειδοποιητήριο, προκειμένου ο τελευταίος να πληροφορηθεί την ύπαρξη συστημένης επιστολής στο όνομά του και να ενδιαφερθεί για την παραλαβή της.

Σύμφωνα με τον «Χάρτη υποχρεώσεων των ΕΛΤΑ»:

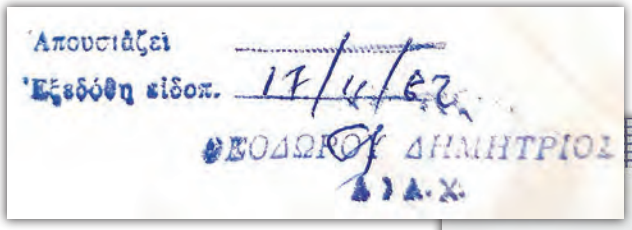
- **Έκδοση ειδοποιητηρίου:** Για τα απλά αντικείμενα, που έχουν βάρος άνω των 2000 γραμμαρίων, εκδίδεται ειδοποιητήριο από τον διανομέα, προκειμένου να προσέλθει ο παραλήπτης στο Ταχ. γραφείο για την παραλαβή τους. Στην περίπτωση επίδοσης συστημένης αλληλογραφίας και εξόφλησης ταχ. επιταγών, εφόσον απουσιάζει ο παραλήπτης εκδίδεται ειδοποιητήριο για την προσέλευσή του στο Ταχ. Γραφείο, στο οποίο αναγράφεται και το χρονικό διάστημα παραμονής του ταχ. αντικειμένου σε αυτό, το οποίο και δεν μπορεί να είναι μικρότερο των είκοσι ημερολογιακών ημερών.
- **Επίδοση σε γραμματοθυρίδες:** Ταχ. αντικείμενα επιστολικού ταχυδρομείου, που έχουν επιγραφή αριθμό γραμματοθυρίδας, αν μεν είναι απλά τοποθετούνται εντός της γραμματοθυρίδας, εάν δε είναι ειδικής διαχείρισης (συστημένα, επί αντικαταβολή, δηλωμένης αξίας) εκδίδεται ειδοποιητήριο για την επίδοσή τους από τη θυρίδα του Ταχ. Γραφείου, το οποίο ειδοποιητήριο τοποθετείται εντός της οικείας γραμματοθυρίδας. Το ίδιο γίνεται για τα δέματα και τις επιταγές.

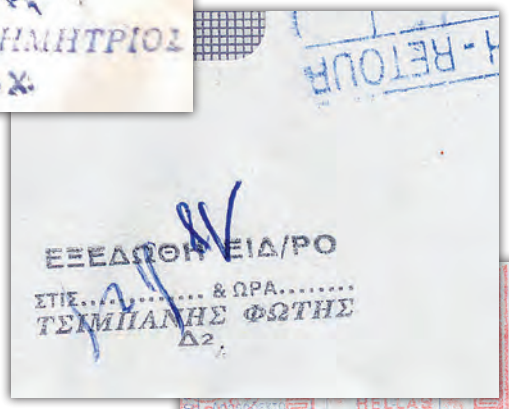

Επιστολή από Θεσσαλονίκη (1974) προς Αθήνα-Αμπελοκήπους (τ.τ. 606).
Επιστράφηκε με τη βοηθητική σήμανση:
«Απουσιάζει προσωρινώς/Εξεδόθη Ειδοπ. Γραφείον 3»

«Διελθών δις απουσίαζεν/ ΕΙΔΟΠΟΙΗΘΗ/ Ο Διανομεύς»
Αθήναι, 27.4.1927
Σπάνιος οργανωτικός συνδυασμός καταγραφής σε μια βοηθητική σήμανση: Αφενός της αιτίας της μη παράδοσης του αντικειμένου (απουσία παραλήπτη), αφετέρου της τήρησης της υπηρεσιακής υποχρέωσης (Διπλή ειδοποίηση). (Συλλογή: Αλ. Γαληνού)

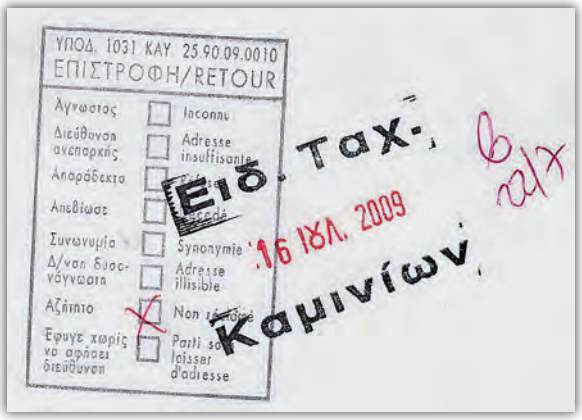
α. Απουσιάζει. Εξεδόθη Ειδ.
β. Εξεδώθη ειδ/ρο (sic)
γ. Εξεδώθει ειδοποιητήριο (sic)

ε. Βοηθητικές σημάνσεις «Δεύτερη», «Β» ή «Τελευταία ειδοποίηση»

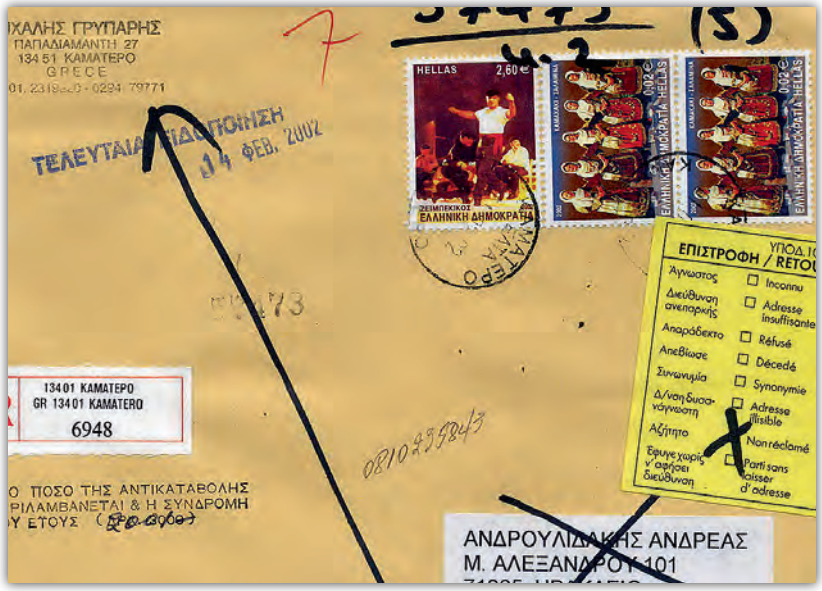
Εφόσον η συστημένη επιστολή δεν έχει παραληφθεί από τον παραλήπτη της και παραμένει στο ταχυδρομικό γραφείο, ο διανομέας είναι υποχρεωμένος μετά την πάροδο ορισμένου χρονικού διαστήματος (συνήθως 7 ημερών) να επιδώσει και νέο ειδοποιητήριο στη διεύθυνση του παραλήπτη. Και η ενέργειά του αυτή πρέπει να αποτυπωθεί πάνω στην επιστολή, προκειμένου να αποκρουστούν στο μέλλον τυχόν παράπονα για καθυστέρηση στη διακίνησή της.

α. «Δεύτερη ειδοποίηση», «Επιστρέφεται αζήτητο»
β. «Β Ειδοποίηση», «Αζήτητο»
γ. «Ειδ. Ταχ. Καμινίων»

δ. «Τελευταία ειδοποίηση»
ε. «Β Ειδοποίηση και τελευταία»
στ. «Β Και τελευταία ειδοποίηση»

στ. Βοηθητικές σημάνσεις «Υπενθύμιση» & «παραμένει»

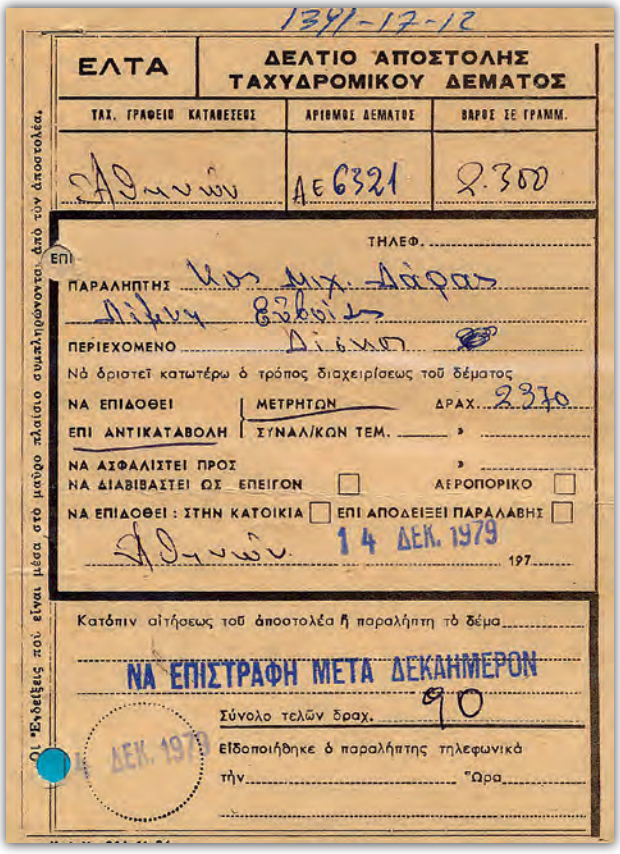
Πρόκειται για εύστοχη απόδοση στη δημοτική γλώσσα της βοηθητικής σήμανσης, που αφορά την υποχρεωτική δεύτερη ειδοποίηση ενός παραλήπτη για την άφιξη συστημένης επιστολής στ' όνομά του.

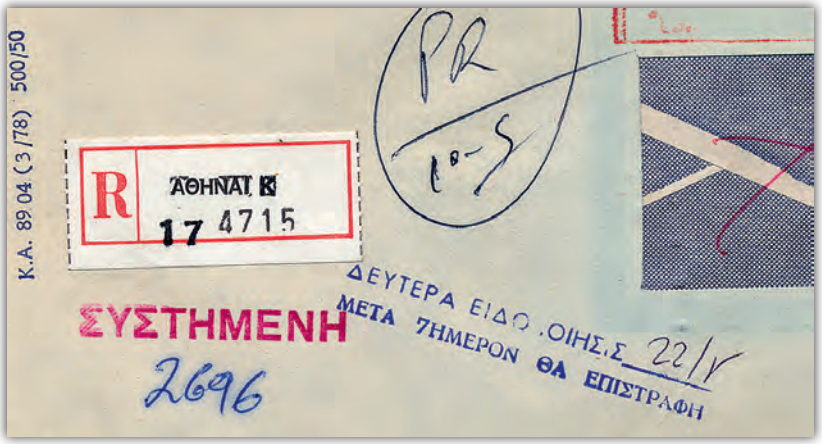

α. 143 43 Ν. Χαλκηδόνα
«Υπενθύμιση»
β. τ.κ.111 47 Γαλάτσι «Υπενθύμιση»
γ. «Β Ειδοποίηση», «Παραμένει»

ζ. Βοηθητικές σημάνσεις «Να επιστραφεί μετά .....»

Βοηθητική σήμανση για τον προκαθορισμό της ημερομηνίας επιστροφής ανεπίδοτου ταχ. αντικειμένου.

α. «Να επιστραφεί μετά δεκαήμερον»
β. «Δευτέρα ειδοποίηση/Μετά 7ημερο θα επιστραφεί»

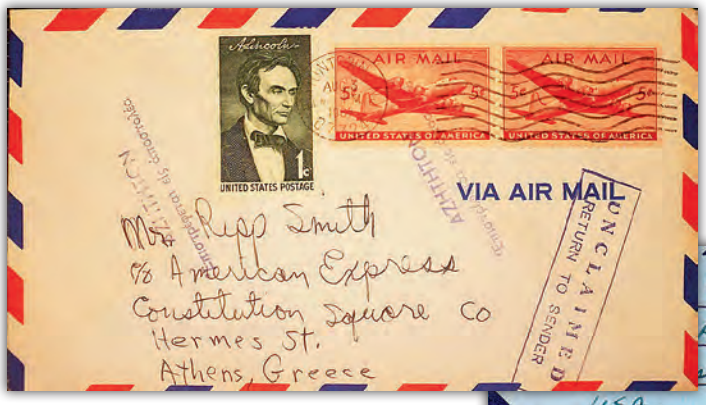
η. Βοηθητικές σημάνσεις «Επιστρέφεται», «Επιστροφή», «Retour», «Return»

Έχοντας ολοκληρώσει όλες τις προβλεπόμενες ενέργειες (αναζήτηση και ειδοποίηση παραλήπτη δύο τουλάχιστον φορές) και μετά την εξάντληση του καθορισμένου χρονικού διαστήματος παραμονής, ως ανεπίδοτης, μιας συστημένης επιστολής στο ταχυδρομικό γραφείο προορισμού, το τελευταίο φροντίζει για την επιστροφή της στο ταχυδρομικό γραφείο προέλευσης, προκειμένου και αυτό με τη σειρά του να φροντίσει για την επιστροφή της στον αποστολέα της.

Ευνόητο ότι πάνω στην επιστολή αποτυπώνεται, με βοηθητικές σημάνσεις η οριστική απόφαση για επιστροφή. Και εδώ, όπως και σε όλα τα προηγούμενα, οι ποικιλίες ατέλειωτες.

α. «Αζήτητον/Non réclamé» & «Επιστρέφεται/ retour à l'envoyeur» (1927)

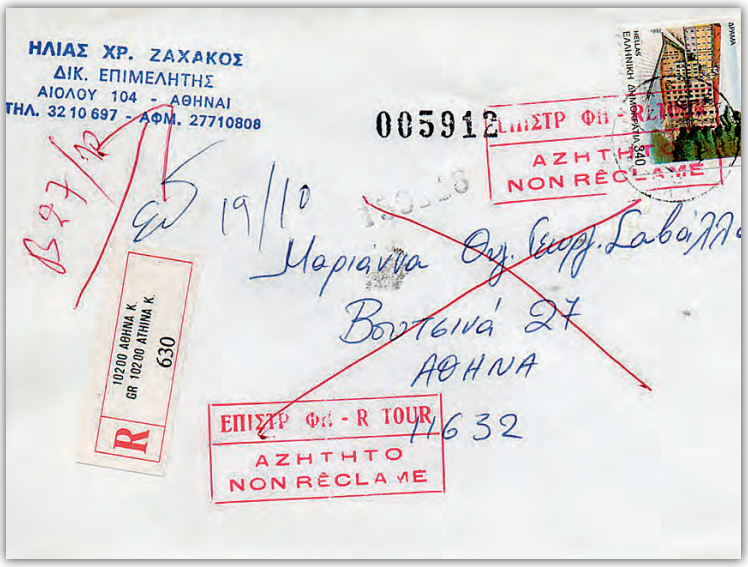

β. «AZHTHTON/Επιστρέφεται εις αποστολέα» & «UNCLAIMED/Return to sender» Δίγραμμες ξεχωριστές σημάνσεις στα Ελληνικά και Αγγλικά (1965)
γ. «AZHTHTON/Επιστρέφεται εις αποστολέα» & «UNCLAIMED/Return to sender»
Ενιαία τρίχωρη σήμανση: Ελληνικά & Αγγλικά, με ημερομηνία στο κέντρο (8.9.1967)

151 25 Μαρούσι

116 32 Αθήνα

ΚΤΑ 2007

111 01 Πατησίων

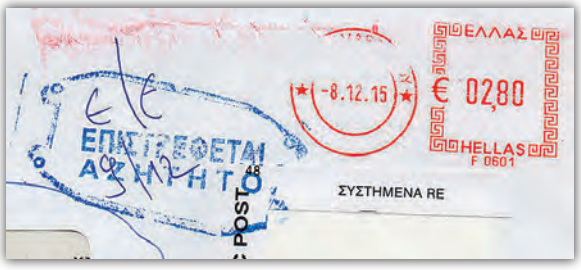
570 19 Νέοι Επιβάτες

491 32 Κέρκυρα

154 52 Ψυχικό

Βοηθητική σήμανση:
***«ΕΠΙΣΤΡΕΦΕΤΑΙ/ΑΖΗΤΗΤΟ»**, εντός oval πλαισίου*
(8.12.2015 – 551 32 ΚΑΛΑΜΑΡΙΑ ΘΕΣ/ΚΗΣ)

Αδύνατη η επίδοση – Επιστρέφεται

Δύο βοηθητικές σημάνσεις, από τις πιο απρόσμενες πραγματικά, αναφέρονται σε υπαρκτό κοινωνικό πρόβλημα.

Α) Τη δεκαετία του 1990, η ΑΕ ΕΘΝΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ & ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ, εταιρία του ομίλου της ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ με αντικείμενο τις πιστωτικές κάρτες Visa & MasterCard, προχώρησε σε μια μαζική ταχυδρομική επικοινωνία προς τους πελάτες της τράπεζας, με στόχο την προώθηση των συγκεκριμένων προϊόντων (ενέργεια marketing). Ο εικονιζόμενος αμέσως πιο κάτω πρώτος φάκελος επιστράφηκε με μια βοηθητική σήμανση, που ξεπερνούσε κάθε φαντασία. Συγκεκριμένα αναφέρει:

ΕΠΙΣΤΡΕΦΕΤΑΙ
ΑΔΥΝΑΤΗ Η ΕΠΙΔΟΣΗ
ΛΟΓΩ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΟΤΗΤΑΣ
ΕΝΤΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΤΣΙΓΓΑΝΩΝ

Δυστυχώς ο φάκελος, λόγω της μαζικής κατάθεσης χιλιάδων παρόμοιων επιστολών δεν φέρει ΚΑΜΙΑ ταχυδρομική σήμανση, ενώ το εσώκλειστο διαφημιστικό έγγραφο (με παραλήπτη και ημερομηνία) αποσπάστηκε πριν από τη διάσωσή του. Σύμφωνα με τις ενδείξεις είχε ταχυδρομηθεί προς τον οικισμό των τσιγγάνων στο Ζεφύρι Αττικής, σε μια περίοδο έντασης και κοινωνικής αναστάτωσης στο συγκεκριμένο τόπο.

Β) Σύγχρονος φάκελος με παραλήπτη κάτοικο εντός του «οικισμού τσιγγάνων» στη Θήβα. Επιστράφηκε στις 14.2.2017 με τη βοηθητική σήμανση:

- ΑΔΥΝΑΜΙΑ ΕΠΙΔΟΣΗΣ
- ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΕΠΑΡΚΗΣ

ΗΜΕΡ. .....
Ο ΔΙΑΝΟΜΕΑΣ

και αυτοκόλλητη ετικέτα Υποδ. 1031

Δεν είναι γνωστό αν και άλλα Ταχυδρομικά Γραφεία χρησιμοποιούν παρόμοιες βοηθητικές σημάνσεις.

7Δ. ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ ΛΟΓΩ ΑΙΤΙΩΝ, ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΟΝ ΠΑΡΑΛΗΠΤΗ

Βοηθητική σήμανση: «Απαράδεκτο»

Η άρνηση παραλαβής των επιστολών είναι ένα φαινόμενο, που αντιμετωπίζεται ενίοτε από τους ταχυδρομικούς υπαλλήλους κατά τη διανομή της αλληλογραφίας.

Η άρνηση αφορά πάντοτε προσωπικούς λόγους του παραλήπτη, οι οποίοι, κατά κανόνα, δεν γίνονται γνωστοί. Η ταχυδρομική υπηρεσία είναι υποχρεωμένη να αποδεχτεί την άρνηση παραλαβής μιας επιστολής, καθώς η παράδοσή της δεν έχει καταναγκαστικό χαρακτήρα.

Ωστόσο, τα Ελληνικά Ταχυδρομεία έχοντας γίνει, πολλές φορές, αποδέκτες παραπόνων των αποστολέων – οι οποίοι αμφισβητούν ότι η συγκεκριμένη εντολή δόθηκε από τους παραλήπτες – καθιέρωσαν, ακολουθώντας και ανάλογες οδηγίες της Παγκόσμιας Ταχυδρομικής Ένωσης (UPU), την αναγραφή της ένδειξης ΑΠΑΡΑΔΕΚΤΟΝ επί των επιστολών και της υπογραφής της από τους αναγραφόμενους παραλήπτες. Σε περίπτωση άρνησης των τελευταίων, ο διανομέας υποχρεούται να σημειώσει ο ίδιος επί των επιστολών την άρνησή τους.

> *Μόλις το 1910, στον «Κανονισμό Αγροτικών Διανομέων» (άρθρο 21) καθορίζεται ότι: Παν αντικείμενον αλληλογραφίας, όπερ αρνείται να δεχθή ο παραλήπτης, αποδίδεται εις τον αγροτικόν διανομέα, χωρίς να αποσφραγισθή, με την σημείωσιν «απαράδεκτον» όπισθεν της επιγραφής, υπογραφομένην παρά του παραλήπτου. Αν εξ οιασδήποτε αιτίας η διαπίστωσης αύτη δεν δύναται να εκτελεσθή, η σημείωσις «απαράδεκτον» γράφεται υπό του αγροτικού διανομέως όπισθεν του αντικειμένου.*

Ενώ στην υπ. αριθ. 808/151/21.1.1953 εγκύκλιο, επαναλαμβάνονται οι σχετικές οδηγίες ως εξής:

> *Εν αρνήσει του παραλήπτου να υπογράψη, ο διανομεύς θα σημειοί επι του περικαλύμματος «απαράδεκτον, του παραλήπτου αρνηθέντος να υπογράψη», μεθ' ό θα θέτη ο ίδιος την υπογραφήν του.*[1]

Με ευθύνη των κατά τόπους ταχυδρομικών γραφείων κατασκευάζονται, κατά καιρούς, σχετικές σφραγίδες με τη συγκεκριμένη αιτιολογία επιστροφής των επιστολών. Ενδεικτικά, στο κλισέ μας επιστολή της 11.4.1941 (Συλλογή Κ. Χαζάπη – εικ. 1 & 2) η οποία φέρει τη δίγλωσση σφραγίδα ΑΠΑΡΑΔΕΚΤΟΝ/REFUSE D' OFFICE, καθώς και της 19.11.1969 του Ταμείου ΕΑΕΔΞΕ, με όμοια σφραγίδα και επιπλέον την υπογραφή της παραλήπτριας στο πίσω μέρος, κάτω από σχετική χειρόγραφη ένδειξη (εικ. 3 & 4).

Καθώς η γλώσσα εξελίσσεται (ιδιαίτερα μετά την καθιέρωση της δημοτικής, το 1976), συναντούμε πολλές ενδιαφέρουσες ανάλογες ενδείξεις, όπως το «ΑΡΝΕΙΤΑΙ ΤΗΝ ΠΑΡΑΛΑΒΗ», σε σφραγίδα πολλαπλών επιλογών του Ταχ. Γραφείου Ιωαννίνων (Εικ. 5). Φυσικά σχετική ένδειξη εμπεριέχεται και στη γνωστή ετικέτα υποδ. 1031.

Το 1999, με την υπ' αριθ. 11/30/112/20.12.99 ειδική εγκύκλιο της Δ/νσης Πωλήσεων Ταχ. Υπηρεσιών, δίδονται οδηγίες για την αντιμετώπιση των «απροπλήρωτων ή ανεπαρκώς προπληρωμένων αντικειμένων». Ειδικότερα αναφέρεται:

1 Το πρωτότυπο είναι γραμμένο με πολυτονικό σύστημα.

Σε περίπτωση άρνησης παραλαβής του χρεωμένου (απροπλήρωτου) αντικειμένου από τον παραλήπτη του, θα αναγράφεται επί του αντικειμένου σχετική ένδειξη και θα υπογράφεται από τον παραλήπτη του ή, σε περίπτωση άρνησής του, από τον αρμόδιο ταχυδρομικό διανομέα.

Οι σχετικές ενδείξεις κατά περίπτωση είναι οι εξής:

Α. Από τον Παραλήπτη: «Δεν επιθυμώ την παραλαβή» - υπογραφή παραλήπτη.

Β. Από τον Διανομέα : «Ο παραλήπτης δεν επιθυμεί την παραλαβή» - υπογραφή διανομέα.

Τα σχετικά αντικείμενα θα επιστρέφονται στη συνέχεια για να επιδοθούν στον αποστολέα τους, με την καταβολή φυσικά εκ μέρους του, του ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΟΥ ΤΕΛΟΥΣ. Αν και ο αποστολέας δεν καταβάλει το σύνολο των τελών χρέωσης απροπληρώτων, τα αντικείμενα αυτά (απροπλήρωτα) θα κατατίθενται στα ΑΧΡΗΣΤΑ.

Ανάλογη εφαρμογή όλων των πιο πάνω οδηγιών γίνεται και κατά τη διαχείριση των ταχυδρομικών δεμάτων (εικ. 6), ιδιαίτερα εκείνων, που αποστέλλονται «επί αντικαταβολή».

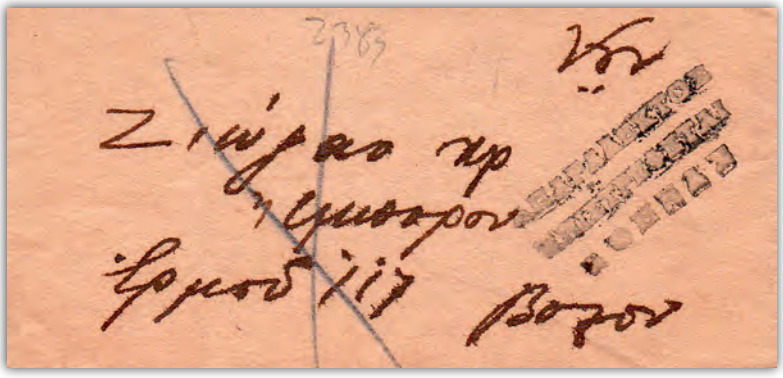
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

*Επιστολή από Πειραιά προς Σύρο, ταχυδρομηθείσα στις 11.4.1941, ήτοι δύο ημέρες μετά την κατάρρευση της «γραμμής Μεταξά» στα βόρεια σύνορά μας και την είσοδο των Γερμανών στην Ελλάδα. Φέρει δίγλωσση - δίγραμμη βοηθητική σήμανση: **«ΑΠΑΡΑΔΕΚΤΟΝ / REFUSÉ D'OFFICE»**. Παρά το γεγονός ότι λείπουν οι σχετικές σημάνσεις, η επιστολή πρέπει να έφθασε στη Σύρο, όπου, δηλώθηκε ως «απαράδεκτη» και επιστράφηκε (χειρόγραφο μπλε τόξο) τελικά στον αποστολέα της [συλλογή Κ. Χαζάπη)*

*Συστημένη επιστολή του Τ.Ε.Α.Ε.Δ.Ξ.Ε. σταλμένη από τον Πειραιά (18.11.1969), η οποία επιστράφηκε από την παραλήπτρια ως "απαράδεκτη". Δίγραμμη και δίγλωσση βοηθητική σήμανση: **ΑΠΑΡΑΔΕΚΤΟΝ / REFUSÉ D'OFFICE**, καθώς και χειρόγραφη σημείωση «Απαράδεκτον/Retour». Σφραγίδες άφιξης: Κερατσίνι 19.11.1969 & Πειραιεύς 20.11.1969, καθώς και χειρόγραφη ένδειξη "Απαράδεκτον η Παραλήπτρια" και υπογραφή της*

*Τρίγραμμη βοηθητική σήμανση **«ΑΠΑΡΑΔΕΚΤΟΝ-ΕΠΙΣΤΡΕΦΕΤΑΙ-ΑΘΗΝΑΣ»** από Βόλο, επί αποκόμματος ράπερ χωρίς οποιαδήποτε άλλη σήμανση προέλευσης ή ημερομηνίας*

*Συστημένη επιστολή "Επί αντικαταβολή", η οποία επιστράφηκε με βοηθητική σήμανση "πολλαπλών επιλογών", μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται και η επιλογή **«ΑΡΝΕΙΤΑΙ ΤΗΝ ΠΑΡΑΛΑΒΗ»**. Σφραγίστηκε στη Θεσσαλονίκη στις 23.5.83 (αποστολή) και στις 22.7.83 (**«ΕΠΙΣΤΟΡΟΦΗ/RETOUR»**)*

*Η βοηθητική σήμανση **«ΑΠΑΡΑΔΕΚΤΟ»** σε σφραγίδες πολλαπλών επιλογών. Ταχυδρομικά γραφεία 133 41 ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΑ & 342 00 ΙΣΤΙΑΙΑ*

*«Δελτία αποστολής ταχυδρομικού δέματος», περιόδου 1978-84, με βοηθητικές σημάνσεις **«ΑΠΑΡΑΔΕΚΤΟΝ», «ΑΠΑΡΑΔΕΚΤΟΝ/REFUSÉ» «ΑΠΑΡΑΔΕΚΤΟ» & «ΕΠΙΣΤΡΕΦΕΤΑΙ»**, από τις οποίες και προκύπτει ότι τα δέματα επιστράφηκαν στους αποστολείς τους ως «απαράδεκτα», μετά την άρνηση παραλαβής τους από τους παραλήπτες τους*

8. ΟΙ ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ: «ΕΞΕΦΩΝΗΘΗ» «ΕΚΦΩΝΗΘΗΚΕ»

Άμεσα συνυφασμένες με πλείστες όσες βοηθητικές σημάνσεις αιτιολογιών επιστροφής αλληλογραφίας, είναι και οι επίσης βοηθητικές σημάνσεις «ΕΞΕΦΩΝΗΘΗ» και «ΕΚΦΩΝΗΘΗΚΕ».

Για τις συγκεκριμένες βοηθητικές σημάνσεις εγκύκλιες οδηγίες δεν εντοπίστηκαν.

Σύμφωνα πάντως με προφορικές πληροφορίες ταχυδρομικών[1], σε αστικές περιοχές με πολλές συνωνυμίες οδών ή περιαστικές δίχως διευθύνσεις, καθώς και σε συμπτώσεις επωνυμιών (συνωνυμία), ο Ταξινόμος (υπάλληλος εσωτερικής διαδικασίας) φρόντιζε, στις περιπτώσεις επιστρεφόμενης αλληλογραφίας, να γνωστοποιεί – εντός του Κέντρου Διανομής/Ταχυδρομικού Γραφείου – σε όλους τους επιφορτισμένους με την παράδοσή της υπαλλήλους (διανομείς) τα στοιχεία του παραλήπτη, μήπως με τον τρόπο αυτό γίνει εφικτός ο εντοπισμός του και επιτευχθεί η επίδοση του ταχυδρομικού αντικειμένου.

Ωστόσο, επειδή από τη διαδικασία αυτή προέκυπτε, εκ των πραγμάτων, χρονική επιβάρυνση στη διακίνηση της αλληλογραφίας, φρόντιζαν να κάνουν γνωστή την αιτία της καθυστέρησης, θέτοντας σχετική βοηθητική σήμανση πάνω στους φακέλους, πιστοποιώντας ταυτόχρονα ότι καταβλήθηκε κάθε δυνατή προσπάθεια για την ολοκλήρωση της παράδοσης.

Βέβαια, μετά και από την ανεξέλεγκτη επέκταση των αστικών περιοχών, η πιο πάνω πρακτική φαίνεται ότι έχει εκλείψει, καθώς οι συγκεκριμένες βοηθητικές σημάνσεις γενικής χρήσης δεν απαντώνται πλέον στην επιστρεφόμενη, κατά τα τελευταία χρόνια, αλληλογραφία.

Τις βοηθητικές σημάνσεις «ΕΞΕΦΩΝΗΘΗ» και «ΕΚΦΩΝΗΘΗΚΕ» βρίσκουμε, κατά κανόνα, σε συνδυασμό με τη βοηθητική σήμανση «ΑΓΝΩΣΤΟΣ», και με μικρότερη συχνότητα, με άλλες, όπως «ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΕΠΑΡΚΗΣ» ή «ΑΝΕΧΩΡΗΣΕΝ».

1 Επιπλέον Δ.Ι.Γιαννούδης (ΦΙΛΟΤΕΛΙΚΗ ΛΕΣΒΟΣ τευχ. 157/1995 σελ. 9)

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

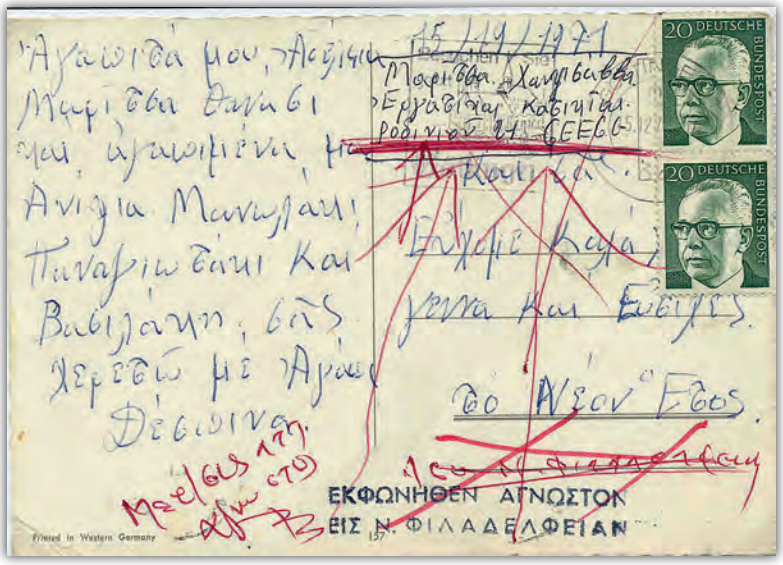
Εικ. 1:
*Επιστολή του 1964, ουσιαστικά χωρίς διεύθυνση (απευθύνεται προς δύο αποδέκτες στα Χανιά – πόλη ή Νομό; – που προσδιορίζονται από το Επικουρικό Ταμείο Αρτοποιών ως «αρτοποιοί»). Οι τρεις βοηθητικές σημάνσεις (**ΕΠΙΣΤΡΕΦΕΤΑΙ/ ΕΞΕΦΩΝΗΘΗ/ΑΓΝΩΣΤΟΣ**, οι δύο δίγλωσσες) πιστοποιούν ότι οι προσπάθειες, που κατέβαλαν δέκα διανομείς (Νο 1-10) για τον εντοπισμό του παραλήπτη – προφανώς όχι μόνο στο κέντρο της πόλης των Χανίων, αλλά και ευρύτερα – απέβησαν άκαρπες.*
Την πρακτική αυτή (χρονοβόρο και κοστοβόρο) αποφάσισαν να μεταβάλλουν τα ΕΛΤΑ το 1976. Συγκεκριμένα, με την 154/156.1/1976 εγκύκλιό τους – που δημοσιεύεται σε προηγούμενο κεφάλαιο – έθεσαν κανόνες, με βάση τους οποίους, στις περιπτώσεις ανεπαρκούς διεύθυνσης η έρευνα για τον παραλήπτη περιοριζόταν σε μια περιοχή, η οποία τεκμαίρεται ως η βασική.

Εικ. 2:
*Επιστολή του 1966 (28.5), που επιστράφηκε με τη βοηθητική σήμανση «**ΗΡΑΚΛΕΙΟ ΑΤΤΙΚΗΣ – ΕΞΕΦΩΝΗΘΗ ΑΓΝΩΣΤΟΣ**». Σύμφωνα με τις χειρόγραφες βοηθητικές σημάνσεις ο παραλήπτης αναζητήθηκε στο Ηράκλειο, τόσο της Κρήτης, όσο και της Αττικής, πλην όμως, σύμφωνα με τις ενδείξεις, δεν κατέστη δυνατή η ανεύρεσή του και η σχετική επιστολή επιστράφηκε στον αποστολέα της.*

Εικ. 3:
Επιστολή από Αθήνα (19.4.1968) προς Θεσ/νίκη (8.5.68). Φέρει την εικαζόμενη ως την παλαιότερη βοηθητική σήμανση πολλαπλών επιλογών, καθώς και την ένδειξη ***«ΕΞΕΦΩΝΗΘΗ»****.*

Εικ. 4:
Καρτ-ποστάλ από Γερμανία (5.12.1971) με ανεπαρκή ή λαθεμένη διεύθυνση παραλήπτη. Έγινε προσπάθεια εντοπισμού του στη Μεταμόρφωση Αττικής χωρίς αποτέλεσμα (χειρόγραφη σήμανση ***«άγνωστος»****). Στη συνέχεια η κάρτα διαβιβάστηκε στη Νέα Φιλαδέλφεια, όπου και έλαβε – προφανώς μετά από συμπληρωματική έρευνα – την πρωτότυπη βοηθητική σήμανση* ***«ΕΚΦΩΝΗΘΗΝ ΑΓΝΩΣΤΟΝ ΕΙΣ Ν. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑΝ»****.*

Εικ. 5:
Επιστολή 14.6.1975, με βοηθητικές σημάνσεις: ***«Άγνωστος»*** *(Χειρόγραφη 16/6) και την αποκλειστική για το ταχ. Γραφείο Καλλιθέας* ***«Εξεφωνήθη και ο παραλήπτης τυγχάνει άγνωστος εις Καλλιθέαν Αθηνών»****.*

Εικ. 6:
Επιστολή (1977) από Προσοτσάνη προς Αθήνας με βοηθητικές σημάνσεις: ***«ΕΞΕΦΩΝΗΘΗ ΕΙΣ ΝΙΚΑΙΑ ΑΓΝΩΣΤΟΣ» & «ΑΓΝΩΣΤΟΣ ΑΙΓΑΛΕΩ»****. Για τον εντοπισμό του παραλήπτη έγινε «περιφορά» της επιστολής στη Νίκαια, στο Αιγάλεω και στο Περιστέρι, όπως προκύπτει και από τις χειρόγραφες βοηθητικές σημάνσεις και τα πολλαπλά «σφραγιδάκια» των διανομέων.*

Εικ. 7-10:
Διάφοροι τύποι βοηθητικής σήμανσης ***«ΕΞΕΦΩΝΗΘΗ»*** *(Μεγάλη ποικιλία)*

Εικ. 11:
Επιστολή του ταχ. Γραφείου Βόλου (7.9.1998) με βοηθητική σήμανση πολλαπλών επιλογών (τύπου Βε). ***«ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ – RETOUR»****, στην οποία έχει προστεθεί και η επιλογή* ***«ΕΚΦΩΝΗΘΗΚΕ»****. Επιπλέον ευθύγραμμη βοηθητική σήμανση* ***«ΕΚΦΩΝΗΘΗΚΕ»*** *(απόδοση του ΕΞΕΦΩΝΗΘΗ στη Δημοτική).*

«Στο ταχ. Αγίων Αναργύρων ... ξεφωνήθηκε άγνωστος»

Ταυτόχρονα με την καθιέρωση στο Δημόσιο (1.1.1976) της δημοτικής γλώσσας, ως επίσημης γλώσσας του Κράτους, εμφανίστηκαν οι πρώτες αστοχίες, όσον αφορά την απόδοση σ' αυτή, τυποποιημένων κατά το παρελθόν ή εφαρμοζόμενων στην πράξη όρων.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση όμως, η απόδοση του καθιερωμένου όρου «ΕΞΕΦΩΝΗΘΗ» σε ***«ΞΕΦΩΝΗΘΗΚΕ»*** ξεπερνά κάθε όριο, πολύ περισσότερο όταν υπάρχει ο δόκιμος όρος «ΕΚΦΩΝΗΘΗΚΕ» (Ταχ. ΑΓΙΩΝ ΑΝΑΡΓΥΡΩΝ 31.5.1979).

9. ΕΚΤΥΠΩΣΗ ΕΤΙΚΕΤΑΣ «ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ – RETOUR» ΣΕ ΤΥΠΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ «ΟΜΑΔΙΚΗΣ ΚΑΤΑΘΕΣΗΣ»

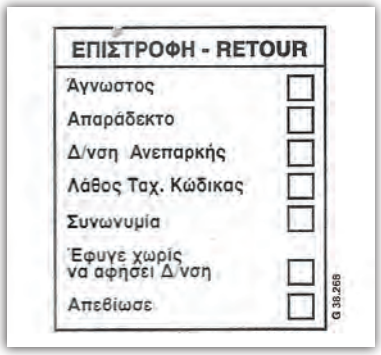
Στις περιπτώσεις «τυποποιημένων» επιστολών «ομαδικής κατάθεσης» επιβάλλεται η εκτύπωση βοηθητικής σήμανσης πάνω στους προσκομιζόμενους φακέλους. Στην προεκτυπωμένη σήμανση πρέπει να περιλαμβάνονται οι πιο κοινοί λόγοι επιστροφής μιας επιστολής, προκειμένου να διευκολύνεται ο διανομέας με την εύκολη επιλογή του πιο αντιπροσωπευτικού απ' αυτούς.

Στον συμβαλλόμενο πελάτη – για χρήση τιμολογίου ομαδικών αποστολών – παρέχονται, με απευθυνόμενη προς αυτόν επιστολή των ΕΛΤΑ *«προδιαγραφές επιγραφής αντικειμένων ομαδικών καταθέσεων επιστολικού ταχυδρομείου»* προσαρμοσμένες, κατά το δυνατόν, στις ανάγκες του.

Αντιγράφουμε το κείμενο μιας επιστολής της δεκαετίας '90, το οποίο καλύπτει τον μέσο όρο οδηγιών:

> *"Η αναγραφή ή η εκτύπωση των στοιχείων αποστολέα, παραλήπτη, ένδειξης πληρωμής τελών και ετικέτας «ΕΠΙΣΤΟΦΗ – RETOUR» θα γίνεται υποχρεωτικά στην εμπρόσθια όψη του φακέλου. Συγκεκριμένα:*
>
> - *Τα στοιχεία του αποστολέα στο άνω αριστερό μέρος του φακέλου*
> - *Τα στοιχεία του παραλήπτη στο κάτω δεξιό μέρος του φακέλου*
> - *Το τύπωμα πληρωμένου τέλους στο άνω δεξιό μέρος του φακέλου*
> - *Η ετικέτα «ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ – RETOUR» στο κάτω αριστερό μέρος (ή κατόπιν συμφωνίας και στην πίσω όψη) του φακέλου. Το πλαίσιο της ετικέτας θα έχει ελάχιστες διαστάσεις 3,5 Χ 4 cm. Η εκτύπωσή του θα γίνεται για τα λευκά χαρτιά με μαύρο ή μπλε χρώμα και για τα σκούρα χαρτιά με λευκό χρώμα. Στο εικονίδιο μπορεί να σημειώνονται και άλλοι λόγοι επιστροφής πχ. απεβίωσε, αζήτητο κλπ.*
>
> *Επισημαίνεται ότι τα ανωτέρω στοιχεία θα αναγράφονται ή θα εκτυπώνονται υποχρεωτικά παράλληλα προς τη μεγαλύτερη πλευρά του φακέλου. Σε διαφορετική περίπτωση τα αντικείμενα θα θεωρούνται ως «ΑΚΑΝΟΝΙΣΤΑ» και ως έτσι θα τιμολογούνται".*

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

Εικ. 1:
Υπόδειγμα βοηθητικής σήμανσης πολλαπλών επιλογών αιτιών επιστροφής, για χρήση σε επιστολές «ομαδικής κατάθεσης».

Εικ. 2:
Προεκτυπωμένη, σύμφωνα με τις οδηγίες, πάνω στον φάκελο βοηθητική σήμανση, αλλά και παράπλευρη αποτύπωση σήμανσης χειρός πολλαπλών επιλογών επιστροφής από τον διανομέα, εξαιτίας, προφανώς, της δύναμης της συνήθειας.

Εικ. 3:
Στην περίπτωση αυτή η βοηθητική σήμανση χειρός καλύπτει την μη προεκτυπωμένη αιτία επιστροφής: ***«ΣΥΝΩΝΥΜΙΑ»*** *(200 01 Καλέντζι Κορινθίας, 2005).*

Εικ. 4:
Βοηθητικές σημάνσεις ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ/ RETOUR σε ειδοποιητήρια λογαριασμών κοινής ωφέλειας (ΔΕΗ – ΕΥΔΑΠ). Τυχόν παράλειψη εκτύπωσης της συγκεκριμένης βοηθητικής σήμανσης έχει ως επακόλουθο την απώλεια του ευνοϊκού τιμολογίου «ομαδικής» αποστολής και την εφαρμογή του τιμολογίου «ΑΚΑΝΟΝΙΣΤΩΝ» αντικειμένων.

10. ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΕΣ ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

«Μια εικόνα, χίλιες λέξεις», λέει το γνωστό ρητό. Έτσι, παρά τις επίσημες, κατά καιρούς, οδηγίες της Κεντρικής Υπηρεσίας των ΕΛΤΑ, διάφορα ταχυδρομικά γραφεία κατασκεύαζαν βοηθητικές σημάνσεις με δική τους πρωτοβουλία. Από τα γραφεία αυτά μερικά υπήρξαν ιδιαίτερα δημιουργικά, καθώς προχώρησαν και σε επόμενο στάδιο με τη χρήση καλλιτεχνικών σχεδίων.

Σε όλες τις περιπτώσεις βασικός σκοπός ήταν η εμφατική επισήμανση της απόφασης επιστροφής της αλληλογραφίας στους αποστολείς της για λόγους, που τις περισσότερες φορές ανέφερε με μια πρόσθετη βοηθητική σήμανση επί των φακέλων.

α. Η εικονογραφημένη βοηθητική σήμανση «πέννα»

Η σήμανση «πένα» έχει, σύμφωνα με τις μέχρι σήμερα ενδείξεις, χρησιμοποιηθεί μόνο στην Αθήνα (κυρίως τη δεκαετία του ’50), προφανώς με πρωτοβουλία κάποιου κεντρικού ταχυδρομικού γραφείου.

Πρόκειται για μια σύγχρονη πέννα γραφής με μελάνι, που απεικονίζεται κατά το ήμισυ (το κάτω μέρος της, που οριοθετείται από τρεις οριζόντιες γραμμές). Με την άκρη της μύτης της υποδεικνύει τον αποστολέα, στον οποίο πρέπει να επιστραφεί ο συγκεκριμένος φάκελος. Οπωσδήποτε, είναι ένα απλό καλαίσθητο σχέδιο, που ελκύει όμως αμέσως την προσοχή του αρμόδιου για τη διακίνηση του ταχυδρομικού αντικειμένου υπαλλήλου και τον προστατεύει από άλλες λανθασμένες επιλογές.

Εικ. 1:
*Βοηθητική σήμανση **«ΜΕΤΩΚΗΣΕ/ CHANGÉ DOMICILE»** και εικονογράφηση **«Πέννα»**, σε κόκκινη απόχρωση (1958).*

Εικ. 2-3:
*Βοηθητικές σημάνσεις **«ΑΓΝΩΣΤΟΣ/ INCONNU»** και εικονογράφηση **«Πέννα»**, σε μαύρη και κόκκινη απόχρωση (1957 & 1955).*

β. Η εικονογραφημένη βοηθητική σήμανση «δείκτης» ή «χεράκι»

Η βοηθητική σήμανση «δείκτης» ή «χεράκι» είναι ευθεία αντιγραφή ανάλογων εικαστικών παραστάσεων του εξωτερικού (κυρίως ΗΠΑ). Στο συμπέρασμα αυτό οδηγούμαστε, πέρα από την εικαστική ομοιότητα των σφραγίδων και από το γεγονός ότι ορισμένες σημάνσεις στο χώρο της παλάμης περιλαμβάνουν και λεκτική αιτιολογία στα αγγλικά, όπως «returned to writer» ή «returned to sender». Εντοπίζονται ωστόσο και σημάνσεις με την ένδειξη στα ελληνικά «επιστροφή στον αποστολέα» ή και απλά «επιστροφή/return».

Η εικόνα εμφανίζει μια παλάμη σε γροθιά, με τον δείκτη παρατεταμένο να υποδεικνύει και αυτός τον αποστολέα, στον οποίο πρέπει να επιστραφεί ο συγκεκριμένος φάκελος. Πέρα από την παλάμη εμφανίζεται και μέρος του σακακιού, με το πουκάμισο να εξέχει στο τέλος.

Η σήμανση εντοπίζεται σε ευάριθμο αριθμό φακέλων, που επιστράφηκαν από διάφορα ταχυδρομικά γραφεία. Χρησιμοποιήθηκε κυρίως από τη δεκαετία του ’70 μέχρι και την εμφάνιση των αυτοκόλλητων ετικετών 1031. Σήμερα η χρήση της σπανίζει, χωρίς όμως να απουσιάζει παντελώς.

Εικ. 4:
*Διαφημιστική καταχώριση σε αγγλόφωνα φιλοτελικά περιοδικά, σχετικά με τις βοηθητικές σημάνσεις επιστροφής, με εικονογράφηση **«finger or Pointing Hand»**.*

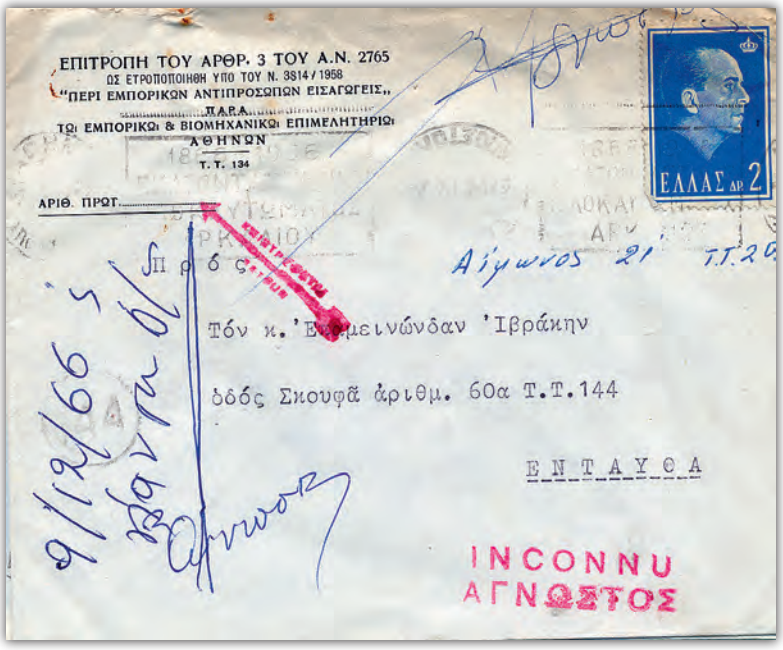
Εικ. 5-6:
Βοηθητικές σημάνσεις ***«ΑΙΓΑΛΕΩ/ΑΓΝΩΣΤΟΣ/ INCONNU»*** *(14.2.1977)* *και* ***«Διεύθυνση ανεπαρκής/ ΑΓΝΩΣΤΟΣ/ΑΝΥΠΑΡΚΤΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ»*** *(Θεσσαλονίκη 570 19),* *με εικονογράφηση «δάκτυλο ή χεράκι» με κείμενο* ***«RETURNED TO WRITER»*** *και* ***«ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟΝ ΑΠΟΣΤΟΛΕΑ»****.*

Εικ. 7:
Επιστολή από ΑΘΗΝΑ (Κ.Δ. ΑΤΤΙΚΗΣ 16.2.2015) προς ΚΑΣΤΡΙ (Κυνουρίας Πελοποννήσου), απ' όπου και επιστράφηκε με βοηθητικές σημάνσεις ***«ΑΓΝΩΣΤΟΣ/ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΕΠΑΡΚΗΣ»*** *(πολλαπλών επιλογών - απομίμηση υποδ. 1031) και* ***«δάκτυλο – χεράκι»*** *πλαισιωμένη με τις ενδείξεις* ***«ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ – RETURN»****.*

γ. Η εικονογραφημένη βοηθητική σήμανση «βέλος»

Η σήμανση «βέλος» χρησιμοποιήθηκε και αυτή – για τους ίδιους λόγους – από ορισμένα ταχυδρομικά γραφεία και παρουσιάζεται με ελαφρές εικαστικές παραλλαγές, ενδεχομένως ανάλογα με τις δυνατότητες και τις επιλογές των κατά τόπους σφραγιδοποιών.

Εικ. 8-9:
Βοηθητικές σημάνσεις «βέλος»: ***«ΕΠΙΣΤΡΕΦΕΤΑΙ/RETOUR»*** *και δίγλωσση ευθύγραμμη* ***«INCONNU/ ΑΓΝΩΣΤΟΣ»*** *(9.12.1966 – Αθήνα) και* ***«ΕΠΙΣΤΡΕΦΕΤΑΙ/ΑΖΗΤΗΤΟ»*** *(9.6.2000 - Μέγαρα)*

δ. Βοηθητικές σημάνσεις με σχεδιαστικές διαφοροποιήσεις μιας γραμματοσειράς («Γιγαντοσημάνσεις»)

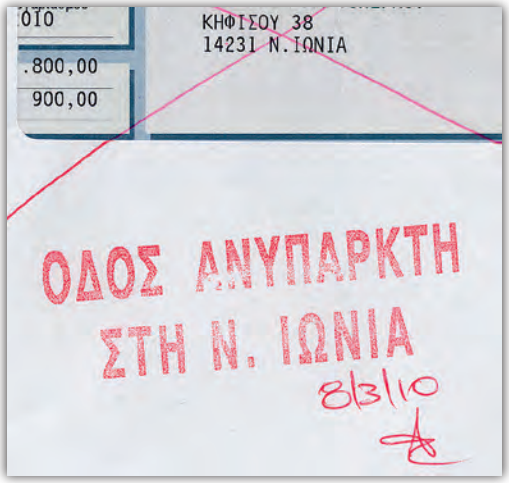
Στις περιπτώσεις αυτές η έμφαση αποδίδεται με χρήση γραμμάτων ή χαρακτήρων διαφορετικού τύπου ή μεγέθους από τους συνήθεις. Για κάποιες απ' αυτές θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ο επιθετικός χαρακτηρισμός «γιγαντοσημάνσεις».

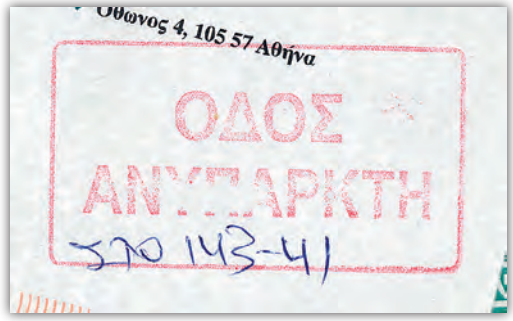

Εικ. 10-12:
***«Γιγαντοσημάνσεις»** από τα ταχυδρομικά γραφεία ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ και ΧΑΛΚΙΔΑΣ*

Εικ. 13-15:
***«Γιγαντοσημάνσεις»** από τα ταχυδρομικά γραφεία ΝΕΩΝ ΠΑΛΑΤΙΩΝ, ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ και ΨΥΧΙΚΟΥ*

Εικ. 16-17:
*Βοηθητική σήμανση αναφορικά με την λαθεμένη αναγραφή της διεύθυνσης του αποδέκτη αλληλογραφίας (**«ΟΔΟΣ ΑΝΥΠΑΡΚΤΗ»**).*
Η σχετική σφραγίδα θυμίζει πινακίδα οδού (σχήμα παραλληλόγραμμο και δίγραμμη. Στη θέση του ονόματος της οδού η ένδειξη ΑΝΥΠΑΡΚΤΗ)

ε. Εικονογραφημένες βοηθητικές σημάνσεις με το σήμα των ΕΛΤΑ

Σε ευάριθμες περιπτώσεις ταχυδρομικά γραφεία επιδεικνύοντας υπέρμετρο υπηρεσιακό ζήλο, προχωρούν στην κατασκευή βοηθητικών σημάνσεων, στις οποίες προσθέτουν ως διακόσμηση το εταιρικό σήμα των ΕΛΤΑ.

Εικ. 18-19:
*α. Συστημένη επιστολή (27.9.2019) με βοηθητική σήμανση **«ΑΖΗΤΗΤΟ/NON RÉCLAMÉ»**. Η σφραγίδα κοσμείται με το σήμα της εταιρικής ταυτότητας του ΕΛΤΑ (Θεσσαλονίκη 546 00).*
β. Βοηθητική σήμανση πολλαπλών επιλογών με προσθήκη του σήματος εταιρικής ταυτότητας των ΕΛΤΑ. (Πύργος Ηλ. 271 00)

11. Η ΒΟΗΘΗΤΙΚΗ ΣΗΜΑΝΣΗ: «ΛΑΘΕΜΕΝΗ ΔΙΑΒΙΒΑΣΗ»

Σε μια καθημερινή διαδικασία διαχείρισης μεγάλου όγκου αλληλογραφίας, είναι αναμενόμενο να παρατηρούνται σποραδικά φαινόμενα (για διαφόρους λόγους) λαθεμένης διακίνησης ευάριθμων επιστολών.

Οι περιπτώσεις αυτές αντιμετωπίζονται με «αναδιαβίβαση» των επιστολών, με σχετική αναφορά (βοηθητική σήμανση) επ' αυτών, προκειμένου να αιτιολογείται η αναπόφευκτη καθυστέρηση στο χρόνο επίδοσής τους.

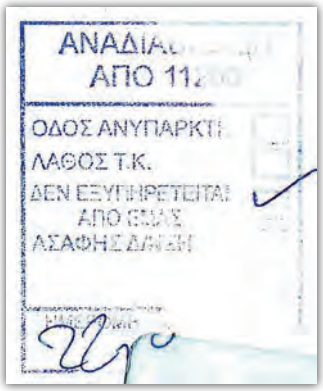
Οι πλέον πρόσφατες σχετικές εγκύκλιες οδηγίες των ΕΛΤΑ, έχουν συμπεριληφθεί στο κεφάλαιο «5» (έτος 1984). Σύμφωνα μ' αυτές η κατηγορία «Μεταβολές» αφορά την αλληλογραφία, που έχει ταξινομηθεί ή διαβιβαστεί λάθος από το Κέντρο Διαλογής και πρέπει να διαβιβαστεί εκ νέου σε άλλη Υπηρεσία Διανομής, καθώς και την αλληλογραφία, που ο παραλήπτης έχει καταθέσει αίτηση αλλαγής διεύθυνσης με διάρκεια ισχύος ενός εξαμήνου.

Στις παραπάνω περιπτώσεις χρησιμοποιείται η βοηθητική σήμανση «ΛΑΘΕΜΕΝΗ ΔΙΑΒΙΒΑΣΗ», αλλά έχει εντοπιστεί και η σήμανση «ΑΝΑΔΙΑΒΙΒΑΣΗ/ΔΕΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΕΜΑΣ». Και οι δύο απευθύνονται, προφανώς, σε άλλη υπηρεσιακή μονάδα και αιτιολογούν έμμεσα την καθυστέρηση στην προώθηση της επιστολής.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

ΤΑΧ. ΧΑΪΔΑΡΙΟΥ
α. Βοηθητική σήμανση, απομίμηση ετικέτας ΚΑ 1031 με τις 8 κλασικές επιλογές.
β. Πρόσθετη βοηθητική σήμανση με 4 επιπλέον επιλογές:
• ΑΓΝΩΣΤΟΣ
• ΛΑΘΕΜΕΝΗ ΔΙΑΒΙΒΑΣΗ
• ΟΔΟΣ ΑΝΥΠΑΡΚΤΗ
• ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΝΥΠΑΡΚΤΟΣ

ΑΝΑΔΙΑΒΙΒΑΣΗ/ΑΠΟ 11200
Επιλογές:
• ΟΔΟΣ ΑΝΥΠΑΡΚΤΗ
• ΛΑΘΟΣ ΤΚ
• ΔΕΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΕΜΑΣ
• ΑΣΑΦΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ

Βοηθητική σήμανση: ***«ΛΑΘΕΜΕΝΗ ΔΙΑΒΙΒΑΣΗ».*** *Διάφοροι τύποι (με και χωρίς πλαίσιο).*

Βοηθητική σήμανση ***«ΛΑΘΕΜΕΝΗ ΔΙΑΒΙΒΑΣΗ».*** *Χρησιμοποιήθηκε από το Ταχ. Γραφείο Δάφνης, για την αναδιαβίβαση της επιστολής στο Ταχ. Γραφείο Παλιόχωρας. Συγκεκριμένα ο παραλήπτης (Αλεξ. Κοτοπούλης) κατά τη θερινή περίοδο διέμενε στην Παλαιόχωρα Κρήτης, όπου διέθετε ιδιόκτητη οικία. Φρόντιζε πάντοτε να καταθέτει την προβλεπόμενη δήλωση αλλαγής διεύθυνσης, η οποία υποχρέωνε την ταχυδρομική υπηρεσία να προωθεί την πολυάριθμη αλληλογραφία του στη θερινή του διαμονή. Ευνόητο ότι κατά την επιστροφή του κατέθετε νέα δήλωση για τη χειμερινή κατοικία του στη Δάφνη.*

Κομβικά Κέντρα Λαμίας και Λιβαδιάς. Βοηθητικές σημάνσεις: ***ΛΑΘΕΜΕΝΗ ΔΙΑΒΙΒΑΣΗ*** *(Συλλογή Αλέκου Γαληνού)*

12. ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΩΝ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΩΝ

Σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην επίσημη ιστοσελίδα των ΕΛΤΑ, τα Ταχυδρομικά Πρακτορεία αποτελούν ένα εκτεταμένο συμπληρωματικό δίκτυο παροχής ταχυδρομικών υπηρεσιών και εξυπηρέτησης, τόσο σε αστικές όσο και σε αγροτικές περιοχές της χώρας και καλύπτουν με αξιόπιστο τρόπο τις ταχυδρομικές ανάγκες των πελατών. Λειτουργούν με ωράριο εμπορικών καταστημάτων και εκτελούν όλες τις ταχυδρομικές υπηρεσίες.

Επόμενο λοιπόν ήταν τα Ταχυδρομικά Πρακτορεία να δημιουργήσουν δικές τους βοηθητικές σημάνσεις, με αναφορά στις αιτίες επιστρεφόμενης αλληλογραφίες.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

Τρεις βοηθητικές σημάνσεις (δύο πολλαπλών επιλογών και μια υποδείξεων) - διακοσμημένες και οι τρεις με το εταιρικό σήμα των ΕΛΤΑ - από δύο Ταχ. Πρακτορεία στον Λαγκαδά

• Πρακτορείο «ΑΤΣΙΠΟΠΟΥΛΟΥ»: Βοηθητική σήμανση, πιστή αντιγραφή του Υποδ. 1031
• Πρακτορείο Νίκου Πραδάκη: Βοηθητική σήμανση – με διακόσμηση το εταιρικό σήμα των ΕΛΤΑ – προσαρμοσμένη, προφανώς, στις πιο συχνές αιτίες επιστροφής της αλληλογραφίας στην περιοχή ευθύνης του

Ταχυδρομικό πρακτορείο ΚΑΤΣΙΚΑΣ Ιωαννίνων. Δύο παραλλαγές: Αναφορά πρακτορείου α) στο πρακτικό (κάτω μέρος) και β) στην επικεφαλίδα

Ταχυδρομικά πρακτορεία:
• ΠΕΔΙΝΗΣ, Ιωαννίνων
• ΟΡΦΑΝΙΟΥ, Καβάλας

13. ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΕΣ ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΩΝ ΔΙΑΝΟΜΕΩΝ

Χωρίς αμφιβολία, κάθε Ταχυδρομική Αρχή επιδιώκει την τυποποίηση των βοηθητικών σημάνσεων, έτσι ώστε αφενός να συμμορφώνεται με τις σχετικές οδηγίες της UPU, αφετέρου να αποφεύγονται ορθογραφικά λάθη και αλλοπρόσαλλες, ενίοτε και κωμικές, αιτιολογίες.

Ωστόσο, παρά τις σαφείς εγκύκλιες οδηγίες και τις, κατά καιρούς, σχετικές αυστηρές υποδείξεις, διαχρονικά εντοπίζονται χειρόγραφες σημειώσεις (δίκην βοηθητικών σημάνσεων), οι οποίες ξεφεύγουν από τα στενά «καθώς πρέπει» υπηρεσιακά πλαίσια. Με βάση τις σημερινές αντιλήψεις, θα μπορούσε κάποιος να ισχυριστεί ότι παραβιάζονται, ενίοτε και «προσωπικά δεδομένα».

Όπως είναι ευνόητο, εάν στις τυποποιημένες σημάνσεις υπάρχει δυσκολία ομαδοποίησης και συστηματικής κατάταξης, στις χειρόγραφες βοηθητικές σημάνσεις αυτό είναι αδύνατο. Οι τελευταίες εξαρτώνται από τη στιγμιαία έμπνευση του διανομέα, αλλά και από το μορφωτικό επίπεδό του και κατ' επέκταση την ικανότητα έγγραφης απόδοσης των διαπιστώσεών του.

Ως προς τη γλώσσα των χειρόγραφων σημειώσεων το 1977 με την υπ' αριθ. 38/156.0/19.2.77 εγκύκλιο τονίστηκε ότι:

> *«όταν αναγράφεται με το χέρι μια ένδειξη (ελλείψει σφραγίδας κλπ.) αυτή πρέπει απαραιτήτως να είναι εις την Ελληνική μόνο γλώσσα, αν το αντικείμενο θα επιστραφεί στο εσωτερικό, στη Γαλλική δε μόνο, αν το αντικείμενο θα επιστραφεί στο εξωτερικό».*

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

Εικ. 1:
Επιστολή από Λονδίνο (6.11.1925) προς Αθήνα, αεροπορικώς, μέσω Μασσαλίας. Επιστράφηκε με χειρόγραφη βοηθητική σήμανση ***«Άγνωστος, να σταλή εις αποστολέα»****.*
Αγγλική βοηθητική σήμανση κατά την άφιξη ***«UNDELIVERED FOR REASON STATED» & « TO BE RETURNED TO SENTER AT THE ADDRESS SHOWN ON COVER»***

Εικ. 2:
Πειραιάς 9.9.1887. Επιστροφή συστημένης επιστολής στο Σαράγιεβο (Αυστρίας) λόγω αναχώρησης του παραλήπτη. Χειρόγραφες βοηθητικές σημάνσεις: ***«Retour/Sarajevo Autriche»*** *(α΄ όψη) &* ***«αποδημή εις το εξωτερικό», «Parti du Pirée»*** *(β΄ όψη - sic). (INTERNET).*

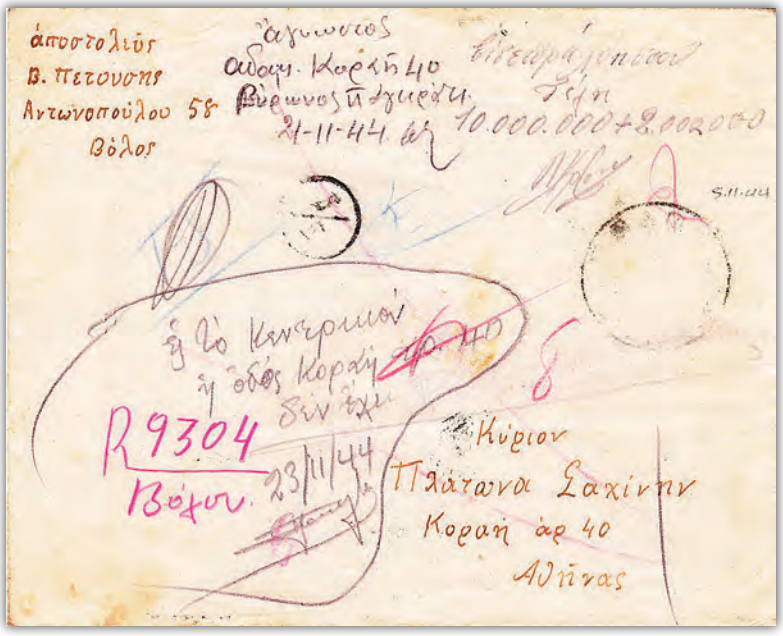

Εικ. 3:
Επιστολή από Αθήνα (31.1.1935) προς Σκιάθο (2.2.1935), με χειρόγραφη βοηθητική σήμανση: ***«Επιστρέφεται, άγνωστον τη υπηρεσία μας διεύθυνσιν, κατά πληροφορίας μας παρεφρόνησε» (sic)****. Η αναγραφή της τελευταίας πληροφορίας, σήμερα παραβιάζει «ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα».*

Εικ. 4:
«Πρόσκληση», προφανώς, της Γερμανικής Διοίκησης Αθηνών (Stadtkommandantur Athen) προς τον κ. Βασίλειο Βενέρη, Αδριανουπόλεως 62 Ν. Φιλαδέλφεια. Η επιστολή επιστρέφεται με χειρόγραφη ετικέτα: ***«Άγνωστος. Δεν υπάρχει αριθ. 62 στην οδό Αδριανουπόλεως»****. Νέα Φιλαδέλφεια 30.12.1943.*

Εικ. 5:
Επιστολή από Πρέβεζα (1944) προς Θεσσαλονίκη, από όπου και επιστράφηκε. Ιδιόγραφη επιμελημένη βοηθητική σήμανση: ***«Άγνωστος, Αζήτητον, Επιστρέφεται αποστολέα, όρα όπισθεν»*** *και καλλιτεχνική υπογραφή του διανομέα Κων/νου Χριστόπουλου. Επιπλέον χειρόγραφη βοηθητική ευθύγραμμη σήμανση* ***«Επιστροφή. αγν.»***

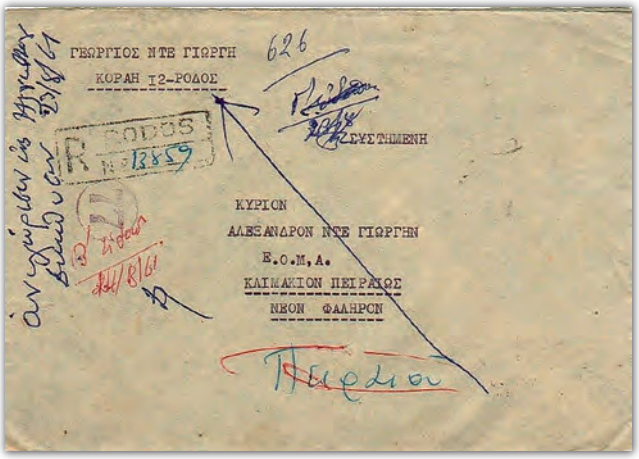
Εικ. 6:
Συστημένη επιστολή από Βόλο (5.11.44), με χειρόγραφη σημείωση είσπραξης ταχυδρομικών τελών (εισεπράχθησαν τέλη 10.000.000 + 2.000.000) προς Αθήνα, απ' όπου επιστράφηκε (23.11.44) με σημάνσεις ***«Άγνωστος, Αδαμ. Κοραή 40 Βύρωνος Παγκράτι»*** *και* ***«εις το Κεντρικόν η οδός Κοραή αρ. 40 δεν έχει»****. (Συλλογή Κ. Χαζάπη)*

Εικ. 7:
Επιστολή από Γαλλία (1949) με δυσανάγνωστη διεύθυνση. Όπως προκύπτει από τις χειρόγραφες βοηθητικές σημάνσεις, έγινε προσπάθεια εντοπισμού του παραλήπτη στην οδό Τζώρτζ (?) πλην όμως οι προσπάθειες αυτές απέβησαν άκαρπες ***(«Δια Τζωρτζ 28 – Άγνωστος» και «Δια 38 – Δεν υπάρχει τοιούτος αριθμός»)****. Τελικά η επιστολή επιστράφηκε στον αποστολέα της, με τη βοηθητική σήμανση* ***«ΑΓΝΩΣΤΟΣ/INCONNU»***

Εικ. 8:
Τοπική αλληλογραφία. Από Ηράκλειο/Πόρο (24.6.1958) σε Ηράκλειο/Κέντρο (27.6.1958). Ιδιόγραφη σήμανση: ***«Άγνωστος εις την περιφέρειάν μου»*** *με σφραγίδα και υπογραφή διανομέα*

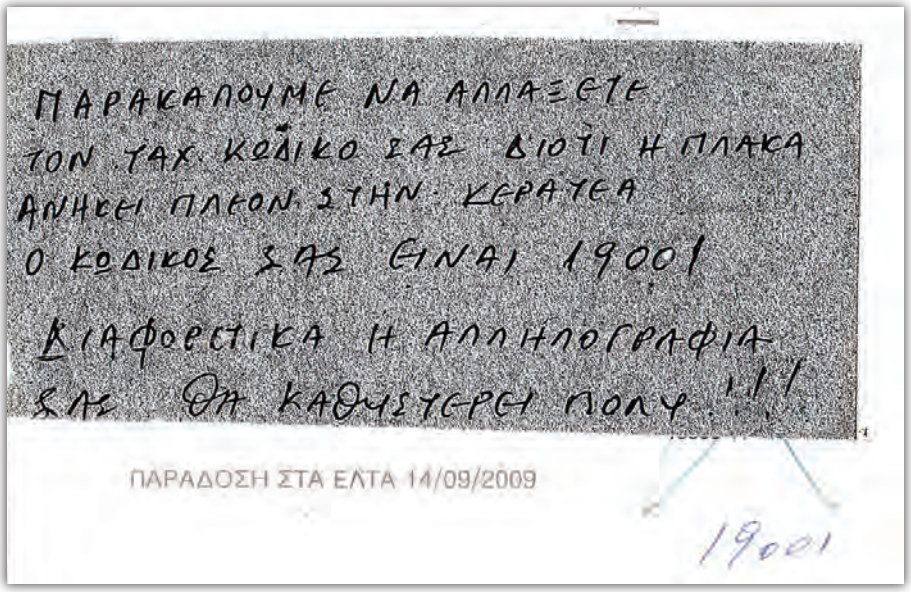
Εικ. 9:
Συστημένη επιστολή από Ρόδο προς Νέο Φάληρο και χειρόγραφη βοηθητική σήμανση ***«Ανεχώρησεν εις άγνωστον διεύθυνσιν. 23.8.1961»***

Εικ. 10:
Επιστολή από Pittsburg ΗΠΑ (28.8.1972) προς Νέα Σμύρνη. Χειρόγραφη βοηθητική σήμανση: ***«Αφίχθη με εγγόμους ταινίας. Ταχ. Νέας Σμύρνης»***

Εικ. 11:
Συστημένη επιστολή από Πειραιά (17.2.83) προς Κυψέλη Αιγίνης. Χειρόγραφες σημάνσεις: ***«Ειδοποιήθη»*** *και* ***«Ανοίχθη λόγω συνωνυμίας»*** *(β΄όψη)*

Εικ. 12:
Βοηθητική σήμανση, με μορφή συρραμένης επί της επιστολής πρόχειρης χειρόγραφης φωτοτυπημένης σημείωσης με οδηγίες προς τον παραλήπτη: ***«ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΜΕ ΝΑ ΑΛΛΑΞΕΤΕ ΤΟΝ ΤΑΧ. ΚΩΔΙΚΟ ΣΑΣ ΔΙΟΤΙ Η ΠΛΑΚΑ ΑΝΗΚΕΙ ΠΛΕΟΝ ΣΤΗΝ ΚΕΡΑΤΕΑ. Ο ΚΩΔΙΚΟΣ ΣΑΣ ΕΙΝΑΙ 189 01. ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΑ Η ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΣΑΣ ΘΑ ΚΑΘΥΣΤΕΡΕΙ ΠΟΛΥ»***

Η χειρόγραφη βοηθητική σήμανση «Κατεστράφη»

Ένα σχόλιο στη «Φιλοτελική Κίνηση» Μαρτίου-Απριλίου του 1945 φανερώνει τα δεινά μιας εμφύλιας αντιπαράθεσης, όπως αυτά προκύπτουν από την αποτύπωση μιας χειρόγραφης βοηθητικής σήμανσης πάνω σε επιστολές της εποχής (η τύχη των οποίων αγνοείται σήμερα). Αντιγράφουμε από το τεύχος 242-3 σελ. 32 της ΦΙΛΟΤΕΛΕΙΑΣ:

> *Αρκεταί από τας εντύπους προσκλήσεις, τας οποίας η ΕΦΕ απηύθυνε εις τα μέλη της δια την Γενικήν Συνέλευσιν της 4ης Μαρτίου (σσ: 1945), επεστράφησαν υπό του ταχυδρομείου με την σημείωσιν «Κατεστράφη».*
>
> *Η Λακωνική αυτή σημείωσις (σσ: βοηθητική σήμανση), που έγραψε με το μολύβι ο ταχ. διανομεύς, ο οποίος αντί σπιτιού, όπου επερίμενε να εύρη τον παραλήπτην, αντίκρυσε σωρόν ερειπίων, διηγείται με την τραγική απλότητά της την ιστορίαν των θλιβερών αποτελεσμάτων της Δεκεμβριανής σύγκρουσης.*

14. ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΣΗΜΑΝΣΕΙΣ (ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΕΣ ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ Ή ΑΥΤΟΣΧΕΔΙΕΣ ΕΤΙΚΕΤΕΣ) ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ

Από την Παγκόσμια Ταχυδρομική Σύμβαση της UPU προβλέπεται ότι:

Οι Ταχυδρομικές Αρχές πρέπει να αντιμετωπίζουν τα αντικείμενα, τα οποία ο αποστολέας τους ζητά να επιδοθούν με τη μεσολάβηση τρίτων προσώπων (σσ.: C/o) με τις διατάξεις των ανεπίδοτης αλληλογραφίας, και ειδικότερα:

- *μέσω Διπλωματικών Υπηρεσιών (Πρεσβειών ή Προξενείων), εφόσον αυτά επιστραφούν απ' αυτές ως ανεπίδοτα,*
- *μέσω ξενοδοχείων, γραφείων αεροπορικών ή ναυτιλιακών επιχειρήσεων, εφόσον επιστραφούν με ένδειξη αδυναμίας παράδοσης στους παραλήπτες (για διαφόρους λόγους, όπως αναχώρησης ή διακοπής συνεργασίας κ.ά.).*

Στην πράξη η παραπάνω οδηγία εφαρμόζεται και σε άλλους χώρους εργασίας, όπως υπουργεία, νοσοκομεία, τράπεζες κ.ά.

Επιπλέον, από την UPU προβλέπεται ότι, εφόσον η αλληλογραφία απευθύνεται σε γνωστά ξενοδοχεία ή γραφεία αεροπορικών ή ναυτιλιακών εταιριών, με εντολή παράδοσής της σε τρίτο πρόσωπο (προσωπική αλληλογραφία), αυτή πρέπει να επιστρέφεται ανέξοδα, στις περιπτώσεις αδυναμίας εντοπισμού του παραλήπτη ή ακόμη λόγω αποχώρησής του από την υπηρεσία χωρίς ν' αφήσει διεύθυνση.

Σε αρκετές περιπτώσεις, οργανισμοί ή επιχειρήσεις, που απασχολούν μεγάλο αριθμό εργαζομένων, χρησιμοποιούν αυτοσχέδιες σφραγίδες ή ετικέτες με διάφορες αιτιολογίες, όταν καθίσταται αναγκαία ή επιστροφή προσωπικής αλληλογραφίας λόγω μη εντοπισμού του αποδέκτη. Παραθέτουμε, ενδεικτικά, μερικά παραδείγματα:

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

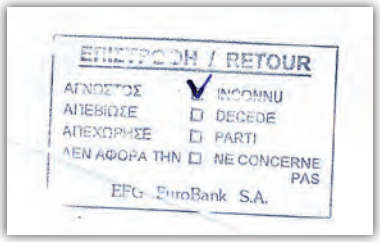
Εικ. 1:
Αυτοσχέδια βοηθητική σήμανση Νοσοκομείου «Ευαγγελισμός»:
ΕΠΙΣΤΡΕΦΕΤΑΙ
«Άγνωστος εις τον Ευαγγελισμόν»
(14.12.1962)

Εικ. 2:
Ιδιωτική βοηθητική σήμανση της ναυτιλιακής εταιρίας Atlantic Shipping Co. (Άφιξις ΑΘΗΝΑ, 30.11.77). ***«ΑΠΕΛΥΘΗ ΕΚ HER MIONE – IL NE TRAVAILLE PLUS DANS LE BATEAU»*** *(Απελύθη - Δεν εργάζεται πλέον στο πλοίο)*

Εικ. 3:
Αυτοσχέδια βοηθητική σήμανση Τράπεζας της Ελλάδος:
- ***ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ – RETOUR***
- ***ΑΓΝΩΣΤΟΣ/INCONNU***
- ***ΑΠΕΧΩΡΗΣΕ/PARTI***

Εικ. 4:
EFG Eurobank S.A.:
ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ/RETOUR
Βοηθητική σήμανση πολλαπλών επιλογών

Εικ. 5:
Ελληνικά Ναυπηγία:
ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ – ΑΠΟΧΩΡΗΣΕ
RETURN TO SENDER
HE'S NOT WITH HELLENIC
SHIPYARDS ANY LONGER

Εικ. 6:
Ξενοδοχείο ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΠΑΛΑΣ
Α Γ Ν Ω Σ Τ Ο Σ

Εικ. 7:
Ξενοδοχείο ΟΜΟΝΟΙΑ:
ΑΝΕΧΩΡΗΣΕ/PARTI

Εικ. 8:
ΟΧΙ ΠΛΕΟΝ COSMOTE

15. «ΟΙΚΟΘΕΝ» ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΩΝ

Το απόρρητο της αλληλογραφίας είναι συνταγματική επιταγή σε όλες, πιστεύουμε, τις δημοκρατικές χώρες. Κατά συνέπεια οι ταχυδρομικές αρχές είναι ιδιαίτερα ευαίσθητες σε θέματα παραβίασης των επιστολών και λαμβάνουν όλα τα μέτρα τόσο για την αποτροπή τέτοιων φαινομένων, όσο και για την πιστοποίησή τους, στις περιπτώσεις, που συμβαίνουν χωρίς ευθύνη τους. Οπωσδήποτε δεν παραλείπουν να προχωρούν σε έρευνες για τον εντοπισμό τυχόν σχετικών αντικανονικών ενεργειών από το προσωπικό τους και επιβολή κυρώσεων.

Τα Ελληνικά Ταχυδρομεία από την έναρξη της λειτουργίας τους παρείχαν συναφείς οδηγίες, τις οποίες επαναλάμβαναν κατά καιρούς. Ενδεικτικά στην εγκύκλιο 88 της 15.6.1888 αναγράφεται ότι:

> *επιβάλλεται εις τα ταχυδρομικά γραφεία έτι μάλλον το καθήκον, όπως εξετάζωσιν επισταμένως την εξωτερικήν κατάστασιν των συστημένων επιστολών και βεβαιώσιν εκάστοτε παν ό,τι επ' αυτών ήθελον παρατηρήσει προς πρόληψιν ενδεχομένων καταχρήσεων*[1].

Από μεταγενέστερη εγκύκλιο (150857/13.1.1933) πληροφορούμαστε ότι υπήρχε υποχρέωση των ταχυδρομικών γραφείων να «*βεβαιώνουν*» με σχετικό πρωτόκολλο[2] τυχόν ίχνη παραβιάσεων των συστημένων επιστολών εκ του εξωτερικού, καταγράφοντας το «*είδος*» και τις «*λοιπές λεπτομέρειες*» («*παραβίαση*», «*πρόσθετος γόμωσις*», «*διάρρηξη*» κλπ.), ενώ ταυτόχρονα έπρεπε να προχωρούν στην «*εξασφάλισή*» τους εντός ειδικού υπηρεσιακού φακέλου. Στη συνέχεια όφειλαν να καλέσουν τους παραλήπτες να παραλάβουν και να αποσφραγίσουν, ενώπιόν τους, τις επιστολές, προς πιστοποίηση του «καλώς έχειν» του περιεχομένου τους.

Σε εγκύκλιο του 1936 (377847/151/15.11.1936) επισημαίνεται ότι στις περιπτώσεις παραβίασης επιστολών, τα πλέον κοινά κίνητρα των δραστών είναι η έρευνα για εσώκλειστα χρήματα ή η επιδίωξη γνώσης «*των εν τη επιστολή απορρήτων*»[3].

---

1 Το πρωτότυπο σε πολυτονική γραφή.

2 Ως προς τον «τύπον» του πρωτοκόλλου, δεν προκύπτει να έχουν δοθεί συγκεκριμένες οδηγίες. Τα «πρωτόκολλα» έφεραν υπογραφές διαφόρων υπηρεσιακών οργάνων, όπως ο Προϊστάμενος, ο Επόπτης, ο Ταξινόμος, ο Παραδούς.

3 Στο σημείο αυτό πρέπει να διευκρινίσουμε ότι η «παραβίαση επιστολών» (σσ. από ιδιώτες) δεν πρέπει να συγχέεται με την αποσφράγιση των επιστολών από την Επιτροπή Εθνικού Νομίσματος (ΕΕΝ), η οποία ενεργούσε «έλεγχο συναλλάγματος» με βάση τον Νόμο και φυσικά σφράγιζε και εξασφάλιζε τις επιστολές, θέτοντας τις ενδείξεις και τις ταινίες της.

Ολοκληρωμένη όμως εικόνα, για τον τρόπο αντιμετώπισης επιστολών με ίχνη παραβίασης, μας δίνει η 44240/2/10.4.1947 εγκύκλιος με τίτλο (sic): «*Περί ενεργειών εις τας περιπτώσεις αφίξεως επισήμων με γόμμαν ή εσχισμένων εκ του εξωτερικού*»[4], στην οποία αναγράφονται λεπτομερώς τα εξής:

1. ΣΥΣΤΗΜΕΝΕΣ ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ

α. Περίπτωση προσθέτου γόμμας

Όσες επιστολές φέρουν ίχνη προσθέτου γόμμας «*επί των πτυχών του φακέλου*» θα προωθούνται, αφού εξασφαλιστούν προηγουμένως εντός υπηρεσιακών φακέλων και σφραγιστούν δια «*χαρτοσφραγίδων*»[5], επί των οποίων θα τίθεται το χρονολογικό σήμαντρο της Μονάδας.

Παράλληλα θα βεβαιώνεται η «ανωμαλία» και δια του «δελτίου ελέγχου» (Δ.Ε.). Μνεία του συνταχθέντος Δ.Ε. θα γίνεται επί του περικαλύμματος του εξασφαλιστικού φακέλου.

β) Περιπτώσεις αφίξεως ανοικτών επιστολών ή με εσχισμένον το περικάλυμμα αυτών

Θα γίνεται έλεγχος του περιεχομένου τους «αυτοπροσώπως» παρά του Διευθυντού της Μονάδος. Η «ανωμαλία» θα βεβαιώνεται με Δ.Ε., όπου θα σημειώνονται και αξίες, που ενδεχομένως βρέθηκαν μέσα στους φακέλους.

Στη συνέχεια κάθε επιστολή θα τίθεται εντός υπηρεσιακού φακέλου, «οίκοθεν εξασφαλισμένου», σύμφωνα με την πιο πάνω διαδικασία. Στο περικάλυμμα του «εξασφαλιστικού» φακέλου θα μνημονεύεται ο αριθμός του συνταχθέντος Δ.Ε. και τα αντικείμενα, που τυχόν βρέθηκαν μέσα στην επιστολή, η οποία θα προωθείται «κατά τα κεκανονισμένα».

2. ΣΥΝΗΘΕΙΣ ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ

α. Περίπτωση προσθέτου γόμμας

Ο Προϊστάμενος του αρμόδιου τμήματος, αφού βεβαιωθεί ότι οι επιστολές αυτές περιήλθαν στη Μονάδα με ίχνη πρόσθετης γόμμας, θα αναγράφει επί των φακέλων την ένδειξη «Περιήλθε με πρόσθετον γόμμαν», την οποίαν και θα υπογράφει μαζί με τον υπάλληλο, που εντόπισε πρώτος την ανωμαλίαν και θα θέτει το χρονολογικό σήμαντρο του γραφείου. Στη συνέχεια η επιστολή θα προωθείται χωρίς άλλη διαδικασία.

β) Περιπτώσεις αφίξεως ανοικτών επιστολών ή με εσχισμένον το περικάλυμμα αυτών.

Θα γίνονται οι ίδιες διατυπώσεις με την περίπτωση των συστημένων επιστολών, με τη διαφορά αντί Δ.Ε. θα συντάσσεται πρωτόκολλο «εσωτερικού τύπου», το οποίο θα προσαρτάται στο περικάλυμμα του φακέλου της «οίκοθεν εξασφάλισις». Στη συνέχεια η επιστολή, με τη συνοδεία του πρωτοκόλλου, θα προωθείται ως «επί αποδείξει» αντικείμενο.

4 Η εγκύκλιος απευθύνεται περιοριστικά προς το Κεντρικό Ταχυδρομείο Αθηνών και τα Ταχυδρομεία Θεσσαλονίκης, Πατρών, Βόλου, Ηρακλείου, Κέρκυρας, Ρόδου, Κεντρικά ΤΤΤ γραφεία Πειραιώς, Μυτιλήνης και Αλεξανδρουπόλεως.

5 Προφανώς πρόκειται για χαρτοταινίες. Οι περισσότερες έφεραν την ένδειξη «ΟΙΚΟΘΕΝ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΙΣ»

Με τη διάδοση της χρήσης των «διάφανων ταινιών» (sellotape) δόθηκαν οδηγίες (εγκύκλιος 65643/3164/ΚΝ/28.6.1965) όπως επί των συγκεκριμένων ταινιών να τίθεται το χρονολογικό σήμαντρο του ταχυδρομικού γραφείου και να τηρείται σχετική σημείωση επί του φακέλου.

Οδηγίες για τη χρήση σημάνσεων, δηλωτικών της κατάστασης των επιστολών για την «κάλυψη» εσκεμμένων παραβιάσεων με σκοπό την έρευνα εισαγωγής αξιών, δεν έχουν διαπιστωθεί, αν και σε ορισμένες περιπτώσεις η πληροφοριακή σήμανση επί των επιστολών συνδυάζει και τις δύο περιπτώσεις (κατάστασης και καταγραφής περιεχομένου).

Σημειώνεται ότι υπομνήσεις για την ανάγκη αναγραφής επί των φακέλων, που αφικνούνται με διαφανείς ή μη ταινίες σχετικής παρατήρησης, δόθηκαν και μεταγενέστερα (ενδ. Ειδική Εγκύκλιος ΑΠ11/47/110.42/28.3.1991), ενώ το 2014 παρασχέθηκαν νέες λεπτομερείς οδηγίες για την περιγραφή, εφόσον απαιτείται, της κατάστασης των επιστολών (Βασική Εγκύκλιος ΑΠ 1.3.2/32/130.2/31.3.2014). Για το σκοπό αυτό χρησιμοποιούνται από το Κέντρο Διαλογής Αθηνών (ΚΔΑ) δύο σφραγίδες, η μία από τις οποίες μάλιστα πιστοποιεί ότι η επιστολή εξασφαλίστηκε οίκοθεν, λόγω της μερικής καταστροφής του φακέλου της κατά την αυτόματη μηχανική επεξεργασία προώθησής της.

Στο παρόν κεφάλαιο παρατίθενται μόνο οι υπηρεσιακές εγκύκλιες οδηγίες των ΕΛΤΑ, σχετικά με τη σήμανση και εξασφάλιση τυχόν κακοποιημένης αλληλογραφίας. Φάκελοι με σχετικές βοηθητικές σημάνσεις απεικονίζονται στα επόμενα κεφάλαια, ομαδοποιημένοι μεν, αλλά και με ειδικότερη για τον καθένα περιγραφή.

Παράπονα ξένων ταχυδρομικών υπηρεσιών

Για την ολοκλήρωση, ωστόσο, του παρόντος σημειώματος, θα πρέπει να γίνει μνεία και των παραπόνων Ταχυδρομικών Υπηρεσιών ξένων χωρών (Ιταλίας, Γουατεμάλας, Νικαράγουας, κά.), τα οποία υποβλήθηκαν μέσω του Γραφείου της Βέρνης της UPU, για την αποστολή από την Ελλάδα απλών και συστημένων ταχυδρομικών αντικειμένων, τα οποία έφτασαν στη χώρα τους με κολλητικές ταινίες, που δεν έφεραν το όνομα, το σήμα, τη μονογραφή ή την υπογραφή των αποστολέων τους.

Σχετικές ειδικές εγκύκλιοι των ΕΛΤΑ (ΑΠ: 11/189/061.50/20.8.87, 122/061.50/16.4.84, 11/324/061.50/3/12/1985) υπογραμμίζουν ότι:

> *«ο εν λόγω τρόπος κλεισίματος των ταχυδρομικών αντικειμένων, πέρα του ότι είναι αντίθετος με τις διατάξεις της UPU, αφήνει υπόνοιες ότι αυτά ανοίχθηκαν ή παραβιάστηκαν στο εσωτερικό των διαμαρτυρομένων χωρών και κατά συνέπεια δημιουργεί προβλήματα στις υπηρεσίες τους».*

και υποδεικνύουν προς στους Προϊσταμένους των Ταχυδρομικών Γραφείων να «ενημερώσουν» σχετικά τους αρμοδίους υπαλλήλους.

Αεροπορική εξασφάλιση

Αξίζει να σημειωθεί ιδιαιτέρως ότι από τη Μονάδα παραλαβής του αφικνούμενου αεροπορικού ταχυδρομείου χρησιμοποιήθηκε από τα μέσα τουλάχιστον της δεκαετίας του ’50 ειδική μεταλλική σφραγίδα με την ένδειξη ΑΕΡ. ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΙΣ (μονόκυκλη/μεταλλική).

15Α. ΟΙΚΟΘΕΝ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ

Βοηθητικές σημάνσεις πιστοποίησης κατάστασης και καταγραφής περιεχομένου αλληλογραφίας

Τα Ταχυδρομικά Γραφεία έχουν υποχρέωση να εξετάζουν επισταμένως την «κατάσταση» της παραλαμβανόμενης αλληλογραφίας. Και αυτό γιατί παραβιασμένη αλληλογραφίας είναι δυνατόν να δημιουργήσει υπόνοιες για «έρευνα για εσώκλειστα χρήματα ή η επιδίωξη γνώσης των εν τη επιστολή απορρήτων» (sic– εγκύκλιος 377847/151/15.11.1936).

Έχουμε ήδη αναφέρει τις σχετικές οδηγίες[1], που έχουν διαχρονικά παρασχεθεί για το συγκεκριμένο θέμα. Σε κάθε περίπτωση όφειλαν να καταγράφουν το «είδος» της παράβασης, με «κάθε λεπτομέρεια» (Εγκ. 150857/13.1.1933).

Με βάση τις παραπάνω οδηγίες τα κατά τόπους Ταχυδρομικά Γραφεία κατασκεύασαν διαχρονικά μεγάλη ποικιλία βοηθητικών σημάνσεων, τις οποίες σε πολύ αδρές γραμμές, μπορούμε να κατατάξουμε ως εξής:

α. Πιστοποίηση της κατάστασης του ταχυδρομικού αντικειμένου

Οι σχετικές βοηθητικές σημάνσεις περιγράφουν την κατάσταση του ταχυδρομικού αντικειμένου κατά τον χρόνο παραλαβής του, είτε στα ταχυδρομικά γραφεία παλαιότερα, είτε στα κομβικά κέντρα και κέντρα διανομής μεταγενέστερα. Ενδεικτικά εντοπίζονται αναφορές για:

- «ΣΧΙΣΜΕΝΟ – ΠΑΡΑΒΙΑΣΜΕΝΟ»
- «ΑΝΟΙΧΤΟ – ΗΜΙΑΝΟΙΧΤΟ»
- «ΕΦΘΑΡΜΕΝΟ»
- «ΒΡΕΓΜΕΝΟ»
- «ΛΕΡΩΜΕΝΟ» - «ΚΑΜΜΕΝΟ» - «ΒΡΕΓΜΕΝΟ»
- «ΑΠΕΛΥΜΑΝΘΗ»

β. Πιστοποίηση της ύπαρξης εξασφαλιστικών μέσων

Στις περιπτώσεις αυτές δίδεται έμφαση στην ύπαρξη «κολλητικών ταινιών», οι οποίες δεν έφεραν το όνομα, το σήμα, τη μονογραφή ή την υπογραφή των αποστολέων τους ή ακόμη και ίχνη κολλητικών ουσιών (γόμμας). Σε σχετικές ειδικές εγκυκλίους[2] υπογραμμίζεται ότι ο «ο εν λόγω τρόπος κλεισίματος των ταχυδρομικών αντικειμένων, πέρα του ότι είναι αντίθετος με τις διατάξεις της UPU, αφήνει υπόνοιες ότι αυτά ανοίχθηκαν ή παραβιάστηκαν από τρίτους. Ενδεικτικά σημειώνεται:

- Η ΥΠΑΡΞΗ ΚΟΛΛΗΤΙΚΩΝ ΤΑΙΝΙΩΝ – ΣΕΛΟΤΕΪΠ κ.ά.
- Η ΥΠΑΡΞΗ ΤΑΙΝΙΩΝ ΕΠΙ ΠΤΥΧΩΣΕΩΝ ΦΑΚΕΛΟΥ
- Η ΥΠΑΡΞΗ ΠΡΟΣΘΕΤΗΣ ΓΟΜΜΑΣ
- Η ΑΦΙΞΗ ΜΕ ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΤΑΙΝΙΕΣ
- Η ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ «ΑΠΟΛΥΜΑΝΣΗΣ» ΚΛΠ

ενώ χρησιμοποιείται και η γενική αόριστη σήμανση «ΑΦΙΧΘΗ ΩΣ ΕΧΕΙ».

1 Δείτε κεφάλαιο 14 «Διαχρονικές υπηρεσιακές εγκύκλιοι»

2 ΑΠ: 11/189/061.50/20.8.87, 122/061.50/16.4.84, 11/324/061.50/3/12/1985

γ. Καταγραφή του περιεχομένου του ταχυδρομικού αντικειμένου

Χωρίς αμφιβολία η άφιξη ενός αλλοιωμένου φακέλου δημιουργεί υποχρέωση, παράλληλα προς την εξασφάλισή του και της καταγραφής του περιεχομένου του, προκειμένου να υπάρχει διαφάνεια κατά τη διαχείρισή του.

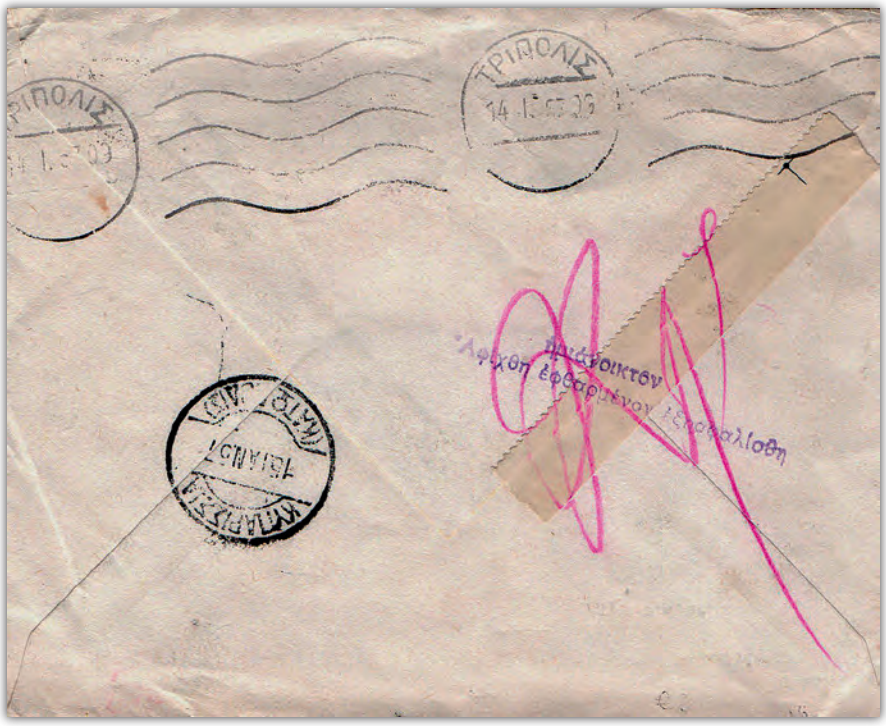
Στις περιπτώσεις αυτές συντασσόταν πρακτικό επί του φακέλου (με χρήση βοηθητικής σήμανσης), όπου αναφέρεται η ύπαρξη ή μη χρηματικών ή άλλων αξιών στο εσωτερικό του. Τέτοιες σημάνσεις, ενδεικτικά, είναι:

- «ΑΦΙΧΘΗ ΑΝΟΙΚΤΟΝ, ΕΣΧΙΣΜΕΝΟ, περιέχει ……»
- «ΕΦΤΑΣΕ ΣΧΙΣΜΕΝΟΝ, ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΘΗ, περιέχει……..»
- «ΕΦΤΑΣΕ ΕΦΘΑΡΜΕΝΟ, ΑΝΟΙΚΤΟΝ, ΕΞΗΣΦΑΛΙΣΘΗ, περιέχει…….»
- «ΤΑΧ. ΧΙΟΥ- ΠΕΡΙΗΛΘΕΝ ΗΜΙΝ ΑΝΟΙΚΤΟΝ περιέχει……»

και πολλές άλλες παραλλαγές. Το σχετικό πρακτικό έφερε, κατά κανόνα, δύο υπογραφές, ενώ σε αρκετές περιπτώσεις υπήρχε και η υπογραφή του παραλήπτη για το «καλώς έχειν» του ταχυδρομικού αντικειμένου, που παραλάμβανε.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

α. Πιστοποίηση της κατάστασης του ταχυδρομικού αντικειμένου

Εικ. 1:
Βοηθητική σήμανση:
«Ημιανοικτόν / Αφίχθη εφθαρμένον –εξησφαλίσθη».
Αποστολή: Τρίπολις 14 ΙΑΝ 1957 –
Άφιξη: Κυπαρίσσια (Κάτω πόλις) 15 ΙΑΝ 1957

Εικ. 2:
«Αφίχθη ημιανοικτόν - ΕΞΗΣΦΑΛΙΣΘΗ».
Αποστολή Αθήνα (1.12.1954), άφιξη Μυτιλήνη αυθημερόν και στην Άντισσα (γραφείο προορισμού) την 2.12.1954

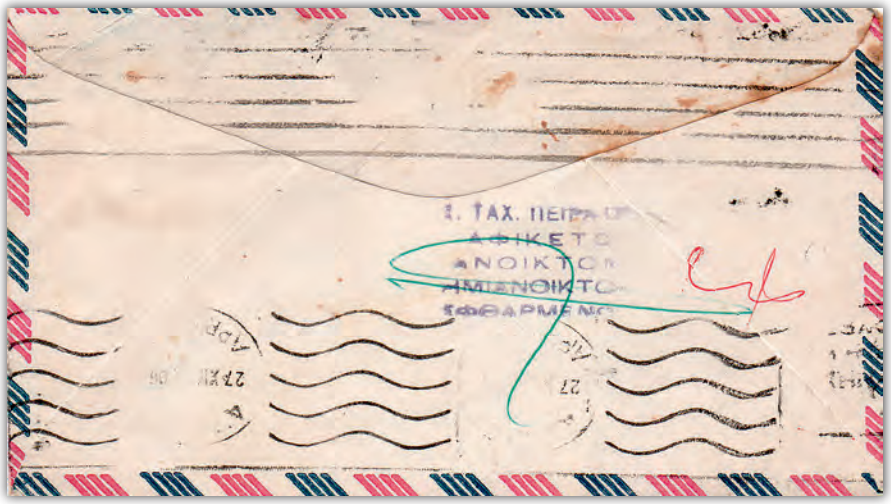
Εικ. 3:
«Περιήλθεν εις το Ταχ. Παγκρατίου ανοικτόν εν μέρει. Εξησφαλίσθη. Ο Επόπτης - Ο Ταξινόμος»
Επιπλέον δύο εξασφαλιστικές ετικέτες Ελληνικών Ταχυδρομείων, ακυρωμένες με υπηρεσιακές σφραγίδες με εθνόσημο στο κέντρο (Περίοδος 21ης Απριλίου) Silver Spring (ΗΠΑ) 11.4.1968 / Αθήναι-Παγκράτι (ΑΦΙΞΙΣ) 15.4.1968

Εικ. 4:
«Γραφείον Αμπελοκήπων - Αφίχθη ως έχει – εσχισμένο» *Εξασφαλιστική ετικέτα ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΑ Αίγυπτος (Port Said) 1968 – Αθήνα (Αμπελ.) 10.11.68*
(Συλλογή: Αριστείδη Μανταδέλη)

Εικ. 5:
«ΑΦΙΧΘΗ ΗΜΙΑΝΟΙΚΤΟΝ»
Αεροπορική άφιξη: Αθήνα 19.6.1972.

Εικ. 6:
Κ.ΤΑΧ. ΠΕΙΡΑΙΩΣ –
ΑΦΙΚΕΤΟ ΑΝΟΙΚΤΟΝ
ΗΜΙΑΝΟΙΚΤΟΝ
ΕΦΘΑΡΜΕΝΟΝ
12.ΗΠΑ 19.12.1973
– Αθήνα (Αερ. άφιξις)
27.12.1973

Εικ. 7:
ΕΛ-ΤΑ
ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΛΟΓΗΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΕΦΤΑΣΕ ΣΧΙΣΜΕΝΟ
ΣΤΑ ΣΥΣΤΗΜΕΝΑ
Αποστολή: Γαλλία 30.11.92

Εικ. 8:
ΕΛΤΑ
ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΛΟΓΗΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΣΥΣΤΗΜΕΝΑ
ΕΦΤΑΣΕ: ΣΧΙΣΜΕΝΟ – ΒΡΕΓΜΕΝΟ –
ΛΕΡΟΜΕΝΟ (SIC)
Αθήνα 11.12.96

Εικ. 9:
ΕΛΤΑ Κ.Δ. ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ
160 00 ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗ
«Έφτασε: Καμένο. Περιέχει: Επιταγή και βιογραφικό σημείωμα»
(Συλλογή Αριστείδη Μανταδέλη)

Εικ. 10:
Βοηθητική σήμανση: ***«Διεβράχη κατά την μεταφοράν του εις Ελλάδα»***
Διακρίνεται η αλλοίωσή των γραμμάτων από το νερό. Δελτάριο από Springfield Massachusetts USA (29.11.1950) προς Ελλάδα.

Εικ. 11:
ΕΛΤΑ – ΚΔΑ/Τμ. Διαλογής «Σχίστηκε κατά τη μηχανική επεξεργασία και εξασφαλίστηκε»
ΚΔΑ 27.08.2015

Εικ. 12:
ΕΛΤΑ – ΚΔΑ/Τμ. Διαλογής «Έφτασε σχισμένο και εξασφαλίστηκε»
ΚΔΑ 29.12.2015

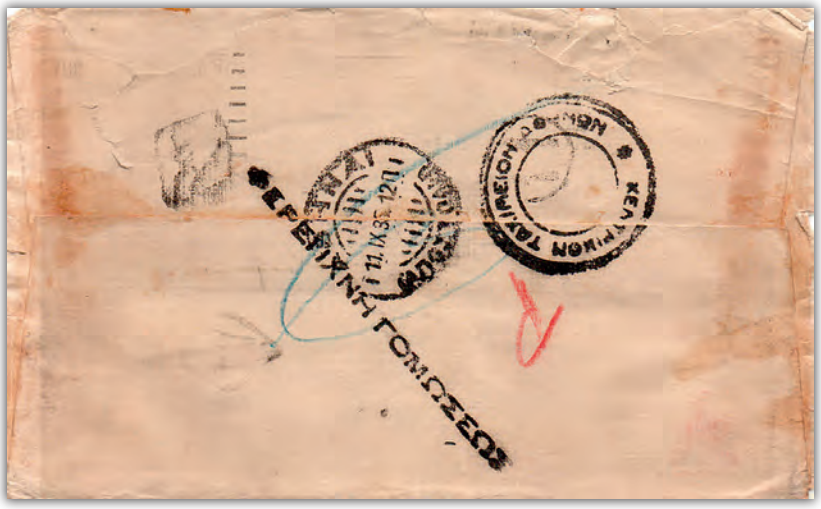
Η βοηθητική σήμανση: «ΑΠΕΛΥΜΑΝΘΗ»

Η διαδικασία της απολύμανσης των επιστολών, για την αποτροπή πανδημιών από μολυσματικές ασθένειες, χρονολογείται από τον 17ο αιώνα (Εμπεριστατωμένο σχετικό άρθρο του Αντώνη Βιρβίλη στη ΦΙΛΟΤΕΛΕΙΑ 1998 σελ. 106, 171, 221).

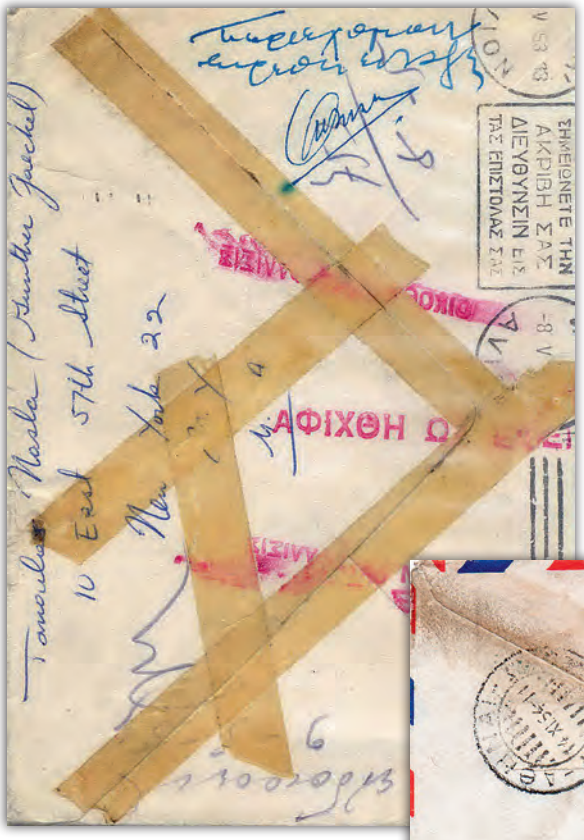

Ο εικονιζόμενος φάκελος, ωστόσο, προέρχεται από το λεπροκομείο της Σπιναλόγκας, έναντι του Αγίου Νικολάου Κρήτης. Η βοηθητική σήμανση «ΑΠΕΛΥΜΑΝΘΗ» πιστοποιεί την πραγματοποίηση της συγκεκριμένης άχρηστης – όπως αποδείχτηκε – διαδικασίας, πριν την οριστική κατάργησή της.

β. Πιστοποίηση της ύπαρξης εξασφαλιστικών μέσων

Εικ. 1:
«ΦΕΡΕΙ ΙΧΝΗ ΓΟΜΩΣΕΩΣ»
Νέα Υόρκη 20.8.1935 - Αθήνα 11.9.1935 . Βοηθητική σήμανση Κεντρικού Ταχυδρομείου Αθηνών, που την εποχή εκείνη λειτουργούσε ως Κέντρο Διανομής Αλληλογραφίας.

Εικ. 2:
«ΑΦΙΧΘΗ ΩΣ ΕΧΕΙ»
Αθήνα (AVION) 8.5.1953 Επιπλέον, ***«ΟΙΚΟΘΕΝ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΙΣ»*** *και χειρόγραφη σημείωση:* ***«Περιεχόμενον ευρέθη εν τάξει»*** *με υπογραφή παραλήπτη*

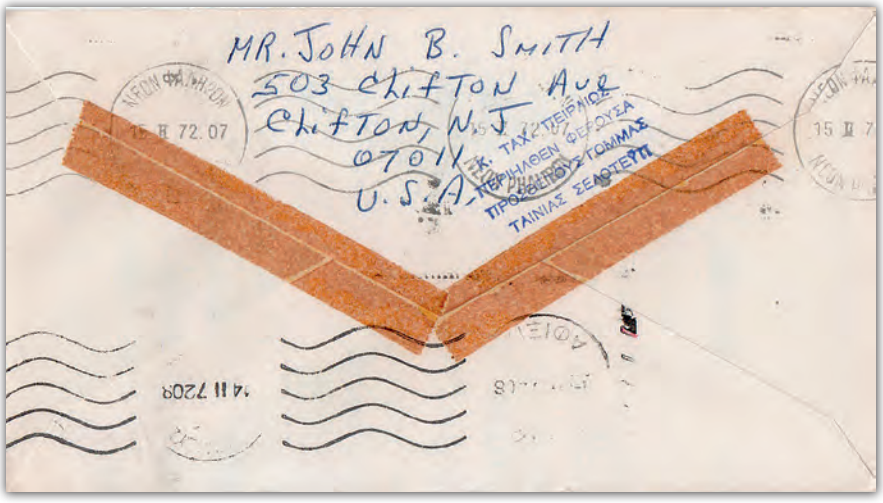
Εικ. 3:
«ΑΦΙΧΘΗ ΜΕ ΙΧΝΗ ΠΡΟΣΘΕΤΟΥ ΓΟΜΑΣ» *Λευκή χαρτοταινία εξασφάλισης στο κέντρο και χειρόγραφη σημείωση* ***«εν τάξει»*** *με υπογραφή του παραλήπτη Σαβάννα (ΗΠΑ) 9.11.1954 - Αθήνα (Άφιξις) 14.XI.1954*

Εικ. 4:
Πρακτικό:
Κ. ΤΑΧ. ΠΕΙΡΑΙΩΣ –
ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΑΦΙΞΕΩΣ ΣΥΣΤΗΜΕΝΩΝ
«Αφίχθη εφθαρμένον
φέρον προσθέτους γόμμας»
Ο Προϊστάμενος - Ο Παραδούς
ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ – ΑΦΙΞΙΣ ΣΥΣΤΗΜΕΝΩΝ 6.6.59
(Συλλογή Αλέκου Γαληνού)

Εικ. 5:
«Περιήλθεν εις Ταχ. Πατρών μετά
ταινίας επί πτυχώσεων φακέλλου»
Idaho (USA) - Αθήνα, 10.5.1977
(Collectio: Ιούνιος.2020)

Εικ. 6:
«Κ. ΤΑΧ. ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΠΕΡΙΗΛΘΕΝ ΦΕΡΟΥΣΑ
ΠΡΟΣΘΕΤΟΥΣ ΓΟΜΜΑΣ
ΤΑΙΝΙΑΣ ΣΕΛΟΤΕΪΠ»
Πειραιεύς, 14.2.72

Εικ. 7:
«Αφίχθη με πρόσθετους γόμας»
(Ταχυδρομείο Τριπόλεως)

Εικ. 8:
ΤΑΧ. ΠΑΤΗΣΙΩΝ
«Αφίχθη φέρουσα ίχνη προσθέτου γόμας»
Αβάνα, Κούβα 19.8.80 – Αθήνα 22.8.80

Εικ. 9:
«ΑΦΙΧΘΗ ΜΕ ΕΓΓΟΜΟΥΣ ΤΑΙΝΙΑΣ – ΚΔΑ»
ΑΘΗΝΑΙ, 28.10.72

Εικ. 10:
Άφιξη με:
α) Ίχνη προσθέτου γόμμας, β) Ταινίας σελοφάν
γ) Εφθαρμένον
Νέα Υόρκη 28.9.71 – Κ.Τ. Πειραιά 1.10.71

Εικ. 11:
«Έφθασε με σελοτέιπ»
ΤΑΧ. ΠΑΤΗΣΙΩΝ - Αθήναι, 28.2.83

Εικ. 12:
«ΑΦΙΧΘΗ ΦΕΡΟΝ ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΣΕΛΟΤΑΙΝΙΕΣ ΓΟΜΩΣΕΙΣ Κ.Λ.Π.»
ΗΠΑ - ΑΘΗΝΑ, 1975
(Συλλογή Αλ. Γαληνού)

Αφίχθη με ιδιωτική εξασφάλιση

Αν και, κατά κανόνα, η πρόσθετη εξασφάλιση ενός φακέλου αλληλογραφίας με κολλητικές ουσίες (γόμμα) ή ταινίες (σελοτέιπ) πραγματοποιείται από τον αποστολέα του, δύο τουλάχιστον ταχυδρομικά γραφεία θεώρησαν σκόπιμο να τονίσουν το γεγονός αυτό ιδιαίτερα, με βοηθητικές σημάνσεις, που κατασκεύασαν για το σκοπό αυτό.

«ΑΦΙΧΘΗ ΜΕ ΙΔΙΩΤΙΚΑΣ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑΣ ΤΑΙΝΙΑΣ»
Βερολίνο 4.6.55 – Αθήνα 6.6.55
Ιδιόγραφη βοηθητική σήμανση: ***«Ευρέθη εν τάξει»*** *με υπογραφή παραλήπτριας Ι. Εγγλέζου.*

Το Ταχυδρομικό Γραφείο Θεσσαλονίκης – προφανώς με πρωτοβουλία του – πρόσθεσε στη βοηθητική σήμανση και σχετική υπόδειξη προς τον παραλήπτη:
«ΠΡΟΣΟΧΗ: Αφίχθη με εξασφάλισιν. Δια να μην καθυστερεί η αποστολή σας, παρακαλέσατε τον αποστολέα να μην χρησιμοποιή ιδιωτικήν εξασφάλισιν»
THESSALONIKI -ARRIVÉE: 30.6.1966

γ. Καταγραφή του περιεχομένου του ταχυδρομικού αντικειμένου

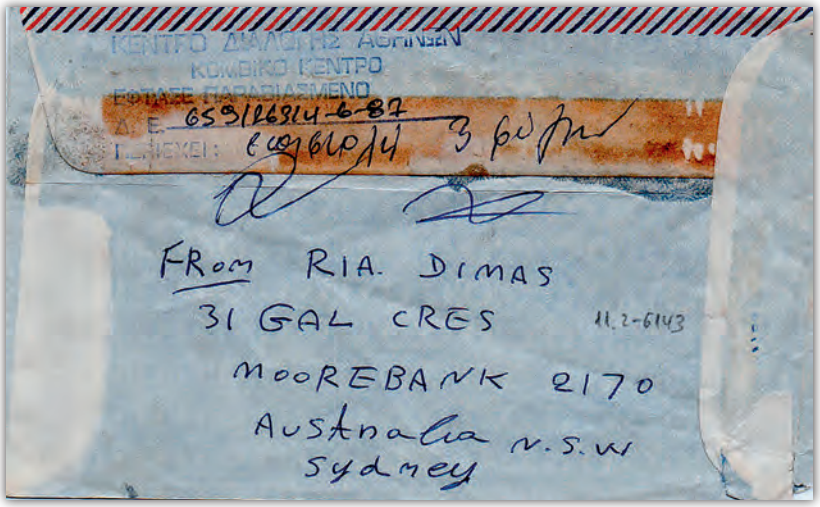
Εικ. 1:
«ΑΦΙΧΘΗ ΕΣΧΙΣΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΕΧΕΙ επιστολήν» *και «χαρτοσφραγίδα» εξασφάλισις:* ***«ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΑ/ ΟΙΚΟΘΕΝ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΙΣ»***
Αθήναι, 31.1.56
Σήμαντρο: ΑΕΡ – ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΙΣ

Εικ. 2:
«ΑΝΟΙΚΤΟΝ ΠΕΡΙΕΧΕΙ αλ/φιαν»
Αθήναι, 12.11.54

Εικ. 3:
«Έφθασε εφθαρμένον ανοικτόν Εξησφαλίσθη. – Ύποπτον ότι περιέχει χρήματα» *και χαρτοσφραγίδα* ***«ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΑ – ΟΙΚΟΘΕΝ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΙΣ»***
ΗΠΑ (JERSEY CITY) – ΑΘΗΝΑΙ 6.5.1964 – ΚΟΡΥΝΗ ΘΗΒΩΝ 7.5.1964

Εικ. 4:
«ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΛΟΓΗΣ ΑΘΗΝΩΝ – ΚΟΜΒΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ – ΕΦΤΑΣΕ ΠΑΡΑΒΙΑΣΜΕΝΟ»
Δ.Ε. *(σ.σ. Δελτίο Ελέγχου):*
659/269/4-6-87 ΠΕΡΙΕΧΕΙ: Επιστολή 3 φύλλων.
Αυστραλία – Αθήνα 1987

Εικ. 5:
«ΤΑΧ. ΧΙΟΥ - ΠΕΡΙΗΛΘΕΝ ΗΜΙΝ ΑΝΟΙΚΤΟΝ ΠΕΡΙΕΧΕΙ επιταγήν, τεμάχιον εφημερίδας και τεμάχιον Lotery»
Πρακτικό παραλαβής:
«Παρελήφθη ανεπιφυλάκτως. Περιέχει: επιστολή και κήρυγμα»
Ο Πληρεξούσιος
ΗΠΑ – ΧΙΟΣ 2.ΙΙΙ.1971

Εικ. 6:
ΑΦΙΧΘΗ ΕΣΧΙΣΜΕΝΟΝ
Αφίχθη ανοικτόν, περιέχει… επιστολήν
(17.3.1973)

15Β. ΟΙΚΟΘΕΝ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ

Βοηθητικές σημάνσεις καταγραφής ενεργειών πρωτόβουλης (ΟΙΚΟΘΕΝ) εξασφάλισης αλληλογραφίας με ίχνη παραβίασης ή καταστροφής

Η παραλαβή ενός φακέλου με σκισίματα ή εμφανείς παραβιάσεις, ακόμη και αν υπάρχουν ενδείξεις αποκατάστασης τους από τον αποστολέα, κινητοποιεί χωρίς αμφιβολία τους υπηρεσιακούς παράγοντες.

Τα Ελληνικά Ταχυδρομεία με σειρά εγκυκλίων τους[1] έχουν δώσει, επανειλημμένως λεπτομερείς οδηγίες για τον τρόπο αντιμετώπισή τους. Μεταξύ άλλων οι οδηγίες αυτές αφορούν τη διαδικασία παραπέρα διαχείρισης των καθ' οιονδήποτε τρόπο αλλοιωμένων φακέλων, καθώς και την εξασφάλισή τους με πρωτοβουλία τους («ΟΙΚΟΘΕΝ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΙΣ»).

Ως προς τον τρόπο διαχείρισης των υπόψη επιστολών υπήρχε αρχικά διάκριση μεταξύ των συστημένων και απλών επιστολών.

Για τις σκισμένες ή παραβιασμένες συστημένες επιστολές, υπήρχε η υποχρέωση να συνταχθεί «Δελτίο Ελέγχου» (ΔΕ), όπου καταγραφόταν το «είδος» της παράβασης με «κάθε λεπτομέρεια» (Εγκ. 150857/13.1.1933), ενώ ταυτόχρονα έπρεπε να προχωρούν στην «εξασφάλισή» τους εντός ειδικού υπηρεσιακού φακέλου. Στη συνέχεια όφειλαν να καλέσουν τους παραλήπτες να παραλάβουν και να αποσφραγίσουν, ενώπιόν τους, τις επιστολές, προς πιστοποίηση του «καλώς έχειν» του περιεχομένου τους.

Μετά το 1947 η διαδικασία τροποποιήθηκε, ο συστημένος φάκελος ασφαλιζόταν και πάλι σε υπηρεσιακό φάκελο, αλλά στη συνέχεια προωθείτο με την επί αποδείξει συνήθη διαδικασία. Ακριβώς η ίδια διαδικασία είχε εφαρμογή και στις περιπτώσεις της απλής αλληλογραφίας. Εδώ αντί «Δελτίου Ελέγχου» υπήρχε η υποχρέωση της σύνταξης ενός απλού πρωτοκόλλου.

Κομβικής σημασίας οδηγία ήταν η χρήση «χαρτοσφραγίδων», όπου αναγραφόταν κυρίως η ένδειξη «ΟΙΚΟΘΕΝ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΙΣ» ή «ΟΙΚΟΘΕΝ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ» μεταγενέστερα.

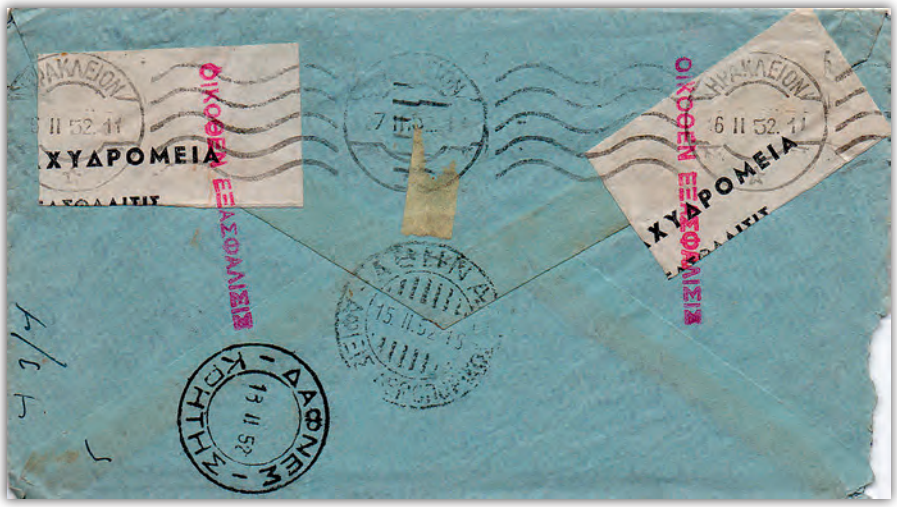
Παρά τις συγκεκριμένες κατά περίπτωση οδηγίες της Κεντρικής Υπηρεσίας, τα διάφορα ταχυδρομικά γραφεία δεν έπαυσαν να αυτοσχεδιάζουν τόσο ως προς το κείμενο των κατασκευαζόμενων με πρωτοβουλία τους σφραγίδων και την κατά περίπτωση χρήση τους, όσο και με τον τρόπο διασφάλισης των επιστολών. Παρακάμπτοντας σαφείς οδηγίες, έλαβαν μερικές φορές πρόχειρα μέτρα, όπως δημιουργώντας αυτοσχέδιες πληροφοριακές ταινίες για μεμονωμένες περιπτώσεις ή τελευταία, χρησιμοποιώντας αυτοκόλλητες ταινίες ή ετικέτες διαφόρων τύπων[2], προορισμένων όμως για άλλη χρήση (ενδ. ταινίες για επιστολές «δηλωμένης αξίας» και «ασφαλισμένες» ή κίτρινες ετικέτες υποδ. ΚΑ 1031, που αφορούν όμως τους λόγους μη επίδοσης, κ.ά).

1 Δείτε αναλυτική περιγραφή στο κεφάλαιο 14 «Διαχρονικές εγκύκλιες οδηγίες».

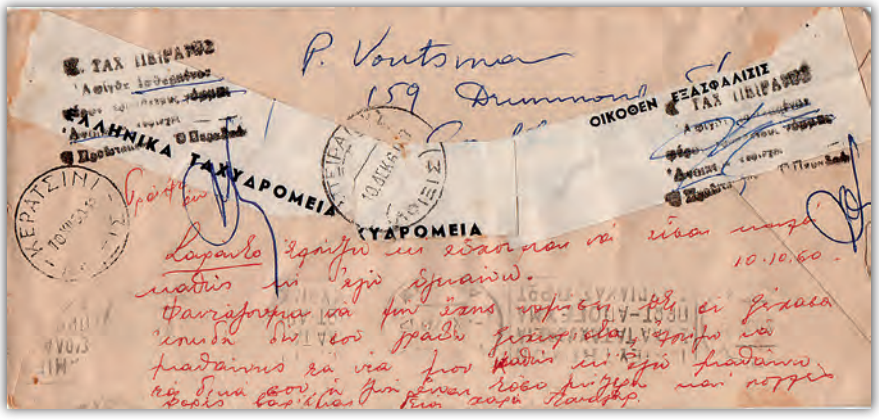
2 Εφαρμόζοντας, προφανώς, την οδηγία του 1947 για χρήση «χαρτοσφραγίδων», κατά τρόπο όμως αυθαίρετο και τελείως πρόχειρο.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

α. «Εξασφάλιση επιστολής με χρήση «χαρτοσφραγίδας»

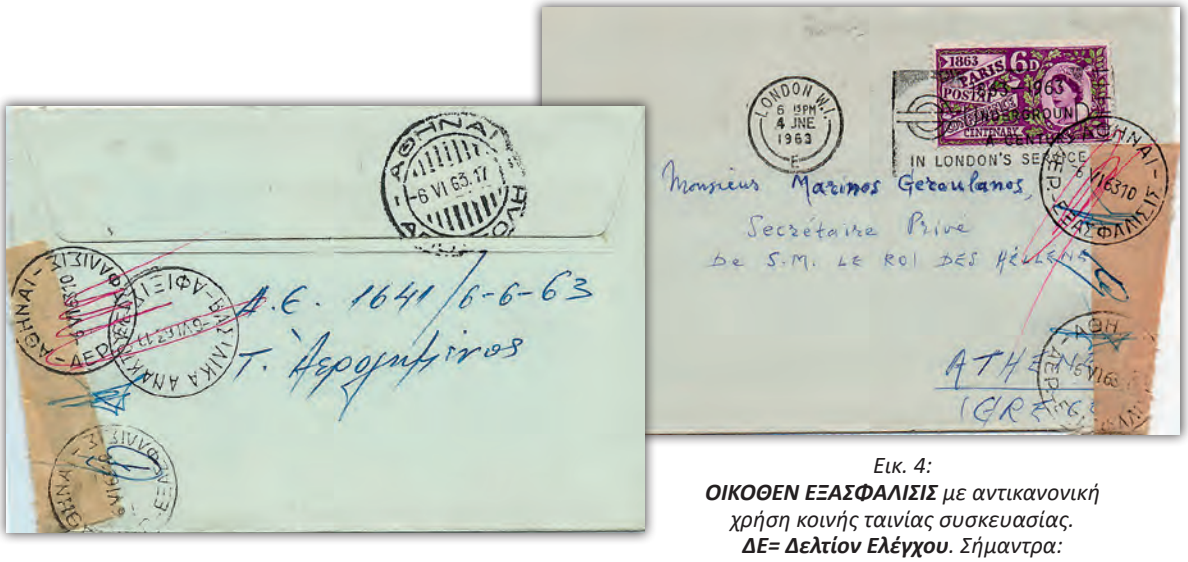
Εικ. 1:
Χαρτοσφραγίδα ***«ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΑ»*** *και ευθύγραμμη βοηθητική σήμανση* ***«ΟΙΚΟΘΕΝ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΙΣ»*** *Norfolk USA (11.2.1952) προς ΔΑΦΝΕΣ ΚΡΗΤΗΣ (18.2.52)*

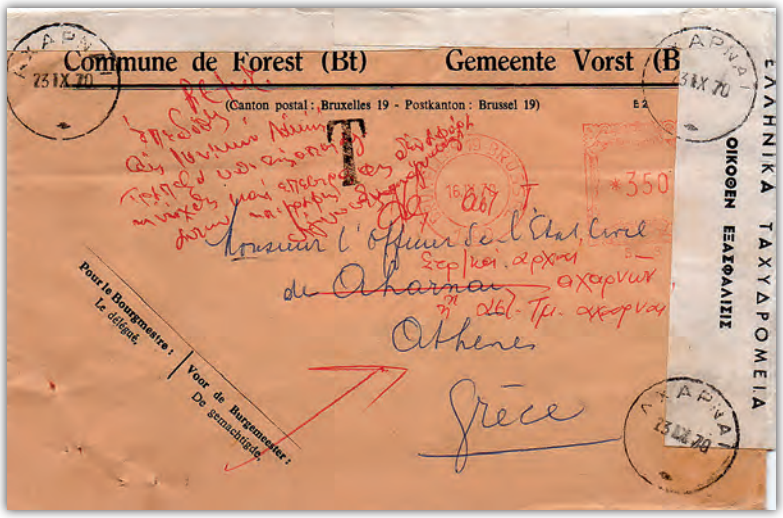
Εικ. 2:
Βοηθητική σήμανση:
«Κ. Ταχ. Πειραιώς – Αφίχθη εφθαρμένον φέρον προσθέτους γόμμας»
και «χαρτοσφραγίδα»:
«ΟΙΚΟΘΕΝ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΙΣ – ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΑ»
Μελβούρνη 6.10.1960 –Πειραιάς 10.12.1960 («Ordinary mail»)

Εικ. 3:
Για την εξασφάλιση του φακέλου χρησιμοποιήθηκε (αντικανονικά) ως «χαρτοσφραγίδα», κοινή ταινία συσκευασίας δεμάτων η οποία φέρει τα αρχικά γράμματα των ενδείξεων:
• «ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΑ» (άνω Ε)
• «POSTES HELLÉNIQUES» (κάτω λατινικό Ρ).
Η συγκεκριμένη «οίκοθεν εξασφάλισις» του φακέλου έγινε κατά παρέκκλιση των εγκύκλιων οδηγιών. Και αυτό γιατί με την οπωσδήποτε πρόχειρη αυτή χαρτοσφραγίδα δεν δηλώνεται η συναφής ενέργεια του ταχυδρομικού γραφείου, ούτε προκύπτει κάποια πρόσθετη πληροφορία.

Εικ. 4:
***ΟΙΚΟΘΕΝ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΙΣ** με αντικανονική χρήση κοινής ταινίας συσκευασίας.*
***ΔΕ= Δελτίον Ελέγχου**. Σήμαντρα:*
ΑΘΗΝΑΙ – ΑΕΡ. ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΙΣ & ΒΑΣΙΛΙΚΑ ΑΝΑΚΤΟΡΑ - ΑΦΙΞΙΣ - 5.6.63

Εικ. 5:
*Επιστολής εξωτερικού, η οποία, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην όψη της, επιδόθηκε στην Ιονική Λαϊκή Τράπεζα, ανοίχθηκε απ' αυτήν και στη συνέχεια επιστράφηκε καθόσον δεν την αφορούσε, οπότε και προέκυψε η ανάγκη της εξασφάλισης με **χαρτοσφραγίδα «ΟΙΚΟΘΕΝ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΙΣ»** από τα ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΑ. (ΑΧΑΡΝΑΙ 23.9.1970).*

Εικ. 6:
*Αυτοκόλλητη ταινία (μπλε). για σήμανση επιστολής με **«Δηλωμένη Αξία- Ασφαλισμένη»**. Η ταινία χρησιμοποιήθηκε, αντικανονικά, ως πρόχειρη «χαρτοσφραγίδα» για την οίκοθεν εξασφάλιση της επιστολής, η οποία φέρει σήμανση πολλαπλών επιλογών επιστροφής και χειρόγραφη σημείωση: **«Επεστράφη από το Πρακτορείο Αγ. Τριάδος, ως έχει»**. Είναι προφανές ότι ο ταχυδρομικός υπάλληλος προσπαθεί, με τη συγκεκριμένη σημείωση, να αποσείσει τυχόν ευθύνες, που ενδεχομένως να αναζητηθούν, λόγω της αντικανονικής αντιμετώπισης της επιστρεφόμενης επιστολής από το Πρακτορείο της Αγ. Τριάδος. (Αργυρούπολη. 24.3.2009)*

β. «Εξασφάλιση επιστολής με χρήση ειδικού «υπηρεσιακού φακέλου» (Υποδ. 36 Α)

Σχετικά με τις σκισμένες ή παραβιασμένες συστημένες επιστολές, από το 1933 και για μεγάλο χρονικό διάστημα υπήρχε η υποχρέωση να «εξασφαλίζονται» εντός ειδικού υπηρεσιακού φακέλου. Επιπλέον τα Ταχυδρομικά Γραφεία ήταν υποχρεωμένα να καλέσουν τον παραλήπτη να παραλάβει την επιστολή «ενώπιον» τους και να πιστοποιήσει το «καλώς έχειν». Από το 1947, με βάση νεότερες εγκύκλιες οδηγίες, παρέδιδαν την επιστολή με την επί αποδείξει συνήθη διαδικασία.

Εικ. 1:
Εντός του εικονιζόμενου υπηρεσιακού φακέλου, που φέρει την επιγραφή: ***ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟΝ/ «ΟΙΚΟΘΕΝ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΙΣ ΣΥΣΤΗΜΕΝΟΥ ΥΠ' ΑΡΙΘ…»*** *«εξασφαλίστηκε» συστημένη, προφανώς, επιστολή, η οποία παραλήφθηκε* ***«εσχισμένη»****, ενώ* ***«περιείχε εν δολλάριον»****, όπως αναφέρει η πρώτη βοηθητική σήμανση/πρακτικό (Αθήνα, 30.1.59). Ο φάκελος (ΥΠΟΔ. 36 Α) φέρει εκτυπωμένες οδηγίες για την αποσφράγισή του ενώπιον του παραλήπτη και επιστροφή του, με βεβαίωση για το «καλώς έχειν». Επιπλέον, υπάρχει και υπηρεσιακή σφραγίδα με παρόμοιες υποδείξεις ως προς τη διαδικασία:* ***ΑΕΡΟΠΟΡ. ΤΜΗΜΑ ΕΞ/ΚΟΥ Κ.Τ.Α ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΜΕΝ Ο ΠΑΡΩΝ ΦΑΚΕΛΛΟΣ, ΥΠΟΓΡΑΦΟΜΕΝΟΣ ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΠΑΡΑΛΗΠΤΟΥ ΟΤΙ ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ ΤΟΥ ΕΥΡΕΘΗ ΕΝ ΤΑΞΕΙ, ΕΠΙΣΤΡΑΦΗ ΗΜΙΝ ΕΠΙ ΑΠΟΔΕΙΞΕΙ*** *Στην πίσω πλευρά του φακέλου, υπάρχουν «χαρτοσφραγίδες» με την ένδειξη* ***«ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΑ – ΟΙΚΟΘΕΝ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΙΣ»*** *και σήμαντρο* ***«ΑΕΡ. ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΙΣ».***

Εικ. 2:
Δύο ταλαιπωρημένες επιστολές
*(**«ημιανοικτή»** και **«σχισμένη»**)*
εξασφαλισμένες μέσα σε ημιδιαφανείς
φακέλους και με χαρτοσφραγίδες:
«ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΑ/ΟΙΚΟΘΕΝ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΙΣ»
*α) **ΑΦΙΧΘΗ ΗΜΙΑΝΟΙΚΤΟΝ**, ΑΘΗΝΑΙ 20.11.70,*
*β) **ΕΦΘΑΣΕ ΣΧΙΣΜΕΝΟ**, ΑΘΗΝΑΙ, 26.3.70*

Εικ. 3:
*Σε σήμανση χειρός πολλαπλών επιλογών, εντοπίστηκε η επιλογή **«Αδύνατη Εξασφάλιση»**.*
Η ακριβής έννοια της συγκεκριμένης επιλογής δεν έχει γίνει γνωστή μέχρι σήμερα.

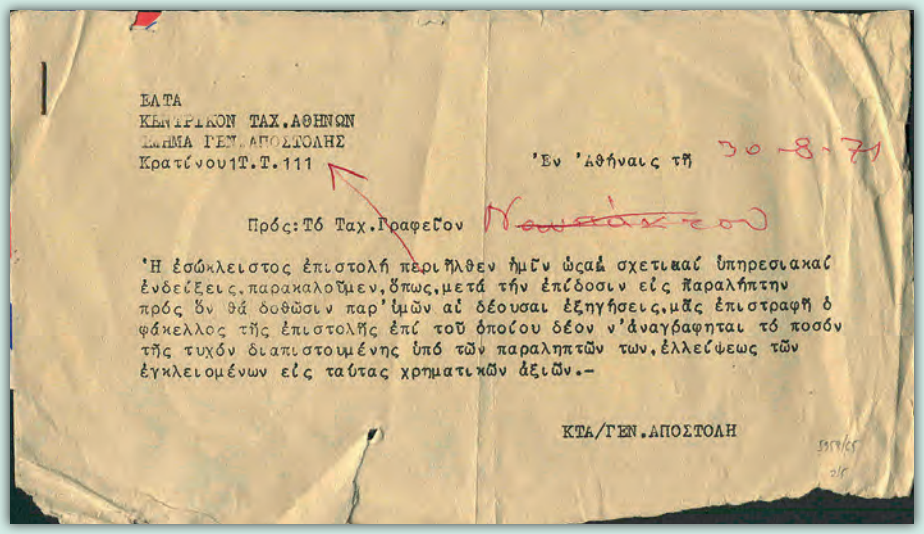
Η «περιπέτεια» μιας επιστολής

Η επιστολή ταχυδρομήθηκε στη Νέα Υόρκη την 29.8.1971 προς το χωριό Ελατού Ναυπακτίας. Κάτω από άγνωστες συνθήκες βράχηκε και σκίστηκε, με αποτέλεσμα όταν έφτασε στην Αθήνα (30.8.1971) να λάβει ανάλογες βοηθητικές σημάνσεις. ***«ΑΦΙΧΘΗ ΜΕ ΙΧΝΗ ΑΠΟΚΟΛΛΗΣΕΩΣ»*** και ***«Αφίχθη ανοικτόν και βρεγμένον περιέχει επιστολή»***.

Στη συνέχεια, το Τμήμα Γεν. Αποστολής του Κ.Τ.Αθηνών διαβίβασε αυθημερόν την επιστολή προς το Ταχ. Γραφείο Ναυπάκτου, με το πιο κάτω υπηρεσιακό σημείωμα, το οποίο επισύναψε στην επιστολή (διακρίνεται η συρραφή).

Το Ταχυδρομείο Ναυπάκτου έλαβε επί της επιστολής (στην α΄ όψη) χειρόγραφη σημείωση της παραλήπτριας ***«Η επιστολή παρελήφθη σώα. Η παραλαβούσα»*** και στη συνέχεια την επέστρεψε στο ΚΤΑ – με το ίδιο το σημειωμά του, χωρίς άλλο διαβιβαστικό, ζωγραφίζοντας απλώς «βέλος» επιστροφής – όπως του είχε ζητηθεί.

ΕΛΤΑ
ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΤΑΧ.ΑΘΗΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΓΕΝ.ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ
Κρατίνου1Τ.Τ.111

Ἐν Ἀθήναις τῇ 30-8-71

Πρός: Τό Ταχ.Γραφεῖον Ναυπάκτου

Ἡ ἐσώκλειστος ἐπιστολή περιῆλθεν ἡμῖν ὡς ἀ σχετικαί ὑπηρεσιακαί ἐνδείξεις παρακαλοῦμεν, ὅπως, μετά τήν ἐπίδοσιν εἰς παραλήπτην πρός ὅν θά δοθῶσιν παρ'ὑμῶν αἱ δέουσαι ἐξηγήσεις, μᾶς ἐπιστραφῇ ὁ φάκελλος τῆς ἐπιστολῆς ἐπί τοῦ ὁποίου δέον ν'ἀναγραφηται τό ποσόν τῆς τυχόν διαπιστουμένης ὑπό τῶν παραληπτῶν των, ἐλλείψεως τῶν ἐγκλειομένων εἰς ταύτας χρηματικῶν ἀξιῶν.-

ΚΤΑ/ΓΕΝ.ΑΠΟΣΤΟΛΗ

16. Η ΒΟΗΘΗΤΙΚΗ ΣΗΜΑΝΣΗ «ΑΧΡΗΣΤΟΝ»

Μία βοηθητική σήμανση – οπωσδήποτε με περιορισμένη χρήση – είναι εκείνη, που αφορά την καταληκτική διαχείριση των «αζήτητων» ή για οποιονδήποτε λόγο «ανεπίδοτων» ταχυδρομικών αντικειμένων. Πρόκειται για τη σήμανση «ΑΧΡΗΣΤΟΝ» (ή και «ΑΧΡΗΣΤΑ»), η οποία αφενός καταδεικνύει την κατάσταση ενός ταχυδρομικού αντικειμένου, αφετέρου σηματοδοτεί εσωτερικές διαδικασίες της ταχυδρομικής υπηρεσίας.

Σε γενικές γραμμές, μπορούμε να χαρακτηρίσουμε ως **«άχρηστη» την αλληλογραφία εκείνη, που για οποιονδήποτε λόγο ούτε παραδίδεται στον παραλήπτη της, ούτε επιστρέφεται στον αποστολέα της**.

Μια πρώτη αναφορά σ' αυτήν, ανιχνεύεται στο Β.Δ. 5.9.1861 *Περί εκτελέσεως του περί Γραμματοσήμου Νόμου (άρθρο 12.β)*. Στη συνέχεια, με πολλαπλές υπηρεσιακές εγκυκλίους[1], παρασχέθηκαν οδηγίες οι οποίες έχουν εφαρμογή στη διαχείριση ταχυδρομικών αντικειμένων, που:

- *ο παραλήπτης τους είναι «άγνωστος» ή έχει αναχωρήσει προς «άγνωστη διεύθυνση»,*
- *η αναφερόμενη επ' αυτών διεύθυνση είναι «ανεπαρκής», «δυσανάγνωστος» ή ως διεύθυνση αναγράφονται απλά ονόματα άνευ επωνύμου, συνθηματικοί αριθμοί ή γράμματα ή τέλος ψευδώνυμα (εκτός αν πρόκειται για γνωστούς λογοτέχνες, καλλιτέχνες κλπ.).*
- *υπάρχουν πολλοί «συνώνυμοι» και εξ αυτού του λόγου δεν είναι εφικτός ο ασφαλής εντοπισμός του παραλήπτη,*
- *φέρουν παραστάσεις ή εγγραφές, υβριστικές ή άσεμνες*
- *ο παραλήπτης αρνείται την παραλαβή τους.*

Κύριο μέλημα κάθε γραφείου «προορισμού» αποτελεί η καταβολή αυξημένης προσπάθειας για τον εντοπισμό του παραλήπτη, ακόμη και με επικοινωνία με τον αποστολέα, εφόσον αυτή είναι δυνατή. Ωστόσο, στις περιπτώσεις, που η προσπάθεια αυτή αποβεί μάταιη, τότε το γραφείο είναι υποχρεωμένο εντός ρητών προθεσμιών (οι οποίες διαχρονικά παρουσιάζουν διαφοροποιήσεις) να επιστρέψει τα συγκεκριμένα αντικείμενα στο γραφείο «καταγωγής», δηλαδή στο ταχυδρομικό γραφείο, στα οποία τα είχε καταθέσει ο αποστολέας τους. Ειδικότερα, τα προερχόμενα από το εξωτερικό αντικείμενα προωθούνταν σε «ανταλλακτήρια», τα οποία είχαν την ευθύνη της επιστροφής τους, ανεξόδως, στις ταχ. υπηρεσίες του εξωτερικού, απ' όπου προέρχονταν. Σημειώνουμε ότι σχετικά υπάρχουν ανάλογες οδηγίες της Παγκόσμιας Ταχυδρομικής Ένωσης (UPU), που διαμορφώθηκαν από τα πρώτα ήδη συνέδριά της.

Το γραφείο «καταγωγής», με τη σειρά του, καταβάλλει προσπάθειες για την επιστροφή των ταχυδρομικών αντικειμένων στον αποστολέα τους, εφόσον αυτός δεν είναι σε θέση να

1 Εγκύκλιος 104/20.12.1888 «Περί εφαρμογής του Κανονισμού της αχρήστου αλληλογραφίας» και πολλές μεταγενέστερες.

συνδράμει, έστω εκ των υστέρων, στη συμπλήρωση των στοιχείων της διεύθυνσης του παραλήπτη. Στις περιπτώσεις, που δεν υπάρχει ένδειξη αποστολέα ή αυτός δεν ανευρίσκεται πλέον στην αναγραφόμενη διεύθυνση και μετά την παρέλευση συγκεκριμένων χρονικών διαστημάτων (και αυτά ποικίλουν διαχρονικά), τα ταχυδρομικά αντικείμενα χαρακτηρίζονται ως «ΑΧΡΗΣΤΑ» ("Rebuts") και προωθούνται σε κεντρικές υπηρεσίες. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι και η αναγραφή επί των φακέλων των λόγων της μη επίδοσης (ενδ. ΑΓΝΩΣΤΟΣ, ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΕΠΑΡΚΗΣ, ΜΕΤΩΚΗΣΕ ΧΩΡΙΣ Ν' ΑΦΗΣΕΙ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ, ΣΥΝΩΝΥΜΙΑ, ΑΠΕΒΙΩΣΕ, ΑΠΑΡΑΔΕΚΤΟΝ και άλλα).

Η διακίνηση των «ΑΧΡΗΣΤΩΝ» ταχ. αντικειμένων τόσο προς το γραφείο καταγωγής, όσο και στη συνέχεια προς την κεντρική υπηρεσία, παρακολουθείται, βήμα προς βήμα, με τη συμπλήρωση ειδικών εντύπων, στα οποία καταγράφεται ο αριθμός τους, αλλά και τα ειδικότερα στοιχεία τους, εφόσον πρόκειται για αντικείμενα «επί συστάσει».

Προς το τέλος της δεκαετίας του 1930 δίδονται και πάλι λεπτομερείς οδηγίες. Με το ΒΔ της 21.8.1939 καθορίζεται ότι η μεν συστημένη «άχρηστη» αλληλογραφία θα υποβάλλεται εις το Υπουργείο Συγκοινωνίας, η δε συνήθης στις οικείες Περιφερειακές Διευθύνσεις ΤΤΤ.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχουν οι αρμοδιότητες των υπόψη κεντρικών υπηρεσιών, όσο αφορά την αρχική διαχείριση των άχρηστων αντικειμένων και την τελική καταστροφή τους. Σε κάθε περίπτωση δημιουργούνταν ειδικές «Επιτροπές» για την καταστροφή των αντικειμένων με υψηλόβαθμα στελέχη (από το βαθμό του Τμηματάρχη Β και άνω). Μάλιστα, με βάση το νόμο 4581 του 1930, πρόεδρος της Επιτροπής Καταστροφής ΑΧΡΗΣΤΩΝ ήταν δικαστής με το βαθμό του Πρωτοδίκη.

Η Επιτροπή μεριμνούσε, πρώτα απ' όλα, για την αποσφράγιση των συστημένων ταχυδρομικών αντικειμένων, προκειμένου να διαπιστωθεί αν περιείχαν μετρητά ή άλλα αντικείμενα αξίας (πχ. μετοχές, ομόλογα κ.ά.). Τα ποσά των ανευρισκόμενων μετρητών ή τα προερχόμενα από την εκποίηση (με διαδικασία πλειστηριασμού) των αντικειμένων αξίας, αναγνωρίζονταν από τον ΑΝ 657/1937, ως «Πόροι των Ταμείων Αρωγής ΤΤΤ & Αλληλοβοηθείας Προσωπικού ΤΤΤ». Αξιομνημόνευτη, επίσης, η «υπόδειξη» του άρθρου 2 του από 21.8.1939 ΒΔ (ΦΕΚ 341 Α), *«Περί διαχειρίσεως αχρήστου και αζητήτου αλληλογραφίας», σύμφωνα με την οποία, η Επιτροπή έπρεπε να φροντίζει ώστε «να μη λαμβάνη αύτη γνώσιν του κειμένου των επιστολών» (sic).*

Μετά από την ολοκλήρωση της διαδικασίας αποσφράγισης και της αφαίρεσης τυχόν περικλειόμενων αξιών, η Επιτροπή παρέδιδε τα προς καταστροφή ταχυδρομικά αντικείμενα σε επιλεγμένους – κατόπιν διαγωνισμού – αναδόχους, οι οποίοι φρόντιζαν για την «δια πυρός» καταστροφή τους. Σημειώνεται ότι τα μέλη της Επιτροπής είχαν την υποχρέωση να πιστοποιήσουν το «καλώς έχειν» της ολοκλήρωσης της διαδικασίας, την οποία έπρεπε να παρακολουθούν, με αυτοπρόσωπη παρουσία (Β.Δ. 21.8.1939), καθ' όλη τη διάρκειά της..

Δύο ουσιαστικές αλλαγές επήλθαν κατά τα τελευταία χρόνια στη διαδικασία διαχείρισης των ΑΧΡΗΣΤΩΝ και ΑΖΗΤΗΤΩΝ ταχ. αντικειμένων. Συγκεκριμένα με βάση το άρθρο 26 του Νόμου 2668/1998 καθορίστηκε ότι *«το προϊόν της εκποίησης του υλικού και των αξιών, που ανευρίσκονται εντός των άχρηστων και αζήτητων αντικειμένων του Επιστολικού Ταχυδρομείου, αποτελεί πλέον έσοδο του ΕΛΤΑ» (ΦΕΚ 282/18.12.1998)*. Παράλληλα με δημοσιευθέντα σχετικό εσωτερικό υπηρεσιακό Κανονισμό (που δημοσιεύτηκε σε ΦΕΚ – Τεύχος Β, αριθμός φύλλου 1420/16.09.2004) κωδικοποιήθηκαν όλες οι συναφείς διαδικασίες, δημιουργήθηκαν τρεις τριμελείς Επιτροπές («Εκποίησης συνήθων αντικειμένων», «Αποσφράγισης συστημένων αντικειμένων και δεμάτων εσωτερικού» και «Πώλησης Περιεχομένου») και καθορίστηκε ότι *«Πρόεδρος των Επιτροπών – που απαρτίζονται από δύο υπηρεσιακά στελέχη – αναλαμβάνει Συμβολαιογράφος».*

Ειδικότερα, για τα συστημένα αντικείμενα και δέματα καθορίστηκε ότι η αρμόδια Επιτροπή:

- *προχωρεί στην αποσφράγιση ένα προς ένα όλα τα αντικείμενα παρουσία όλων των μελών της,*
- *διαχωρίζει το περιεχόμενο σε εκποιήσιμο με εμπορική αξία και μη εκποιήσιμο για καταστροφή,*

- *παραδίδει το μη εκποιήσιμο και τους φακέλους των ταχυδρομικών αντικειμένων στην αρμόδια Υπηρεσιακή Λειτουργία, προκειμένου να καταστραφούν μαζί με τα υπόλοιπα άχρηστα και αζήτητα συνήθη αντικείμενα του επιστολικού ταχυδρομείου,*
- *καταθέτει τυχόν χρηματικά ποσά, που βρέθηκαν εντός των φακέλων στην οικονομική υπηρεσία των ΕΛΤΑ και*
- *παραδίδει το εκποιήσιμο περιεχόμενο στην αρμόδια Επιτροπή Πώλησης για τα περαιτέρω.*

Αξιοσημείωτο είναι ότι σήμερα, η καταστροφή της άχρηστης αλληλογραφίας προβλέπεται να γίνεται – πάντοτε ενώπιον όλων των μελών της αρμόδιας Επιτροπής – δια τεμαχισμού και πολτοποίησης, αντί δια πυρός.

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι τα άχρηστα και αζήτητα αντικείμενα προβλέπεται να παραμένουν στις Μονάδες Ταχυδρομικού Έργου για ένα τουλάχιστον εξάμηνο, που αρχίζει από την ημερομηνία κατάθεσής τους και στο διάστημα αυτό οι αποστολείς ή οι παραλήπτες (σύμφωνα και με απόφαση της UPU στο Συνέδριο του Πεκίνου, το 1999) μπορούν να ζητήσουν με αίτησή τους την παραλαβή τους, καταβάλλοντας όμως τα Ταχ. Τέλη, που επιβαρύνονται, κατά περίπτωση και τους δασμούς όταν πρόκειται για δέματα εξωτερικού.

Έτσι και ευτυχώς για την ιστορική έρευνα, ορισμένα ταχυδρομικά αντικείμενα ξέφυγαν από την καταστροφή και σήμερα, υπάρχει η δυνατότητα να παρουσιαστούν στο κλισέ μας.

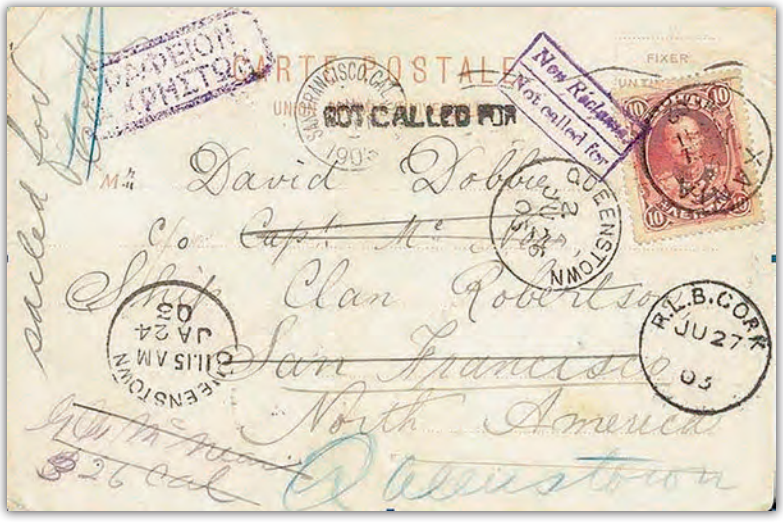
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

Εικ. 1:
Ταχυδρομικό μονόφυλλο (έκδοση Αθηνών) από την Αθήνα (11.1.1893) και άφιξη στη Σύρο (14.1.1893). Κατά την άφιξη διαγράφηκε ο τόπος προορισμού («Λαύριον» - εκ παραδρομής, προφανώς, διαβιβάστηκε στη Σύρο) και προστέθηκε χειρόγραφα η ένδειξη ***«άγνωστος»****. Με δεδομένη την έλλειψη στοιχείων αποστολέα (ονοματεπώνυμο, διεύθυνση) – γεγονός, που καθιστούσε αδύνατη την επιστροφή του σ' αυτόν – το μονόφυλλο χαρακτηρίστηκε ως* ***«ΑΧΡΗΣΤΟΝ»*** *(μονόγραμμη σήμανση εντός πλαισίου)*

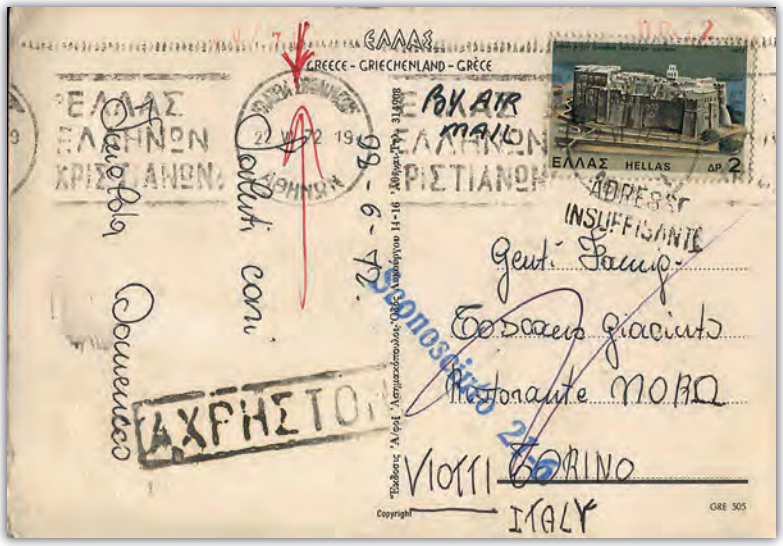
Εικ. 2:
*Φάκελος με έντυπο γραμματόσημο (έκδοση 1.7.1894) με αποστολή από Αμαλιάδα (22.9.1894) και άφιξη στην Πάτρα αυθημερόν. Φέρει μονόγραμμη σφραγίδα **ΑΧΡΗΣΤΟΝ** εντός πλαισίου και είναι ένας από τους τρεις γνωστούς παρόμοιους φακέλους (οι άλλοι δύο, επίσης προς Πάτρα, από Λάρισα και Πύργο), που έχει περιγράψει ο Γ. Μ. Φωτιάδης στο περιοδικό Φιλοτελική Ελλάς, το 1966. Κατά τον Φωτιάδη οι φάκελοι διασώθηκαν εκ του γεγονότος ότι έφεραν έντυπο τέλος και χρησιμοποιήθηκαν για τη φύλαξη γραμματοσήμων. Στο συμπέρασμα αυτό οδηγήθηκε από χειρόγραφες σημειώσεις στο πίσω μέρος των φακέλων. Στον εικονιζόμενο αναφέρεται «Βελγικά - 5 λ. χρ. έκαστον». Η διατύπωση της εμπορικής αξίας των γραμματοσήμων σε χρυσά λεπτά οφειλόταν (πάντα κατά τον Γ. Φωτιάδη) στα πληθωριστικά φαινόμενα, που σημειώθηκαν μετά τον ατυχή πόλεμο του 1897 (ανάλογες σημειώσεις υπήρχαν και στους δύο άλλους φακέλους)*

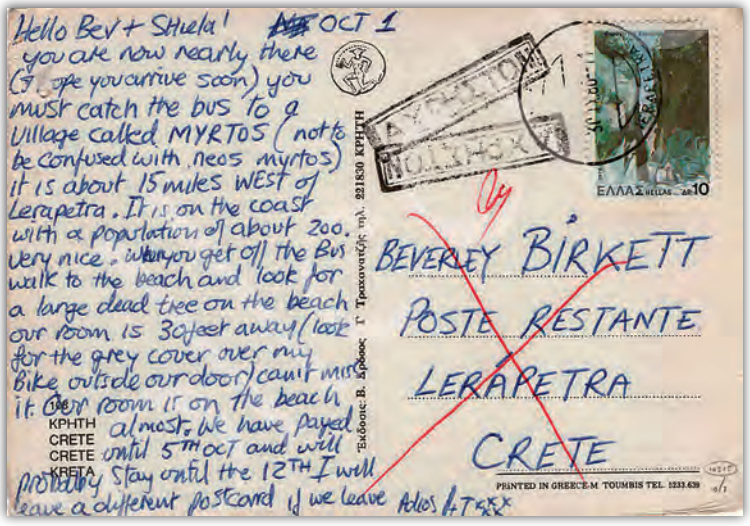
Εικ. 3:
*Ταχυδρομικό δελτάριο από Χανιά (2.12.1902) και άφιξη Σαν Φραγκίσκο ΗΠΑ (5.1.1903). Ο αποστολέας καθόριζε ότι η επίδοση της κάρτας θα γινόταν με τη φροντίδα (c/o) του πλοιάρχου του πλοίου "Clan Robertson". Καθώς η κάρτα παρέμεινε στα αζήτητα (σήμανση: non réclamé / not called for) -προφανώς λόγω αναχώρησης του πλοίου- επιστράφηκε τελικά στα Χανιά και ελλείψει αποστολέα κατέληξε στο **«ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΑΧΡΗΣΤΩΝ»** [δημοπρασία Καραμήτσου 336/3.10.2009]*

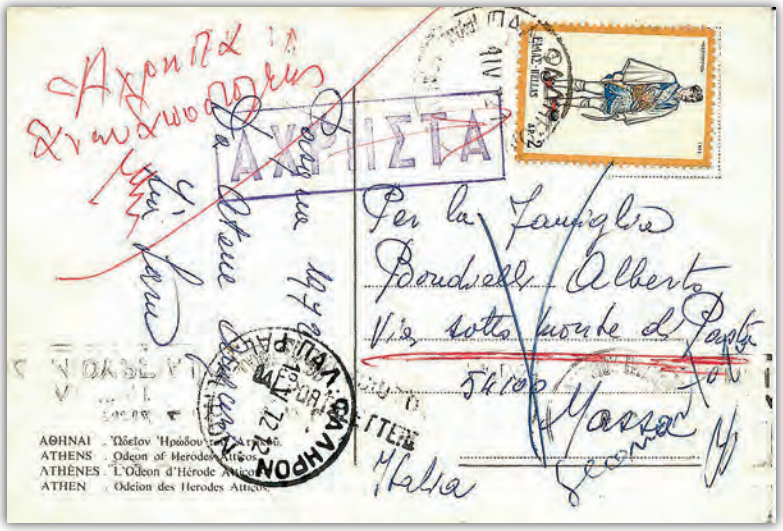
Εικ. 4:
*Κάρτα από το Αννόβερο της Γερμανίας (6.12.1971) προς την Αθήνα. Η παραλήπτρια είναι άγνωστη στην αναγραφόμενη διεύθυνση, γεγονός που πιστοποιεί το Ταχυδρομείο Κυψέλης, το οποίο, μετά την πάροδο του προβλεπόμενου χρονικού διαστήματος παραμονής, χαρακτηρίζει το ταχ. αντικείμενο ως **«ΑΧΡΗΣΤΟΝ»** (αυτό, κατά την άποψή μας, προκύπτει εκ της διαφοράς του χρώματος των δύο σημάνσεων)*

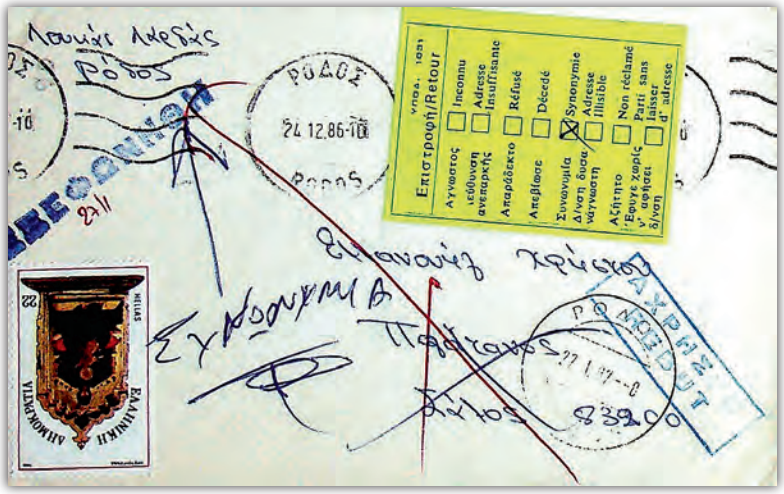
Εικ. 5:
*Κάρτα από Αθήνα (Πλ. Συντάγματος, 22.6.1972) προς Τορίνο Ιταλίας. Επιστράφηκε με σημάνσεις «Άγνωστος» (Sconosciuto) και «Διεύθυνση ανεπαρκής» (Adresse insuffisante). Από την ελληνική ταχυδρομική υπηρεσία χαρακτηρίστηκε, ελλείψει διεύθυνσης αποστολέα, ως **«ΑΧΡΗΣΤΟΝ»***

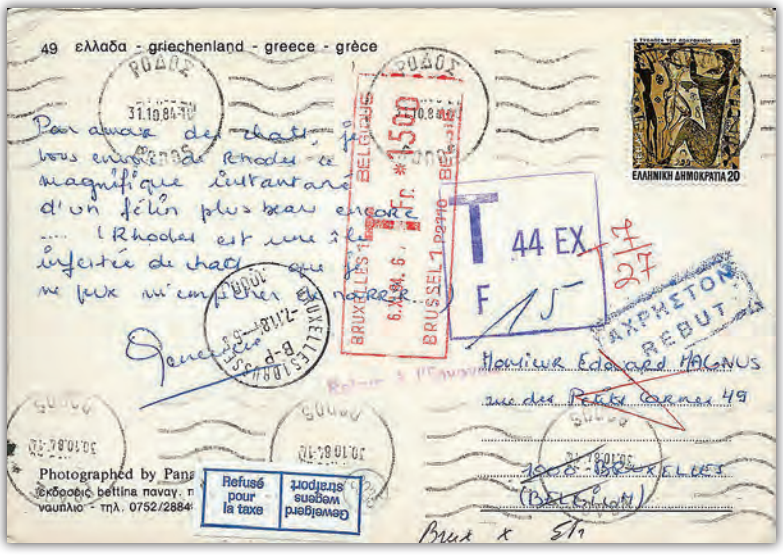
Εικ. 6:
*Βοηθητική σήμανση **«ΑΧΡΗΣΤΟΝ»**, εντός διπλού πλαισίου. Καρτ-ποστάλ με διεύθυνση το ταχ. γραφείο Ιεράπετρας (Poste Restante), η οποία δεν αναζητήθηκε από τον παραλήπτη της. Το ταχυδρομικό γραφείο καθώς ο αποστολέας της ήταν άγνωστος (δεν αναγράφεται ούτε όνομα, ούτε διεύθυνση) χαρακτήρισε τελικά την κάρτα ως 'ΑΧΡΗΣΤΟΝ" (Collectio)*

Εικ. 7:
*Καρτ-ποστάλ από Παλαιό Φάληρο (1.4.1972) προς Μάσσα Ιταλίας. Επιστρέφεται (18.5.1972) με την ένδειξη «Άγνωστος στον ταχυδρόμο» **(Sconosciuto dal portalettere)** και χαρακτηρίζεται, ελλείψει διεύθυνσης αποστολέα, ως **«ΑΧΡΗΣΤΑ»***

Εικ. 8:
*Επιστολή από Ρόδο (24.12.1986) προς Σάμο. Επιστρέφεται με επικολλημένη ετικέτα Υποδ. 1031 και επιλεγμένη την ένδειξη «Συνωνυμία», με χειρόγραφη σήμανση **«ΣΥΝΩΝΥΜΙΑ»**, και ευθύγραμμη βοηθητική σήμανση **«ΕΞΕΦΩΝΗΘΗ»**. Στη Ρόδο (γραφείο καταγωγής) λαμβάνει τη βοηθητική σήμανση **«ΑΧΡΗΣΤΟ/REBUT»** (27.1.1987), καθόσον είναι φανερό ότι δεν εντοπίστηκε ο αποστολέας της επιστολής ελλείψει συγκεκριμένων στοιχείων διεύθυνσης (E-Bay 02/2021)*

Εικ. 9:
*Καρτ-ποστάλ από Ρόδο (31.10.1984) προς Βέλγιο, με ελλιπές ταχ. τέλος, το οποίο σημειώνεται από το ελληνικό ταχυδρομικό γραφείο «Τ 7/27» και προκαλεί τον καταλογισμό του προβλεπόμενου, λόγω ανεπαρκούς σήμανσης, πρόσθετου τέλους στο Βέλγιο (15 φράγκα). Μετά την άρνηση του παραλήπτη να καταβάλει την επιβάρυνση (ετικέτα: refusé pour la taxe), η κάρτα επιστρέφεται στο γραφείο καταγωγής, από το οποίο και χαρακτηρίζεται, ελλείψει διεύθυνσης αποστολέα, ως **«ΑΧΡΗΣΤΟΝ-REBUT»***

17. ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ Ή ΜΗ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΩΝ ΤΕΛΩΝ

Η κανονική και εμπρόθεσμη καταβολή των προβλεπόμενων εκάστοτε ταχυδρομικών τελών ήταν ανέκαθεν θεμελιώδους σημασίας στόχευση για τα Ελληνικά Ταχυδρομεία. Και αυτό για να εξασφαλίζεται η είσπραξη μέρος έστω των εσόδων εκείνων, τα οποία – και με τη βοήθεια του Κρατικού Προϋπολογισμού – είναι αναγκαία για την παροχή «Καθολικών Υπηρεσιών», δηλαδή την παροχή ταχυδρομικών υπηρεσιών σε όλους τους κατοίκους της χώρας, όπου και αν βρίσκονται, χωρίς εξαιρέσεις και χωρίς διακρίσεις, σε σταθερή βάση, προσιτή τιμή και καθορισμένη ποιότητα. Κατά συνέπεια, η παρατηρούμενη διαρκής έκδοση από τα Ελληνικά Ταχυδρομεία εγκύκλιων οδηγιών, σχετικά με το συγκεκριμένο θέμα, πρέπει να θεωρείται ως απολύτως δικαιολογημένη.

Πριν ακόμη τεθούν σε κυκλοφορία τα πρώτα ελληνικά γραμματόσημα, σε οδηγίες της Γενικής Διεύθυνσης των Ταχυδρομείων, από 15 Σεπτεμβρίου 1861, δίδονται κατευθύνσεις ότι[1]:

> *εάν κατά την εξέλεγξιν αποδειχθή, ότι γράμματα, δείγματα ή έντυπα δεν φέρουσι καθ' ολοκληρίαν, ή εν μέρει το κατά τας εσωτερικάς ή εξωτερικάς διατιμήσεις απαιτούμενον γραμματόσημον, τίθεται αμέσως επ' αυτών το σήμαντρον «ανεπαρκής πληρωμή».*

Αρκετά πρώιμα (1875) εντοπίζονται και νεότερες εγκύκλιες οδηγίες από τη Γενική Διεύθυνση των Ταχυδρομείων για τη χρήση της εμβληματικής σήμανσης «ΠΛΗΡΩΜΗ ΑΝΕΠΑΡΚΗΣ», όπου τονίζεται η υποχρέωση είσπραξης του ελλείποντος τέλους εις το διπλάσιο.

Ενδιαφέρουσες πληροφορίες προσφέρει, μεταγενέστερα και η υπ' αριθ. 67438 εγκύκλιος της 21.12.1910, σχετικά με τις σημάνσεις «Τ» και «ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΟ ΤΕΛΟΣ – ΔΡΧ .... ΛΕΠΤ....). Μεταφέρουμε εδώ το μεγαλύτερο μέρος της[2].

> *Ως δεν αγνοείτε, επί της απροπληρώτου ή ανεπαρκώς πληρωμένης αλληλογραφίας της διευθυνομένης εις το εξωτερικόν, επιτίθεται το σήμαντρον «Τ», δι' ου έχουσι εφοδιαστή πάντα τα γραφεία του Κράτους. Κατ' επικρατήσασαν δε συνήθειαν το αυτό σήμαντρον «Τ» επιτίθεται και επί της εις το εσωτερικόν του Κράτους διαβιβαζομένης αλληλογραφίας της αυτής κατηγορίας.*
>
> *Τούτο όμως δεν είναι σωστό. Το σήμαντρον «Τ» δέον να χρησιμοποιήται αποκλειστικώς δια τα απροπλήρωτα ή τα ανεπαρκώς πληρωμένα αντικείμενα τα αποστελλόμενα εκ του Εσωτερικού δια το Εξωτερικόν και εκ του Εσωτερικού δια το Εξωτερικόν, διότι μόνον εν ταις αμοιβαίαις ταύταις σχέσεσι της διεθνούς υπη-*

1 Άρθρο 18 οδηγιών για την εκτέλεση του νόμου «περί γραμματοσήμου», που εκδόθηκαν από τη Γενική Διεύθυνση των Ταχυδρομείων στις 15 Σεπτεμβρίου 1861 (Μ. Κωνσταντίνη: Τα Ταχυδρομεία στην Ελλάδα, σελ. 276).

2 Διατηρείται η σύνταξη της εγκυκλίου, η οποία, όπως είναι ευνόητο, είναι γραμμένη σε πολυτονικό σύστημα.

ρεσίας δύναται να εννοηθή ου μόνον υπό των υπαλλήλων της υπηρεσίας, αλλά και υπό των ιδιωτών τι σημαίνει η επίθεσις του σημάντρου «Τ» επί αντικειμένου τινός ταχυδρομικής αποστολής.

Ως γνωρίζετε, εκ της Διεθνούς Ταχυδρομικής Σύμβασης, «Τ» είναι το πρώτον γράμμα της λέξεως taxe (τέλος), επίσης της φράσεως taxe à payer (πληρωτέον τέλος).

Κατ' αναλογίας προς τα προεκτεθέντα παρεσκευάσθη αποκλειστικώς δια την εν τω εσωτερικώ του Κράτους διαμειβομένην απροπλήρωτον ή ανεπαρκώς πληρωμένην αλληλογραφίαν ειδικόν σήμαντρον φέρον επί μεταλλίνης πλακός εκ χάλυβος, στηριζομένης εις λαβήν ξυλίνην, τας ενδεικτικάς λέξεις:

ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΟΝ ΤΕΛΟΣ

ΔΡΧ..... ΛΕΠΤ.....

Η Κεντρική Αποθήκη των Ταχυδρομείων και Τηλεγράφων παρηγγέλθη να εφοδιάση το γραφείον σας δι' ενός των σημάντρων τούτων, όπερ δέον να επιτίθηται μόνον επί της αλληλογραφίας της διαμειβομένης εν τω Εσωτερικώ, ήτις ήθελεν ανευρεθεί εν τοις γραμματοκιβωτίοις απροπλήρωτος ή ανεπαρκώς προπληρωμένη, και ήτις επετράπη εξαιρετικώς δια του τελευταίου ψηφισθέντος Νόμου, όπως αποστέλληται καθότι, κατά γενικόν κανόνα, η προκαταβολή του τέλους επι της εις το Εσωτερικόν αποστελλομένης αλληλογραφίας είναι υποχρεωτική.

Οι σημάνσεις «Τ» και «ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΟ ΤΕΛΟΣ» χρησιμοποιήθηκαν και για τη διαγραφή των επικολλώμενων για το σκοπό αυτό γραμματοσήμων, επισήμως μέχρι τον Ιούλιο του 1963, οπότε και εκδόθηκε η υπ' αριθ. 70077/2617/2.7.63 εγκύκλιος, η οποία ορίζει τα εξής:

1. *Δια της υπ' αριθ. 119003/18.2.1944 εγκυκλίου (Δελτίον 1944 σελ. 86) ορίζεται μεταξύ άλλων ότι τα επί της απροπληρώτου ή ανεπαρκώς προπληρωμένης αλληλογραφίας, επικολλώμενα κοινά γραμματόσημα (αντί εναρίθμου), προς είσπραξιν των ελλειπόντων Ταχ. τελών, διαγράφονται δια σφραγίδος με ένδειξιν «Τ», ή τοιαύτης με ένδειξιν «Εισπρακτέον Τέλος».*
2. *Τροποποιούντες την ως άνω διαταγήν ημών, ως προς το σημείο τούτο, ορίζομεν όπως εφεξής, τα προς τον σκοπόν τούτον επικολλώμενα κοινά γραμματόσημα, επί των εν λόγω Ταχ. αντικειμένων, διαγράφονται ουχί δια της ως είρηται σφραγίδων, αλλά δια του χρονολογικού σημάντρου του Γραφείου Προορισμού.*

Ο έλεγχος – κατά τη διακίνηση της αλληλογραφίας – της εφαρμογής των εκάστοτε σε ισχύ τελών του επιστολικού ταχυδρομείου είναι αναμφίβολα βασική υποχρέωση των ταχυδρομικών λειτουργών. Ο έλεγχος πραγματοποιείται προληπτικά (κατά την παράδοση των αντικειμένων στις θυρίδες των ταχυδρομικών γραφείων), είτε κατασταλτικά (στις περιπτώσεις αλληλογραφίας, η οποία συλλέγεται από τα δημόσια γραμματοκιβώτια).

Από τον έλεγχο πιστοποιούνται ενίοτε παρεκκλίσεις από την πιστή εφαρμογή του ισχύοντος εκάστοτε τιμολογίου. Οι παρεκκλίσεις αυτές μπορεί να είναι εγκεκριμένες (παροχή ταχυδρομικής ατέλειας), αλλά μπορεί και να οφείλονται και σε κακό υπολογισμό (σκόπιμο ή μη, αδιάφορο). Στις τελευταίες αυτές περιπτώσεις καλούνται, είτε ο αποστολέας, είτε συχνότερα ο παραλήπτης να συμπληρώσουν τα ελλείποντα τέλη, με καταβολή ενδεχομένως και προσαυξήσεων.

Οι πλέον συνήθεις, κατά το παρελθόν, αιτίες[3] για ελλιπή αρχική γραμματοσήμανση ήταν:

- Λανθασμένος υπολογισμός βάρους αντικειμένου από τον καταθέτη και κατ' επέκταση λανθασμένος υπολογισμός αρχικών τελών.
- Τιμολόγηση φακέλου ως ανοικτού ενώ ταχυδρομείται κλειστός (υπήρχε διαφορά στα τέλη)
- Σε περίπτωση καρτ-ποστάλ, αν οι διαστάσεις τους ήταν μεγαλύτερες από 9Χ14 ή δεν ανέγραφαν τις ενδείξεις: «UPU-Carte Postal», τότε έπρεπε να τιμολογηθούν ως επιστολές και όχι ως κάρτες.
- Επαναπροώθηση

3 Από παρουσίαση του Γ. Σωτηρόπουλου στην ΕΦΕ

Διάφορες βοηθητικές σημάνσεις, που τίθενται επι των ταχυδρομικών αντικειμένων, πιστοποιούν:

- την ανεπάρκεια των επικολλημένων τελών
- τα οφειλόμενα εισπρακτέα τέλη
- τη βεβαίωση της πληρωμής τελών
- την εντολή επιστροφής για πληρωμή συμπληρωματικών τελών και
- την ύπαρξη ταχυδρομικής ατέλειας

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

α. Ανεπάρκεια επικολλημένων τελών

Από τις εμβληματικές βοηθητικές σημάνσεις της πρώτης περιόδου των Ελληνικών Ταχυδρομείων είναι η παραλληλόγραμμη σφραγίδα «ΠΛΗΡΩΜΗ ΕΝΕΠΑΡΚΗΣ». Πρόκειται για αντιγραφή αντίστοιχης γαλλικής βοηθητικής σήμανσης (affranchissement insuffisant, ανεπαρκή τέλη) και η χρήση της αποφασίστηκε, ταυτόχρονα με την έγκριση της κυκλοφορίας των ελληνικών γραμματοσήμων.

Αντίστοιχη σήμανση, που σχηματίζεται από τα ακρωνύμια ΠΑ (= ΠΛΗΡΩΜΗ ΑΝΕΠΑΡΚΗΣ), εντός ρόμβου, χρησιμοποιείτο και από τα ΚΡΗΤΙΚΑ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΑ, όπως προκύπτει από τον μόνο γνωστό μέχρι σήμερα φάκελο, ο οποίος ταχυδρομήθηκε στις 24.2.1906 από το Κατέλλι (Πεδ.) προς Ηράκλειο.

Ο φάκελος βρέθηκε με ανεπαρκή τέλη (προφανώς μετά από επαναπροσδιορισμό του βάρους του), με συνέπεια να απαιτηθεί πρόσθετο τέλος 20 λεπτών, ήτοι το διπλάσιο του ελλείποντος δεκαλέπτου (2Χ10 λεπτά), το οποίο, κατά τις ενδείξεις (σφράγιση Ηρακλείου 26.2.1906), πλήρωσε ο παραλήπτης. (Συλλογή Μανόλη Μυλωνάκη).

Η ρομβοειδής βοηθητική σήμανση **ΠΑ** (Πληρωμή Ανεπαρκής) χρησιμοποιείτο προφανώς από τα περισσότερα ταχυδρομικά γραφεία της Κρήτης. Σύμφωνα με τις ενδείξεις συνεχίστηκε να χρησιμοποιείται και μετά την ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα, όπως προκύπτει από την ταχυδρομημένη στις 14.10.1917 στα Χανιά βραχεία επιστολή, με ανάλογη επισήμανση και την αυθημερόν είσπραξη του διπλάσιου ελλείποντος τέλους από τον παραλήπτη, κάτοικο Γεωργιούπολης (η οποία εξυπηρετείτο από το χωριό ΒΑΜΟΣ – Καραμήτσος 336/3.10.2009 Λαχν. 3683)

β. Οφειλόμενα εισπρακτέα τέλη

Οι παραπάνω σημάνσεις (ΠΛΗΡΩΜΗ ΑΝΕΠΑΡΚΗΣΗΣ-ΠΑ) μετεξελίχθηκαν με την εισαγωγή του γράμματος «Τ» (εξωτερικό) και «ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΟ ΤΕΛΟΣ» (εσωτερικό), από επισήμανση ανεπάρκειας τελών σε ένδειξη οφειλόμενων τελών. Η χρήση των υπόψη σημάνσεων, πολύ σύντομα άρχισε να συγχέεται (αγνοώντας την προέλευση της αλληλογραφίας).

Για την είσπραξή των οφειλόμενων τελών εκδόθηκαν αρχικά ενάριθμα γραμματόσημα, τα οποία στη συνέχεια αντικαταστάθηκαν με κανονικά γραμματόσημα. Τα χρησιμοποιούμενα, ως πρόσθετα, κανονικά τέλη ακυρώνονταν, όπως προαναφέρθηκε, με τις συγκεκριμένες βοηθητικές σημάνσεις, οδηγία, που καταργήθηκε το 1963 με την εισαγωγή της ακύρωσής τους με το χρονολογικό σήμαντρο του Γραφείου Προορισμού.

Σε σχέση με τις συγκεκριμένες βοηθητικές σημάνσεις υπάρχουν πάρα πολλοί τύποι, καθώς – με εξαίρεση των βοηθητικών σημάνσεων της αρχικής περιόδου – δεν προκύπτει κεντρικός εφοδιασμός των κατά τόπους ταχυδρομικών λειτουργιών. Έτσι οι δημοσιευόμενες εδώ μορφές τους έχουν ενδεικτική, αποκλειστικά, αξία. Σημειώνεται ότι οι βοηθητικές αυτές σημάνσεις χρησιμοποιούνται μέχρι και τις μέρες μας.

*Απόκομμα επιστολής με **«Τ»** = ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΟ ΤΕΛΟΣ, αναφορά του ελλείποντος τέλους **60** ΛΕΠΤΩΝ και ενάριθμο γραμματόσημο για την είσπραξή του.*

Τα ελλείποντα, προφανώς, τέλη υπέρ της ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗΣ (υποχρεωτικά κατά την περίοδο των εορτών - εδώ 1/1/24) καταβλήθηκαν στο διπλάσιο και ακυρώθηκαν με «Τ» (Εισπρακτέο τέλος)

*Επιστολή από Αλεξανδρούπολη με γραμματόσημο Δρχ. 25.000 της σειράς των «Τοπίων Κατοχής», επισημασμένο με «ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣ ΕΒΡΟΥ ΕΑΜ –ΕΛΑΣ ΛΕΒΑ 5». Κατά την άφιξή της στην Αθήνα (16.4.1945) το γραμματόσημο «ξυραφίζεται» και τίθεται η βοηθητική σήμανση **«ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΟΝ ΤΕΛΟΣ»**, ως δήλωση ότι τα συγκεκριμένα επισημασμένα γραμματόσημα δεν αναγνωρίζονται ως επίσημα ταχυδρομικά τέλη του Ελληνικού Κράτους*

*Βοηθητική σήμανση **«Εισπρακτέο τέλος»** εντός πλαισίου και χειρόγραφο **«Τ»** με σημείωση Δρχ. 3 (επικολλήθηκε στη συνέχεια ισόποσο συμπληρωματικό γραμματόσημο - 24.7.1963)*

*Η βοηθητική σήμανση **«Τ»** εντός τριγωνικού πλαισίου (1979)*

*Ευθύγραμμη βοηθητική σήμανση **«Εισπρακτέο τέλος»**, παραμορφωμένη σε στυλ «σινεμασκόπ» (1983)*

γ. Επιστροφή και υπόδειξη για πληρωμή συμπληρωματικών τελών

Το άρθρο 19 του Αναγκαστικού Νόμου 291/29.10.1936 προβλέπει:

1. *Αι εντός των γραμματοκιβωτίων ανευρισκόμεναι άνευ γραμματοσήμου επιστολαί εφ' όσον προορίζονται δια το εσωτερικόν δεν μεταβιβάζονται υπό της ταχυδρομικής υπηρεσίας εις τον προορισμόν των.*
2. *Εκ τούτων αι επιστολαί, ων ο αποστολεύς είναι γνωστός εκ της αναγραφής του ονόματος αυτού επί του περικαλύμματος, επιστρέφονται εις τον αποστολέα, εκείναι δε ων ο αποστολεύς τυγχάνει άγνωστος κατατάσσονται εις τα άχρηστα.*
3. *Ειδικώς, επιστολαί φέρουσαι τέλη γραμματοσήμων μη πλήρη μεν ίσα όμως τουλάχιστον με το ήμισυ των ωρισμένων τοιούτων παραδίδονται εις τον προς ον απευθύνονται επι τη καταβολή παρά τούτου του διπλασίου του ελλείποντος τέλους, εισπραττομένου δι' εναρίθμου γραμματοσήμου.*

Βοηθητικές σημάνσεις: α) Αθήνα,1938: ***«Επιστρέφεται ως απροπλήρωτον Α.Ν. 291 Άρθρον 19 Να γραμματοσημανθή»*** *και β) Θεσσαλονίκη, 1938:* ***«Επιστρέφεται εις αποστολέα προς συμπλήρωσιν του γραμματοσήμου αυτού συμφώνως τω Νόμω 291»****. (Συλλογή Αλέκου Γαληνού)*

Στη εικοσαετία 1964-1983 τα Ελληνικά Ταχυδρομεία κυκλοφόρησαν σειρά εγκυκλίων, σύμφωνα με τις οποίες τα ταχυδρομικά γραφεία είχαν υποχρέωση να επιστρέφουν στους αποστολείς αλληλογραφία προς το εξωτερικό με ελλιπή τέλη, προς συμπλήρωση. Τις σχετικές διαδικασίες περιγράφει λεπτομερώς ο Αγγ. Καμπουράκης στο πολύ ενδιαφέρον και εμπεριστατωμένο άρθρο του: «*Επιστροφή αλληλογραφίας για τη συμπλήρωση ελλειπόντων τελών*»[4]. Σε ό,τι αφορά τις βοηθητικές σημάνσεις στην εγκύκλιο 56183/1703/ΚΝ /26.5.1964 δίδεται η οδηγία να σημειώνεται επί των επιστολών η ένδειξης «*Επιστρέφεται προς συμπλήρωσιν ελλείποντος τέλους*», ενώ στην 174/112/12.8.1983 εγκύκλιο επαναλαμβάνεται η ίδια οδηγία, μόνο αυτή τη φορά το κείμενο είναι στη δημοτική: «*Επιστρέφεται για συμπλήρωση ταχ. τέλους δρχ. ……..*».

Για την εφαρμογή των παραπάνω εγκύκλιων οδηγιών δημιουργήθηκαν αρκετές βοηθητικές σημάνσεις, ορισμένες από τις οποίες εικονογραφούνται στη συνέχεια:

«Επιστρέφεται να επικολληθεί το ελλείπον ταχ. τέλος εκ δρχ. ……»
(Βοηθητική σήμανση άνευ πλαισίου/ Αθήνα 10.11.65)
(Συλλογή Άγγελου Καμπουράκη)

4 ΦΙΛΟΤΕΛΕΙΑ 649/2008 σελ. 108

«Επιστρέφεται ίνα επικολληθεί το ελλείπον ταχ. τέλος εκ δρχ. .....»
(Βοηθητική σήμανση εντός πλαισίου/ Αθήνα, 10.11.1964)

α. «Επιστρέφεται να επικοληθή (sic) το ελλείπον ταχ. τέλος εκ ΔΡΧ...»
Παγκράτι, 12.4.1967[5]

β. Επιστρέφεται προς συμπλήρωσιν ελλείποντος τέλους δρχ.....
Πειραιάς, 18.4.75 (εντός πλαισίου)

γ. Επιστρέφεται προς συμπλήρωσιν ελλείποντος τέλους δρχ.....
Πειραιάς, 18.4.75 (άνευ πλαισίου)

δ. Επιστρέφεται ίνα επικολληθή το ελλείπον ταχ. τέλος, εκ δραχμών .....
Αθήνα, 23.5.79

5 Φάκελοι, α-β-γ : Συλλογή Αλέκου Γαληνού

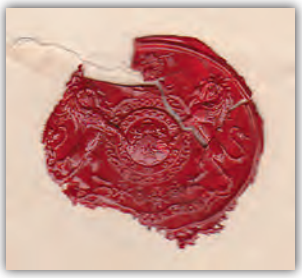
δ. Βοηθητικές σημάνσεις πιστοποίησης ταχυδρομικής ατέλειας

Η «ταχυδρομική ατέλεια» αποτελεί αναμφίβολα ένα προνόμιο, το οποίο επιφέρει οικονομικά αποτελέσματα. Κατά κανόνα, η παροχή τέτοιας ατέλειας είναι αποτέλεσμα κυβερνητικών αποφάσεων, τις οποίες τα Ελληνικά Ταχυδρομεία, ως εποπτευόμενος από το Δημόσιο Οργανισμός, είναι υποχρεωμένα να εφαρμόζουν.

Η παροχή ταχυδρομικής ατέλειας συνδέεται είτε με διακρατικές συμφωνίες, είτε με συγκεκριμένες λειτουργίες (πχ. οργανισμοί πρόνοιας), είτε με χρονικές περιόδους (πχ. εν καιρώ πολέμου στρατιωτικοί και στρατευμένοι), είτε με επαγγελματικά προνόμια (πχ. βουλευτές), είτε τέλος και το συνηθέστερο, παρέχονται για την αντιμετώπιση θεομηνιών ή άλλων καταστροφών, ως μικρή ελάφρυνση των πληγέντων (σεισμοπαθείς, πυροπαθείς, πλημμυροπαθείς).

Ενίοτε, εντοπίζονται περιπτώσεις παροχής ταχυδρομικής ατέλειας, χωρίς ωστόσο την εφαρμογή ειδικής βοηθητικής σήμανσης, αλλά με απλή χρήση του ταχυδρομικού σημάντρου του ταχυδρομικού γραφείου αποστολής (Ενδ. Δωρεάν αποστολή αλληλογραφίας μέσω γραμματοκιβωτίων, τοποθετημένων στους καταυλισμούς σεισμοπλήκτων – της 7.9.1999 – περιοχών της Αττικής. Εγκύκλιος 11/247/113/15.10.1979, ΦΙΛΟΤΕΛΕΙΑ Τευχ. 598, σελ. 220). Σε άλλες περιπτώσεις η παροχή ταχυδρομικής ατέλειας επεκτείνεται στη δωρεάν μεταφορά «Δεμάτων Αγάπης» προς πληγέντας από διάφορα καταστροφικά γεγονότα (Πυροπαθείς Αττικής 2018 – Εγκύκλιος ΑΠ 1.4.2./60/24.7.18 για το χρονικό διάστημα 24.7-31.8.18 και πλημμυροπαθείς Καρδίτσας , Δελτίο Τύπου 25.9.20 για το χρονικό διάστημα 25.9 – 15.10.20 – και στις περιπτώσεις αυτές δεν χρησιμοποιήθηκε ειδική βοηθητική σήμανση).

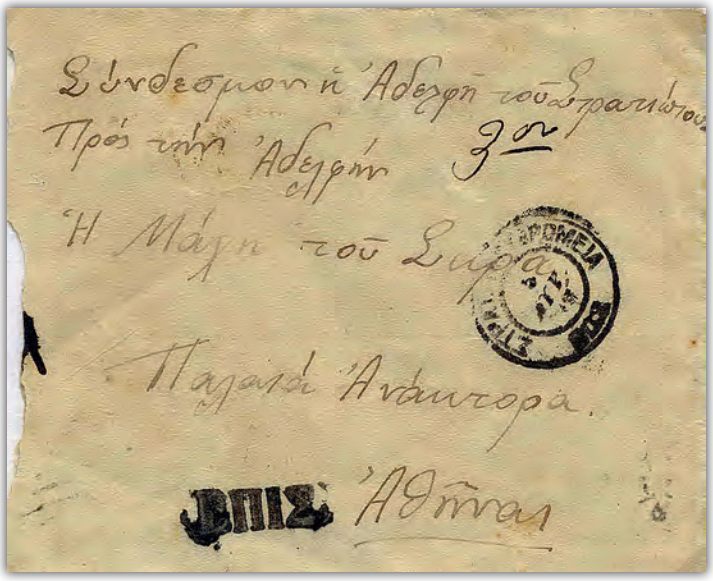
«ΕΛΕΥΘΕΡΟΝ ΤΕΛΟΥΣ»: *Από τις πρώιμες βοηθητικές σημάνσεις ατελούς αλληλογραφίας. Φάκελος ασφαλισμένος με ισπανικό κηρό (βουλοκέρι), που φέρει τον θυρεό της Αγγλικής Πρεσβείας στην Αθήνα[6].*

Διευκρινίζεται ότι η ατέλεια προς σεισμοπλήκτους αφορούσε επιστολές πρώτου βάρους, καθόσον σύμφωνα με την υπ' αριθ. 57128/12/7/56 εγκύκλιο «Επιστολαί βάρους άνω των 20 γραμμαρίων, ως αι συστημέναι ή μετά δεδηλωμένης αξίας επιστολαί ασχέτως βάρους, ως και πάντα τα λοιπά ταχυδρομικά αντικείμενα αλληλογραφία εσωτερικού συνήθη ή συστημένα (έγγραφα υποθέσεων – δείγματα – έντυπα εν γένει) υπόκεινται εις την καταβολήν των κεκανονισμένων ταχυδρομικών τελών».

6 Διπλωματική ταχυδρομική ατέλεια, σύμφωνα με την πρώτη ταχυδρομική συνθήκη, που υπογράφηκε το 1833 στην Κέρκυρα, μεταξύ του Ελλάδας και ξένου κράτους. (Μ. Κωνσταντίνη: Τα ταχυδρομεία στην Ελλάδα, σελ. 209)

***«ΕΘΝΟΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ»**: Ατέλεια για τα μέλη της «Β΄ εν Αθήναις Εθνικής Συνελεύσεως». Κατά τη διάρκειά της (1862 – 1864) η Ελλάδα απέκτησε νέο Βασιλιά (Γεώργιο τον Α΄ - 1863), ενσωμάτωσε την Ιόνιο Πολιτεία (1864) και απέκτησε νέο Σύνταγμα(1864). Η συνέλευση διαλύθηκε όταν ο Γεώργιος ορκίστηκε, ενώπιόν της, πίστη στο Σύνταγμα και υπέγραψε τον προταθέντα νέο εκλογικό νόμο.*

***ΕΠΙΣ.** : ΕΠΙΣΗΜΑ – ΑΤΕΛΕΙΑ ΕΠΙΣΗΜΩΝ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ*

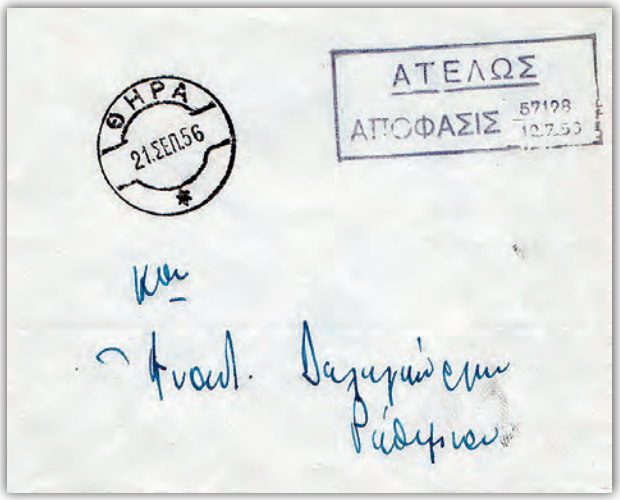

ΝΟΜΟΣ 4581, ΑΡΘΡΟ 45, ΔΙΑΤΑΓΜΑ Της 1ης ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1930 ΑΤΕΛΕΙΑ ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΒΟΥΛΕΥΤΑΣ ΚΑΙ ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΑΣ
Φάκελος με έντυπον γραμματόσημο, το οποίο κάλυπτε την πρώτη μονάδα βάρους. «Δια το τυχόν υπερβαίνον την πρώτη μονάδα βάρος, θέλει καταβάλλεσθαι το κεκανονισμένο δια γραμματοσήμου τέλος, τούτου δε ελλείποντος θέλει εισπράτεσθαι το διπλάσιον παρά του παραλήπτου» (Εγκύκλιος 101906/6 Ιανουαρίου 1931)

Ατέλεια Σεισμοπλήκτων Ιονίων Νήσων[7]
ΛΗΞΟΥΡΙΟΝ 4.5.1954 –
ΖΑΚΥΝΘΟΣ 2.6.54
(Σεισμοί 9-12 Αυγούστου 1953 –
Νόμος 2745/53)

Ατέλεια σεισμοπλήκτων Θήρας (Σαντορίνη)
(Σεισμός της 9ης Ιουλίου 1956 –
Απόφαση 57128/12.7.1956)

7 Εκτενή σχετικά άρθρα: ΦΙΛΟΤΕΛΕΙΑ τευχ. 367/1961 σελ. 56 & 369/ σελ. 114

ε. Βοηθητική σήμανση τιμολογιακού ελέγχου

Τα ΕΛΤΑ στις περιπτώσεις συμφωνίας με «μεγάλο πελάτη» για την παροχή εκπτωτικού τιμολογίου σέ ομαδικές αποστολές αλληλογραφίας, διατηρούν το δικαίωμα του ελέγχου του περιεχομένου των επιστολών. Ειδικότερα, η έκπτωση στα τέλη παρέχεται με την προϋπόθεση αποστολής προεκτυπωμένων επιστολών ομοιόμορφου κειμένου, με δυνατότητα διαφοροποίησης μόνο ως προς την προσφώνηση (Αγαπητή/έ Κυρία/Κύριε τάδε).

Το Κέντρο Εξυπηρέτησης Μεγάλων Πελατών Αθηνών των ΕΛΤΑ (Κ.Ε.Μ.Π.ΑΘ) προκειμένου να διαπιστώνει την τήρηση του παραπάνω όρου (καθόσον σε διαφορετική περίπτωση επέρχεται «μετάπτωση» της επιστολής από την ΟΜΑΔΙΚΗ στην ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ αλληλογραφία, με ταυτόχρονη διαφοροποίηση, όπως είναι ευνόητο, του τιμολογίου), προχωρεί σε δειγματοληπτικές αποσφραγίσεις επιστολών και διενέργεια σχετικού ελέγχου. Προκειμένου η ενέργεια αυτή – που προβλέπεται συμβατικά – να μη θεωρηθεί παραβίαση του απορρήτου της αλληλογραφίας, επικολλάται βοηθητική σήμανση με τη μορφή ενημερωτικής ετικέτας, η οποί αναφέρει:

«ΑΝΟΙΧΤΗΚΕ ΣΤΟ Κ.Ε.Μ.Π.ΑΘ. ΓΙΑ ΤΙΜΟΛΟΓΙΑΚΟ ΕΛΕΓΧΟ».

Επιστολή από ομαδική κατάθεση αλληλογραφίας της Citibank με βοηθητική αυτοκόλλητη ταινία πιστοποίησης ελέγχου στο «αυτί» του φακέλου. Ο τελευταίος, διαστάσεων 16Χ24 εκατ., φέρει όλα τα χαρακτηριστικά μιας επιστολής ομαδικής αποστολής. Συγκεκριμένα, στην άνω δεξιά γωνία του φέρει εγκεκριμένο «τύπωμα» των ΕΛΤΑ, το οποίο περιλαμβάνει:

- την ένδειξη «Πληρωμένο τέλος» ή «Port payé»
- τον αριθμό αδείας/έγκρισης για τη χρήση της υπηρεσίας
- την ονομασία της Υπηρεσίας
- το λογότυπο των ΕΛΤΑ

Ευνόητο ότι στο άνω αριστερό μέρος αναγράφεται ο αποστολέας. Παράλληλα, στο κάτω μέρος διακρίνονται δύο μηχανογραφικές σημάνσεις: η αριστερή (σε πορτοκαλί χρώμα – δυσδιάκριτη εδώ) περιέχει το ονοματεπώνυμο του παραλήπτη και η δεξιά τη διεύθυνσή του. Οι σημάνσεις αυτές είναι αναγκαίες για τη μηχανογραφική διεκπεραίωση της αλληλογραφίας στο Κέντρο Εξυπηρέτησης Μεγάλων Πελατών Αθηνών (Κ.Ε.Μ.Π.ΑΘ.) – που λειτουργεί σήμερα στις εγκαταστάσεις των ΕΛΤΑ στο Κρυονέρι – χωρίς τη μεσολάβηση ανθρώπινου παράγοντα.

17Α. ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ Ή ΜΗ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΩΝ ΤΕΛΩΝ

Η Ανθρωπιστική οργάνωση CARE

Με τη λήξη του 2ου παγκόσμιου πολέμου, οι οικονομίες των κρατών, που είχαν κατακτηθεί από τους Γερμανούς στη διάρκειά του, είχαν καταρρεύσει. Στην Ελλάδα ειδικότερα, η εμφύλιος σύρραξη, που επακολούθησε, είχε ως αποτέλεσμα την ολοσχερή καταστροφή των παραγωγικών δυνατοτήτων της χώρας και την αποστέρηση από μεγάλο μέρος του πληθυσμού, ακόμη και των στοιχειωδών ειδών πρώτης ανάγκης.

Η πρώτη ανθρωπιστική βοήθεια, στη διάρκεια μάλιστα της εμφύλιας σύγκρουσης, ήρθε από τον Οργανισμό Περίθαλψης και Αποκατάστασης των Ηνωμένων Εθνών ή αλλιώς –όπως είναι ευρύτερα γνωστός– UNRRA (United Nations Relief and Rehabilitation Administration).

Παράλληλα όμως με τη δράση της πιο πάνω οργάνωσης του ΟΗΕ, δημιουργήθηκε και πληθώρα άλλων ανθρωπιστικών οργανώσεων, που πρόσφεραν βοήθεια σε πληγέντες πληθυσμούς. Μία απ' αυτές ήταν και η CARE.

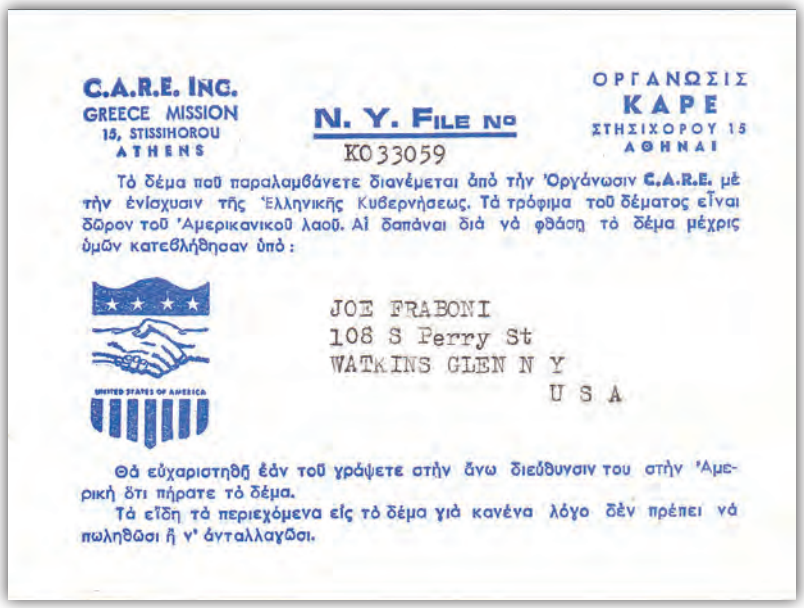
Η CARE (ακρωνύμιο της επωνυμίας Cooperative for American Remittances to Europe, η οποία τροποποιήθηκε το 1953 σε Cooperative for Assistance and Relief Everywhere), ιδρύθηκε στις 27.11.1945, αρχικά ως προσωρινή κοινοπραξία 22 πολιτικών, θρησκευτικών, συνεταιριστικών, αγροτικών και εργατικών αμερικανικών φιλανθρωπικών οργανώσεων. Σκοπός της ήταν η αποστολή τροφίμων στους λαούς της Ευρώπης, που λιμοκτονούσαν μετά το τέλος του 2ου Π.Π.

Η βοήθεια της CARE σε τρόφιμα έλαβε τη μορφή ενός δέματος, το οποίο για λόγους επικοινωνιακούς ονομάστηκε «CARE package». Τα πρώτα «πακέτα» τροφίμων, παραδόθηκαν το 1946 και μάλιστα σε επιλεγμένα πρόσωπα (Εικ. 1). Οι αμερικανοί πλήρωναν 10 δολάρια[1] για να παραλάβουν αγαπημένα τους πρόσωπα στην Ευρώπη – συνήθως συγγενείς – ένα πακέτο. Με ειδικό σημείωμα (Εικ. 2), που συνόδευε το πακέτο, η CARE ανακοίνωνε το όνομα του αποστολέα στον παραλήπτη, προκειμένου ο τελευταίος να του αποστείλει, εάν το επιθυμούσε, ευχαριστήρια επιστολή.

Εικ. 1:
Προπαγανδιστική φωτογραφία του 1947, η οποία διακινήθηκε από την οργάνωση στον αμερικανικό τύπο με τη λεζάντα: «ΟΛΟΙ ΕΥΤΥΧΙΣΜΕΝΟΙ: Ένα πακέτο τροφίμων της CARE φέρνει χαρούμενα χαμόγελα στα πρόσωπα αυτού του φτωχού ελληνικού ζευγαριού και των έξι θυγατέρων του. Το πακέτο περιέχει αλεύρι και άλλα εφόδια, που συμπληρώνουν την πενιχρή διατροφή της οικογένειας για πολλά γεύματα».

1 Σημερινή αντιστοιχία πάνω από 100 USD.

C.A.R.E. INC.
GREECE MISSION
15, STISSIHOROU
ATHENS

N. Y. FILE Nº
KO33059

ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ
ΚΑΡΕ
ΣΤΗΣΙΧΟΡΟΥ 15
ΑΘΗΝΑΙ

Τὸ δέμα ποῦ παραλαμβάνετε διανέμεται ἀπὸ τὴν Ὀργάνωσιν C.A.R.E. μὲ τὴν ἐνίσχυσιν τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως. Τὰ τρόφιμα τοῦ δέματος εἶναι δῶρον τοῦ Ἀμερικανικοῦ λαοῦ. Αἱ δαπάναι διὰ νὰ φθάσῃ τὸ δέμα μέχρις ὑμῶν κατεβλήθησαν ὑπὸ :

UNITED STATES OF AMERICA

JOE FRABONI
108 S Perry St
WATKINS GLEN N Y
U S A

Θὰ εὐχαριστηθῇ ἐὰν τοῦ γράψετε στὴν ἄνω διεύθυνσιν του στὴν Ἀμερικὴ ὅτι πήρατε τὸ δέμα.
Τὰ εἴδη τὰ περιεχόμενα εἰς τὸ δέμα γιὰ κανένα λόγο δὲν πρέπει νὰ πωληθῶσι ἢ ν' ἀνταλλαχθῶσι.

Εικ. 2:
Ενημερωτικό σημείωμα, το οποίο συνόδευε τα δέματα, προκειμένου να ενημερωθούν οι παραλήπτες τους για το όνομα του αποστολέα της βοήθειας. Στο κείμενο υπήρχε προτροπή για την αποστολή ευχαριστήριας επιστολής (Συλλογή Αγγ. Καμπουράκη).

Η οργάνωση εγγυότανε την παράδοση μέσα σε 4 μήνες σε οποιονδήποτε στην Ευρώπη, ακόμη και αν είχε αναχωρήσει από την τελευταία γνωστή του διεύθυνση. Επίσης ανελάμβανε να επιστρέψει στον αποστολέα «απόδειξη παραλαβής» υπογεγραμμένη από τον παραλήπτη. Καθώς οι επικοινωνίες, αμέσως μετά την απελευθέρωση, ήταν ιδιαίτερα δυσχερείς, η απόδειξη παραλαβής αποτελούσε και επιβεβαίωση ότι ο παραλήπτης είχε επιβιώσει του πολέμου.

Με τη λήξη των στρατιωτικών επιχειρήσεων, στην κατοχή της CARE περιήλθαν 2,8 εκατ. ατομικά πακέτα εφοδίων του αμερικανικού στρατού. Κάθε πακέτο περιείχε αρκετά τρόφιμα για να τραφούν δέκα άνθρωποι για μια μέρα ή ένας άνθρωπος για δέκα μέρες. Το δέμα περιείχε βούτυρο, σκόνη γάλακτος, κρέας σε κονσέρβα, αποξηραμένα φρούτα και μερικές φορές σοκολάτες, τσίχλες, καφέ και τσιγάρα. Αξίζει να σημειωθεί εδώ ότι η οργάνωση θέλησε να απομακρύνει τα τελευταία, αλλά το κόστος ανοίγματος και επανασυσκευασίας των πακέτων ήταν απαγορευτικό. Μετά την εξάντληση των αρχικών έτοιμων πακέτων, η οργάνωση απευθύνθηκε με διαφημιστικές καταχωρίσεις (Εικ. 3 & 4) στο ευρύ κοινό, προκειμένου με προσφορές τους να προχωρήσει στη δημιουργία νέων πακέτων και με τον εμβληματικό αυτό τρόπο να συνεχίσει το έργο της.

Η Ελλάδα ήταν από τις πρώτες χώρες, που έσπευσε να βοηθήσει η CARE. Όπως προκύπτει από «ειδοποιητήριο-απόδειξη παραλαβής» (Εικ. 5), η CARE αρχικά στεγάστηκε στα γραφεία της «Ελληνικής Οργάνωσης Πολεμικής Περιθάλψεως» (G.W.R.)[2]. Πέρα των κεντρικών αποθηκών, που δημιούργησε στο Ζάππειο, διατηρούσε, κατά πληροφορίες, και αποθήκες στην επαρχία (Θεσσαλονίκη, Καβάλα και αλλού).

Τα Ελληνικά Ταχυδρομεία, λαμβάνοντας υπόψη το σκοπό, τον οποίο επιτελούσε η Οργάνωση, επιφύλαξαν σ' αυτή, από την έναρξη της δραστηριότητάς της στην Ελλάδα, ειδική αντιμετώπιση. Πιο συγκεκριμένα, με την υπ' αριθ. 054223/84/13.10.1947 εγκύκλιο της Διεύθυνσης Δεμάτων, δίδονται, μεταξύ άλλων, οι ακόλουθες οδηγίες:

- *Τα τέλη (η εγκύκλιος καθόριζε ειδικά τέλη αποστολής δεμάτων CARE, ανεξαρτήτως «ζωνών» απόστασης) θα επικολλώνται δια κοινού γραμματοσήμου επί του σχετικού δελτίου αποστολής, ως και εις τα λοιπά δέματα εσωτερικού.*
- *Εις τα ως άνω τέλη συμπεριλαμβάνεται και το τέλος ειδικής «αποδείξεως παραλαβής» εκτυπουμένης μερίμνη της ως άνω οργανώσεως και ήτις θα αποστέλλε-*

2 Σχετικά με την τελευταία βλέπετε «Μυστικές διευθύνσεις αλληλογραφίας κατά τον 20 Παγκόσμιο Πόλεμο» του Σ. Μπόζοβιτς (Φιλοτέλεια τεύχος 605/2000).

Εικ. 3:
Διαφημιστική καταχώριση της Οργάνωσης, κατά τη δεκαετία του '50.

Εικ. 4:
Ο ηθοποιός Gregory Peck (1916 - 2003) διανέμει δέματα της CARE σε οικογένειες της Ρόδου, κατά τη διάρκεια των γυρισμάτων της ταινίας «Τα κανόνια του Ναβαρόνε» (1961). Διαφημιστική καταχώριση της εποχής. Η οργάνωση χρησιμοποιούσε συστηματικά γνωστές προσωπικότητες για την προβολή των σκοπών της. Ενδεικτικά σημειώνουμε καταχωρίσεις και με τους ηθοποιούς Bob Hope and Ingrid Bergman.

ται εις διπλούν προσηρτημένη εντός φακέλλου εις τα σχετικά δελτία αποστολής.

- *Κατά την επίδοσιν, ο παραλήπτης θα υπογράφη την κατά τα άνω συναποστελλομένην εις διπλούν απόδειξιν παραλαβής. εις την δια σφραγίδος υποδεικνυομένην θέσιν «υπογραφή δικαιούχου», το δε γραφείον της επιδόσεως, αφού αναγράψη την χρονολογίαν επιδόσεως και βεβαιώση δια του χρονολογικού σημάντρου την επίδοσιν, θα εγκλείη εντός του περιέχοντος ταύτας αρχικού φακέλλου, φέροντος τον αριθμόν καταθέσεως του δέματος, αμφοτέρας τας αποδείξεις, ον φάκελλον θα αποστέλλει επί αποδείξει εις την επ' αυτού αναγραφομένην διεύθυνσιν της αποστελλούσης οργανώσεως δια του Κεντρ. Ταχ. Αθηνών.*
- *Αι εν λόγω αποδείξεις είναι τριών ειδών: 1ον) Ερυθραί εκ χαρτονίου, 2ον) Λευκαί εκ κοινού χάρτου απλαί και 3ον) όμοιαι εκ κοινού χάρτου δίφυλλοι. Εις τας ερυθράς και επί του όπισθεν αυτών μέρους και εις τας λευκάς, εις μεν τας απλάς κάτω αριστερά και εις τας διπλάς εις το προς αριστεράν ημίφυλλον, αναγράφεται το ονοματεπώνυμον και η διεύθυνσις του δωρητού του δέματος, ούτινος δύνανται οι παραλήπται να λαμβάνωσιν γνώσιν.*

Από τις παραπάνω οδηγίες συνάγεται ότι τα «πακέτα» – που διακινούνταν μέσω του επίσημου ταχυδρομείου – συνόδευαν απαντητικοί φάκελοι («αρχικοί»)[3], τους οποίους χρησιμοποίησαν για την επιστροφή των «αποδείξεων παραλαβής» τα διάφορα ταχυδρομικά γραφεία[4]. Οι φάκελοι δεν έφεραν τέλη, καθώς αυτά είχαν περιληφθεί στα αρχικά τέλη απο-

3 Χρησιμοποιήθηκαν δύο τύποι: 10,8Χ19,2 εκ. 12Χ19,5 εκ.

4 Γνωστά μέχρι σήμερα: Ξυλοπόλεως Θεσσαλονίκης, Πέτρινον Καρδίτσας, Τρίκερι Μαγνησίας, Τουρλωτή Λασιθίου, Πέτρας Μυτιλήνης, Κέρτεζης Αχαΐας. Κύθνου, Λογκά & Ξηρόμερου Αιτωλοακαρνανίας, Οίας, Νεστόριου Καστοριάς, Χιονάτα Κεφαλληνίας, Φουστάνη Έδεσσας, Καλύβαι, και Πανόρμου Τήνου (Συλλογές: Α. Καμπουράκη, Σ. Μπόζοβιτς, Γ. Νταή, Γ. Σωτηρόπουλου και υπογράφοντος).

στολής τους δέματος. Ωστόσο, ανεξάρτητα από την ύπαρξη εγκυκλίων οδηγιών και προς διευκόλυνση των ταχυδρομικών υπαλλήλων προφανώς, οι υπόψη απαντητικοί φάκελοι έφεραν την ακόλουθη πληροφοριακή σφραγίδα (Εικ. 6):

> «Αι εσώκλειστοι αποδείξεις. αφού υπογραφώσιν υπό των παραληπτών δέον όπως επιστραφώσιν άπασαι εις την οργάνωσιν CARE ΑΘΗΝΑΙ, συμφώνως προς την παράγραφον 6 της υπ' Αριθ. 054223/84 εγκυκλίου του Υπουργείου ΤΤΤ».

Αν και η CARE από το 1953, λαμβάνοντας υπόψη ότι η Ευρώπη είχε αρχίσει να ανακάμπτει, μετέβαλε τους στόχους της και στράφηκε προς άλλες περιοχές (τροποποιώντας ακόμη και την επωνυμία της, από διενέργεια αποστολών στην Ευρώπη σε παροχή βοήθειας διεθνώς), εντούτοις στην Ελλάδα συνέχισε την αποστολή δεμάτων μέχρι και τα μέσα της δεκαετίας του εξήντα, όπως προκύπτει από ημερομηνίες σχετικών απαντητικών φακέλων.

Η διαπίστωση αυτή ενισχύεται και από το γεγονός ότι έχουν εντοπιστεί και μεταγενέ-

Εικ. 5:
«Ειδοποιητήριο» (δύο όψεις), το οποίο φέρει κανονικά τέλη δελταρίου της εποχής (1947). Χρησιμοποιείτο και ως «απόδειξη παραλαβής», η οποία επιστρεφόταν υπογεγραμμένη για το «καλώς έχειν» της παραλαβής του, μέσα σε ειδικό απαντητικό φάκελο. Ο φάκελος έφερε προεκτυπωμένη τη διεύθυνση της οργάνωσης στην Αθήνα και αποστολείς τα κατά τόπους ταχυδρομικά γραφεία. (Απόδειξη της 9.5.1947. Συλλογή Σωκράτη Μπόζοβιτς).

Εικ. 6:
Φάκελος με την ειδική πληροφοριακή σφραγίδα για την επιστροφή των «αποδείξεων παραλαβής»

στερες αποφάσεις, που παρατείνουν την ατελή αποστολή δεμάτων και αλληλογραφίας της CARE. Πρόκειται για το ΒΔ 785/29.11.1960/ΦΕΚ 188-Α, με το οποίο, απαλλάσσεται τελών αλληλογραφίας και παράλληλα διατηρείται η «αποστολή με μειωμένα τέλη ταχ. δεμάτων υπό της Αμερικανικής Οργανώσεως CARE», ενώ με την 231/113/1.12.1980 υπηρεσιακή εγκύκλιο των ΕΛΤΑ παρατάθηκε και ισχύει μέχρι και σήμερα, σύμφωνα με έγκυρες πληροφορίες, η ατελής διαβίβαση της αλληλογραφίας της «Αμερικανικής Αποστολής Βοήθειας – CARE» (δεν αναφέρεται σε δέματα, προφανώς γιατί δεν χρησιμοποιείται πλέον η συγκεκριμένη πρακτική).

Εικ. 7:
Το αναμνηστικό αμερικανικό γραμματόσημο του 1971

Είναι γεγονός ότι η CARE, στη διάρκεια των 72 χρόνων της λειτουργίας της, εξελίχθηκε, μετά από πολλές διακυμάνσεις, στη μεγαλύτερη φιλανθρωπική οργάνωση στον κόσμο. Σ' αυτό συνετέλεσε, μεταξύ των άλλων και η υποστήριξη, που έτυχε από τις κυβερνήσεις των ΗΠΑ, στην προσπάθειά τους να εδραιώσουν την παγκόσμια κυριαρχία τους μετά τον 2ο ΠΠ και μάλιστα μέσα στο κλίμα του «ψυχρού πολέμου».

Ανεξάρτητα όμως από το γεγονός αυτό, δεν παύει η προσφορά της CARE, ως Μη Κυβερνητικής Οργάνωσης (ΜΚΟ), να παραμένει σημαντική.

Σήμερα η οργάνωση δραστηριοποιείται σε περισσότερες από 90 χώρες και προσφέρει ανακούφιση σε ανθρώπους, που αντιμετωπίζουν καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, όπως σε οικογένειες, που έχουν καταστραφεί από πολέμους στη Συρία και την Υεμένη ή σε άλλες στην Αιθιοπία, που λιμοκτονούν λόγω της απόλυτης ξηρασίας στην περιοχή τους. Στην Ελλάδα, μαζί με τη συνεργαζόμενη ΜΚΟ «Αλληλεγγύη» ("Solidarity now") υποστήριξαν τα τελευταία χρόνια, 2.200 πρόσφυγες προσφέροντας μετρητά, προσωπικά σετ υγιεινής, εγκαταστάσεις υγιεινής και δυνατότητα δωρεάν τηλεφωνικής και διαδικτυακής επικοινωνίας.

Από τις ΗΠΑ η προσφορά της CARE αναγνωρίστηκε και τιμήθηκε με την έκδοση ενός γραμματοσήμου, το 1971 (Εικ. 7).

17Β. ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ Ή ΜΗ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΩΝ ΤΕΛΩΝ

Αμερικανική ταχυδρομική ατέλεια του 1945

Ένας ταχυδρομημένος φάκελος, που παρουσιάστηκε στον διαδικτυακό τόπο του Collectio, αποτέλεσε την αφορμή για μια μικρή έρευνα.

Σύμφωνα με την περιγραφή του λαχνού, ο φάκελος ταχυδρομήθηκε το 1950 από την Αμερικανική Πρεσβεία *«ελεύθερος τελών, με ειδική αριθμημένη ετικέτα»*.

Πραγματικά, ο φάκελος έχει την ένδειξη AMERICAN EMPASSY, Athens Greece, με μαύρη σφράγιση χειρός, τον χαρακτηρισμό «ΑΥΣΤΗΡΩΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ» επίσης με μαύρη σφράγιση και επικολλημένη ταινία με τις ενδείξεις *«ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΠΡΕΣΒΕΙΑ/30862/Υπηρεσία Στρατιωτικών Ασφαλειών, Συντάξεων και Επιδομάτων»*.

Αν και ο σκοπός της ταχυδρόμησης του φακέλου, ήταν λίγο-πολύ αυτονόητος, εντούτοις μετά από στοχευμένη έρευνα εντοπίστηκε η υπ' αριθ. 148211/11.7.1945 εγκύκλιος των Ελληνικών Ταχυδρομείων, με τον αποκαλυπτικό τίτλο *«Περί τρόπου διαχειρίσεως επιστολών Αμερικανικής Πρεσβείας εγκλειουσών επιταγάς για στρατιωτικούς συνταξιούχους Αμερικανικού Κράτους»* (SIC). Με την εγκύκλιο αυτή δίνονται οδηγίες για την ατελή διακίνηση των συγκεκριμένων επιστολών. Αντιγράφουμε τα κυριότερα σημεία της, τηρώντας την ορθο-

γραφία και τη σύνταξη του πρωτοτύπου, το οποίο είναι γραμμένο σε πολυτονικό σύστημα.

1. *Υπό της εν Αθήναις Αμερικανικής Πρεσβείας θα κατατίθενται επιστολαί εντός κλειστών φακέλλων, απευθυνόμεναι προς τους εν Ελλάδι συνταξιούχους του Αμερικανικού Κράτους, εντός των οποίων φακέλλων θα εγκλείωνται επιταγαί (τσεκ).*
2. *Οι φάκελλοι θα κατατίθενται ατελώς*
3. *Η κατάθεσις αυτών θα γίνεται εις την ειδικήν θυρίδαν του Κ. Ταχ. Αθηνών. Οι φάκελλοι ούτοι θα διαχειρίζωνται κατά τα στάδια της αποστολής των ως επί αποδείξει αντικείμενα.*
4. *Ο παραλήπτης θα υπογράφη την συνοδευτικήν απόδειξιν παραλαβής, ως και ο επιδόσας διανομεύς, όστις θα θέτη την σφραγίδα του (εφόσον πρόκειται περί αγροτικού διανομέως).*
5. *Αι αποδείξεις θα σφραγίζονται δια του χρονολογικού σημάντρου του Γραφείου και είτα θα επιστρέφονται πρώτω ταχυδρομείω ως «επί αποδείξει» αντικείμενα εις το Κ. Ταχ. Αθηνών, όπερ θα μεριμνά δια την επιστροφήν αυτών εις την ενταύθα Αμερικανική Πρεσβείαν, «Γραφείον Επιδομάτων».*
6. *Εν περιπτώσει μετοικήσεως παραλήπτου τινός, οι επιστολαί θα επιστρέφωνται εις την Πρεσβείαν με σαφή την ένδειξιν των λόγων μη επιδόσεως, ίνα αποστέλλωνται εκ νέου υπό της Πρεσβείας εις την νέαν διεύθυνσιν του παραλήπτου.*

Ο εικονιζόμενος φάκελος κατετέθη στην Αθήνα την 8.11.1950 (ΑΘΗΝΑΙ-ΕΠΙΣΗΜΑ), παραλήφτηκε στην ΝΕΑ ΣΜΗΡΝΗ (9.11.1950) και προφανώς λόγω αλλαγής της διεύθυνσης του παραλήπτη επιστράφηκε αυθημερόν στο ταχυδρομικό γραφείο καταγωγής (ΑΘΗΝΑΙ ΣΥΣΤΗΜΕΝΑ – ΑΦΙΞΙΣ) στις 10.11.50. Επί του φακέλου αναγράφεται η νέα διεύθυνση του παραλήπτη (Γλάδστωνος 2, Γραφείο Αποστολίδη, Οδοντιατρικά Είδη), προς τον οποίο προ-

φανώς και παραδόθηκε τελικά, καθώς δεν υπάρχει ένδειξη επί του φακέλου ότι αυτός επιστράφηκε στην Αμερικανική Πρεσβεία.

Από την έρευνα προέκυψε ότι η συγκεκριμένη ατέλεια επαναλαμβάνεται και στο ΒΔ 785/30.11.60 – ΦΕΚ 188/Α. Αντίθετα, δεν συμπεριλήφθηκε στη βασική εγκύκλιο των ΕΛΤΑ Νο 231/113 της 30.11.80, που ανακεφαλαίωσε ορισμένες ατέλειες, που είχαν χορηγηθεί κατά το παρελθόν, ενώ επισήμως καταργήθηκε με το άρθρο 68 του Νόμου 2065/30.6.1992 (ΦΕΚ 113/Α/30.6.1992).

Ένας μεταγενέστερος φάκελος (του 1977) αποδεικνύει ότι η υπηρεσία FBU (Federal Benefits Unit – Προνόμια ομοσπονδιακών/κρατικών υπαλλήλων) της «Αμερικανικής Πρεσβείας» στην Αθήνα, ταχυδρομούσε ατελώς την αλληλογραφία της, τουλάχιστον μέχρι το 1980. Επιπλέον, επικολλούσε ετικέτα (δίκην «απόδειξης παραλαβής»), η οποία ανέφερε σε δύο μέρη (διαχωρίζονταν με διάτρηση):

ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΠΡΕΣΒΕΙΑ - FBU /ΑΥΣΤΗΡΩΣ ΠΡΟΣΟΠΙΚΗ
Έλαβον παρά της Ταχυδρομικής Υπηρεσίας την υπό τον
ανωτέρω αριθμ. Συστημένην επιστολήν της Αμερικανικής Πρεσβείας.
Υπογραφή
ΣΗΜ. Έπιστέψατε την απόδειξιν δεόντως υπογεγραμμένην.

Σήμερα η Αμερικανική Πρεσβεία εξυπηρετείται από το Κέντρο Εξυπηρέτησης Μεγάλων Πελατών (ΚΕΜΠ), βάσει συμπεφωνημένου τιμολογίου.

18. ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ ΔΙ' ΙΔΙΩΝ ΜΕΣΩΝ

Η μεταφορά της αλληλογραφίας υπήρξε ανέκαθεν μονοπώλιο του Ταχυδρομείου. Κατά συνέπεια οποιαδήποτε απόπειρα μεταφοράς της από ιδιώτη θεωρείτο παράνομη και διώκετο αυστηρά. Με βασιλικό διάταγμα του 1887 θεσπίζεται ότι:

> *«οσάκις ιδιώτες προς κερδοσκοπίαν παραλαμβάνουν μεταφέρουν και διανέμουν α) εσφραγισμένα γράμματα, β) Επιστολικά δελτάρια γ) αγγελίας, προγράμματα, εγκυκλίους, τιμολόγια, ειδοποιήσεις παντός είδους φέρουσας την επιγραφή (σσ: διεύθυνση) του παραλήπτου, τιμωρούνται με πρόστιμο 50 έως 200 δραχμές και φυλάκιση 3 ημερών μέχρι 6 μηνών. Όμοιες ποινές επιφυλάσσονται και στους κυβερνήτες ιστιοφόρων ή ατμοπλοίων, που πρασορμίζονται σε ελληνικούς λιμένας και δεν παραδίδουν αλληλογραφία, που τυχόν μεταφέρουν στο ταχυδρομείο προς διανομή ή εν ελλείψει αυτών στις υγειονομικές αρχές».*

Με το ίδιο διάταγμα καθορίστηκαν ο τρόπος άσκησης του ελέγχου και τα αρμόδια όργανα, τα οποία πέρα των ταχυδρομικών υπαλλήλων ήταν και οι *«αστυνόμοι, δήμαρχοι, ειδικοί και δημαρχιακοί πάρεδροι, αξιωματικοί και υπαξιωματικοί της χωροφυλακής, προσέτι δε οι κυβερνήτες των ατμοπλοίων και των ιστιοφόρων πλοίων».* Τα συγκεκριμένα όργανα είχαν το δικαίωμα να προβαίνουν σε ελέγχους, να κατάσχουν την λαθραίως μεταφερόμενη αλληλογραφία και την υποχρέωση να συντάσσουν σχετικό πρωτόκολλο, προκειμένου να υποβληθούν οι προβλεπόμενες ποινές στους παραβάτες.

Με νεότερο Νόμο (3490/27.11.1909) επήλθαν ορισμένες μεταβολές στις διατάξεις περί «Ταχυδρομικού Μονοπωλίου». Ο Γενικός Διευθυντής Κ.Ν. Μαρίνος σε εγκύκλιό του (α/α 1/338/9.1.1910) αναφέρεται στις διατάξεις του Νόμου[1]:

> *«Το πρόστιμον επιβάλλεται υπό της Γενικής Διευθύνσεως των Ταχυδρομείων και Τηλεγράφων επί τη καταγγελία του κατασχόντος ταχυδρομικού, τηλεγραφικού ή άλλου δημόσιου υπαλλήλου ή αστυνομικού οργάνου και επί τη βάση του επί τούτου συντασσόμενου πρωτοκόλλου, εισπράττεται δε κατά τας διατάξεις των σχετικών νόμων περί εισπράξεως των δημοσίων εσόδων.*
>
> *Τα κατασχεθέντα γράμματα παραδίδονται στον παραλήπτη αυτών επί καταβολή του διπλασίου τέλους, εισπραττομένου δια εναρίθμου γραμματοσήμου.*
>
> *Το εν τέταρτον του επιβαλλομένου εις τον παραβάτην προστίμου, άμα ως επιτευχθεί η είσπραξίς του, αποδίδεται εις τον ενεργήσαντα την κατάσχεσιν των λαθραίως μετενεχθεισών επιστολών».*

1 Το πρωτότυπο είναι γραμμένο στην καθαρεύουσα και με πολυτονικό σύστημα. Ομοίως και σε επόμενες ανάλογες περιπτώσεις.

Και προσθέτει τα δικά του σχόλια και προτροπές:

Δια της συστηματικής καταδιώξεως των εξ επαγγέλματος μεταφερόντων επιστολάς εν τω εσωτερικώ του Κράτους, καθώς και εκείνων, οίτινες συστηματικώς επίσης μεταφέρουν επιστολάς άνευ γραμματοσήμου εκ του εσωτερικού εις το εξωτερικόν και τανάπαλιν και δια της αυστηράς εφαρμογής των διατάξεων του ανωτέρω άρθρου, προσδοκάται η τελεία αναστολή της παραβάσεως του Νόμου περί ταχυδρομικού μονοπωλίου.

Ως γνωστόν, οι συστηματικώς καταδολιευόμενοι τον Νόμο είναι οι κοινώς καλούμενοι αμανατατζήδες[2], προερχόμενοι, ως επί το πλείστον, εκ των Κυκλάδων νήσων και εξ άλλων παραλίων μερών του Κράτους. Πλην τούτων όμως μεταφέρουν επιστολάς άνευ γραμματοσήμων τινές των ταχυδρομικών συνοδών, τινές των δημοσίων ταχυδρόμων και άλλοι αμαξηλάται ή αγωγείς. Έχουσιν επομένως καθήκον πάντες εν γένει οι υπάλληλοι της ταχυδρομικής και τηλεγραφικής υπηρεσίας, αδιακρίτως βαθμού, να προβαίνουσιν εις τοιαύτας κατασχέσεις, αιτούμενοι εν ανάγκη την σύμπραξη και συνδρομή των εκασταχού αστυνομικών οργάνων. Δια του τρόπου τούτου υπάρχει ελπίς να περισταλή συν τω χρόνω η λαθραία μεταφορά γραμμάτων και να εμπεδωθεί ο περί το ταχυδρομικόν μονοπώλιον σεβασμός παρά πάντων των ασκούντων το επάγγελμα της μεταφοράς γραμμάτων επί ζημία των συμφερόντων του Δημοσίου.

Με μεταγενέστερη εγκύκλιο (87/71297/18.12.1910) ανακοινώνεται ότι μόνο κατά τον μήνα Νοέμβριο του 1910 τιμωρήθηκαν 20 ιδιώτες, οι οποίοι συνελήφθησαν να μεταφέρουν «λάθρα εσφραγισμένας επιστολάς άνευ γραμματοσήμων». Μεταξύ αυτών ήταν βαρελοποιοί, φανοποιοί, στραγαλοποιοί, ξυλουργοί, αμαξηλάτες, έμποροι, κτηματίες, γεωργοί, αλλά και ταχυδρομικοί υπάλληλοι.

Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1920, προφανώς λόγω των δραματικών γεγονότων της συγκεκριμένης περιόδου, οι οδηγίες για τη δίωξη της λαθραίως μεταφερόμενης αλληλογραφίας δεν ήταν στις πρώτες προτεραιότητες της ταχυδρομικής υπηρεσίας. Η τελευταία επανέρχεται με νέες εγκύκλιες οδηγίες το 1932 (256696/23.7.1932), ενώ το 1934 δίνει πρόσθετες οδηγίες στα ταχυδρομικά γραφεία όπως *εφόσον ήθελον διαπιστώσει την περίπτωσιν εγκλείσεως επιστολής (κείμενον αλληλογραφίας, κλπ. εντός εντύπων, δειγμάτων κλπ.) να επιθέτωσιν απαρεγκλίτως επί των οικείων αντικειμένων την οικείαν σφραγίδα «περιέχει αλληλογραφίαν εισπραχθήτω πρόστιμον δραχμών 30»* (197565/15.4.1934 – εικ. 1)[3]

Το ίδιο έτος (1934) ωστόσο, υπό την πίεση, προφανώς, των αποστολέων για ταχύτερη μεταφορά της αλληλογραφίας τους, παρέχεται σ' αυτούς η ευχέρεια της μεταφοράς «δι' ιδίων μέσων», υπό την προϋπόθεση ότι επ' αυτής θα επικολλάται το κεκανονισμένο γραμματόσημο, θα σφραγίζεται με το χρονολογικό σήμαντρο του γραφείου της καταγωγής και αφού μεταφερθεί υπό του ιδιώτη, θα παραδίδεται στο ταχυδρομικό γραφείο αφίξεως για την επίδοση. Η απάντηση της τότε Διοίκησης των ΤΤΤ (εγκύκλιος 268519/1934) σε σχετικό ερώτημα ταχυδρομικού γραφείου παρουσιάζει εξαιρετικό ενδιαφέρον καθόσον τοποθετεί την «αποστολή» του Ταχυδρομείου σε γενικότερη βάση:

Ερωτάται: Πρέπει να συγχωρείται η χρησιμοποίησις του χρονολογικού σημάντρου εν τη προκειμένη περιπτώσει αφ' αφού το αντικείμενον δεν θα διαβιβασθή δια των μέσων της ταχυδρομικής υπηρεσίας, αλλά δι' άλλων μέσων ξένων προς αυτήν;

2 Αμανετζήδες, ή αμανατζήδες (εδώ αμανατατζήδες): ιδιωτικός ταχυδρόμος ή και κουβαλητής πραγματειών, που μετέφερε κυρίως αμανέτια - αμανάτια (ενέχυρα, δόσεις δανείων), από το τουρκικό emanet.

3 Εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι παραπλήσια διάταξη υπήρχε ακόμη και στον κανονισμό των ανταποκρίσεων, που είχε θεσπιστεί από τον Ι. Καποδίστρια μόλις το 1828: «Άρθρο 19: Δι' όλα τα έγγραφα της Κυβερνήσεως και των Υπουργών αυτής ή δι' όσα είναι έξωθεν σημειωμένα παρά του Γραμματέως της Επικρατείας με μικράν σφραγίδα, φέρουσαν την λέξιν «χάρις», δεν δίδεται καμμιά πληρωμή. Δεν επιτρέπεται εις κανέναν Υπουργόν να περικλείση εις φάκελλον επισήμων εγγράφων γράμματα μερικά (σσ: ιδιωτικά) και αν αποδειχθή πράξας τούτο, υποβάλλεται να πληρώση δεκαπλήν τιμήν του γράμματος, το οποίον περιέκλησεν (Μ. Κωνσταντίνη: Τα Ταχυδρομεία στην Ελλάδα – σελ. 162).

Απαντώμεν:

Εν πρώτοις πρέπει να σημειωθεί ότι το ταχυδρομικόν μονοπώλιον δεν έχει κατασταθή από λόγους μόνο ταμιευτικούς ώστε να αδιαφορεί η ταχ. Υπηρεσία εάν τα αντικείμενα θα διαβιβασθώσιν δι' άλλων μέσων εφ' όσον ταύτα έχουν κανονικώς προπληρωθή. Το μονοπώλιον συνδέεται εξ ίσου και προς την κοινωνικήν άποψιν, ήτις αύτη δεν πρέπει ν' αγνοείται.

Συνεπώς η περίπτωσις της δι' άλλων μέσων διαβιβάσεως της αλληλογραφίας, έστω και κανονικώς προπληρωμένης, δεν πρέπει να νοηθή ως νόμιμος κατάστασις αλλ' ως εξαίρεσης της γενικής αρχής καθ' ην πάντα τα υποβαλόμενα εις το μονοπώλιον αντικείμενα πρέπει να διαβιβάζωνται δια της ταχυδρομικής οδού.

Κατά ταύτα υπάρχει υποχρέωσις των γραφείων να ελέγχωσιν εις εκάστην συγκεκριμμένην περίπτωσιν εάν δικαιολογείται η χρησιμοποίησις άλλων μεταφορικών μέσων. Λόγοι διακαιολογούντες ταύτην είναι λ.χ. η εγκαιροτέρα διαβίβασις της αλληλογραφίας δι' άλλης οδού μη ταχυδρομικής. Και ήδη επί του ερωτήματος:

Η επίθεσις του χρον. σημάντρου δεν αποτελεί μόνον μέσον διαγραφής του τέλους αλλά και μέσον αποδείξεως πάσης φύσεως περιστατικών συνδεομένων με εννόμους σχέσεις του κοινού. Αι σχέσεις αύται λαμβάνουσιν πολλάκις σύστασιν και εκτιμώνται εκάστοτε υπό των δικαστηρίων εκ μόνης της επιθέσεως του χρον. σημάντρου. Συνεπώς εις την περίπτωσιν της διαβιβάσεως του αντικειμένου δι' άλλου μέσου και ίνα μη δημιουργώνται ζητήματα εν δικαστηρίοις θα επιζητείται μεν παρά των αποστολέων η υποχρεωτική διαγραφή του τέλους δια του χρον. σημάντρου και ουχί κατ' άλλον τινά τρόπον, η ταχυδρομική υπηρεσία όμως δια να καλύψη την εκ της μη διαχειρίσεως του αντικειμένου ηθικήν ευθύνη αυτής δέον να ποιείται ειδικήν μνείαν του γεγονότος τούτου.

Προς τούτο τα ταχυδρ. γραφεία οφείλουσιν κάτωθι του σφραγισθέντος γραμματοσήμου να αναγράφωσιν εμφανώς «εσφραγίσθη τη αιτήσει του αποστολέως και εδόθη προς αυτόν προς περαιτέρω διαβίβασιν».

Σταδιακά, η χειρόγραφη αναγραφή αντικαταστάθηκε από σφραγίδες, τις οποίες τα διάφορα ταχυδρομικά γραφεία κατασκεύασαν, είναι φανερό, με δική τους πρωτοβουλία, καθώς διαφέρει ο τύπος και το κείμενό τους. Στο πλαίσιο του παρόντος άρθρου παραθέτουμε σειρά φακέλων με σχετικές πληροφοριακές σφραγίδες (Εικ.2-5, φάκελοι της δεκαετίας του '30).

Ανεξάρτητα όμως από την ευχέρεια που παρασχέθηκε, σύμφωνα με τα προηγούμενα, για τη «νόμιμη» ιδιωτική μεταφορά, οι έλεγχοι για το εντοπισμό της λαθραίας μεταφοράς αλληλογραφίας συνεχίστηκαν. Ενδιαφέρον προκαλούν οι οδηγίες (252420/2.5.1936) περί του τρόπου διενέργειας των σχετικών ερευνών. Συγκεκριμένα, μεταξύ άλλων, υποδεικνύονται:

1) *Αι σχετικαί έρευναι επί των ταξειδιωτών δέον να μη ώσι γενικαί, αλλά προ παντός επί προσώπων άτινα παρέχουσι περισσότερας υπονοίας περί του ότι μεταφέρουσι λαθραίως επιστολάς, ως είναι οι σωφέρ, βοηθοί αυτών, εφημεριδοπώλαι, ιδιωτικοί ταχυδρόμοι, παραγγελιοδόχοι και λοιπά. Επί μερικών των λοιπών προσώπων δύναται να γίνηται έρευνα, αλλά δύναται να αρκήται ο ενεργών την έρευναν εις τον λόγον αυτών περί του ότι δεν φέρουσι μεθ' εαυτών επιστολάς, όστις λόγος, προκειμένου περί αξιοπρεπών και σοβαρών πολιτών, έχει βεβαίως αξίαν, δι' ημάς μη δυναμένη να αμφισβητηθή.*
2) *Η έρευνα δέον να γίνηται μετά πάσης κοσμιότητος και ευπρεπείας ώστε να μη προκαλήται δυσφορία και αγανάκτησις των ερευνωμένων. Πρέπει να προηγώνται της ερεύνης όλαι αι τυπικαί φράσεις αβροφροσύνης και να διεξάγηται η έρευνα μετά πάσης λεπτότητας και να ζητήται επί τω πέρατι αυτής συγνώμη από τους οχληθέντας πολίτες, εις ούς και να επεξηγήται η ύπαρξις του Νόμου του διέποντος τας τοιαύτας παραβάσεις.*
3) *Η έρευνα δέον να γίνηται μεθ' όλης της δεούσης ταχύτητος, ώστε να μη επιφέρη καθυστέρησιν εις τα μεταφορικά μέσα και εις την κίνησιν των επιβατών.*

Οι οδηγίες για την άσκηση ελέγχων είναι συνεχείς. Ωστόσο, το 1939, η Δικτατορία της 4ης Αυγούστου με αναγκαστικό Νόμο (ΑΝ 1704/1939) απαγορεύει τη μεταφορά επιστολών δι' ιδίων μέσων, χωρίς να κάνει κάποια ιδιαίτερη μνεία για την πιο πάνω εξαίρεση.

Το 1945, με αναγκαστικό Νόμο πάλι (344/20.3.1945), επανακαθορίζονται οι ποινές για το αδίκημα της λαθραίας μεταφοράς αλληλογραφίας (εικ. 6), αλλά παράλληλα επαναφέρεται η ευχέρεια της δι' ιδίων μέσων μεταφοράς της αλληλογραφίας, υπό την προϋπόθεση της έγκρισης του ταχυδρομικού γραφείου καταγωγής και φυσικά ανάλογης σφράγισης[4] του φακέλου (εικ. 7).

Ο εμφύλιος σπαραγμός, ωστόσο, όπως ήταν επόμενο, είχε επιπτώσεις και στη διακίνηση της αλληλογραφίας. Το 1947 (121054/151/19.8.47)[5] απαγορεύεται απολύτως η «σφράγιση δια του χρονολογικού σημάντρου των ταχυδρομικών Γραφείων, επιστολών προοριζομένων να μεταφερθώσιν, ουχί δια της ταχυδρομικής οδού, αλλά μερίμνη και δι' ιδίων μέσων των αποστολέων».

Λίγο πριν από το τέλος της σύρραξης ο Ανώτερος Στρατιωτικός Διοικητής Αττικής και Νήσων με προκήρυξή του από 18.7.1949 απαγόρευσε την υπό ιδιωτών μεταφορά επιστολών ή επιστολικών δελταρίων εις την περιοχή δικαιοδοσίας του και καθόρισε ότι τυχόν παραβάτες θα παραπέμπονται στο Στρατοδικείο (75273/26.7.1949). Ένα μήνα αργότερα το Γενικό Επιτελείο Στρατού επεξέτεινε την υπόψη απαγόρευση, καθώς και το μέτρο της παραπομπής των παραβατών στο Στρατοδικείο «καθ' άπασαν την Επικράτειαν» (111455/61/1.9.1949).

Το πότε ακριβώς καταργήθηκαν οι πιο πάνω στρατιωτικές διαταγές και επανήλθε το προηγούμενο καθεστώς μεταφοράς αλληλογραφίας δι' ιδίων μέσων δεν έχει εντοπιστεί. Το πιθανότερο είναι προς το τέλος της δεκαετίας του '50, αν κρίνουμε από τους φακέλους, που έχουμε στη διάθεσή μας (εικ.8-11) Την ίδια περίοδο όμως εντείνονται οι έλεγχοι για τον εντοπισμό και κατάσχεση της λαθραίως μεταφερόμενης αλληλογραφίας, η έκταση της οποίας, κατά τα φαινόμενα, δεν έχει περιοριστεί. Δημοσιεύουμε δύο φακέλους με σφράγιση «ΚΑΤΕΣΧΕΘΗ ΩΣ ΛΑΘΡΑΙΩΣ ΜΕΤΑΦΕΡΟΜΕΝΗ» (εικ.14-15).

Το βέβαιο είναι ότι με την εγκύκλιο 34111/425/Β της 31.3.1966 τονίζεται και πάλι η ανάγκη καταπολέμησης της λαθραίας μεταφοράς της αλληλογραφίας, αλλά ταυτόχρονα υπενθυμίζεται η διευκόλυνση της δι' ιδίων μέσων μεταφοράς, με τις γνωστές βέβαια προϋποθέσεις.

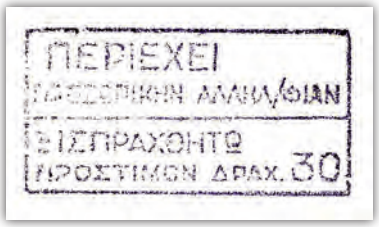
Ένα από τα πρώτα μέτρα, που έλαβε η Δικτατορία της 21.4.1967 ήταν η αναστολή της μεταφοράς επιστολών δι' ιδίων μέσων. Συγκεκριμένα την 13.5.1967 με την υπ' αριθ. 40080/67/Β εγκύκλιο και «κατ' εντολή Υπουργού» απαγορεύτηκε η ακύρωση τελών επί προσκομιζόμενων επιστολών και η παράδοσή τους προς μεταφορά εις τους ίδιους τους αποστολείς τους. Εάν και πότε η υπόψη απαγόρευση αναιρέθηκε μετά από τη μεταπολίτευση δεν είναι γνωστό.

Οπωσδήποτε όμως, εξαιτίας των σύγχρονων μέσων μεταφοράς, της διεύρυνσης των τρόπων επικοινωνίας και βεβαίως μετά και από τη λειτουργία ιδιωτικών εταιριών μεταφοράς αλληλογραφίας, η συγκεκριμένη διαδικασία σήμερα δεν έχει καμιά πρακτική αξία.

4 Σχετικό σχόλιο έχει καταχωριστεί και στη «Φιλοτελική Κίνηση» του τεύχους 266-7 της Φιλοτέλειας (Μάρτιος – Απρίλιος 1947).

5 Οι οδηγίες της συγκεκριμένης εγκυκλίου επαναλαμβάνονται και με νεότερη εγκύκλιο του 1950 (440090/61/23.6.1950)

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

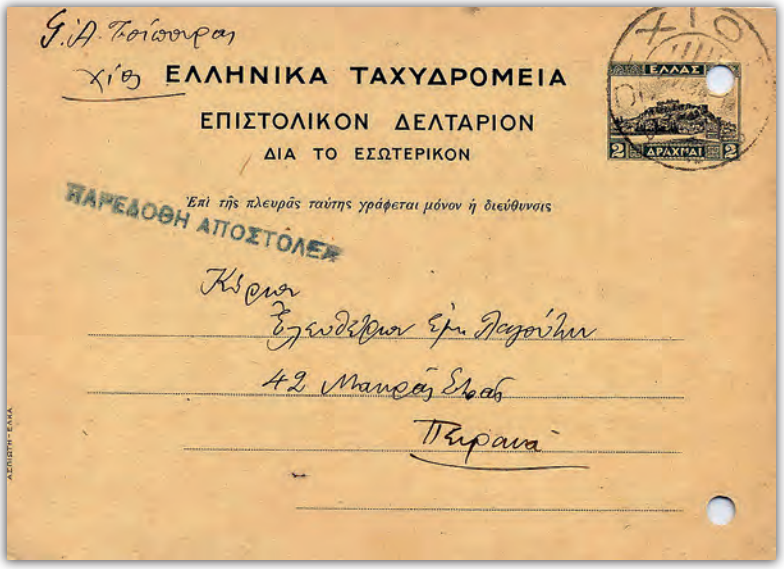
Εικ. 1:
Αποτύπωμα σφραγίδας για την επισήμανση αλληλογραφίας, που μεταφερόταν λαθραίως. Βάσει Νόμου προβλεπόταν η επιβολή προστίμου Δρχ.30. Από το αρχείο του ταχυδρομικού Γραφείου Τριπόλεως (έτος λήψης αποτυπώματος: 1980).

Εικ. 2:
«Θα μεταφερθή υπ' ευθύνην του αποστολέως» *Πειραιεύς – Σταθμός Ηλεκ. Σιδ. 28.6.1935*

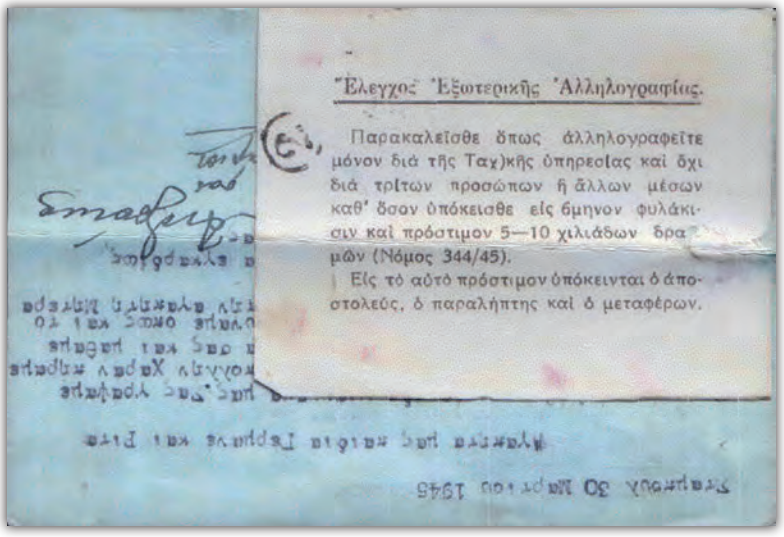
Εικ. 3:
«ΠΑΡΕΔΟΘΗ ΑΠΟΣΤΟΛΕΑ»
Πειραιεύς - Σταθμός Ηλεκ. Σιδ. 11.10.1935

Εικ. 4:
«ΠΑΡΕΔΟΘΗ ΑΠΟΣΤΟΛΕΑ»
Χίος, 18.6.1936

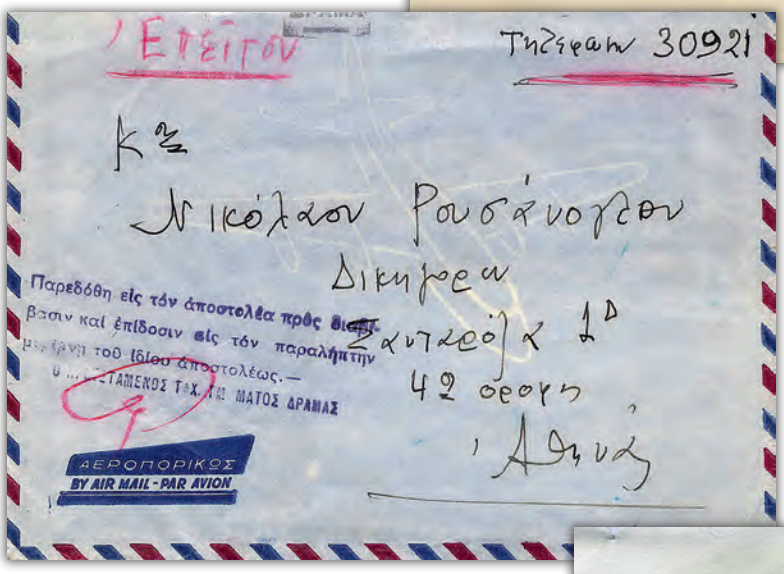
Εικ. 5:
ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ ΑΥΣΤΗΡΩΣ Η ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΥΠΟ ΙΔΙΩΤΩΝ. Ο ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΟΜΕΝΟΣ ΠΑΡΑΒΑΤΗΣ ΤΙΜΩΡΕΙΤΑΙ ΔΙΑ ΒΑΡΥΤΑΤΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ
ΣΠΕΤΣΑΙ, 29.4.1936

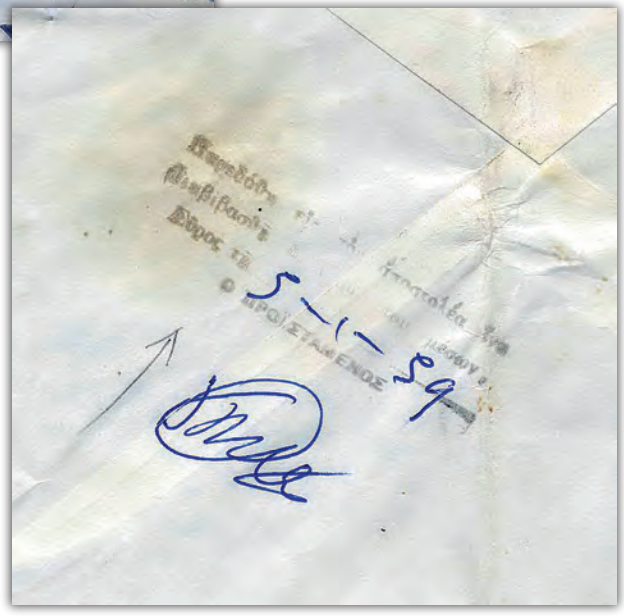
Εικ. 6:
Ενημερωτικό σημείωμα σχετικά με τις προβλεπόμενες από τον ΑΝ 344/1945 ποινές για τη λαθραία μεταφορά αλληλογραφίας. Επιστολή από Σταμπούλ (Κωνσταντινούπολη) 30.3.1945 (Filartia)

Εικ. 7:
«ΜΕΤΑΦΕΡΘΗΤΩ ΥΠ' ΕΥΘΥΝΗΝ ΑΠΟΣΤΟΛΕΩΣ»
Πάτραι, 14.6.1947

Εικ. 8:
«Παρεδόθη εις τον αποστολέα προς διαβίβασιν και επίδοσιν εις τον παραλήπτην μερίμνη του ιδίου αποστολέως» Ο ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ ΤΟΥ ΤΑΧ. ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΔΡΑΜΑΣ».
Δράμα, 22.3.1958

Εικ. 9:
«Παρεδόθη εις τον αποστολέα ίνα διαβιβαστή δι' ιδίων του μέσων. Ο ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ»
Σύρος, 5.1.1959

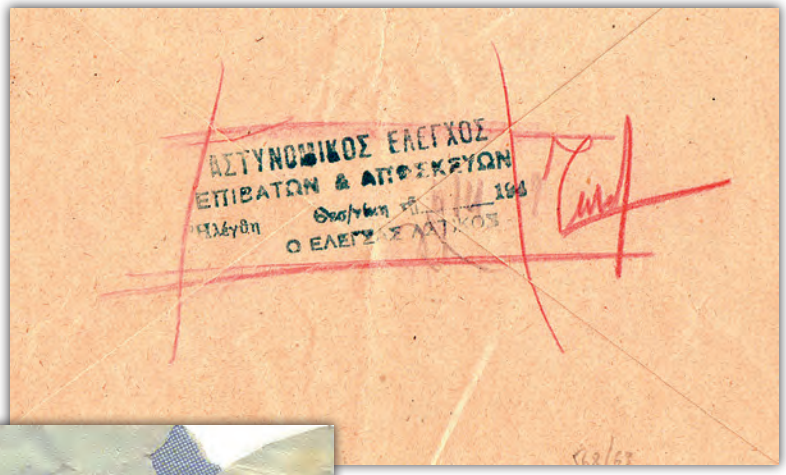
Εικ.10:
«Παρεδόθη εις τον αποστολέα προς διαβίβασιν και επίδοσιν εις τον παραλήπτην μερίμνη του ιδίου αποστολέως¨. Ο ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ».
Θεσσαλονίκη, 2.5.1958

Εικ. 11:
Εσφραγίσθη τη αιτήσει του αποστολέως και εδόθη εις αυτόν προς περαιτέρω διαβίβασιν (Άρθρον 53 Ταχ. Κανονισμού)
Πειραιεύς, 6.10.58

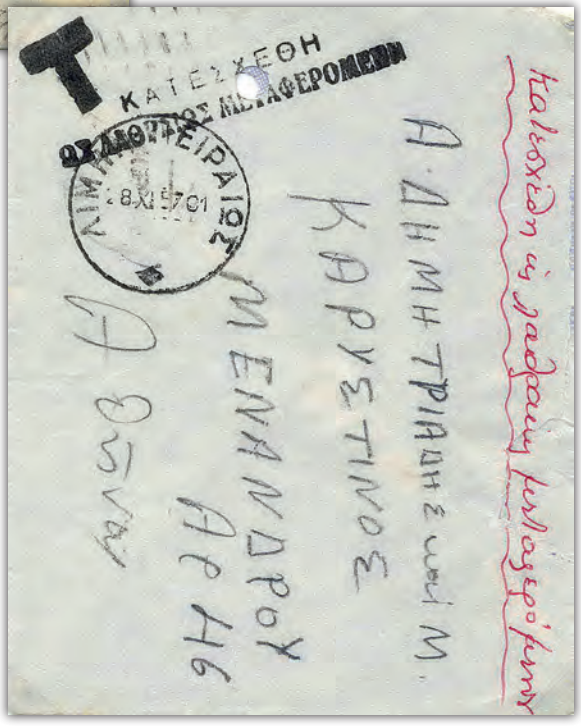
Εικ. 12:
«ΤΑΧ. Δ/ΝΣΙΣ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ. Εσφραγίσθη τη αιτήσει του αποστολέως και εδόθη εις αυτόν προς περαιτέρω διαβίβασιν» Θεσσαλονίκη, 8.3.1967
(Συλλογή Ι. Νταή).

Εικ. 13:
«ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΕΠΙΒΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟΣΚΕΥΩΝ Ηλέγχθη Θες/νίκη, 5.4.1949 Ο ΕΛΕΓΞΑΣ ΑΣΤ/ΚΟΣ»
Βοηθητική σήμανση πιστοποίησης αστυνομικού ελέγχου για την αναζήτηση λαθραίως μεταφερόμενης αλληλογραφίας (Συλλογή Αλ. Γαληνού)

Εικ. 14:
«ΚΑΤΕΣΧΕΘΗ ΩΣ ΛΑΘΡΑΙΩΣ ΜΕΤΑΦΕΡΟΜΕΝΗ»
Πειραιεύς, 10.2.1955

Εικ. 15:
«ΚΑΤΕΣΧΕΘΗ ΩΣ ΛΑΘΡΑΙΩΣ ΜΕΤΑΦΕΡΟΜΕΝΗ»
Επιπλέον εισπρακτέον τέλος: ***T***
Λιμήν Πειραιώς, 8.11.1957

19. ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟ ΚΑΙ ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ

Μία από τις κύριες εργασίες του ταχυδρομείου είναι η μεταφορά δεμάτων, στα οποία εμπεριέχονται αντικείμενα, τα οποία άλλοτε υπόκεινται σε δασμούς εισαγωγής και άλλοτε όχι.

Παράλληλα όμως, αν και δεν είναι ιδιαίτερα σύνηθες το φαινόμενο, εντοπίζονται και φάκελοι συστημένης ή απλής αλληλογραφίας, οι οποίοι, με βάση εξειδικευμένες οδηγίες, χαρακτηρίζονται ως «ύποπτοι» ότι περιέχουν μικροαντικείμενα υποκείμενα σε φορολογία, δηλαδή ότι αποτελούν «φορολογητέα ύλη».

Στις περιπτώσεις αυτές, η συνεργασία των Τελωνειακών και Ταχυδρομικών Αρχών είναι στενή. Αρκετές φορές, οι πρώτες εξουσιοδοτούν τις δεύτερες να ενεργούν για λογαριασμό τους και να διακρίνουν τα ταχυδρομικά αντικείμενα εκείνα, που πρέπει να υποστούν τη διαδικασία του εκτελωνισμού και εκείνα, που είναι ελεύθερα δασμών.

Συναφείς με τις παραπάνω διαδικασίες είναι οι βοηθητικές σημάνσεις (sic):

- «ΥΠΟΠΤΟΝ ΤΕΛΩΝΙΣΙΜΟΝ»,
- «ΥΠΟΠΤΟΝ ΤΕΛΩΝΗΣΜΟΥ»,
- «ΕΙΔΟΠΟΙΗΤΗΡΙΟΝ – Ο ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ» και φυσικά το
- «ΕΛΕΥΘΕΡΟΝ» δασμών.

Το 2017 με την ΑΔΑ/7ΦΖΜΗ-265 (ΦΕΚ Β΄4092/2012.16) Κοινή Υπουργική Απόφασης (ΚΥΑ) των συναρμόδιων Υπουργών Οικονομικών και Ψηφιακής Πολιτικής Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης παρέχεται η δυνατότητα στον ΕΛΤΑ να λειτουργεί – ως Φορέας Παροχής Καθολικής Υπηρεσίας (Φ.Π.Κ.Υ.) – είτε ως διασαφιστής, είτε ως τελωνειακός αντιπρόσωπος.

Για όλα τα παραπάνω, αναλυτικότερα στα επόμενα κεφάλαια.

Παρατίθεται ακόμη και η περιγραφή δύο συναφών βοηθητικών σημάνσεων, λόγω του ιδιαίτερου φιλοτελικού ενδιαφέροντός τους.

19Α. ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟ ΚΑΙ ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ

«Ύποπτον Τελωνήσιμον» «Ύποπτον Τελωνισμού»

Σχετικά δύσκολα συναντάμε βοηθητικές σημάνσεις, οι οποίες αναφέρονται στον εκτελωνισμό ειδών, που περικλείονται σε συστημένες ή απλές επιστολές εκ του εξωτερικού. Και αυτό γιατί η εισαγωγή ειδών υποκείμενων σε δασμούς δια της επιστολικής αλληλογραφίας, δεν ήταν συνήθης πρακτική. Παρά ταύτα, μόλις το 1910, στην υπ' αριθ. 35 εγκύκλιο των Ελληνικών Ταχυδρομείων δίδονται οδηγίες για γράμματα εξωτερικού, που περιέχουν «αντικείμενα υποκείμενα σε εισαγωγικό τέλος»:

Εγερθείσης υπονοίας, ότι γράμματα προερχόμενα εκ του εξωτερικού περιέχουσιν αντικείμενα υποκείμενα εις εισαγωγικόν τέλος, προσκαλείται ο παραλήπτης, ίνα εντός δύο ημερών προσέλθη εις το ταχυδρομικόν γραφείον και αποσφραγίση το προς αυτόν απευθυνόμενον γράμμα.

Αν εντός του γράμματος ευρεθή τελωνιστέον αντικείμενον πέμπεται τούτο εις το πλησιέστερον τελωνείον, όπερ ενεργεί τον τελωνισμόν του, επιβαλλομένου απλού εισαγωγικού τέλους.

Μη προσερχόμενου του παραλήπτου, γίνεται νέα πρόσκλησις αυτού εντός ετέρας προθεσμίας. Αν δε και αύτη παρέλθη επί ματαίω το γράμμα επιστρέφεται εις τον τόπον της προελεύσεώς του, ίνα αποδοθή εις τον αποστελέα.[1]

Επιπλέον, στο άρθρο 26 του Νόμου 4581 του 1930 προβλέπεται ότι:

Δύναται δια Δ. να επιτραπή η δια του εξωτερικού διαμοιβή αντικειμένων τελωνισίμων υπό τύπον επιστολών ή μικροδεμάτων (petits paquets) και υπό τους όρους ούς το αυτό Δ. ήθελε ορίσει (sic).

Λίγο μεταγενέστερα, με την υπ' αριθ. 170228/22.2.1933 εγκύκλιο διαταγή του Διευθυντή ΤΤΤ, καθορίζεται ότι διάφορα είδη, που εισάγονται υπό τον τύπον «δειγμάτων», σε περίπτωση αμφιβολίας για την αξία τους θα αποστέλλονται στα Κεντρικά Ταχυδρομικά Γραφεία Αθηνών ή Θεσσαλονίκης προς εκτίμηση από τις τελωνειακές αρχές, που εδρεύουν σ' αυτά. Στη συνέχεια ανάλογα με τη σχετική γνωμάτευση, είτε θα επιστρέφονται στους αποστολείς τους με την ένδειξη «Refusé. Contient des articles ayant une baleur marchande» (Απαράδεκτον, περιέχει εμπορεύσιμα είδη), είτε θα επιδ στους επιγραφόμενους με τη βοηθητική σήμανση «δεν περιέχει είδη αγοραίας αξίας. Επιδοθήτω ατελώς)

Ποια όμως είναι τα αντικείμενα, που υπόκεινται σε εισαγωγικό τέλος και ποια η σχετική διαδικασία, που επιβάλλεται ν' ακολουθείται; Το ερώτημα απαντιέται επισήμως αρκετά χρόνια αργότερα, με την υπ' αριθ. 155253/8173/28.11.1949 κοινή απόφαση των Υπουργών ΤΤΤ και Οικονομικών, η οποία, μεταξύ των άλλων, δίνει τις ακόλουθες οδηγίες[2], αφού εισαγωγικά τονίσει ότι «οι τελωνειακοί υπάλληλοι εν τη εκτελέσει του τελωνειακού εν γένει ελέγχου επί των ταχυδρομικών αντικειμένων, υποχρεούνται εις την υπό της Ταχ. Νομοθεσίας προβλεπομένην εχεμύθειαν»:

Επιστολαί, έγγραφα υποθέσεων, δείγματα εμπορευμάτων και έντυπα εν γένει,

1 Το πρωτότυπο σε πολυτονικό σύστημα. Ομοίως και σε επόμενες ανάλογες περιπτώσεις.

2 Η απόφαση είναι ιδιαίτερα εκτενής και περιλαμβάνει αναλυτικές οδηγίες προς τις Τελωνειακές Αρχές. Ουσιαστικά πρόκειται για «κανονισμό λειτουργίας». Εδώ σημειώνονται επιλεκτικά οι οδηγίες, που αφορούν κυρίως τη διαχείριση των ταχυδρομικών αντικειμένων.

*εκ του Εξωτερικού, εγκλείοντα είδη υποκείμενα, **κατά την κρίση του αντιπροσώπου της τελωνειακής αρχής**, εις τελωνειακούς δεσμούς, γίνονται δεκτά και επιδίδονται εις τους επιγραφόμενους εκτελωνιζόμενα, επι τη καταβολή διπλασίων εισαγωγικών δασμών και δικαιωμάτων, ως και δια των εισπραττομένων επι των μικροδεμάτων ταχ. τελών.*

Η αποσφράγισις των εκ του εξωτερικού αφικνουμένων αποστολών αλληλογραφίας ενεργείται παρουσία του προϊσταμένου του Ταχυδρομείου ή των οριζομένων προς τούτο ταχ. Υπαλλήλων, παρισταμένου και αντιπροσώπου της Τελωνειακής Αρχής, η ανάμιξις του οποίου ουδεμίαν επιβράδυνσιν δέον να επιφέρη εις την αποσφράγισιν.

Κατά την αποσφράγισιν διαχωρίζονται τα ύποπτα τελωνήσιμου περιεχομένου ταχυδρομικά αντικείμενα και συγκεντρώνονται υπό του τελωνειακού υπαλλήλου ή εν απουσία τούτου παρά του προϊσταμένου του Ταχυδρομείου, ο οποίος στη συνέχεια, αφού σημειώσει επ' αυτών την ένδειξιν «προς τελωνειακόν έλεγχον» τα διαβιβάζει εις τα Ταχυδρομεία Αθηνών ή Θεσσαλονίκης, από τα οποία καλείται η οικεία τελωνειακή αρχή όπως διαθέση αυθημερόν υπάλληλόν της δια τον έλεγχον.

Ο εν λόγω έλεγχος ενεργείται επι πάντων των υπόπτων ταχ. αντικειμένων, συμπεριλαμβανομένων και των επιστολών, αίτινες φέρουν την προβλεπομένην από την Παγκόσμια Ταχυδρομική Σύμβαση ετικέτταν "C1". Κατά τον έλεγχον διαχωρίζονται παρά του τελωνειακού υπαλλήλου τα ελεύθερα προς επίδοσιν και τα υποκείμενα τελωνιστέα. Τα κρινόμενα ως ελεύθερα παραλαμβάνονται παρά της ταχυδρομικής υπηρεσίας προς επίδοσιν. Προκειμένου περί συστημένων σημειούται έναντι εκάστου εν τω βιβλίω καταχωρίσεώς των η ένδειξις «Ελεύθερον».

Αι ύποπτοι τελωνησίμου περιεχομένου επιστολαί άνευ ετικέττας ή τελωνειακών δηλώσεων, εγγράφονται εις ίδιον πρακτικόν. Επιπλέον επί των συστημένων επιστολών αναγράφεται επ' αυτών ευκρινώς η ένδειξις «προσοχή ύποπτος τελωνησίμου περιεχομένου».

Εις τα ταχ. γραφεία παρ' οις δεν εδρεύει Τελωνείον η αποσφράγισις ενεργείται παρουσία του ταχ. υπαλλήλου και του Ειρηνοδίκου ή του Αστυνόμου ή του Προέδρου της Κοινότητας. Εις περίπτωσιν καθ' ην οι παραλήπται ήθελον αρνηθή την αποσφράγισιν αι ύποπται επιστολαί επιστρέφονται εις την καταγωγήν των ως απαράδεκτοι.

Για την ολοκλήρωση του ελέγχου προσκαλείται, σύμφωνα με τις εγκύκλιες οδηγίες, ο παραλήπτης εγγράφως. Η σχετική πρόσκληση πιστοποιείται με τη βοηθητική σήμανση «ΕΙΔΟΠΟΙΗΤΗΡΙΟΝ – Ο ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΟΣ ΕΛΕΓΚΤΗΣ», η οποία τίθεται στο υπό έλεγχο ταχυδρομικό αντικείμενο.

Παραθέτουμε 7 βοηθητικές σημάνσεις σχετικές με το χαρακτηρισμό ή μη ισάριθμων επιστολών ως «υπόπτων τελωνησίμου περιεχομένου» και τη σχετική την πρόσκληση. Επιπλέον, εικόνα της σύγχρονης ετικέτας "C1". Είναι προφανές ότι οι συναφείς σφραγίδες κατασκευάστηκαν με τη φροντίδα των κατά τόπους ταχυδρομικών γραφείων, τα οποία έχουν την ευθύνη τόσο του λεκτικού, όσο και της ορθογραφίας τους.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

Εικ. 1:
«ΤΕΛΩΝΗΣΙΜΟΝ[3] ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΩΣ Ο ΤΕΛ. ΕΛΕΓΚΤΗΣ»
Επιστολή ταχυδρομηθείσα στις 20.12.1959 από ΗΠΑ (Καλιφόρνια) προς Ελλάδα

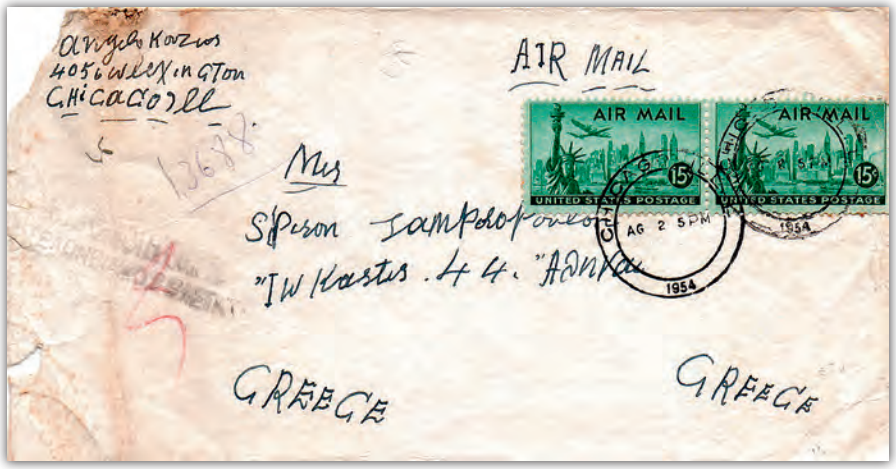

Εικ. 2:
«ΥΠΟΠΤΟΝ ΤΕΛΩΝΙΣΙΜΟΝ Ο ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΟΣ ΕΛΕΓΚΤΗΣ» *1963*

Εικ. 3:
«ΥΠΟΠΤΟΝ ΤΕΛΩΝΗΣΜΟΥ Ο ΤΕΛΩΝ. ΕΛΕΓΚΤΗΣ» *1966*

3 Στις εγκύκλιες οδηγίες αναφέρεται ως «ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΝ ΥΠΟΠΤΟΝ ΤΕΛΩΝΗΣΙΜΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ». Προφανώς οι σημάνσεις «ΤΕΛΩΝΗΣΙΜΟΝ», «ΥΠΟΠΤΟΝ ΤΕΛΩΝΙΣΙΜΟΝ» & «ΥΠΟΠΤΟΝ ΤΕΛΩΝΗΣΜΟΥ» (sic) είναι απόρροια εκφράσεων της καθημερινότητας.

Εικ. 4:
«ΥΠΟΠΤΟΝ ΤΕΛΩΝΙΣΙΜΟΝ
Ο ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΟΣ ΕΛΕΓΚΤΗΣ» *1963*

Εικ. 5:
«ΕΙΔΟΠΟΙΗΤΗΡΙΟΝ
Ο Τελωνειακός ελεγκτής»
1963

Εικ. 6:
ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟΝ ΤΡΙΠΟΛΕΩΣ
ΥΠΟΠΤΟΝ ΤΕΛΩΝΗΣΙΜΟΝ
Αριθμός 1307
Από το αρχείο του
ταχυδρομικού Γραφείου Τριπόλεως
(έτος λήψης αποτυπώματος: 1980)

ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
Βασίλεια
Βασιλεία
Βασιλεία
Βασιλεία

19Β. ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟ ΚΑΙ ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ

Βοηθητικές σημάνσεις σχετικά με τις σύγχρονες τελωνειακές διαδικασίες για τις ταχυδρομικές αποστολές μέσω του Φορέα Παροχής Καθολικής Υπηρεσίας (ΕΛΤΑ)

Στις 21.6.2017 από την Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ) παρασχέθηκαν οδηγίες για την εφαρμογή της ΑΔΑ/7ΦΖΜΗ-265 (ΦΕΚ Β΄4092/20.12.2016) Κοινής Υπουργικής Απόφασης (ΚΥΑ) των συναρμόδιων Υπουργών Οικονομικών και Ψηφιακής Πολιτικής Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης αναφορικά με τη δυνατότητα των ΕΛΤΑ να λειτουργούν – ως Φορέας Παροχής Καθολικής Υπηρεσίας (Φ.Π.Κ.Υ.) – είτε ως διασαφιστής, είτε ως τελωνειακός αντιπρόσωπος. Με την παραπάνω ΚΥΑ, επέρχονται, μεταξύ άλλων:

α) η πλήρης εναρμόνιση των σχετικών τελωνειακών διαδικασιών προς την ενωσιακή τελωνειακή νομοθεσία,

β) η καθιέρωση ολοκληρωμένης διαδικασίας παρακολούθησης της διακίνησης των ταχυδρομικών αντικειμένων από τη στιγμή της εισόδου τους στο τελωνειακό έδαφος της Ε.Ε.

Η συγκεκριμένη ΚΥΑ περιλαμβάνει εξάλλου και ορισμό του «ταχυδρομικού αντικειμένου»[1], στο οποίο περιλαμβάνονται πέραν των αντικειμένων αλληλογραφίας και βιβλία, κατάλογοι, εφημερίδες, περιοδικά και ταχυδρομικά δέματα, που περιέχουν εμπορεύματα με ή χωρίς εμπορική αξία, σύμφωνα με τους ορισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Παγκόσμιας Ταχυδρομικής Σύμβασης, όπως αυτή ισχύει.

Στις οδηγίες της ΑΑΔΕ μνημονεύεται επίσης το άρθρο 15 της Παγκόσμιας Ταχυδρομικής Σύμβασης, όπου προσδιορίζονται τα μη αποδεκτά αντικείμενα και οι απαγορεύσεις, που αφορούν διάφορες κατηγορίες αντικειμένων, όπως ζώντα ζώα, εκρηκτικά, εύφλεκτα ή ραδιενεργά υλικά και γενικώς επικίνδυνα αγαθά. Στις περιπτώσεις αυτές ακολουθείται η προβλεπόμενη ταχυδρομική διαδικασία (σύνταξη δελτίου ελέγχου, επιστροφή στη χώρα προέλευσης κλπ.) και δεν προχωράει ο εκτελωνισμός τους.

Από την απόφαση παρέχεται η δυνατότητα στα ΕΛΤΑ – ως Φορέα Παροχής Καθολικής Υπηρεσίας (Φ.Π.Κ.Υ.) – να λειτουργούν είτε ως διασαφιστής, είτε ως τελωνειακός αντιπρόσωπος (Εικ. 1). Ο ΕΛΤΑ-Φ.Π.Κ.Υ. επικοινωνεί με τον παραλήπτη για την απόκτηση όλων των απαιτούμενων πληροφοριών και τυχόν αδειών-πιστοποιητικών, που απαιτούνται για τον εκτελωνισμό, προκειμένου να προχωρήσει σ' αυτόν. Η επικοινωνία αυτή επιβάλλεται ιδιαίτερα στις περιπτώσεις ταχυδρομικών αντικειμένων, που είτε δεν έχουν επικολλημένες τελωνειακές δηλώσεις/ετικέτες CN22/CN23 (Εικ. 2), είτε αυτές έχουν ελλιπείς πληροφορίες, που δεν επαρκούν για τη συμπλήρωση του τελωνειακού παραστατικού εισαγωγής.

Προκειμένου τα ΕΛΤΑ ν' ανταποκριθούν στις συγκεκριμένες υποχρεώσεις τους (ως Φ.Π.Κ.Υ.) αποφασίστηκε να δημιουργήσουν τρία *«γραφεία εκτελωνισμού ταχυδρομικών*

1 Σύμφωνα με την υπόψη ΚΥΑ, ταχυδρομικό αντικείμενο είναι **«αντικείμενο με συγκεκριμένο παραλήπτη, αποστελλόμενο υπό την τελική του μορφή υπό την οποία το αναλαμβάνει ο φορέας παροχής της ταχυδρομικής υπηρεσίας».**

αντικειμένων – Γ.Ε.Τ.Α». Τα γραφεία αυτά είναι:

- *Γ.Ε.Τ.Α – Τελωνείου Αερολιμένα «Ελ. Βενιζέλος»: αρμόδιο για τα ταχυδρομικά αντικείμενα, που μεταφέρονται αεροπορικώς και κατ' εξαίρεση, σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις και οδικώς*
- *Γ.Ε.Τ.Α. – Γ' Τελωνείου Εισαγωγής Πειραιά: Αρμόδιο για τα ταχυδρομικά αντικείμενα, που μεταφέρονται οδικώς, θαλασσίως ή σιδηροδρομικώς*
- *Γ.Ε.Τ.Α. – Α΄ Τελωνείου Εισαγωγών-Εξαγωγών Θεσσαλονίκης: αρμόδιο για τα ταχυδρομικά αντικείμενα, που μεταφέρονται οδικώς και σιδηροδρομικώς στη Θεσσαλονίκη, αλλά και μέσω των άλλων Γ.Ε.Τ.Α., αλλά με προορισμό τις περιοχές Θεσσαλίας, Μακεδονίας και Θράκης*

Τα δύο πρώτα έκαναν έναρξη των εργασιών τους στις 21.6.2017 και 18.9.2017 αντιστοίχως.

Τον Αύγουστο του 2018, με απόφαση των ΕΛΤΑ (Α.Π. 1.1.1/811/8.8.2018) δημιουργείται το «Κέντρο Εκτελωνισμού Ταχυδρομικών Αντικειμένων» (ΚΕΤΑ), ως «Ειδική Μονάδα Παραγωγής» υπαγόμενη απευθείας στη Διεύθυνση Κέντρων Διαλογής Αττικής. Στην αρμοδιότητα του ΚΕΤΑ περιήλθαν οι τρεις Μονάδες Γ.Ε.Τ.Α., ενώ ως ημερομηνία έναρξης λειτουργίας της νέας οργανωτικής δομής καθορίστηκε η 24.8.2018.

Άμεσο ενδιαφέρον για τους φιλοτελιστές έχει η επιβολή ΦΠΑ 24% σε οποιοδήποτε δέμα με «τεκμαρτή» αξία άνω των 22 ευρώ, ακόμη και αν δεν υπάρχει φορολογητέα αξία (Εικ. 3). Η τεκμαρτή αξία υπολογίζεται ως «άθροισμα» της αξίας του αντικειμένου, κατά δήλωση του αποστολέα ή όπως προκύπτει από συνοδευτική απόδειξη αγοράς ή τιμολόγιο, πλέον ναύλων και ασφαλίστρων. Πρόκειται για την αξία «CIF». Σε περίπτωση «τεκμαρτής αξίας» μεγαλύτερης των 150 ευρώ επιβάλλονται και δασμοί, οι οποίοι όμως είναι συνάρτηση με το περιεχόμενο του δέματος και τις εκάστοτε ισχύουσες σχετικές διατάξεις. Παράλληλα τα ΕΛΤΑ επιβάλλουν, για τις υπηρεσίες διαχείρισης, που προσφέρουν, τέλη, που κυμαίνονται από 15-50 ευρώ, ανάλογα με την περίπτωση.

Και για τα τρία γραφεία, που λειτουργούν σήμερα, δεν προβλέπεται η ύπαρξη ταχυδρομικών σημάντρων. Προβλέπεται, ωστόσο, η αναγραφή διαφόρων ενδείξεων επί των δεμάτων ή φακέλων. Ειδικότερα:

α) Οσάκις διακινούνται ταχυδρομικά αντικείμενα, τα οποία δεν έχουν ενωσιακό χαρακτήρα (αντικείμενα τρίτων χωρών, που εισάγονται σε ένα κράτος της ΕΕ και αποστέλλονται σε άλλο για εκτελωνισμό) αναγράφεται επί του αντικειμένου η ένδειξη:
«Εμπορεύματα, που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις, που προβλέπονται στα άρθρα 28 και 29 της συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης».

Από την οικεία ΚΥΑ προβλέπεται, όπως και από την οδηγία της ΕΕ, η κατασκευή κίτρινης αυτοκόλλητης ετικέτας, πλην όμως αυτό δεν έχει υλοποιηθεί στην πράξη, καθώς τέτοιες περιπτώσεις παρουσιάζονται εξαιρετικά σπάνια στα ελληνικά τελωνεία. Οι αντίθετες περιπτώσεις (παραλαβές ταχυδρομικών αντικειμένων από άλλες χώρες της ΕΕ προς εκτελωνισμό) είναι συχνές, με επικολλημένες πάνω σ' αυτές τις προβλεπόμενες κίτρινες ετικέτες (Εικ. 4).

β) Οσάκις διακινούνται ταχυδρομικά αντικείμενα, τα οποία έχουν ενωσιακό χαρακτήρα μεταξύ των φορολογικών εδαφών (διαβατικά), προβλέπεται ν' αναγράφεται επί του αντικειμένου η ένδειξη:
«Ενωσιακά εμπορεύματα, με προέλευση ή προορισμό τμήμα του τελωνειακού εδάφους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο οποίο δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις της οδηγίας 2006/112/ΕΚ του Συμβουλίου ή της οδηγίας 2008/118/ΕΚ του Συμβουλίου».

Από την πιο πάνω ΚΥΑ προβλέπεται η ύπαρξης κίτρινης αυτοκόλλητης ετικέτας, προς επικόλληση πάνω στα ταχυδρομικά αντικείμενα, πλην όμως η απόφαση δεν έχει υλοποιηθεί, καθόσον στα ελληνικά τελωνεία μέχρι σήμερα δεν έχουν παρουσιαστεί ανάλογες περιπτώσεις.

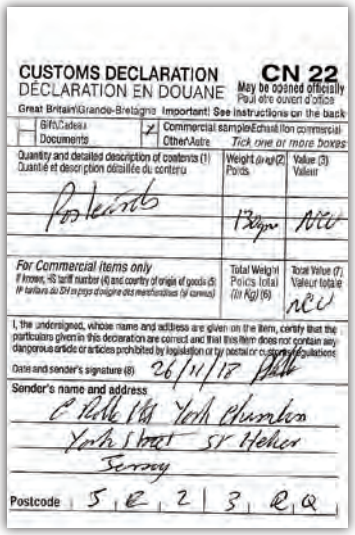
Στο στάδιο της διαλογής, διαχωρίζονται από τον τελωνειακό υπάλληλο τα αντικείμενα,

που θα μπουν σε προσωρινή εναπόθεση, από εκείνα, που χαρακτηρίζονται «ΕΛΕΥΘΕΡΑ» δηλαδή δεν υπόκεινται σε δασμούς/φόρους. Στα τελευταία επικολλάται πράσινη ετικέτα με σχετική ένδειξη (Εικ. 5). Σε αντίθετη περίπτωση προβλέπεται η αναγραφή της ένδειξης «ΠΑΡΑΜΕΝΕΙ».

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

ΕΙΔΟΠΟΙΗΤΗΡΙΟ / Εξουσιοδότηση
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ ΕΙΣΕΡΧΟΜΕΝΟΥ ΜΕ ΔΑΣΜΟΥΣ
UM860490060US
ΒΑΡΚΙΖΑΣ
2106971130 2109654611
ΣΥΝΟΛΟ ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ € 5.56

Εικ. 1:
Ειδοποίηση/Εξουσιοδότηση. Τα ΕΛΤΑ δηλώνουν ότι προχώρησαν στον εκτελωνισμό του αντικειμένου ως αντιπρόσωποι του παραλήπτη

CUSTOMS DECLARATION
DÉCLARATION EN DOUANE
CN 22
May be opened officially
Peut être ouvert d'office
Great Britain/Grande-Bretagne Important! See instructions on the back
Gift/Cadeau
Documents
Commercial sample/Echantillon commercial
Other/Autre
Tick one or more boxes
Quantity and detailed description of contents (1)
Quantité et description détaillée du contenu
Weight (in kg) (2)
Poids
Value (3)
Valeur
For Commercial items only
Total Weight (6)
Poids total (en Kg) (6)
Total Value (7)
Valeur totale
I, the undersigned, whose name and address are given on the item, certify that the particulars given in this declaration are correct and that this item does not contain any dangerous article or articles prohibited by legislation or by postal or customs regulations.
Date and sender's signature (8) 26/11/18
Sender's name and address
York Street St Helier
Jersey
Postcode JE2 3RQ

Εικ. 2:
Τελωνειακή ετικέτα/δήλωση υποδ. CN22

Ελληνικά Ταχυδρομεία
Γραφείο Εκτελωνισμού Ταχ. Αντικειμένων
80008 - ΣΠΑΤΑ (ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ)
ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΗ ΟΦΕΙΛΗ & ΛΟΙΠΕΣ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΕΙΣ
CK287230447GB
MRN: 22GRSI030400339540
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ
ΑΞΙΑ
1.- medals
301,33 €
Στατιστική Αξία (συμπεριλαμβάνονται έξοδα μεταφοράς, ασφάλιστρα κλπ)
301,33 €
Δασμός
8,14 €
ΦΠΑ
74,27 €
Λοιπές Επιβαρύνσεις
0,00 €
Τέλη ΕΛΤΑ για τον εκτελωνισμό
20,00 €
Συνολική Οφειλή €
102,41€
Απαιτείται Εξουσιοδότηση
√

Εικ. 3:
Ετικέτα εκτελωνισμού: υπολογισμού δασμών ΦΠΑ και τελών ΕΛΤΑ

Εικ. 4:
Ενημερωτική ετικέτα για μη ενωσιακά ταχυδρομικά αντικείμενα (ετικέτα άλλου κράτους-μέλους της ΕΕ για εμπορεύματα προερχόμενα από τρίτες χώρες)

Εικ. 5:
Πράσινη ετικέτα (βοηθητική σήμανση) για «ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΩΣ ΕΛΕΥΘΕΡΑ» ταχυδρομικά αντικείμενα. Εδώ η ετικέτα από Γ.Ε.Τ.Α. Αερολιμένα "Ελ. Βενιζέλος"

19Γ. ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟ ΚΑΙ ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ

Μια σήμανση ... γυναικεία[1]

Ο τρόπος, που ντυνόμαστε είναι μια μορφή γλώσσας του σώματος, που αντανακλά τον χαρακτήρα και τον τρόπο της σκέψης μας. Η μόδα "καταγράφει" διαχρονικά τις ιστορικές και κοινωνικές εξελίξεις και γίνεται μάρτυρας όλων των θεμελιωδών κοινωνικών αλλαγών, που συμβαίνουν στην ανθρωπότητα. Από την επανάσταση του jean, ως συμβόλου στήριξης της εργατικής τάξης, μέχρι την προκλητική – για τα δεδομένα της εποχής – αγάπη της Coco Chanel για άνεση και απόρριψη των περιττών στολιδιών, η μόδα "έκανε θόρυβο" γιατί πάντοτε είχε κάτι να πει.

Μέχρι τις πρώτες δεκαετίες του 20ου αιώνα η γυμνή εμφάνιση και μικρού ακόμη τμήματος του ποδιού μιας γυναίκας ήταν κατακριτέα (ας θυμηθούμε τον «ποδαστράγαλο» του δημώδους άσματός μας). Ήταν στα μέσα της δεκαετίας του 1920, μετά τον «μεγάλο πόλεμο», που άρχισαν να κονταίνουν οι γυναικείες φούστες και ν' αποκαλύπτονται οι γυναικείες κάλτσες, οι οποίες όμως μέχρι τότε ήταν μάλλινες ή βαμβακερές και η χρήση τους ήταν αποκλειστικά για προφύλαξη από το κρύο. Οι μόνες «αξιοπρεπείς» κάλτσες ήταν οι μεταξωτές, αλλά αυτές ήταν υπερβολικά ακριβές και δυσπρόσιτες για τα ασθενή βαλάντια.

Η ανάγκη να «ντυθεί» η γυναικεία γάμπα με μια κομψή και λεπτή κάλτσα, που και να ζεσταίνει και να κολακεύει τη σιλουέτα, οδηγεί αρχικά στην εφεύρεση ενός συνθετικού νήματος (rayon), που μιμείται το μετάξι. Έτσι κάνει την εμφάνισή της μια κάλτσα, αρκετά κοντά σε «μεταξωτή» και δημιουργεί επανάσταση κάνοντας όλες τις γυναίκες κομψές, ανεξάρτητα από την οικονομική τους επιφάνεια. Το νέο νήμα μπορεί βέβαια να «μιμείται» το μετάξι, αλλά είναι εξαιρετικά ευαίσθητο και τρυπάει με το παραμικρό, με αποτέλεσμα οι γυναίκες να τρέμουν στην απώλεια του «πόντου», που θα κατέστρεφε τις κάλτσες και την εμφάνισή τους. Το 1939 η εταιρεία Dupont, παρουσιάζει ένα νέο νήμα, το νάιλον και σε επέκταση τη νάιλον κάλτσα, προϊόν που γίνεται αμέσως αποδεκτό παγκοσμίως, ως η πιο ακραία έκφραση της γυναικείας κομψότητας (Εικ. 1).

Μεσολαβεί ο δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος και οι οικονομίες των περισσότερων από τα εμπλακέντα κράτη έχουν καταρρεύσει. Η νάιλον κάλτσα σπανίζει. Αποτελεί αντικείμενο πολυτελείας και πολλές φορές νόμισμα συναλλαγής. Οπωσδήποτε ένα τέτοιο δώρο είναι ιδιαίτερα ευπρόσδεκτο. Το μικρό βάρος της κάλτσας, όσο και ο περιορισμένος όγκος της επιτρέπουν ακόμη και την ταχυδρομική αποστολή της.

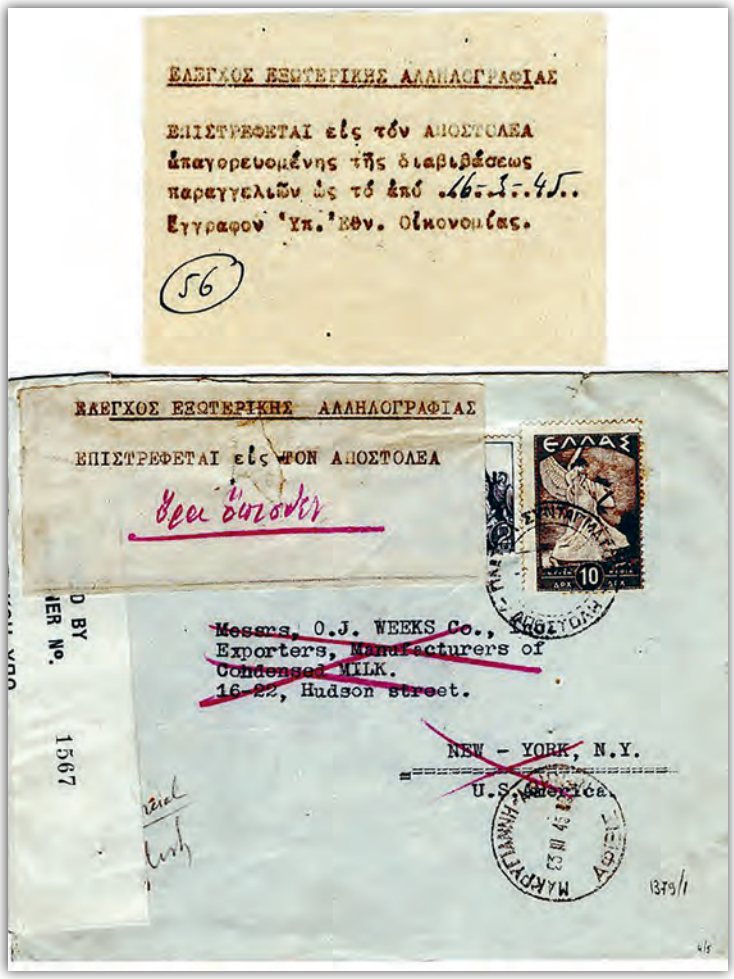
1 Πρώτη δημοσίευση ΦΙΛΟΤΕΛΕΙΑ 721/ Μάρτιος – Απρίλιος 2020

Και να, που το 1952 ένας φάκελος ταχυδρομείται από το NORFOLK των ΗΠΑ προς το Ηράκλειο της Κρήτης. Κατά την άφιξή του στην Αθήνα, προφανώς περνάει από τελωνειακό έλεγχο. Μια ειδική σήμανση μας πληροφορεί ότι όπως διαπίστωσε ο τελωνειακός ελεγκτής, ο φάκελος «ΠΕΡΙΕΧΕΙ ΔΥΟ ΖΕΥΓΗ ΚΑΛΤΣΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΙΕΣ ΝΑΫΛΟΝ» (Εικ. 2). O tempora o mores!

19Δ. ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟ ΚΑΙ ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ

Επιστροφή λόγω απαγόρευσης παραγγελιών

Βασικός σκοπός των βοηθητικών σημάνσεων είναι να γνωστοποιούν τους λόγους της «περιπέτειας» ενός ταχυδρομικού αντικειμένου. Έτσι, στις αρχές του 1945, όταν μια επιστολή επιστράφηκε στον αποστολέα της, ο τελευταίος πληροφορήθηκε ότι λίγο μετά την ταχυδρόμησή της (8.3.1945), το Υπουργείο Οικονομικών απαγόρευσε με έγγραφό του (16.3.1945) τη διαβίβαση παραγγελιών προς το εξωτερικό. Είναι πασιφανές ότι για την καθημαγμένη Ελλάδα, από τη γερμανική κατοχή και τις εσωτερικές διενέξεις, η εισαγωγή εμπορευμάτων ή και πρώτων υλών, ήταν την εποχή εκείνη όνειρο απατηλό.

Ο φάκελος, πέρα από την ταινία της στρατιωτικής λογοκρισίας, φέρει και δύο δακτυλογραφημένες ετικέτες εφ' απλού χάρτου με τις βοηθητικές σημάνσεις:

«ΕΛΕΓΧΟΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ/ ΕΠΙΣΤΡΕΦΕΤΑΙ ΣΤΟΝ ΑΠΟΣΤΟΛΕΑ» και «ΕΠΙΣΤΡΕΦΕΤΑΙ εις τον ΑΠΟΣΤΟΛΕΑ απαγορευομένης της διαβιβάσεως παραγγελιών, ως το από 16.3.45 έγγραφον ΥΠ. ΕΘΝ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

(Συλλογή Αλέκου Γαληνού. Πρώτη δημοσίευση ΦΙΛΟΤΕΛΕΙΑ 688/2014 σελ. 305)

Επιστραφείσα εμπορική επιστολή (Commercial – French) ιδίας περιόδου. (Συλλογή Αλ. Γαληνού). Αν και το κείμενο των δύο ετικετών (βοηθητικές σημάνσεις) είναι ταυτόσημο, εντούτοις οι διαφορές, που υπάρχουν στα επιμέρους τυπογραφικά στοιχεία τους αποδεικνύουν την κατά περίπτωση δακτυλογράφησή τους.

Συνυφασμένη με τα οικονομικά αδιέξοδα της εποχής είναι και η χειρόγραφη βοηθητική σήμανση επί δελταρίου, που επιχειρήθηκε να ταχυδρομηθεί στις 7.11.1944, πριν ακόμη συμπληρωθεί μήνας από την απελευθέρωση της Αθήνας από τη γερμανική κατοχή (12.10.1944).

Συγκεκριμένα, το δελτάριο επιστράφηκε με τη χειρόγραφη σήμανση **«Εμπορικού περιεχομένου, δεν γίνονται δεκτά».** (Philartia 5.12.2009)

20. ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΔΙΑΚΟΠΗΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Μια σειρά από βοηθητικές σημάνσεις καλύπτουν την πιστοποίηση εξωτερικών γεγονότων, τα οποία έχουν ποικίλες επιπτώσεις στις ταχυδρομικές λειτουργίες. Πρόκειται για σημάνσεις, που αφορούν:

• πολεμικά γεγονότα, όπως:
  - «ΔΙΑΚΟΠΗ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ»
  - «ΑΔΥΝΑΤΗ Η ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΛΟΓΩ ΠΟΛΕΜΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ»
• απρόβλεπτα γεγονότα, όπως:
  - «ΔΙΕΣΩΘΗ ΑΠΟ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΟ ΔΥΣΤΥΧΗΜΑ»
  - «ΔΙΕΒΡΑΧΗ ΛΟΓΩ ΝΑΥΑΓΙΟΥ»

Είναι αυτονόητο ότι στις συγκεκριμένες περιπτώσεις δεν υπάρχει ευθύνη για την Ταχυδρομική Υπηρεσία. Τα γεγονότα ξεπερνούν τις δυνατότητες πρόβλεψης (ατυχήματα) ή καθ' οιονδήποτε τρόπο αντιμετώπισής τους (ένοπλες συγκρούσεις).

α. Πολεμικά γεγονότα

Σε περιόδους ειρήνης, η αδιάκοπη ταχυδρομική επικοινωνία μεταξύ διαφόρων κρατών είναι αυτονόητη. Για την ομαλή διεξαγωγή της, ιδρύθηκε το 1875 στη Βέρνη της Ελβετίας η Παγκόσμια Ταχυδρομική Ένωση (UPU, Universal Postal Union), η οποία και επιμελήθηκε την Παγκόσμια Ταχυδρομική Σύμβαση (Universal Postal Convention), με αναλυτικούς κανόνες διεκπεραίωσης του επιστολικού ταχυδρομείου, τους οποίους και οφείλουν να τηρούν οι ταχυδρομικές Αρχές των κρατών-μελών της.

Ωστόσο, σε περιόδους ενόπλων συγκρούσεων, η εφαρμογή των πιο πάνω κανόνων αναστέλλεται εκ των πραγμάτων. Η σφοδρή και διαρκής ανταλλαγή πυρών, η κατάληψη αεροδρομίων, λιμανιών, σιδηροδρομικών γραμμών και οδικών δικτύων από αντιμαχόμενες παρατάξεις είναι αυτονόητο ότι αποτελούν αξεπέραστο εμπόδιο για την προώθηση των διαφόρων ταχυδρομικών αντικειμένων, τα οποία και τελικά επιστρέφονται στους αποστολείς τους.

Στις περιπτώσεις αυτές, οι ταχυδρομικές υπηρεσίες των διαφόρων κρατών αποτυπώνουν, κατά κανόνα, την πιο πάνω αντικειμενική αδυναμία τους, ως προς την προώθηση των επιστολών, με διάφορες βοηθητικές σημάνσεις (σφραγίδες, ετικέτες ή και χειρόγραφες σημειώσεις).

Στην Ελλάδα, η πρώτη – από φιλοτελικής πλευράς – γνωστή περίπτωση «διακοπής συγκοινωνιών», δηλαδή διακοπής παροχής ταχυδρομικών υπηρεσιών, συμπίπτει με την κατάρρευση του Μικρασιατικού Μετώπου, τον Αύγουστο του 1922, ενώ η επόμενη στη

διάρκεια του «Κινήματος του '35». Πιο γνωστή είναι η σχετική βοηθητική σήμανση, που χρησιμοποιήθηκε αμέσως μετά την κήρυξη του Ελληνοϊταλικού Πολέμου του 1940.

Ως γενική διαπίστωση σημειώνουμε ότι τα ΕΛΤΑ αντιμετωπίζουν τις περιπτώσεις διακοπής ταχυδρομικής επικοινωνίας από την πλευρά της "ταχυδρομικής εκμετάλλευσης", αγνοώντας τη φιλοτελική τους διάσταση.

Η θέση αυτή απορρέει βασικά από το γεγονός ότι το συγκεκριμένο πρόβλημα προκύπτει αιφνιδίως και πρέπει να αντιμετωπιστεί χωρίς τυπικές διαδικασίες, που συνήθως βραδύνουν. Με αποφάσεις, κατά περίπτωση, καθορίζεται ο τρόπος σήμανσης των ταχυδρομικών αντικειμένων, καθόσον από την Παγκόσμια Ταχυδρομική Σύμβαση υπάρχει υποχρέωση αιτιολογημένης επιστροφής τους, χωρίς καθυστέρηση.

Ωστόσο, η έλλειψη σχετικών ανακοινώσεων δεν επιτρέπει την ασφαλή καταγραφή όλων των υπόψη περιπτώσεων. Μέχρι σήμερα δεν έχουν βρεθεί ελληνικές βοηθητικές σημάνσεις σε επιστολές, που να έχουν επιστραφεί εξαιτίας άλλων στρατιωτικών συγκρούσεων, όπως ενδεικτικά: ο πόλεμος του Βιετνάμ, η επιβολή της δικτατορίας στη Χιλή (1973), οι πόλεμοι στο Αφγανιστάν (1979 και 2001) ή ακόμη και ο δεύτερος σύντομος πόλεμος στο Ιράκ (2003).

β. Ατυχήματα μεταφορικών μέσων

Η ανάγκη αιτιολόγησης σημαντικών καθυστερήσεων, που εμφανίζονται στην προώθηση της αλληλογραφίας εξαιτίας βίαιας διακοπής της μεταφοράς της, έχει δημιουργήσει, στην ταχυδρομική ιστορία, πολύ ενδιαφέρουσες βοηθητικές σημάνσεις. Πρόκειται για ατυχήματα, τα οποία, κατά κανόνα, λαμβάνουν ευρεία δημοσιότητα, όπως πτώσεις αεροπλάνων, ναυάγια ή εκτροχιασμοί τραίνων.

Σε ορισμένες περιπτώσεις, υπήρξε δυνατότητα να ανακτηθεί ένα μέρος ή και το σύνολο της αλληλογραφίας, που ήταν υπό μεταφορά. Τις περισσότερες φορές τα διασωθέντα αντικείμενα παρουσιάζουν αλλοιώσεις από πυρκαγιά ή εισροή υδάτων.

Στις περιπτώσεις αυτές οι Ταχυδρομικές Αρχές έχουν την υποχρέωση να εξηγήσουν στον παραλήπτη της αλληλογραφίας, τους λόγους καθυστέρησης στην παράδοσή της, καθώς και τα αίτια της αλλοίωσής της. Για το σκοπό αυτό χρησιμοποιούν βοηθητικές σημάνσεις, είτε κατασκευάζοντας, κατά περίπτωση, ειδικές σφραγίδες, είτε χρησιμοποιώντας αυτοσχέδιες, κατά κανόνα, ετικέτες.

Διεθνώς, τα διασωθέντα αντικείμενα χαρακτηρίζονται με τον όρο “Crash Cover”. (φάκελος «συντριβής»).

γ. Πανδημία COVID-19

Με την έναρξη της πανδημίας του κορονοϊού COVID-19 (Φεβρουάριος 2020), τα Ελληνικά Ταχυδρομεία ανακοίνωσαν ότι οι περιορισμοί, που επιβάλλονταν καθημερινά στις αεροπορικές μεταφορές παγκοσμίως, ως απόρροια της κρίσης επηρέαζαν και τη μεταφορά ταχυδρομείου (ουσιαστικά επέφεραν, εκ των πραγμάτων, τη διακοπή της ταχυδρομικής επικοινωνίας).

Έτσι, από την πρώτη στιγμή επέβαλαν αναστολή της αποστολής ταχυδρομικών αντικειμένων, όλων των κατηγοριών, σχεδόν για όλες τις χώρες, εκτός ελαχίστων εξαιρέσεων. Παράλληλα ανέφεραν ότι αντίστοιχα, πολλές χώρες του εξωτερικού είχαν διακόψει την αποστολή ταχυδρομικών αντικειμένων προς την Ελλάδα (ουσιαστικά το πρώτο διάστημα είχε επέλθει «διακοπή συγκοινωνιών»).

Ωστόσο, τα Ελληνικά Ταχυδρομεία είχαν διαρκή συνεργασία με τους ταχυδρομικούς φορείς του εξωτερικού και εξέταζαν εναλλακτικούς τρόπους μεταφοράς της αλληλογραφίας, όπου υπήρχε δυνατότητα, με αποτέλεσμα οι εξελίξεις (επανάληψη επικοινωνίας) να είναι συνεχείς και μη επιδεχόμενες προγραμματισμού.

Εξ όσων γνωρίζουμε, τα Ελληνικά Ταχυδρομεία, πέρα των διαδοχικών συναφών ανακοινώσεών (μέσω του επίσημου διαδικτυακού χώρου τους – site) δεν χρησιμοποίησαν βοηθητικές πληροφοριακές σημάνσεις επί των επιστολών.

Στην περίπτωση προσκόμισης αλληλογραφίας για την αποστολή της με συστημένο ταχυδρομείο σε προορισμούς με τους οποίους δεν υπήρχε αεροπορική επικοινωνία, είχαν δοθεί οδηγίες στα ταχυδρομικά γραφεία να αρνούνται την παραλαβή της, ενώ στην περίπτωση της απλής αλληλογραφίας, η αρμόδια μονάδα αεροπορικού ταχυδρομείου (APU) διακρατούσε την αλληλογραφία για ικανό, πολλές φορές, χρονικό διάστημα, έως ότου βρεθεί τρόπος διακίνησής της (ακόμη και με συνδυασμό αεροπορικού ταχυδρομείου και μέσων επιφανείας).

Στα επόμενα επιμέρους κεφάλαια (20α – 20ι) παρουσιάζονται οι μέχρι σήμερα γνωστές βοηθητικές σημάνσεις «διακοπής συγκοινωνιών», που φυσικά έχουν χρησιμοποιηθεί από τα ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΑ και μόνο.

20Α. ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΔΙΑΚΟΠΗΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Γεγονότα πριν από το 1940

α. Ο πόλεμος στη Μικρά Ασία

Εμβληματική βοηθητική σήμανση, που όμως ξυπνάει επώδυνες μνήμες, είναι η σήμανση «ΕΠΙΣΤΡΑΦΗΤΩ».

Χρησιμοποιήθηκε τον Αύγουστο του 1922 από τα ανταλλακτήρια (σύνδεσμοι πολιτικών και στρατιωτικών ταχυδρομείων) στην Αθήνα, Πειραιά και Θεσσαλονίκη.

Με την κατάρρευση του μετώπου στη Μικρά Ασία, όπως ήταν επόμενο η ταχυδρομική επικοινωνία της ηπειρωτικής Ελλάδας με τη Μικρά Ασία διακόπηκε και για τις ευρισκόμενες στα ανταλλακτήρια επιστολές δόθηκε εντολή να επιστραφούν στους αποστολείς τους.

β. Το κίνημα του 1935[1]

Από τη BATAVIA της Ολλανδικής τότε Ινδονησίας, επιστολή προς τον Πρόεδρο (sic!) της Ελληνικής Δημοκρατίας Ελευθ. Βενιζέλο.

Εικάζεται ότι ο αποστολέας της ήταν εν γνώσει του Βενιζελικού Κινήματος (ξέσπασε στις 1.3.1935 και η επιστολή ταχυδρομήθηκε στις 12.3.35), όχι όμως και της αποτυχίας του.

Η επιστολή, αφού λογοκρίθηκε, δεν προωθήθηκε στον παραλήπτη της, αν και ήταν γνωστής διαμονής, αλλά λόγω των γογονότων επιστράφηκε στον αποστολέα της με τη βοηθητική σήμανση «ΝΑ ΕΠΙΣΤΡΑΦΗ – RETOUR»
(Ebay).

1 Λεπτομέρειες από Σ. Μπόζοβιτς, "Το Κίνημα του '35", Φιλοτέλεια αρ. 633-634/2005.

20Β. ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΔΙΑΚΟΠΗΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος

α. Αθήνα (1940 - 4)

Στη διάρκεια του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου και ανάλογα με την εξέλιξη των πολεμικών γεγονότων, οι ταχυδρομικές επικοινωνίες της Ελλάδας με διάφορες χώρες διακόπτονταν αιφνιδίως. Οι επιστολές, που είχαν ταχυδρομηθεί, λίγο πριν από κάθε γεγονός, επιστρέφονταν στους αποστολείς τους φέροντας τη βοηθητική σήμανση "ΕΠΙΣΤΡΕΦΕΤΑΙ ΛΟΓΩ ΔΙΑΚΟΠΗΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ" ή άλλες ανάλογες χειρόγραφες σημειώσεις.

Σε άρθρο του ("*Επιστροφή αλληλογραφίας κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο*", Φιλοτέλεια αρ. 643/2007) ο Κώστας Χαζάπης συνδυάζει, λίαν επιτυχώς, τα γεγονότα του πολέμου με αντίστοιχες βοηθητικές σημάνσεις.

Σημειώνεται ότι η παραπάνω σφραγίδα χρησιμοποιήθηκε καθόλη τη διάρκεια του πολέμου, προκειμένου να αιτιολογείται η επιστροφή της αλληλογραφίας, για τον συγκεκριμένο βέβαια λόγο.

*Δελτάριο μεταξύ Τραπεζών (Accusée de réception – επιβεβαίωση παραλαβής φορτωτικών εγγράφων), ταχυδρομημένο στην Αθήνα την 8.6.1940 προς Λονδίνο. Μετά την κήρυξη του πολέμου από την Ιταλία προς την Αγγλία (10.6.1940) το δελτάριο παρακρατείται στο Τορίνο λογοκρίνεται και επιστρέφεται στην Ελλάδα, όπου λαμβάνει τη βοηθητική σήμανση **«ΔΙΑΚΟΠΗΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ»**.*

*Φάκελος με επισημασμένα έντυπα γραμματόσημα ταχυδρομημένος στις 24 Ιουλίου 1944 από Πειραιά προς Κόρινθο μέσω Αθηνών, όπου παρακρατείται, λαμβάνει βοηθητική σήμανση **«ΕΠΙΣΤΡΕΦΕΤΑΙ ΛΟΓΩ ΔΙΑΚΟΠΗΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ»** – καθόσον η ταχυδρομική επικοινωνία με την Κόρινθο ήταν αδύνατη (!) την περίοδο εκείνη – και επαναφέρεται στον αποστολέα του. Χαρακτηριστική η φθορά της σφραγίδας λόγω της μακροχρόνιας χρήσης της καθόλη τη διάρκεια του πολέμου και της κατοχής, που επακολούθησε.*

β. Σάμος (1940)

Επιστολή από Σάμο προς Παρίσι. Φέρει εσώκλειστη επιστολή με ημερομηνία 7.6.1940, ταχυδρομικό σήμαντρο ΣΑΜΟΥ με ημερομηνία δυσδιάκριτη (μάλλον 11.6.1940) και σήμανση ελέγχου συναλλάγματος (ΠΕΝ). Μετά την κήρυξη του Ιταλο-Αγγλικού πολέμου (10.6.1940), προφανώς ειδοποιήθηκε το ταχυδρομικό γραφείο Σάμου περί της αδυναμίας αποστολής αλληλογραφίας προς Γαλλία και καθώς η συγκεκριμένη επιστολή δεν είχε προωθηθεί (δεν υπάρχει σήμανση εκτός ΣΑΜΟΥ), προχωρεί στην επιστροφή της προς τον αποστολέα της, αφού προηγουμένως επικόλλησε πληροφοριακή ετικέτα, στην οποία αναφέρεται «**Επιστρέφεται διακοπείσης της συγκοινωνίας**». (Συλλογή Αγγ. Καμπουράκη).

γ. Μυτιλήνη (1944)

Η Μυτιλήνη απελευθερώθηκε στις 10.9.1944. Η επιστολή ταχυδρομήθηκε στις 6 Οκτωβρίου 1944 προς τον Αιμ. Θεοδωρίδη στο Παρίσι. Με δεδομένο ότι η ηπειρωτική Ελλάδα δεν είχε ακόμη απελευθερωθεί (οι Γερμανοί έφυγαν από την Αθήνα στις 12.10.1944) η επιστολή ανέφερε και δεύτερο παραλήπτη, το «γειτονικό» Ελληνικό Προξενείο στη Σμύρνη, προκειμένου το τελευταίο να μεριμνήσει για την προώθησή του στη Γαλλία μέσω Τουρκίας, η οποία ως γνωστόν δεν είχε εμπλακεί στον πόλεμο.

Σύμφωνα με δημοσιεύματα του τύπου της εποχής (ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΛΕΣΒΟΣ 6.10.44 και 24.10.44), τα οποία έθεσε υπόψη μας ο αείμνηστος Πρόεδρος της ΦΕΛ Ιωάννης Γουγούλας, προκύπτει ότι η αποστολή τόσο της αλληλογραφίας, όσο και των τηλεγραφημάτων προς το εξωτερικό προωθείτο μέσω του Ελληνικού Προξενείου της Σμύρνης. Ωστόσο, στα δημοσιεύματα δεν γινόταν διάκριση μεταξύ «επιστολών» και «δελταρίων», πληροφορία, που απορρέει μόνον από τη χειρόγραφη σημείωση στην επικολλημένη στην επιστολή ετικέτα: "**Δεχόμεθα μόνον ταχυδρομικά δελτάρια για Γαλλίαν**".

Εκτιμάται ότι εξαιτίας του πολέμου (που δεν είχε ακόμη τελειώσει) η μεταφορά της αλληλογραφίας γινόταν με στρατιωτικά αεροπλάνα. Προς αποφυγή προσθέτου βάρους, οι Στρατιωτικές Αρχές, είχαν καθιερώσει την παραλαβή μόνο δελτα-

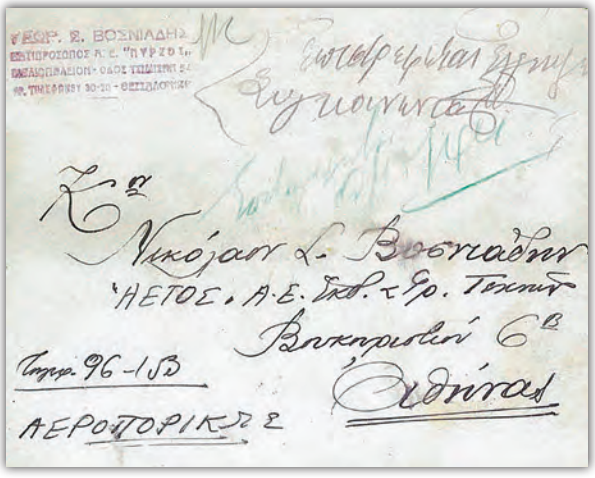

ρίων, ως ένα μέσο αποκατάστασης μιας στοιχειώδους επικοινωνίας (προκύπτει και από τη χειρόγραφη σημείωση επί του φακέλου: **«Μόνον Ταχυδρομικά Δελτάρια επιτρέπονται»**).

Αξίζει να σημειωθεί ότι ο φάκελος φέρει δύο τύπους σφραγίδας λογοκρισίας του Βασιλικού (Πολεμικού) Ναυτικού (GREEK NAVY CENSOR), με και χωρίς έμβλημα στο κέντρο (ΒΝ- άγκυρα και στέμμα – πληροφορίες Σωκράτη Μπόζοβιτς), ενώ στο πίσω μέρος του είναι επικολλημένη η αξία των 2000 Δρχ. από τα «Τοπία Κατοχής» επισημασμένη με ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΛΕΣΒΟΣ 10 Σεπτέμβρη 1944 Δρχ. 400.000. Κατά τις ενδείξεις υπήρχε και δεύτερη αξία, η οποία όμως έχει αποκολληθεί.

δ. Θεσσαλονίκη (1944)

Επιστολή από Θεσ/κη (2.10.1944) προς Αθήνα, με χειρόγραφη βοηθητική σήμανση **«Επιστρέφεται ελλείψει συγκοινωνιών»**, καθώς η επικοινωνία μεταξύ των δύο πόλεων είχε διακοπεί προκειμένου, το πιθανότερο, να διευκολυνθεί η αποχώρηση των γερμανικών στρατευμάτων κατοχής, που είχε προγραμματιστεί για τη συγκεκριμένη περίοδο. (Συλλογή Κ. Χαζάπη).

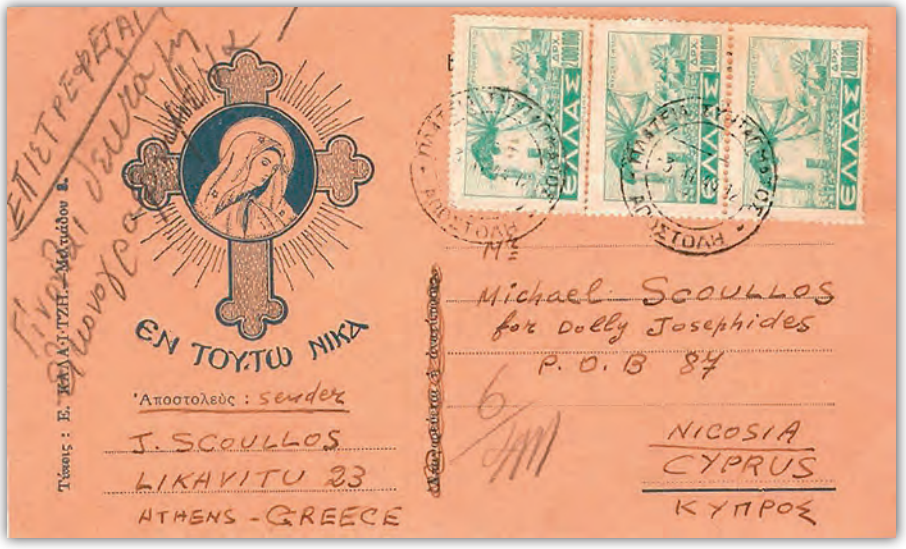

ε. Αθήνα (1944)

Δεν είχε συμπληρωθεί ούτε μήνας από την απελευθέρωση από τους Γερμανούς της Αθήνας (12.10.1944), όταν ταχυδρομήθηκε το εικονιζόμενο επιστολικό δελτάριο από το ταχυδρομικό γραφείο της Πλατείας Συντάγματος προς την Κύπρο (3.11.1944). Η δυνατότητα επικοινωνίας με άλλες μη κατεχόμενες ή απελευθερωμένες χώρες ερχόταν να συμπληρώσει τη χαρά της συμμαχικής νίκης.

Και όμως για λόγους εθνικής ασφάλειας υπήρχαν περιορισμοί, που έπρεπε να τηρηθούν τυφλά. Αυτή τη φορά εφαρμόστηκε μια οδηγία του τελευταίου πριν από την έναρξη της γερμανικής κατοχής Υφυπουργού Ασφαλείας Κων/νου Μανιαδάκη, ο οποίος, σύμφωνα με δημοσίευμα της εφημερίδας ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ της 21.11.1940, είχε απευθύνει – λίγο μετά την έναρξη του Ελληνο-Ιταλικού πολέμου – προς τας αστυνομικά αρχάς και τας υπηρεσίας λογοκρισίας την ακόλουθη διαταγή:

> *«Αποσκοπούντες εις το να προλάβωμεν την μεταβίβασιν πληροφοριών εις βάρος της χώρας εις τους εχθρούς δια φωτογραφιών και καρτ-ποστάλ, απαγορεύομεν την αποστολήν φωτογραφιών και καρτ-ποστάλ εις το εξωτερικόν.*
>
> *Αι επί της λογοκρισίας υπηρεσίαι εν των κράτει εντέλλονται να καταστρέφωσιν άνευ διαδικασίας τα κατά παράβασιν της παρούσης αποστελλόμενα καρτ-ποστάλ και φωτογραφίας».*

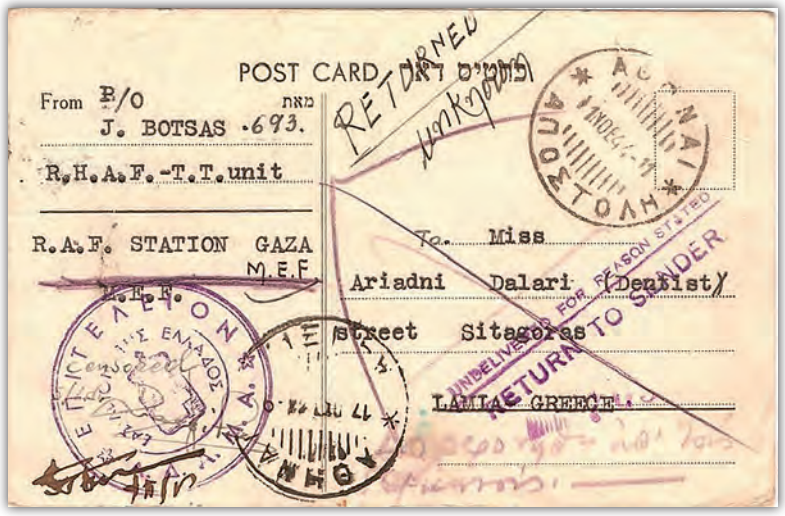

Έτσι, όταν το εικονογραφημένο επιστολικό δελτάριο – με την εικόνα της Παναγίας και το γνωστό σύνθημα «Εν τούτω νίκα» κάτω από τον Σταυρό – έφτασε ενώπιον των αρμοδίων οργάνων, τα τελευταία αγνόησαν ότι ο πόλεμος στην περιοχή της Ελλάδας και της Ανατολικής Μεσογείου γενικότερα, είχε τελειώσει, καθώς και το γεγονός ότι επρόκειτο για τυπογραφική διακόσμηση και όχι φωτογραφία και φρόντισαν να εφαρμόσουν τυφλά την προ τετραετίας δοθείσα διαταγή, επιστρέφοντας στον αποστολέα το δελτάριο, σημειώνοντας χειρογράφως ότι **«ΕΠΙΣΤΡΕΦΕΤΑΙ/Γίνονται δεκτά μη εικονογραφημένα»**.

Ευτυχώς που δεν προχώρησαν στην καταστροφή του (ενδεχομένως λόγω θρησκευτικών συμβόλων) και έτσι μπορούμε να απολαύσουμε μια ακόμη μοναδική βοηθητική σήμανση, χειρόγραφη στην περίπτωση αυτή (συλλογή Αδρ. Ρητορίδη).

στ. Λαμία (1944)

Δελτάριο από τη Μονάδα Τεχνικής Εκπαίδευσης (αεροδρόμιο RAF) στη Γάζα Παλαιστίνης (όπου είχαν δημιουργηθεί μονάδες επισκευής αεροσκαφών και τεχνικής εκπαίδευσης από ελληνικό προσωπικό) προς τη Λαμία-Ελλάδα. Το δελτάριο επιστράφηκε (11.11.44) στον αποστολέα του με τη χειρόγραφη βοηθητική σήμανση **“RETURNED unknown”** και με επεξήγηση **«Δολοφονήθη απ’ τους Γερμανούς»**. Στο δελτάριο υπάρχει επιπλέον η σφραγίδα «ΕΠΙΤΕΛΕΙΟΝ Α.Δ.Α.Μ.Α.» (Ανωτέρα Διοίκησις Αεροπορίας Μέσης Ανατολής) και βρετανική βοηθητική σήμανση UNDELIVERED FOR REASON STATED/RETURN TO SENDER. (Συλλογή Αδρ. Ρητορίδη).

Επίδοσις απηγορευμένη[1]
Remise défendu

Μυστήριο καλύπτει τους λόγους, που κατέστησαν αναγκαία τη δημιουργία της συγκεκριμένης βοηθητικής σήμανσης, με μορφή μάλιστα επιμελημένης δίγραμμης σφραγίδας εντός πλαισίου.

Ο αείμνηστος Ν. Ζαφειρακόπουλος δημοσιεύοντας στη ΦΙΛΟΤΕΛΕΙΑ (653/2008 σελ. 353) τον δεύτερο γνωστό φάκελο με την ίδια σήμανση, έθεσε το ερώτημα κατά πόσο αυτή είναι συνδεδεμένη με τη «θρυλούμενη» απελευθέρωση της Καρδίτσας, κατά την περίοδο της αποχώρησης των Ιταλών (11.3. 1943) και εισόδου των Γερμανών (11.10.43 – λίγο μετά την πτώση του Μουσολίνι). Η υπόψη σήμανση – πάντοτε κατά τον Ν. Ζαφειρακόπουλο – δεν έχει σχέση με λογοκρισία, καθώς οι επιστολές είχαν λογοκριθεί επανειλημμένα κατά την αποστολή τους και συνεπώς θα έπρεπε να είχε διακοπή η προώθησή τους.

Επιπλέον χειρόγραφες βοηθητικές σημάνσεις: ***«Ειδοποιήθη 10.5.43»*** *&* ***«Retour εις αποστολέα»***

1 Δείτε δύο σχετικές λεπτομερείς δημοσιεύσεις στη ΦΙΛΟΤΕΛΕΙΑ: α) Νεοκλή Ζαφειρακόπουλου (τεύχος 653/2008, σελ. 353) & β) Νίκου Μαλλούχου (τεύχος 654/2009 σελ. 32)

20Γ. ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΔΙΑΚΟΠΗΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

«Ψυχρός Πόλεμος»

Σχεδόν ταυτόχρονα με τη λήξη του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου άρχισε ο «Ψυχρός Πόλεμος», ο ανταγωνισμός δηλαδή σε γεωπολιτικό, στρατιωτικό και οικονομικό επίπεδο ανάμεσα σε δύο κύρια μπλοκ χωρών (το Δυτικό μπλοκ, με ηγέτιδα δύναμη τις ΗΠΑ και το Ανατολικό μπλοκ με ηγέτιδα δύναμη την ΕΣΣΔ).

Οι νικήτριες δυνάμεις του Δεύτερου Παγκόσμιου Πολέμου χώρισαν τις επηρεαζόμενες απ' αυτές χώρες σε δύο ζώνες. Η Ελλάδα παρέμεινε στη σφαίρα της αγγλικής επιρροής, ενώ όλα τα όμορα με αυτήν βαλκανικά κράτη βρέθηκαν στη ζώνη επιρροής της τότε Σοβιετικής Ένωσης.

Κύριο χαρακτηριστικό αυτού του πολέμου ήταν ότι δεν συνέβη κάποια κύρια ένοπλη σύρραξη ανάμεσα στους δύο συνασπισμούς χωρών, παρόλο που έλαβαν χώρα περιφερειακές συρράξεις σε διάφορες περιοχές του πλανήτη (Κορέα, Ινδοκίνα, Βιετνάμ και προς το τέλος Αφγανιστάν κ.α.), με άμεση ή έμμεση εμπλοκή των δύο πλευρών. Από του ιστορικούς γίνεται πλέον δεκτό ότι η ελληνική εμφύλια σύγκρουση υπήρξε μία από τις πρώτες επιπτώσεις του ιδιότυπου αυτού πολέμου.

Η βοήθεια των βαλκανικών χωρών προς τις δυνάμεις του Δημοκρατικού Στρατού ήταν δεδομένη από την πρώτη στιγμή. Αυτό δημιούργησε μια μεγάλη αντιπαλότητα μεταξύ της Ελλάδας και των χωρών αυτών, η οποία άργησε αρκετά να ξεπεραστεί.

Το επίσημο ελληνικό κράτος και λόγω αντικειμενικών αδυναμιών, αλλά και για λόγους πολιτικής σκοπιμότητας, ακόμη και μετά τη νίκη του, δεν έσπευσε να αποκαταστήσει την ταχυδρομική επικοινωνία με τους βόρειους γείτονές του. Αυτό τουλάχιστον μαρτυρεί το χειρόγραφο σημείωμα-βοηθητική σήμανση, σε επιστραφείσα επιστολή (15.2.1951), με τη φράση:

«Επιστρέφεται - Δεν υπάρχει ταχυδρομική επικοινωνία μετά της Βουλγαρίας".

20Δ. ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΔΙΑΚΟΠΗΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

«Ο εμφύλιος του Λιβάνου»

Στις 13 Απριλίου 1975 ξέσπασε στο Λίβανο εμφύλιος πόλεμος μεταξύ Χριστιανών (Φαλαγγιτών) και Μουσουλμάνων (στην πλειοψηφία τους εκτοπισμένοι Παλαιστίνιοι). Ο πόλεμος υπήρξε μακροχρόνιος (οι μάχες έληξαν το 1990, αλλά η αντιπαλότητα διατηρείται μέχρι και σήμερα).

Οι συνέπειες του πολέμου αυτού ήταν καταστροφικές, πολύ περισσότερο καθώς στην όλη διαμάχη ενεπλάκησαν ισραηλινές, συριακές, καθώς και άλλες αραβικές δυνάμεις, οι οποίες υποστήριζαν τις αντιμαχόμενες παρατάξεις ανάλογα με τα συμφέροντά τους. Η εμφύλια αυτή σύγκρουση είχε ως αποτέλεσμα, 120.000 νεκρούς, πολλαπλάσιους τραυματίες και ισοπέδωση ολόκληρων πόλεων. Επιπλέον μεγάλος αριθμός Λιβανέζων αναγκάστηκε να εγκαταλείψει τη χώρα.

Κατά τη διάρκεια των εχθροπραξιών υπήρξε διακοπή ταχυδρομικής επικοινωνίας. Οι προς τον Λίβανο αποσταλείσες, την περίοδο εκείνη, επιστολές επιστράφηκαν με βοηθητική σήμανση, η οποία ανέφερε:

"ΕΠΙΣΤΡΕΦΕΤΑΙ
ΑΔΥΝΑΤΗ Η ΔΙΑΒΙΒΑΣΙΣ
ΛΟΓΩ ΤΩΝ ΠΟΛΕΜΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ"

20Ε. ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΔΙΑΚΟΠΗΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

«Ο Πόλεμος του Κόλπου»

Ο Πόλεμος του Κόλπου (2 Αυγούστου 1990 - 28 Φεβρουαρίου 1991) ήταν ένας πόλεμος διεθνούς συμμαχίας-τουλάχιστον από 31 κράτη, κατ' εξουσιοδότηση του Ο.Η.Ε. και υπό την καθοδήγηση των Η.Π.Α.- κατά του Ιράκ, με σκοπό την απελευθέρωση του Κουβέιτ. Ο πόλεμος αυτός είναι γνωστός με ποικίλα ονόματα, ανάλογα με την πολιτική και ιστορική θέση διαφόρων ομάδων αναφοράς. Ωστόσο, τα πιο γνωστά είναι: "Μητέρα όλων των Μαχών" και "Καταιγίδα της Ερήμου".

Ο πόλεμος ξεκίνησε με την εισβολή του Ιράκ στο Κουβέιτ στις 2 Αυγούστου 1990, με τη δικαιολογία ότι το Κουβέιτ κάνει γεωτρήσεις για πετρέλαιο υπό κλίση και έτσι "κλέβει" ιρακινό πετρέλαιο. Αμέσως μετά την εισβολή υποβλήθηκαν οικονομικές κυρώσεις από τον Ο.Η.Ε. και τελικώς οι εχθροπραξίες άρχισαν τον Ιανουάριο του 1991, οι οποίες και κατέληξαν στην ολοκληρωτική νίκη των συμμαχικών δυνάμεων.

Στη διάρκεια του πολέμου, η προς το Κουβέιτ ή το Ιράκ αλληλογραφία ήταν αδύνατο να προωθηθεί. Οι σχετικές επιστολές επιστράφηκαν με τη βοηθητική σήμανση, η οποία ανέφερε:

"ΕΠΙΣΤΡΕΦΕΤΑΙ
γιατί λόγω των γεγονότων στον Περσικό Κόλπο
είναι αδύνατο να προωθηθεί στον προορισμό του"

20ΣΤ. ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΔΙΑΚΟΠΗΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

«Ο εμφύλιος του Κονγκό»

Το Κονγκό (Ζαΐρ) απέκτησε την ανεξαρτησία του το 1960. Αρχικά, μετά από εκλογές, υπήρξε «Λαϊκή Δημοκρατία», πολύ σύντομα όμως ο Στρατός υπό τον συνταγματάρχη Ζοζέφ Μπομπούτου, κατέλαβε την εξουσία και εγκατέστησε μονοκομματικό σύστημα. Μετά την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης, το Κογκό ολοκλήρωσε τη μετάβασή του στον πολυκομματισμό, αφού προηγουμένως εγκρίθηκε με δημοψήφισμα ένα νέο Σύνταγμα και επανήλθε η παλιά του ονομασία (Δημοκρατία του Κονγκό). Το 1996 ο Μπομπούτου αναγκάστηκε από τις ένοπλες δυνάμεις της χώρας να φύγει, ενώ η περίοδος 1998-2003 υπήρξε περίοδος μεγάλων εσωτερικών συγκρούσεων, αλλά και επεμβάσεων στρατιωτικών δυνάμεων της Αγκόλας, της Ζιμπάμπουε και της Ναμίμπια.

Την περίοδο των συγκρούσεων η ταχυδρομική επικοινωνία με τον υπόλοιπο κόσμο είχε διακοπεί. Έτσι η αλληλογραφία, που αφορούσε το Ζαΐρ, επιστρεφόταν σφραγισμένη με δύο βοηθητικές σημάνσεις:

«RETOUR-ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ
Αδύνατος η διαβίβαση λόγω των πολεμικών γεγονότων στη χώρα προορισμού»

«ΕΠΙΣΤΡΕΦΕΤΑΙ
Επειδή η χώρα αυτή βρίσκεται σε εμπόλεμη κατάσταση»[1]

1 Συλλογή Αλέκου Γαληνού

20Ζ. ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΔΙΑΚΟΠΗΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

«Η εξέγερση στη Λιβύη»

α. 2011

Η Αραβική Άνοιξη, που άρχισε στην Τυνησία το 2010, πολύ γρήγορα επεκτάθηκε και σε άλλες αραβικές χώρες, με πρώτη στη σειρά τη Λιβύη. Εκεί, η ανατροπή του καθεστώτος συνδυάστηκε με πολύμηνο αιματηρό εμφύλιο πόλεμο, αλλά και με επέμβαση ξένων δυνάμεων (Φεβρουάριος-Νοέμβριος 2011).

Στη διάρκεια του εμφυλίου πολέμου, η ταχυδρομική επικοινωνία της Λιβύης με χώρες του εξωτερικού διακόπηκε για μεγάλο χρονικό διάστημα. Για τη σηματοδότηση του γεγονότος αυτού στην αλληλογραφία από την Ελλάδα προς τη Λιβύη, τα Ελληνικά Ταχυδρομεία χρησιμοποίησαν αυτοκόλλητες ετικέτες- βοηθητικές σημάνσεις δύο τύπων. Η πρώτη χρησιμοποιήθηκε στις κοινές επιστολές ήταν τρίγραμμη και ανέφερε:

"Επιστρέφεται λόγω αδυναμίας διαβίβασης στη Λιβύη"

Η δεύτερη, για τις συστημένες επιστολές, είχε πολλαπλές επιλογές (άχρηστες οπωσδήποτε για τη συγκεκριμένη περίπτωση). Πλάι στην ένδειξη "RETOUR-ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ" υπήρχε η χειρόγραφη(!) σημείωση, άλλοτε με μικρά και άλλοτε με κεφαλαία γράμματα, ότι:

"Επιστράφηκε από την αεροπορική εταιρία,
λόγω αδυναμίας διαβίβασης στη Λιβύη"

Σε άλλες περιπτώσεις χρησιμοποιήθηκε η διατύπωση
"Επιστροφή από την αεροπορική εταιρία... κτλ.".

Δεν γνωρίζουμε γιατί τα ΕΛΤΑ προτίμησαν τη χρήση αυτής της πρόχειρης και αισθητικά κακής ετικέτας, αντί μιας απλή σφραγίδας, όπως είχαν πράξει σε ανάλογες περιπτώσεις κατά το παρελθόν.

Σημειώνεται ότι, δεν είναι γνωστές οι ακριβείς ημερομηνίες διακοπής και αποκατάστασης της ταχυδρομικής επικοινωνίας. Η όλη διαδικασία θα πρέπει να έλαβε χώρα κεντρικά (προφανώς στο Κέντρο Αεροπορικού Ταχυδρομείου, που στεγάζεται στο αεροδρόμιο της Αθήνας Ελ. Βενιζέλος), γιατί επιστολές ταχυδρομημένες και από άλλες πόλεις της Ελλάδας επιστράφηκαν με κολλημένες πάνω σ' αυτές, τις ίδιες ακριβώς βοηθητικές σημάνσεις και χειρόγραφες ενδείξεις.

β. 2014

Στις φλόγες του εμφυλίου πολέμου τυλίχτηκε η Λιβύη, τρία μόλις χρόνια από το 2011, όταν κατέπεσε το αυταρχικό καθεστώς του Καντάφι.

Αν και οι διαμάχες των διαφόρων φυλών ποτέ δεν σταμάτησαν, από τα μέσα Ιουλίου 2014 ωστόσο, εντάθηκαν σε τέτοιο βαθμό, που η χώρα ουσιαστικά απομονώθηκε, καθώς έκλεισαν τα αεροδρόμιά της και διακόπηκε κάθε πτήση προς αυτή.

Οι επιστολές, που ταχυδρομήθηκαν κατά το χρονικό διάστημα Ιουλίου έως Σεπτεμβρίου 2014 επιστράφηκαν από τη Μονάδα Αεροπορικού Ταχυδρομείου (AMU) στους αποστολείς τους με επικολλημένη (με σελοτέιπ) μικρή ετικέτα, στην οποία υπήρχε η σφραγίδα η σημείωση στην αγγλική γλώσσα:

"Our service to the above country has been temporally suspended
HELLENIC POST ATHENS AMU 80000 SPATA"

Από 1.10.2014, μετά από την ύφεση των μαχών, τουρκική αεροπορική εταιρία επανέλαβε τις πτήσεις της προς Λιβύη. Κατόπιν της εξέλιξης αυτής, η αλληλογραφία από την Ελλάδα προς τη Λιβύη, προωθείτο μέσω Τουρκίας.

Athens,
Air Mail Unit (AMU)

20Η. ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΔΙΑΚΟΠΗΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

α. «Η κρίση στην Κριμαία» (2014)

Στις 16.1.2014 ξέσπασε επανάσταση στην Ουκρανία, η οποία είχε ως αποτέλεσμα την ανατροπή του ρωσόφιλου Προέδρου της Βίκτωρ Γιανουκόβιτς, ο οποίος προσπάθησε να ανακόψει τη σύνδεση της χώρας με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Αντιδρώντας στην εξέλιξη αυτή οι κάτοικοι της Κριμαίας, οι οποίοι στην πλειοψηφία τους επιθυμούσαν στενότερες δεσμούς με τη Ρωσία ή και την πλήρη ενσωμάτωση της χερσονήσου σ' αυτήν, προχώρησαν σε εκτεταμένες διαδηλώσεις και καταλήψεις δημόσιων κτιρίων.

Την 1.3.2014, ο Πρόεδρος της Ρωσίας, Βλαντιμίρ Πούτιν, έλαβε την έγκριση του ρωσικού κοινοβουλίου για την αποστολή ρωσικών στρατευμάτων στην Ουκρανία και συγκεκριμένα στη χερσόνησο της Κριμαίας. Τις επόμενες ημέρες στρατιώτες του Ρωσικού στρατού έθεσαν υπό τον έλεγχό τους το μεγαλύτερο μέρος της Κριμαίας, ενώ η μεταβατική κυβέρνηση του Κιέβου διέταξε γενική επιστράτευση, χαρακτηρίζοντας τις ρωσικές ενέργειες ως «έναρξη πολέμου». Το τοπικό κοινοβούλιο της Κριμαίας, ωστόσο, προκήρυξε δημοψήφισμα για τις 16.3.2014 με θέμα την αυτονομία της περιοχής ή την ένωσή της με τη Ρωσία. Το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος ήταν σε ποσοστό 96% υπέρ της ένωσης της περιοχής με την Ρωσία, εξέλιξη που έλαβε χώρα αμέσως μετά.

Περί τα τέλη Μαρτίου 2014 η Ταχυδρομική Υπηρεσία της Ουκρανίας ζήτησε, μέσω της Παγκόσμιας Ταχυδρομικής Ένωσης (UPU) *«την προσωρινή διακοπή της αποστολής ταχυδρομείου προς την περιοχή της Κριμαίας»*. Μετά απ' αυτό, τα Ελληνικά Ταχυδρομεία έδωσαν οδηγίες (εγκύκλιος 1.3.1/335/134/31.3.2014) περί μη παραλαβής ταχυδρομικών αντικειμένων όλων των κατηγοριών. Ακολούθησε και επίσημη εγκύκλιος της UPU (No 71/2014/28.4.2014).

Η συστημένη αλληλογραφία, που είχαν ήδη παραληφθεί επιστράφηκε στους αποστολείς με επικολλημένη (με σελοτέιπ) απλή ταινία, η οποία ανέφερε:

"ΕΠΙΣΤΡΕΦΕΤΑΙ, ΔΕΝ ΠΡΟΩΘΕΙΤΑΙ ΣΤΗΝ ΚΡΙΜΕΑ
ΛΟΓΩ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΠΟΥ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙ ΣΤΗΝ ΟΥΚΡΑΝΙΑ
ATHENS AMU 80000 SPATA"

Η υπογραφή AMU αφορά τη μονάδα διεκπεραίωσης αεροπορικού ταχυδρομείου (Air Mail Unit), η οποία εδρεύει στο Αεροδρόμιο «Ελευθέριος Βενιζέλος». Επιπλέον, ορισμένες ταινίες είχαν σφραγιστεί με την σφραγίδα ΑΘΗΝΑ ΚΑΤ, ήτοι «Κέντρο Αεροπορικού Ταχυδρομείου».

Η απλή αλληλογραφία, ωστόσο – και σε μεταγενέστερο χρόνο και η συστημένη – δεν έπαυσε να προωθείται μέχρι το Κίεβο, απ' όπου επιστρεφόταν με επικολλημένη ειδική πληροφοριακή ετικέτα (κόκκινου ή λευκού χρώματος) της Ουκρανικής Ταχυδρομικής Αρχής, όπου ως «αιτιολογία επιστροφής» αναφερόταν η εγκύκλιος της UPU.

β. Ο πόλεμος στην Ουκρανία (2022)

Στις 24.2.2022 η Ρωσία εισέβαλε στα εδάφη της Ουκρανίας. Την ίδια ημέρα τα ΕΛΤΑ ανακοίνωσαν ότι «όλες οι *αεροπορικές εταιρείες έχουν διακόψει τις πτήσεις τους προς την χώρα αυτή*» και ταυτόχρονα έδωσαν οδηγίες προς όλες τις Ταχυδρομικές τους Λειτουργίες «*να διακόψουν την παραλαβή ταχυδρομικών αντικειμένων όλων των κατηγοριών με προορισμό την Ουκρανία, δεδομένου ότι είναι αδύνατη η διαβίβαση αποστολών στην εν λόγω χώρα*» (Εγκύκλιος Α.Π. 5.3.84/24.2,22).

Με νεότερη εγκύκλιό τους (Α.Π. 5.3.89/28.2.2022) τα ΕΛΤΑ ανακοίνωσαν ότι «*βρέθηκε τρόπος αποστολής ταχυδρομείου στην Ουκρανία*», με αποτέλεσμα αν επιτρέψουν την εκ νέου παραλαβή ταχυδρομικών αντικειμένων με προορισμό την υπόψη χώρα.

Στις 2.3.2022 τα ΕΛΤΑ ανακοινώνουν (εγκύκλιος Α.Π. 5.3.93/2.3.2022) τη «*διακοπή πτήσεων προς Ρωσία και Λευκορωσία μέχρι νεωτέρας*» και παράλληλα δίνουν οδηγίες για τη διακοπή παραλαβής ταχυδρομικών αντικειμένων για τις χώρες αυτές.

Μετά από τις πιο πάνω οδηγίες τα κατά τόπους ταχυδρομικά γραφεία έπαψαν να παραλαμβάνουν επιστολές επί συστάσει για τις δύο επίμαχες χώρες. Μέχρι σήμερα εξάλλου (Ιούνιος 2022) δεν έχει γίνει γνωστή επιστροφή απλής αλληλογραφίας και συνεπώς δεν γνωρίζουμε αν τα ΕΛΤΑ έχουν χρησιμοποιήσει επί των φακέλων κάποια βοηθητική σήμανση, σχετική με τη διακοπή των συγκοινωνιών με τη Ρωσία και Λευκορωσία.

20Θ. ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΔΙΑΚΟΠΗΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

«Ατυχήματα»

α. Η βύθιση του υδροπλάνου «Courtier» στο Φάληρο

Την 1ην Οκτωβρίου 1937, το υδροπλάνο «Courtier», της εταιρίας Imperial Airways, επιχειρώντας προσθαλάσσωση στον κόλπο του Φαλήρου προσέκρουσε απότομα, λόγω κακού υπολογισμού, στην επιφάνεια του νερού και βυθίστηκε με επακόλουθο το θάνατο τριών από τους 15 επιβάτες του.

Το υδροπλάνο σύρθηκε στα αβαθή και έτσι έγινε κατορθωτή η διάσωση του ταχυδρομείου, που μετέφερε. Όλοι οι φάκελοι πριν προωθηθούν στους προορισμούς τους, σφραγίστηκαν με δίγραμμη σήμανση στην ελληνική και γαλλική γλώσσα (και μάλιστα ανορθόγραφα), η οποία ανέφερε το αίτιο της καθυστέρησης στην παράδοσή, αλλά και της αλλοίωσής τους:

Εκ βυθισθέντος υδροπλάνου
De l' ydravion coulé

Να σημειωθεί ότι σύμφωνα με τον Αριστ. Ξανθόπουλο (ΦΙΛΟΤΕΛΕΙΑ Νο 400/1966 σελ. 200), η βοηθητική σήμανση ήταν λανθασμένη και ως προς τον τύπο του αεροπλάνου (ήταν «αεράκατος»- flying boat και όχι «υδροπλάνο»- hydravion).

β. Το ατύχημα της αερακάτου «Corsair» στο Βελγικό Κογκό

Το «Corsair», ένα ακόμη αεροπλάνο (αεράκατος) της εταιρίας Imperial Airways, προερχόμενο από το Durban της Νότιας Αφρικής, κατέπεσε στο Σουδάν την 14.3.1939. Εκτενή περιγραφή του ατυχήματος και των φιλοτελικών προεκτάσεών του έχει δημοσιεύσει στη ΦΙΛΟΤΕΛΕΙΑ (τεύχος 618/2003 σελ. 20) ο Άγγελος Καμπουράκης.

Ο εικονιζόμενος φάκελος, διασωθείς από το ατύχημα, έφτασε στην Αθήνα την 22.3.1939

. Τα Ελληνικά Ταχυδρομεία μερίμνησαν «οίκοθεν» για την εξασφάλισή του, με τη χρήση δύο βινιετών (με το εθνόσημο), ενώ για να δικαιολογήσουν την αλλοίωσή του, προχώρησαν και σε σχετική βοηθητική σήμανση, με την επικόλληση ενός κομματιού λεπτού χαρτιού με δακτυλογραφημένο σε τρείς γραμμές το κείμενο:

«Η συνημμένη αλληλογραφία διεβράχη κατά την υπό του αεροπλάνου μεταφοράν»

Αξίζει να σημειωθεί η σημείωση, προφανώς του παραλήπτη της επιστολής: «Χωρίς γραμματόσημα, εβράχηκε το Ταχυδρομείο, έπεσε ο σάκκος, έτσι είπαν» (SIC).

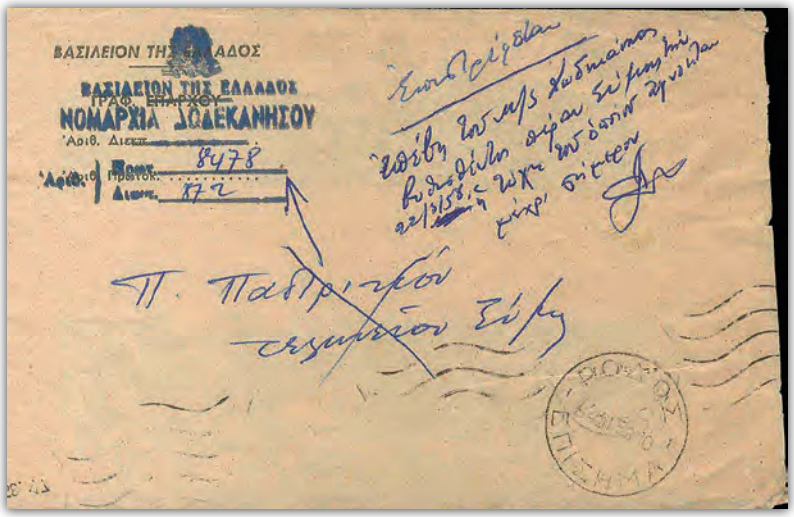

γ. Το ναυάγιο του μότορσιπ «Δωδεκάνησος»

Το M/S «Δωδεκάνησος» στο λιμάνι της Ρόδου (δεκαετία '50)

Στις 22 Μαρτίου 1958 το μότορσιπ «Δωδεκάνησος» βούλιαξε κοντά στις τουρκικές ακτές. Κατευθυνόταν από τη Σύμη προς την Κω. Συνάντησε σφοδρή θαλασσοταραχή και θυελλώδεις ανέμους. Ορισμένοι από τους επιβάτες – που διασώθηκαν αφού κολύμπησαν επί ώρες – είπαν ότι τα κύματα ήταν θεόρατα λόγω της σφοδρής ανεμοθύελλας. Οι άνθρωποι που χάθηκαν ήταν 25, ανάμεσά τους και μια μητέρα με τα τέσσερα παιδιά της. Τον Αύ-

γουστο του 2011, το πλοίο βρέθηκε σε βάθος 486 μέτρων από τον Dr. Robert Ballard και την ομάδα του.

Ατελής υπηρεσιακός φάκελος (ΡΟΔΟΣ – ΕΠΙΣΗΜΑ 1959) από τη Νομαρχία Δωδεκανήσου προς Τελωνείο Σύμης. Ο φάκελος επιστράφηκε με αιτιολογία ότι:

«Επιστέφεται/Επέβη του M/S Δωδεκάνησος βυθισθέντος παρά Σύμη την 22/3/58, η τύχη του οποίου αγνοείται μέχρι σήμερον».

Προφανώς ο παραλήπτης ήταν ένα από τα θύματα του ναυαγίου, όπως έμμεσα μας πληροφορεί η βοηθητική χειρόγραφη σήμανση της εποχής (Καραμήτσος 448/9.2.2013)

δ. Η πτώση του DC-3 Dakota της Ολυμπιακής Αεροπορίας στην Αυλώνα

Σύμφωνα με εμπεριστατωμένο άρθρο του αείμνηστου Παναγιώτη Ιωαννίδη στη ΦΙΛΟΤΕΛΕΙΑ (Τεύχος 533/1988 σελ. 281), το απόγευμα της 29ης Οκτωβρίου 1959 κατέπεσε και συνετρίβη στην περιοχή της Αυλώνας το αεροσκάφος SX-BAD τύπου DC "Dakota" της Ολυμπιακής Αεροπορίας, που εκτελούσε την πτήση ΟΑ-214 από Αθήνα προς Θεσσαλονίκη. Από την πτώση σκοτώθηκαν 18 άτομα, επιβάτες και μέλη του πληρώματός του.

Στις αρχές Νοεμβρίου έλαβε, όπως σημειώνει, μια επιστολή προερχόμενη από Γαλλία, «οίκοθεν εξασφαλισμένη» εντός του προβλεπόμενου υπηρεσιακού φακέλου, με την πρόσθετη χειρόγραφη βοηθητική σήμανση: **«καταστραφέν αεροπλάνο»**.

Μέχρι σήμερα, εξ όσων γνωρίζουμε, δεν έχει εντοπιστεί άλλη βοηθητική σήμανση, η οποία να μας πληροφορεί λεπτομερέστερα για τις συνθήκες του δυστυχήματος και της διασωθείσης, προφανώς, αλληλογραφίας.

ε. Ο σεισμός του 1999

Στις 7 Σεπτεμβρίου 1999, στις 14.57 μμ., σημειώθηκε σεισμός μεγέθους 5,9 της κλίμακας ρίχτερ με επίκεντρο ανάμεσα στις Αχαρνές Αττικής και τον εθνικό δρυμό της Πάρνηθας. Ο σεισμός, αν και δεν ήταν ιδιαίτερα ισχυρός, προκάλεσε 143 θανάτους αλλά και σημαντικές υλικές ζημιές εξαιτίας της εγγύτητας του κέντρου του σε κατοικημένες περιοχές και του μικρού εστιακού του βάθους (9-14 χιλ.). Μέχρι σήμερα καταγράφεται ως ο φονικότερος σεισμός των τελευταίων 50 ετών και εκείνος με το μεγαλύτερο κόστος σε υλικές ζημιές, που έχει συμβεί ποτέ στην Ελλάδα.

Από φιλοτελικής πλευράς έχει εντοπιστεί ταχυδρομημένος, την ίδια ημέρα φάκελος προς κάτοικο ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗΣ (τκ. 14452), συνοικία γειτονική προς το επίκεντρο του σεισμού. Προφανώς η ένταση του φαινομένου τρομοκράτησε τον αποδέκτη, ο οποίος εγκατέλειψε την οικία του και απομακρύνθηκε από την περιοχή. Στα συμπεράσματα αυτά οδηγούμαστε από τις βοηθητικές σημάνσεις **«ΑΝΕΧΩΡΗΣΕΝ/PARTI»** και **«ΑΚΑΤΟΙΚΗΤΟ ΛΟΓΩ ΣΕΙΣΜΟΥ»**.

Σημειώνεται πάντως ότι για τη βοηθητική σήμανση «ΑΚΑΤΟΙΚΗΤΟ ΛΟΓΩ ΣΕΙΣΜΟΥ» δεν έχουν εντοπιστεί μέχρι σήμερα σχετικές οδηγίες από την Κεντρική Υπηρεσία, γεγονός, που μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι ήταν πρωτοβουλία του αρμόδιου για τη διανομή της αλληλογραφίας στη συγκεκριμένη περιοχή ταχυδρομικού γραφείου.

21. ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ[1]

Στην ιστορία των φυλακών του δυτικού κόσμου διακρίνουμε τρεις κύριες περιόδους, οι οποίες βέβαια είναι αντίστοιχες με την αντίληψη, που μια δεδομένη χρονική στιγμή, επικρατεί στην κοινωνία για τον τρόπο τιμωρίας των ατόμων με παραβατική συμπεριφορά.

Εικ. 1:
Η «Βαστίλη» σε κάρτα μάξιμουμ. Απάνθρωπη φυλακή, που η πυρπόλησή της από τον γαλλικό λαό, στις 14.7.1789, αποτέλεσε την απαρχή της Γαλλικής Επανάστασης

Η πρώτη είναι η περίοδος της εκδίκησης και της καταστολής. Διήρκησε πολλούς αιώνες και χαρακτηρίζεται από τα μπουντρούμια (Εικ. 1). Η δεύτερη είναι η περίοδος της θρησκείας, κατά την οποία η εκκλησία, ιδιαίτερα η καθολική, συνέβαλε στη βελτίωση του θεσμού των φυλακών. Η τρίτη και πιο πρόσφατη, είναι η περίοδος της αναμόρφωσης και του σωφρονισμού, σε μια προσπάθεια προστασίας της κοινωνίας, αλλά και επανένταξης των παραβατικών σ' αυτή.

Στο πλαίσιο αυτής της προσπάθειας, οι σύγχρονες κοινωνίες προσφέρουν όλο και περισσότερα «προνόμια» στους φυλακισμένους, Στην Ελλάδα πολύ πρόσφατα, τον Μάρτιο του 2016, το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρώπινων Δικαιωμάτων και ειδικότερα η Γενική Γραμματεία Αντεγκληματικής Πολιτικής, κυκλοφόρησε ένα εγχειρίδιο με τίτλο «Το αλφαβητάρι του κρατουμένου»[2]. Το εγχειρίδιο αυτό απευθύνετε σε κρατούμενους και περιλαμβάνει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους, κατά το χρόνο, που θα βρίσκονται έγκλειστοι στη φυλακή σε εκτέλεση δικαστικής απόφασης.

Πιο συγκεκριμένα, σε σχέση με την επικοινωνία δι' αλληλογραφίας απευθύνεται προς τον κρατούμενο και του γνωστοποιεί ότι έχει το δικαίωμα:

- *Να στέλνει και να λαμβάνει γράμματα χωρίς περιορισμό και έγκαιρα μέσω της υπηρεσίας διά του γραμματοκιβωτίου των ΕΛΤΑ. Άδεια από το Συμβούλιο Φυλακής χρειάζεται μόνο για να αλληλογραφεί με άλλον κρατούμενο.*
- *Να ζητήσει από την κοινωνική υπηρεσία να καλύψει τη δαπάνη της αλληλογραφίας του, εάν είναι άπορος.*

Και το πιο σημαντικό. Δηλώνεται ότι:

1 Πρώτη δημοσίευση: Περιοδικό ΦΙΛΟΤΕΛΕΙΑ (τεύχος 720/2020 σελ. 14), με τον τίτλο: **«Της φυλακής οι υποδείξεις είναι για ... τους συλλέκτες».**

2 http://www.ministryofjustice.gr/site/Portals/0/uploaded_files/uploaded_17/AlfavitariKratoumenou.pdf

- *Το απόρρητο της επικοινωνίας – συνταγματικό δικαίωμα για όλους τους πολίτες ενός ευνομούμενου κράτους – ισχύει και για τους φυλακισμένους. Ο έλεγχος του περιεχομένου της, ωστόσο, μπορεί να γίνει για λόγους ασφάλειας ή διακρίβωσης ιδιαίτερα σοβαρών εγκλημάτων από τις αρμόδιες αρχές.*

Όπως γίνεται εύκολα αντιληπτό, η τελευταία αυτή εξαίρεση επιτρέπει στις «αρμόδιες αρχές» την κατά την κρίση τους λογοκρισία της αλληλογραφίας των φυλακών. Δεν γνωρίζουμε ποια πρακτική επικρατεί σήμερα. Πολύ πιθανόν να έχει περιοριστεί εκ των πραγμάτων, καθώς η αλληλογραφία έχει μειωθεί στο ελάχιστο, αφού τα σύγχρονα επικοινωνιακά μέσα, όσο και αν είναι απαγορευμένα στο χώρο της φυλακής, κατέχονται παράνομα και επιτρέπουν την άνετη προφορική επικοινωνία. Το ίδιο και οι τακτικές επισκέψεις των συνηγόρων ή των συγγενών τους.

Ωστόσο, η λογοκρισία της αλληλογραφίας κρατουμένων ήταν αποδεκτή και κυρίως συστηματική καθ' όλη τη διάρκεια του 20ου αιώνα. Ειδικότερα, πληθώρα παραδειγμάτων έχουμε από τις δεκαετίες του '40 και '50. Δεν πρέπει να αγνοούμε ότι στην περίοδο αυτή υπήρξαν πέρα από τους ποινικούς και πολιτικοί κρατούμενοι, η αλληλογραφία των οποίων ήταν αντικείμενο αυστηρής λογοκρισίας.

Παράλληλα όμως με τη λογοκρισία, οι διοικήσεις των φυλακών έβρισκαν την ευκαιρία να προχωρούν σε υποδείξεις για τον τρόπο και το περιεχόμενο της αλληλογραφίας, τόσο προς τους συγγενείς των φυλακισμένων, που κυρίως ήταν οι αποδέκτες των επιστολών τους, όσο και προς τους ίδιους τους κρατούμενους. Οι σχετικές σημάνσεις (λογοκρισίας και υποδείξεων) μάλλον έμπαιναν ταυτόχρονα επί της αλληλογραφίας (επιστολή ή περιεχόμενο). Διακρίνουμε περιπτώσεις όπου μια πληροφοριακή σήμανση ενσωματώνεται στη σήμανση της λογοκρισίας και άλλες όπου οι δύο σημάνσεις είναι ανεξάρτητες. Είναι βέβαια φανερό ότι η ποικιλία των σημάνσεων υποδηλώνει ότι οι σχετικές σφραγίδες κατασκευάζονταν με ευθύνη της διεύθυνσης κάθε φυλακής (η οποία αποφάσιζε και το κείμενό τους) και όχι από κάποια κεντρική υπηρεσία.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον προκαλεί το γεγονός ότι ορισμένες φυλακές παρείχαν στους κρατουμένους (με καταβολή αντιτίμου ή όχι, άγνωστο) ειδικά επιστολόχαρτα, τα οποία έφεραν προεκτυπωμένες τις σχετικές οδηγίες (Εικ. 2, 3 & 9).

Πρέπει ακόμη να σημειώσουμε ότι ανάλογες υποδείξεις επί επιστολών συναντάμε και σε αλληλογραφία του ελληνοϊταλικού πολέμου 1940-41 (ενδεικτικά Εικ. 4 & 5), τις οποίες έθετε η στρατιωτική λογοκρισία για δική της εξυπηρέτηση. Πολύ περισσότερο, υπήρχαν και «υποδείγματα στρατιωτικών ζητημάτων» με σχετικές οδηγίες, τα οποία απευθύνονταν στους αποστολείς (Εικ. 6 & 7).

Ομαδοποιώντας τις σημάνσεις των υποδείξεων – από αρκετές επιστολές (φακέλους και επιστολόχαρτα), οι οποίες διασώθηκαν για συναισθηματικούς ή και ιστορικούς λόγους – μπορούμε να τις κατατάξουμε στις εξής βασικές κατηγορίες:

α. Έκτασης του κειμένου

Είναι φανερό ότι πρόκειται για τη βασική επιδίωξη κάθε υπηρεσίας λογοκρισίας. Μακροσκελή κείμενα απαιτούσαν περισσότερο χρόνο απασχόλησης, γι' αυτό πάντοτε υπήρχαν οδηγίες για τον περιορισμό τους σε συγκεκριμένη έκταση. Η σχετική υπόδειξη αποτυπωνόταν επί των φακέλων ή των εσώκλειστων επιστολών, με μεμονωμένη σήμανση ή συχνά σε συνδυασμό με άλλες (Εικ. 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16)

β. Διατύπωσης του κειμένου

Χωρίς αμφιβολία το κείμενο των επιστολών ήταν το βασικό αντικείμενο της λογοκρισίας. Γι' αυτό και προς αποφυγή επιπλοκών η συναφής υπόδειξη ήταν πάντοτε σαφής: περιορίζεστε στα οικογενειακά ζητήματα (Εικ. 8, 9, 13, 15)

γ. Τρόπου γραφής

Τα κείμενα, προς διευκόλυνση των λογοκριτών, έπρεπε να είναι γραμμένα ευκρινώς, καθαρά, ευανάγνωστα και, ει δυνατόν, με μελάνη (Εικ. 4, 14)

δ. Μέσου επικοινωνίας

Η επιλογή των δελταρίων, ως μέσου επικοινωνίας, ήταν για ευνόητους λόγους προτιμητέα (Εικ. 5)

ε. Απαγορεύσεων

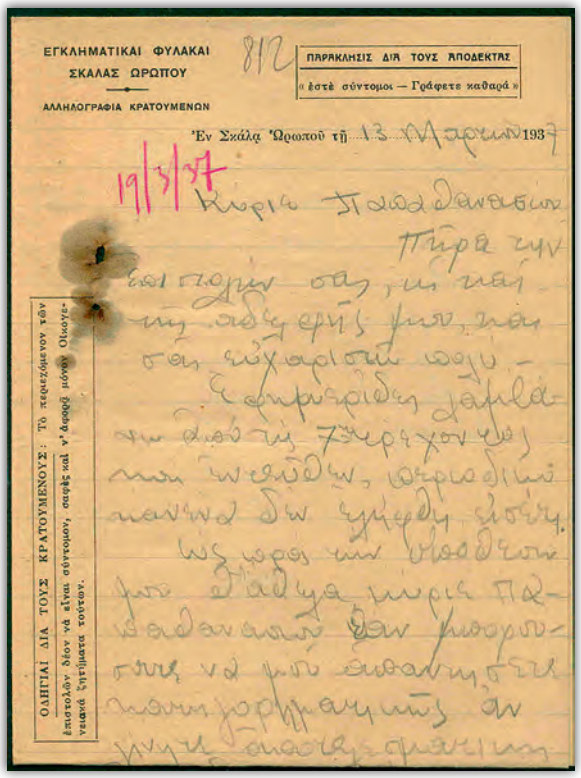
Οι σχετικές υποδείξεις ήταν προφανώς άμεσα συνδεδεμένες με τον κανονισμό των φυλακών. Αναφέρεται απαγόρευση για αποστολή χρημάτων εντός των επιστολών (Εικ. 12), καθώς και προσκόμισης ή αποστολής καφέ, σιγαρέτων και ζυμαρικών (Εικ. 8, 9). Από τις σημάνσεις αυτές πάντως δεν προκύπτει αν οι απαγορεύσεις ήταν κοινές για όλες τις φυλακές ή κάθε μία είχε το δικό της εσωτερικό κανονισμό.

στ. Αποσφράγισης και παράδοσης αλληλογραφίας

Αναμφίβολα, το περιεχόμενο ενός φακέλου αλληλογραφίας είναι αντικείμενο ελέγχου. Ο κίνδυνος να εμπεριέχει, μεταξύ άλλων, «ουσίες» ελλοχεύει πάντοτε. Η σχετική βοηθητική σήμανση (Εικ. 17) επισημοποιεί τη συναφή διαδικασία, η οποία προβλέπεται από τον κανονισμό των φυλακών. Παράλληλα, με δεδομένο την πρόσφατη χρονολογία χρήσης της (1994), αποδεικνύεται η εξέλιξη της «ευαισθησίας» της κοινωνίας ως προς την αναγνώριση των συνταγματικών «δικαιωμάτων» των φυλακισμένων (εδώ σχετικά με το απόρρητο της αλληλογραφίας τους).

Οπωσδήποτε, η σήμανση των επιστολών με τις υποδείξεις ήταν απαραίτητη για τη διεκπεραίωσή τους. Ας μη διαφεύγει της προσοχής μας ότι σε ορισμένες περιπτώσεις υπήρχε διατυπωμένη και προειδοποίηση/απειλή ότι σε περίπτωση μη συμμόρφωσης προς τις υποδείξεις οι απαντητικές επιστολές θα επιστρέφονταν (Εικ. 11, 15), προειδοποίηση καθαρά ταχυδρομικού τύπου, καθώς τη βρίσκουμε και σήμερα σε πληροφοριακές σημάνσεις, που αφορούν περιπτώσεις εσφαλμένης αναγραφής διεύθυνσης ή ταχυδρομικού κώδικα (ΦΙΛΟΤΕΛΕΙΑ 702/2017 σελ. 28).

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΑΙ ΦΥΛΑΚΑΙ
ΣΚΑΛΑΣ ΩΡΩΠΟΥ
ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ

812

ΠΑΡΑΚΛΗΣΙΣ ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΑΠΟΔΕΚΤΑΣ
« Ἐστὲ σύντομοι — Γράφετε καθαρά »

Ἐν Σκάλᾳ Ὠρωποῦ τῇ 13 Μαρτίου 1937

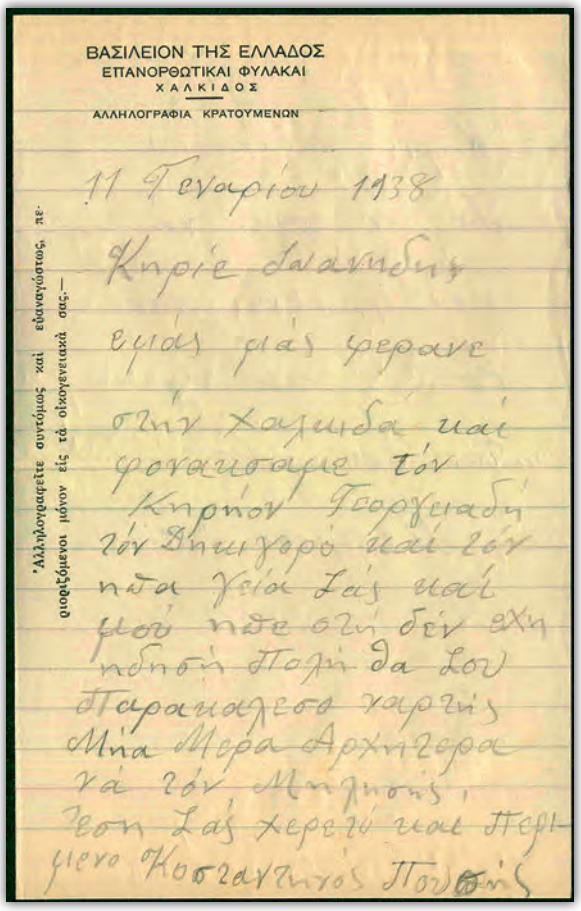
19/3/37

Κύριε Παπαδαναση

πῦρα την
και πορεν
μη αδερφή μου, πολ
σας ευχαριστω πολυ -
Εφημεριδα χαιρε
απο δω τη 7ημερο χρονο
μου ψευδω, θερμοδιπλ
παντα δεν εμπορω σιδερ.
ως ωρα απ υπαδρον
μου. Παλια κυριε Πα-
παδαναση δεν μπορου-
σανε να μου συναλλαγτε
παντοπορφαγματων αν
μπη απαραγραφτικων

ΟΔΗΓΙΑΙ ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΥΣ: Τὸ περιεχόμενον τῶν ἐπιστολῶν δίδεται νὰ εἶναι σύντομον, σαφὲς καὶ γ' ἀφορᾷ μόνον Οἰκογενειακὰ ζητήματα τούτων.

Εικ. 2:
Εγκληματικαί φυλακαί Σκάλας Ωρωπού – Αλληλογραφία κρατουμένων (13.3.1937). Προεκτυπωμένες υποδείξεις. (Συλλογή Αλ. Γαληνού)

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΕΠΑΝΟΡΘΩΤΙΚΑΙ ΦΥΛΑΚΑΙ
ΧΑΛΚΙΔΟΣ
ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ

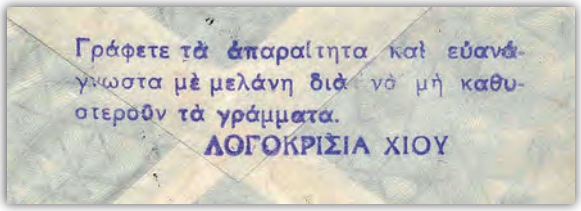
11 Γενάρου 1938

Κυρίε Δαλαμπίρη

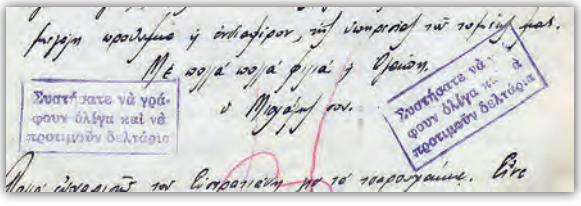
εμάς μάς φερανε
στην Χαλκιδα και
φοναξαμε τον
Κυρον Γεωργιαδη
τον Δημιγορο και τον
πατερα Γεια Σας και
μου πατε στη δεν εχη
πεδηση πορη δα σου
παραπαλεσα χαρτης
μια Μερα Αρχιτερα
να τον Μηνησης
Γεον Σας χερετω και περι-
μενο Κωσταντινος Πολυβιος

Ἀλληλογραφεῖτε συντόμως καὶ εὐαναγνώστως, μὲ γραφὴν ὀρθογραφικὰ σας.

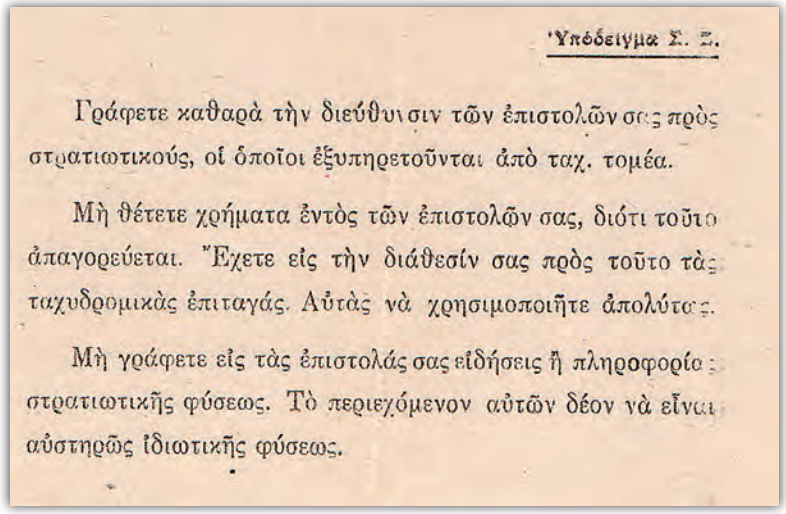
Εικ. 3:
Επανορθωτικαί φυλακαί Χαλκίδος – Αλληλογραφία Κρατουμένων (11.1.1938) Προεκτυπωμένες υποδείξεις. (Συλλογή Αλ. Γαληνού)

Γράφετε τὰ ἀπαραίτητα καὶ εὐανάγνωστα μὲ μελάνη διὰ νὰ μὴ καθυστεροῦν τὰ γράμματα.
ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑ ΧΙΟΥ

Εικ. 4:
Σήμανση οδηγιών από λογοκρισία Χίου

Συστήσατε νὰ γράφουν ὀλίγα καὶ νὰ προσυμῶν δελτάρια

Εικ. 5:
Σήμανση οδηγιών επί φύλλου αλληλογραφίας, χωρίς ενδείξεις προέλευσης (27.1.1941)

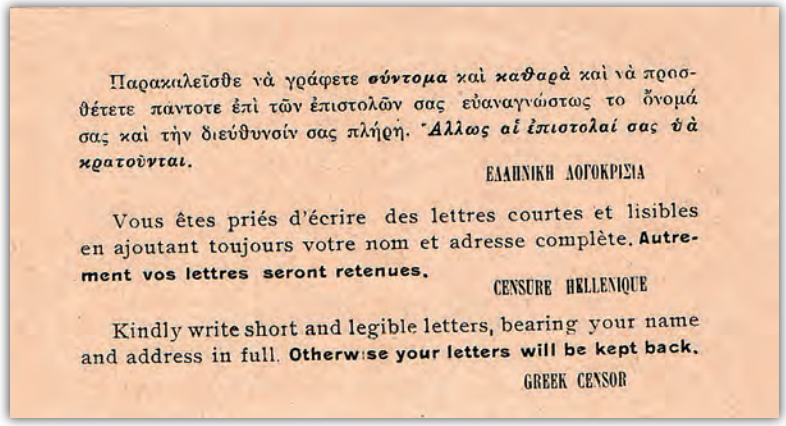
Ὑπόδειγμα Σ. Ξ.

Γράφετε καθαρὰ τὴν διεύθυνσιν τῶν ἐπιστολῶν σας πρὸς στρατιωτικούς, οἱ ὁποῖοι ἐξυπηρετοῦνται ἀπὸ ταχ. τομέα.

Μὴ θέτετε χρήματα ἐντὸς τῶν ἐπιστολῶν σας, διότι τοῦτο ἀπαγορεύεται. Ἔχετε εἰς τὴν διάθεσίν σας πρὸς τοῦτο τὰς ταχυδρομικὰς ἐπιταγάς. Αὐτὰς νὰ χρησιμοποιῆτε ἀπολύτως.

Μὴ γράφετε εἰς τὰς ἐπιστολάς σας εἰδήσεις ἢ πληροφορίας στρατιωτικῆς φύσεως. Τὸ περιεχόμενον αὐτῶν δέον νὰ εἶναι αὐστηρῶς ἰδιωτικῆς φύσεως.

Εικ. 6:
Υπόδειγμα Στρατιωτικών Ζητημάτων, με υποδείξεις προς αλληλογράφους

Παρακαλεῖσθε νὰ γράφετε **σύντομα** καὶ **καθαρὰ** καὶ νὰ προσθέτετε **παντοτε** ἐπὶ τῶν ἐπιστολῶν σας εὐαναγνώστως τὸ ὄνομά σας καὶ τὴν διεύθυνσίν σας πλήρη. **Ἄλλως αἱ ἐπιστολαί σας θὰ κρατοῦνται.**

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑ

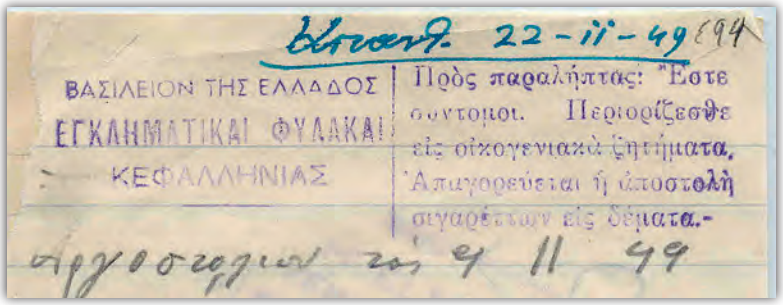
Vous êtes priés d'écrire des lettres courtes et lisibles en ajoutant toujours votre nom et adresse complète. **Autrement vos lettres seront retenues.**

CENSURE HELLENIQUE

Kindly write short and legible letters, bearing your name and address in full. **Otherwise your letters will be kept back.**

GREEK CENSOR

Εικ. 7:
Υποδείξεις Ελληνικής Λογοκρισίας

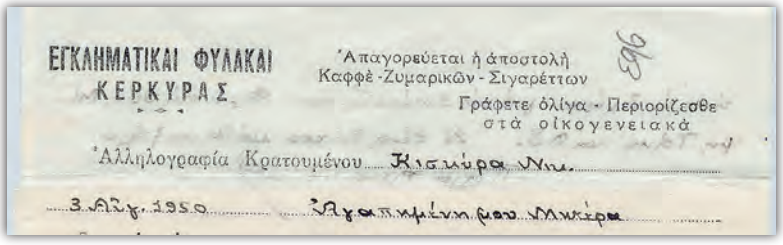
Ἐπιστρ. 22-ii-49 [illegible]

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΑΙ ΦΥΛΑΚΑΙ
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ

Πρὸς παραλήπτας: Ἔστε συντομοι. Περιορίζεσθε εἰς οἰκογενειακὰ ζητήματα. Ἀπαγορεύεται ἡ ἀποστολὴ σιγαρέττων εἰς δέματα.-

Ἀργοστόλιον τῇ 9 11 49

Εικ. 8:
Εγκληματικαί φυλακαί Κεφαλληνίας (9.11.49)

ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΑΙ ΦΥΛΑΚΑΙ
ΚΕΡΚΥΡΑΣ

Ἀπαγορεύεται ἡ ἀποστολὴ Καφφὲ - Ζυμαρικῶν - Σιγαρέττων
Γράφετε ὀλίγα - Περιορίζεσθε στὰ οἰκογενειακά

Ἀλληλογραφία Κρατουμένου Χιτιλίρα Νικ.

3 Αὐγ. 1950 Ἀγαπητήν μου Νικήτα

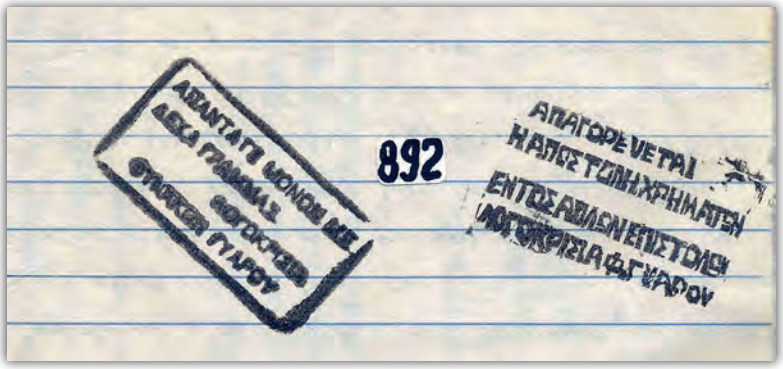
Εικ. 9:
Εγκληματικαί φυλακαί Κέρκυρας – αλληλογραφία κρατουμένου (3.8.50). Προεκτυπωμένες υποδείξεις, καθώς και αναφορά ονοματεπωνύμου στην επικεφαλίδα

Εικ. 10:
Στρατιωτικές φυλακές Μακρονήσου (1950)

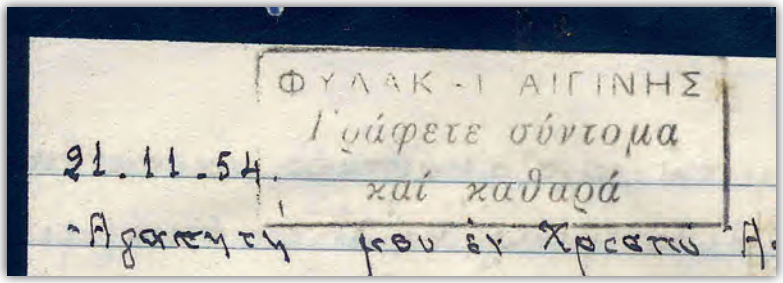
Εικ. 11:
Στρατόπεδο εξόριστων γυναικών στο Τρίκερι Μαγνησίας (8.1.1951)

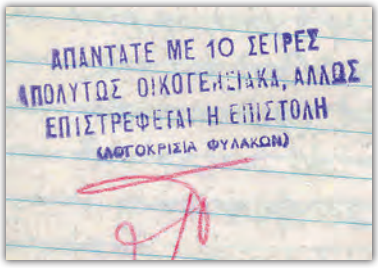
Εικ. 12:
Φυλακές Γυάρου (21.4.1951)

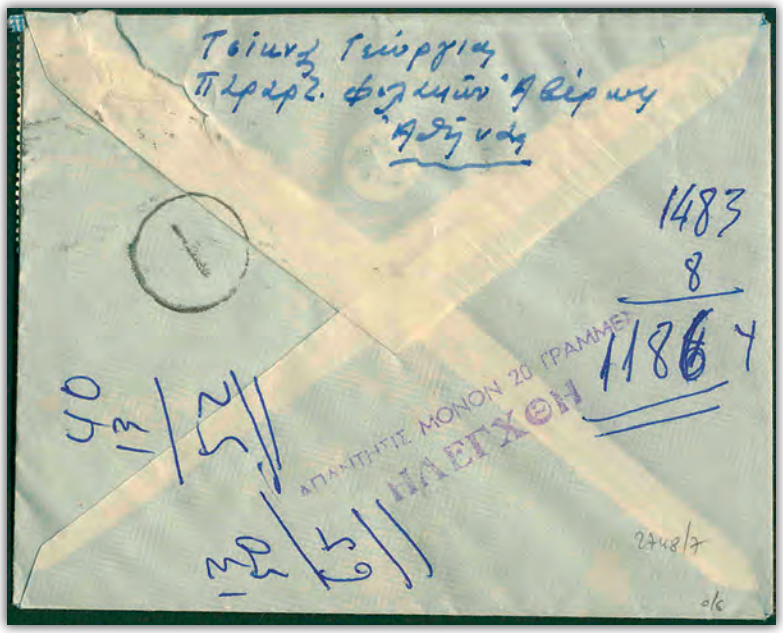
Εικ. 13:
Εγκληματικαί Φυλακαί Ηρακλείου (22.1.1952).

Εικ. 14:
Φυλακαί Αιγίνης (21.11.1954)

Εικ. 15:
Φυλακές Πάτρας (3.12.1956)

Εικ. 16:
Φυλακαί Αβέρωφ – 4.5.57
(Συλλογή Αλέκου Γαληνού)

Εικ. 17:
Κλειστή φυλακή Τρικάλων
(3.4.1994)

22. ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΩΝ ΓΡΑΦΕΙΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

Τα ελληνικά ταχυδρομικά γραφεία εξωτερικού, που λειτουργούσαν κατά την πρώτη περίοδο του Ελληνικού Κράτους, έκλεισαν πριν ή λίγο μετά την ίδρυση της UPU.

Στη διάρκεια της Μικρασιατικής Εκστρατείας λειτούργησαν σε πολλές πόλεις της Μ. Ασίας πολιτικά ταχυδρομεία, παραρτήματα, φυσικά, των Ελληνικών Ταχυδρομείων. Επίσης, ταχυδρομικές υπηρεσίες προσφέρουν, ενίοτε, οι κατά τόπους ελληνικές προξενικές αρχές.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

Εικ. 1-2:
Η εντυπωσιακή βοηθητική σήμανση ***«ΕΠΙΣΤΡΕΦΕΤΑΙ ΤΩ ΑΠΟΣΤΟΛΕΙ / RETOUR A L' ENVOYEUR»*** *χρησιμοποιήθηκε αρχικά από τα Ταχυδρομικό Γραφείο Σμύρνης (εδώ σφράγιση επιστολής λόγω μη αναζητήσεώς της – ΜΗ ΖΗΤΗΘΕΝ – από την παραλήπτρια - 15.3.1921). Στη συνέχεια η σφραγίδα μεταφέρθηκε στην Αθήνα, όπως προκύπτει από χρησιμοποίησή της για τη σήμανση επιστολής από την Ιταλία (ROMA, 8.8.1926), η οποία επιστράφηκε, προφανώς για τους ίδιους λόγους (Karamitsos. 258/5.5.2007 Λαχν. 54)*

Εικ. 3-4:
Επιστολή της Τράπεζας Αθηνών, Υποκατάστημα Αλεξάνδρειας Αιγύπτου, προς τον Νικήτα Αναγνωστόπουλο, ναυτολογημένο προφανώς στο ατμόπλοιο (s/s) Carinthia.
Το Γενικό Προξενείο της Ελλάδας στην Αλεξάνδρεια, του οποίου ουσιαστικά ζητήθηκε η μεσολάβηση (C/o), επέστρεψε την επιστολή με προξενική σφραγίδα «Greek Consular Port Officer» (Προξενικός Λιμενάρχης) και με επικολλημένη ετικέτα, που έφερε τη βοηθητική σήμανση ***«ADDRESSEE unknown kindly return to sender»*** *(Παραλήπτης άγνωστος, παράκληση να επιστραφεί στον αποστολέα).*
Τα Αιγυπτιακά ταχυδρομεία, που διεκπεραίωσαν την επιστροφή, σημειώνουν αριστερά, στα αραβικά, την ημερομηνία (1945) και ότι «επιστρέφεται στον αποστολέα» (χειρόγραφη βοηθητική σήμανση των αραβικών ταχυδρομείων).

23. ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΜΕΣΩ 3ΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ‘Η ΜΕ ΜΕΣΑ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΣ

Τα Ελληνικά Ταχυδρομεία έχουν υιοθετήσει, από μακρού, ως τρόπο διακίνησης της αλληλογραφίας αποκλειστικά την αεροπορική μεταφορά.

Ωστόσο, Ταχυδρομικές Αρχές άλλων κρατών επιλέγουν για τη διακίνηση των ταχυδρομικών αντικειμένων – είτε για λόγους περιορισμού του κόστους, είτε για λόγους λειτουργικούς (πχ. έλλειψη αεροδρομίου διεθνών ανταποκρίσεων) – τη χρήση μέσων επιφανείας ή τις αντίστοιχες υπηρεσίες όμορων κρατών, κατόπιν ειδικών συμφωνιών, βεβαίως.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει, εξάλλου και ο συνδυασμός μεταφορικών μέσων (αεροπορικώς και επιφανείας) που εφαρμόζουν ορισμένες Ταχυδρομικές Αρχές στις διεθνείς μεταφορές, με στόχο να μειώσουν το μεταφορικό κόστος. Το συγκεκριμένο προϊόν (SAL: Surface Air Lifted), το οποίο προβλέπεται και από την Παγκόσμια Ταχυδρομική Σύμβαση, διαφημίζεται ως ταχύτερο από την ατμοπλοϊκή και φθηνότερο από την αεροπορική μεταφορά.

Είναι προφανές ότι οι πιο πάνω τρόποι (όχι αεροπορική μεταφορά ή με τη μεσολάβηση αλλοδαπών υπηρεσιών ή SAL) προκαλούν καθυστερήσεις στην παράδοση των ταχυδρομημένων αντικειμένων στους παραλήπτες τους, με κίνδυνο να εγερθούν σχετικά παράπονα ή και απαιτήσεις.

Για το λόγο αυτό τα Ελληνικά Ταχυδρομεία χρησιμοποίησαν, κατά καιρούς, για την εισερχόμενη αλληλογραφία διάφορες σημάνσεις με αποκλειστικό σκοπό την αιτιολόγηση τυχόν καθυστερήσεων στη διακίνησή της.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

Προγραμματοσημικές διαβατικές σημάνσεις εισόδου αλληλογραφίας στην Ελλάδα.

«ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΛΟΓΗΣ ΑΘΗΝΩΝ – ΑΦΙΧΘΗ ΜΕΣΩ ΤΡΙΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ»
ΑΘΗΝΑΙ, 15.3.1972

«ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΛΟΓΗΣ ΑΘΗΝΩΝ ΤΟΜΕΑΣ ΔΙΑΒ. ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ ΕΦΤΑΣΕ ΔΙΑ ΜΕΣΩ ΤΡΙΤΗΣ ΧΩΡΑΣ»
ΑΘΗΝΑΙ, 8.1993

«ΕΛ-ΤΑ Κ.Κ.ΑΘΗΝΩΝ ΕΦΤΑΣΕ ΜΕ ΜΕΣΑ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΣ»
ΑΘΗΝΑ, ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΛΟΓΗΣ 28.2.94

24. ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΥ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟΥ

Η σχέση πολιτικού και στρατιωτικού ταχυδρομείου στην Ελλάδα υπήρξε πάντοτε στενή, τουλάχιστον όσον αφορά τη διακίνηση της αλληλογραφίας πολιτών προς το στρατιωτικό προσωπικό και το αντίστροφο.

Ωστόσο, σε περίπτωση «περιπέτειας» της αλληλογραφίας, η παροχή πληροφοριών μέσω βοηθητικών σημάνσεων περιορίζεται στις απολύτως βασικές αιτιολογίες και αίτια, καθόσον διαφορετικά ελλοχεύει ο κίνδυνος έμμεσης αποκάλυψης κρίσιμων πληροφοριών. Βέβαια, η πρακτική αυτή δεν αποκλείει τις χειρόγραφες σημάνσεις, από τις οποίες προκύπτουν ενίοτε πρόσθετες, όχι ευαίσθητες πάντως, πληροφορίες.

Στη σύγχρονη περίοδο χρησιμοποιούνται ετικέτες παρόμοιες με εκείνες του υποδείγματος 1031 του πολιτικού ταχυδρομείου, χωρίς, ωστόσο, να έχουν την έκταση των αναγραφόμενων στην 1031 αιτιολογιών, αφού είναι προφανές ότι δεν είναι αναγκαίες. Καθώς όμως, η επιστροφή ενεργείται μέσω των ταχ. γραφείων των ΕΛΤΑ, τα τελευταία πολλές φορές προσθέτουν και τις δικές τους παρόμοιες σημάνσεις.

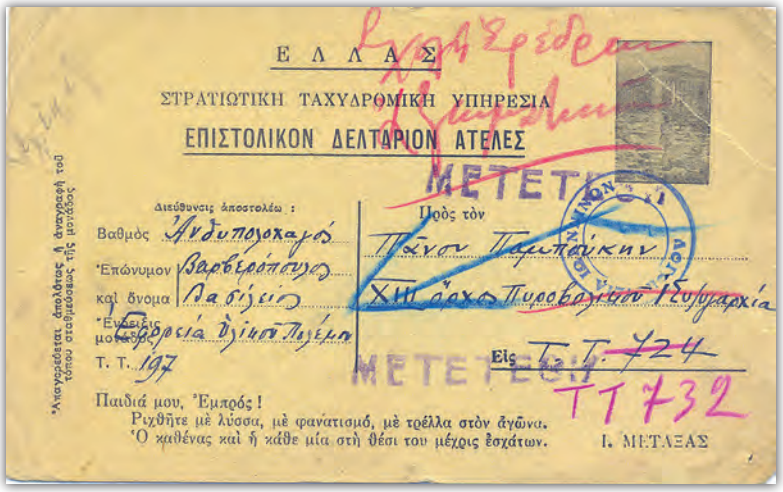
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

Χειρόγραφες βοηθητικές σημάνσεις: ***«Ανεπαρκής διεύθυνση»*** *και* ***«Retour»****. Επιστολή από Κέρκυρα, "TRESOR ET POSTES*512*21.2.17" προς Θεσσαλονίκη και επιστροφή της στον αποστολέα από ΣΤΡ. ΤΑΧ. ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΜΕΡΑΡΧΙΑΣ ΣΕΡΡΩΝ. Επιπλέον σφραγίδες λογοκρισίας cachets "ARMEE DORIENT CENSURE MILITAIRE/24" & ΝΟ. Επίσης εξασφάλιση με ταινία λογοκρισίας (Καραμήτσος)*

Βοηθητικές σημάνσεις στρατιωτικού ταχυδρομείου: ***«ΕΠΙΣΤΡΕΦΕΤΑΙ ΑΠΟΣΤΟΛΕΑ Κ.Σ.Τ.Α.»*** *(ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΣΤΡΑΤ. ΤΑΧ. ΛΑΡΙΣΑΣ = Α) &* ***«ΕΠΙΣΤΡΕΦΕΤΑΙ ΑΠΟΣΤΟΛΕΑ Κ.Σ.Τ. ΔΕΛΤΑ»*** *(ΑΘΗΝΩΝ = Δ)*
Επιπλέον χειρόγραφη βοηθητική σημείωση: ***«Επιστρέφεται λόγω αναχωρήσεως εις τον αποστολέα»*** *(26.12.1940)*

Βοηθητική σήμανση: ***«ΜΕΤΕΤΕΘΗ»****.*
Αθήνα, 30.1.1941

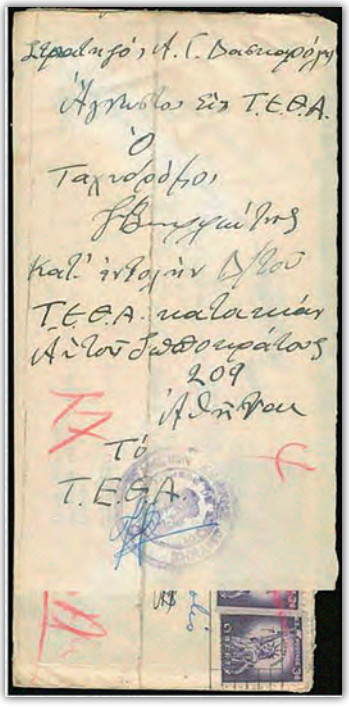
«ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ ΜΗ ΕΠΙΔΟΣΕΩΣ»
Βοηθητική στρατιωτική σήμανση (ΓΕΑ), πολλαπλών επιλογών (ελαστική σφραγίδα)
Επιστροφή μέσω των ΕΛΤΑ, τα οποία επικόλλησαν επιπλέον και την αντίστοιχη δική τους ετικέτα Υποδ. 1031, σημειώνοντας την ίδια αιτιολογία επιστροφής

«ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ Ταχ/κού Αντικειμένου» (Κ1406/ΔΤΔ) *Συρραπτόμενη ετικέτα, στρατιωτικού ταχυδρομείου, πολλαπλών επιλογών. Επιστροφή μέσω των ΕΛΤΑ, τα οποία επικόλλησαν επιπλέον και την αντίστοιχη δική τους ετικέτα Υποδ. 1031, σημειώνοντας την ίδια αιτιολογία επιστροφής. (ΣΤΓ 918 ΓΕΣ 13.7.2000)*

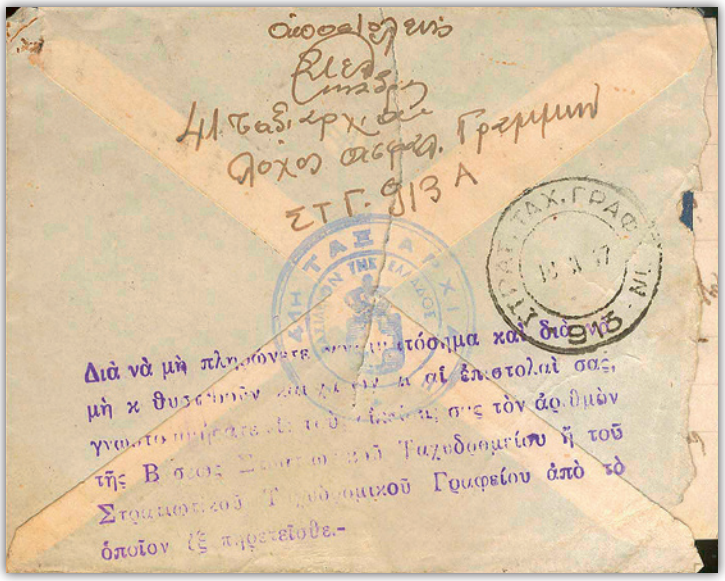
Αυτοσχέδια χειρόγραφη ετικέτα επιστροφής (534 Τ.Π. - 9.4.1962)

«Άγνωστος» *ο Στρατηγός, αλλά γνωστή η κατοικία του. Αυτοσχέδια χειρόγραφη ετικέτα της ταχυδρομικής υπηρεσίας του «Τ.ΕΘ.Α.» (Ταμείου Εθνικής Αμύνης), για την προώθηση της αλληλογραφίας σε νέα διεύθυνση*

*Χρήση **«χαρτοσφραγίδας»** των ΕΛΤΑ, με την ένδειξη **«ΟΙΚΟΘΕΝ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΙΣ»** από την 902 Β.Σ.Τ. (Βάση Στρατιωτικών Ταχ/μείων) στην Αθήνα. Αναμφίβολα, πρόκειται για βοηθητικό υλικό των ΕΛΤΑ, το οποίο χρησιμοποιούσαν και τα Στρατιωτικά Ταχ/μεια. Με δεδομένο ότι ο φάκελος δεν φέρει εμφανείς αλλοιώσεις, δεν μπορεί να αποκλειστεί και έμμεση λογοκρισία, από εντεταλμένα όργανα του στρατιωτικού καθεστώτος της 21ης Απριλίου 1967 (10.11.1970)*

«Δια να μη πληρώνετε γραμματόσημα και δια να μη καθυστερούν και χάνονται αι επιστολαί σας, γνωστοποιήσατε εις τους οικείους σας τον αριθμόν της Βάσεως Στρατιωτικού Ταχυδρομείου ή του Στρατιωτικού Ταχυδρομικού Γραφείου από το οποίον εξυπηρετείσθε»

25. ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΜΕ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

Από την πρώτη στιγμή της κυκλοφορίας του γραμματοσήμου έγινε αντιληπτή η μεγάλη δυνατότητα, την οποία προσφέρει για τη διάδοση ιδεών, αντιλήψεων ή απόψεων στον ιδεολογικό, πολιτικό, θρησκευτικό ή άλλο τομέα. Ταυτόχρονα όμως και για τη διεξαγωγή διπλωματικού πολέμου, εντασσόμενο στα μέσα «προπαγάνδας», που διαθέτει κάθε κράτος.

Η Παγκόσμια Ταχυδρομική Ένωση (UPU) προσπάθησε από την αρχή της ίδρυσής της να περιορίσει συγκρούσεις μεταξύ των μελών της, οι οποίες θα είχαν ως βάση τη διακίνηση της αλληλογραφίας με γραμματόσημα ή σημάνσεις, που έθιγαν, μεταξύ άλλων, ευαίσθητα κυριαρχικά δικαιώματα.

Έτσι καθιέρωσε ότι η χώρα, στην οποία περιέρχεται μια επιστολή, έχει δικαίωμα επιστροφής της, εάν η αναφερόμενη ονομασία του τόπου προορισμού στη διεύθυνση δεν είναι η επίσημα αποδεκτή. Ενδεικτικά σημειώνουμε ότι τα Ελληνικά Ταχυδρομεία με την υπ' αριθ. 2351/20091/ΚΝ/16.4.1956 εγκύκλιό τους, απευθυνόμενα προς όλα τα Ταχυδρομικά Γραφεία αναφέρουν, σχετικά με την προς την Τουρκία αποστελλόμενη αλληλογραφία, τα εξής:

> *Παρακαλούμεν όπως δι' ανακοινώσεών σας τοιχοκολλουμένων εις τας αιθούσας συναλλαγών ειδοποιήσετε το Κοινόν ίνα, συμφώνως και προς τας διατάξεις της Παγκοσμίου Ταχυδρομικής Συμβάσεως, αναγράφη την ένδειξιν του τόπου προορισμού, της δια Τουρκίαν προοριζομένης αλληλογραφίας εν γένει, με την επίσημον Τουρκικήν ονομασίαν του τόπου προορισμού.*
>
> *Ούτω, π.χ. η δια Κωνσταντινούπολιν αλληλογραφία δέον να φέρη την ένδειξιν ISTABUL και όχι CONSTANTINOPLE, η δια Σμύρνην την ένδειξιν IZMIR και ουχί SMYRNE κ.ο.κ.*
>
> *Η μη ορθή κατά τα ανωτέρω αναγραφή της πόλεως δι' ην προορίζεται η δια Τουρκίαν αλληλογραφία, έχει ως συνέπειαν την επιστροφήν της υπό της Ταχ. Υπηρεσίας Τουρκίας λόγω ανεπαρκούς διευθύνσεως*[1].

Οι παραπάνω εγκύκλιες οδηγίες δόθηκαν προφανώς ύστερα από διαμαρτυρίες των τουρκικών ταχυδρομείων, αναφορικά με τις ονομασίες των τουρκικών πόλεων, που έθεταν οι Έλληνες αλληλογράφοι στις επιστολές τους.

Από την ελληνική πλευρά έχουν, μέχρι σήμερα, εντοπιστεί δύο σημάνσεις ανάλογου περιεχομένου:

1 Το πρωτότυπο κείμενο είναι γραμμένο με πολυτονικό σύστημα.

Α) «LIEU DE DESTINATION ENCONNU EN GRECE» (Διεύθυνση προορισμού άγνωστη στην Ελλάδα):

Με την υπ' αριθ. 86266/110.10/19.12.84 υπηρεσιακή εγκύκλιο (καθώς και με νεότερη υπόμνηση 1111/38339/ 110.0/30.4.86) των ΕΛΤΑ, δόθηκαν οδηγίες, σύμφωνα με τις οποίες

> *«όλα τα ταχυδρομικά αντικείμενα καταγωγής Τουρκίας ή και άλλης χώρας, που αναγράφουν την ονομασία της χώρας μας στην τουρκική γλώσσα «YNANISTAN»[2], καθώς και εκείνα, στα οποία αναγράφεται η πόλη, το χωριό στην τουρκική ονομασία (πχ. Ισκετσέ αντί Ξάνθη, Γκιουμουλτζίνα αντί Κομοτηνής, Ντεντέαγατς αντί Αλεξανδρούπολη κλπ.) θα επιστρέφονται αμέσως στην χώρα της καταγωγής τους με την ένδειξη «LIEU DE DESTINATION ENCONNU EN GRECE».*

Στη συγκεκριμένη περίπτωση η Ελλάδα αναφερόταν ως UNANISTAN, γεγονός, που προκάλεσε την αντίδραση της ελληνικής ταχυδρομικής υπηρεσίας.

Β) «Αναγνωρίζεται από την Ελλάδα ως/RECOGNIGED BY GREECE AS/ΠΓΔΜ/FYROM»

Πρόκειται για βοηθητική σήμανση, στην ελληνική και αγγλική γλώσσα, με την οποία σφραγίζονταν όλες οι εισερχόμενες στην Ελλάδα επιστολές από την Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας όταν δεν έφεραν (στα γραμματόσημα και τις σφραγίδες τους) την επίσημη ονομασία του κράτους, με την οποία αυτό ήταν αναγνωρισμένο στον ΟΗΕ. Ανάλογη σήμανση έμπαινε και επί των εξερχόμενων ταχυδρομικών αντικειμένων, καθώς και εκείνων, που «διέρχονταν» από τη χώρα μας (χρησιμοποιείτο δηλαδή ως «διαβατική»).

Με εγκύκλιο διαταγή (11/173/110/21.11.1995) οι συγκεκριμένες σφραγίδες κατασκευάστηκαν από τις Υπηρεσιακές λειτουργίες, που διαχειρίζονταν τις ταχυδρομικές αποστολές και τα ταχυδρομικά αντικείμενα και συγκεκριμένα από Κέντρα Διαλογής Αθηνών και Θεσσαλονίκης, Αεροδρομίου Αθηνών, Υ.Ε.Δ. Αθηνών και Πειραιά). Μέχρι σήμερα έχουν εντο-

2 Ονομασία της χώρας μας διαφορετική από εκείνη, που αναγνωρίζεται ως επίσημο κράτος (Hellas, Greece, Grèce κλπ.).

πιστεί, τρεις τρίγραμμες με κείμενο εντός και εκτός πλαισίου και μία δίγραμμη διαβατική (Delcampe).

Το κείμενο της σφραγίδας ήταν σύμφωνο με τους όρους της «ενδιάμεσης συμφωνίας», που υπογράφηκε στις 13.9.1995 μεταξύ της Ελλάδας και της ΠΓΔΜ. Ωστόσο, μετά την υπογραφή της «Συμφωνίας των Πρεσπών» (12.6.2018), η χρήση της συγκεκριμένης βοηθητικής σήμανσης καταργήθηκε. Σε περίπτωση ανάγκης (λχ. χρήση προϋφιστάμενων γραμματοσήμων) τίθεται ευθύγραμμη σφραγίδα με την ένδειξη ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΒΟΡΕΙΑΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ, χωρίς οποιαδήποτε άλλη αναφορά.

Τρίγραμμη βοηθητική σήμανση εισερχόμενης αλληλογραφίας, με πλαίσιο κειμένου (Διαχωρισμός ονομασίας με παρένθεση - α΄ τύπος) Skopje 24.11.1997

Τρίγραμμη βοηθητική σήμανση εισερχόμενης αλληλογραφίας, με πλαίσιο κειμένου (Διαχωρισμός ονομασίας με κάθετη γραμμή - β΄ τύπος) Skopje 13.9.2005 - Συλλογή Αγγ. Καμπουράκη

Τρίγραμμη βοηθητική σήμανση εισερχόμενης αλληλογραφίας, χωρίς πλαίσιο κειμένου (γ τύπος - Skopje 21.11.2007)

Δίγραμμη βοηθητική σήμανση διαβατικής αλληλογραφίας προς το εξωτερικό, με πλαίσιο κειμένου. Επιστολή, αεροπορικού ταχυδρομείου, από Ινδία προς FYROM, με ενδιάμεση στάση το αεροδρόμιο Ελευθ. Βενιζέλος, όπου και έλαβε τη βοηθητική σήμανση (δ τύπος - 14.5.2007) (Delcampe).

26. ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΜΕΤΑ ΚΑΙ ΑΝΕΥ ΙΣΠΑΝΙΚΟΥ ΚΗΡΟΥ

Ο ισπανικός κηρός, κοινώς βουλοκέρι, είναι ένα υλικό γνωστό εδώ και αρκετούς αιώνες. Από χημική άποψη, το βουλοκέρι είναι μείγμα από φυσικές ρητινικές ουσίες, όπως η τερεβινθίνη, το κολοφώνιο, η γομαλάκα και από ορυκτές, όπως η κιμωλία, ο ψημένος γύψος κλπ. Το βουλοκέρι κάτω από την επιρροή μιας πηγής θερμότητας ρευστοποιείται, ενώ μετά την απομάκρυνσή της γρήγορα στερεοποιείται.

Η προέλευση του «Ισπανικού κηρού» χάνεται στα βάθη του χρόνου. Υπάρχουν μερικοί ερευνητές, που πιστεύουν ότι η «φόρμουλά» του προέρχεται από την Ανατολή, πιθανώς από την Ινδία. Από εκεί «πέρασε» στην Ισπανία τον δέκατο τρίτο αιώνα και σταδιακά εξαπλώθηκε σε όλη τη βόρεια και δυτική Ευρώπη. Ωστόσο, η πλειονότητα των μελετητών πιστεύει πως το πιθανότερο είναι ότι η «φόρμουλα» δημιουργήθηκε τον δέκατο έκτο αιώνα, στη Γαλλία ή την Ιταλία. Η άποψη αυτή στηρίζεται στο γεγονός ότι η παλαιότερη γνωστή επιστολή σφραγισμένη με βουλοκέρι χρονολογείται από την 3η Αυγούστου 1554 (γνωστή με το όνομα του παραλήπτη της: «Rheingrave Von Dhaun»). Πριν από την ημερομηνία αυτή, τα έγγραφα στην Ευρώπη σφραγίζονταν, κατά κανόνα, με κερί μέλισσας. Έτσι και το νέο υλικό, το βουλοκέρι, ονομάστηκε κερί («κηρός»), παρά το γεγονός ότι δεν περιείχε κανενός είδος κεριού στη σύνθεσή του[1].

Ανεξάρτητα από την πραγματική προέλευσή της, η νέα αυτή χημική ένωση καθιερώθηκε στη Γαλλία ως «Cire d' Espagne», ενώ στην Ιταλία ως «Cera d' Espagna», δηλαδή ως «Ισπανικός κηρός». Ωστόσο, πρέπει να επισημάνουμε ότι την εποχή εκείνη οποιαδήποτε καινοτομία ονομαζόταν «ισπανική» και έτσι το όνομα δεν καθόριζε την προέλευση. Στη Γερμανία το βουλοκέρι έγινε γνωστό ως Siegelwachs, το οποίο μεταφράζεται ως «κερί σφράγισης» και με το ίδιο όνομα καθιερώθηκε και στη Βρετανία («sealing wax»). Στην Ελλάδα, σύμφωνα με φιλολογικές πηγές, το βουλοκέρι προέρχεται από το μεσαιωνικό «βουλλώνω» (σφραγίζω) και το λατινικό bulla (φυσαλλίδα). Ευνόητο ότι ο νεοελληνισμός «ισπανικός κηρός» είναι μετάφραση των αντίστοιχων ξένων όρων[1].

Πολύ πριν τη λειτουργία οργανωμένων ταχυδρομικών υπηρεσιών, ο ισπανικός κηρός χρησιμοποιήθηκε για το «κλείσιμο» (εξασφάλιση) της αλληλογραφίας, ιδιαίτερα όταν αυτή είχε τη μορφή των «πλίκων». Μια παχύρρευστη σταγόνα του συγκολλούσε τις διπλωμένες σελίδες, ενώ μια σφραγίδα, συνήθως από το δακτυλίδι του αποστολέα, πάνω στο ρευστό υλικό λίγο πριν από τη στερεοποίησή του, επιβεβαίωνε τη γνησιότητα της επιστολής.

Πάμπολλα τα παραδείγματα της προγραμματοσημικής περιόδου, αλλά και αρκετές οι ανάλογες περιπτώσεις, μετά από την έναρξη της χρήσης του γραμματοσήμου και των σύγχρονων φακέλων.

Πιο συγκεκριμένα, στην υπ' αριθ. 17 εγκύκλιο της 21.7.1847 της Γενικής Διεύθυνσης της

1 Πληροφορίες: Σωκράτης Μπόζοβιτς

Ταχυδρομικής Υπηρεσίας, ανιχνεύουμε ότι για τη δημόσια επί αποδείξει αλληλογραφία πρέπει

> *«το περικάλυμμα του επί αποδείξει παραδιδομένου μικρού φακέλλου να είναι επί τούτω κατασκευασμένον, ήτοι έχων κεκαλυμμένας δια κολλητικής ύλης τας τρεις αυτού πλευράς, επί δε της τετάρτης ανοικτής δι' ης εισέρχονται και εξέρχονται τα έγγραφα, να είναι εσφραγισμένον ασφαλώς με ισπανικόν κηρόν, και δια της σφραγίδος της παραδιδούσης τον φάκελλον Αρχής».*

Ευνόητο ότι οι οδηγίες αυτές είχαν άμεση σχέση με την ατελή διακίνηση της επίσημης αλληλογραφίας. Η ατέλεια επεκτεινόταν και στις διπλωματικές αποστολές, οι οποίες είχαν επίσης την υποχρέωση να σφραγίζουν την επίσημη αλληλογραφία τους με ισπανικό κηρό (Εικ. 1).

Παρόμοιες οδηγίες παρέχονται και με το Βασιλικό Διάταγμα της 5ης Σεπτεμβρίου 1861 «*περί των εξωτερικών τύπων των εγγράφων της Δημόσιας Υπηρεσίας*», όπου τονίζεται ότι τα δημόσια έγγραφα πρέπει να φέρουν, μεταξύ άλλων, στο εξωτερικό επικάλυμμά τους, πέρα της ονομασίας της αποστέλλουσας αρχής και την επίσημη σφραγίδα της επιτεθειμένης επί ισπανικού κηρού». Οι ίδιες οδηγίες επαναλαμβάνονται και στο Νόμο 3450/1909 «περί αγροτικής ταχυδρομικής υπηρεσίας και αγροτικών διανομέων».

Με τον τελευταίο αυτό Νόμο (3450/1909) διευκρινίζεται ότι. όσον αφορά την αλληλογραφία ιδιωτών,

> *«προκειμένου περί συστημένων επιστολών δεν είναι απαραίτητον να σφραγίζωνται αύται δι' ισπανικού κηρού, πρέπει όμως οι φάκελλοι αυτών να είναι εκ χάρτου στερεού καλώς κεκλεισμένοι, καθαροί και να μη παρουσιάζωσι σημεία αποκολλήσεως και εκ νέου επικολλήσεως, ούτε να φαίνωνται ίχνη γόμας επί της οπισθίας όψεως του φακέλλου».*

Ωστόσο, εντοπίζονται περιπτώσεις αρκετές δεκαετίες αργότερα, όπου ιδιώτες αποστολείς δεν εκμεταλλεύονται την υπόψη ευχέρεια, αλλά συνεχίζουν να κάνουν χρήση ισπανικού κηρού για την εξασφάλιση της αλληλογραφίας τους (Εικ. 2 & 3)

Νεότερες οδηγίες διαβάζουμε στο Προεδρικό Διάταγμα της 30ης Σεπτεμβρίου 1935 (ΦΕΚ 435 τεύχος Α), σύμφωνα με το οποίο οι «επίσημες επιστολές» δια να γίνονται δεκτές ως «επί αποδείξει»

> *δέον απαραιτήτως να φέρουν επί της οπισθίας όψεως και εις το σημείον συναντήσεως των πτυχών του φακέλου μίαν τουλάχιστον σφραγίδα ισπανικού κηρού με το αποτύπωμα της σφραγίδος της αποστελλούσης αρχής, επί δε της προσθίας όψεως την ένδειξιν «επί αποδείξει».*

Μια άλλη περίπτωση, όπου ήταν επιβεβλημένη η χρήση του ισπανικού κηρού για την «εξασφάλιση» των επιστολών, είναι η περίπτωση της διακίνησής τους ως επιστολών «δεδηλωμένης αξίας».

Στη Φιλοτέλεια του 1925 (τεύχη 13-15, σελ. 14) διαβάζουμε:

> *Εις το υπ' αριθ. 27 φύλλον της 18 Μαρτίου 1921 (Τεύχος ΙΙ) της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως εδημοσιεύθη τεθείς σε ισχύϊ ο «Κανονισμός εκτελέσεως υπηρεσίας επιστολών μετά δεδηλωμένης αξίας εν τω Εσωτερικώ». Κατά τούτον, δύνανται εφεξής ν' αποστέλλωνται δια του Ταχ/μείου αξίαι πάσης φύσεως (χρεώγραφα, μετοχαί, ομολογία, τοκομερίδια, μεταλλικά νομίσματα, τραπεζικά γρ/τια κλπ.) δηλουμένης της αξίας αυτών εις Δραχμάς επί του περικαλύμματος, υπό τον όρον το βάρος εκάστης επιστολής να μη υπερβαίνη τα 3 χιλ/μα και η αξία τας 10.000 Δρχ. δι' εκάστην επιστολήν.*
>
> *Αι μετά δεδηλωμένης αξίας επιστολαί, αι οποίαι δέον να ώσιν σφραγισμέναι δια 5 τουλάχιστον σφραγίδων δι' ισπανικού κηρού, πληρώνουσι τέλος συστημένης επιστολής, επί πλέον δε αναλογικά τέλη ασφαλείας (παρατίθενται τα τέλη).*

Εν περιπτώσει απωλείας, παραβιάσεως ή βλάβης τοιαύτης επιστολής μετά δεδηλωμένης αξίας, το Ταχυδρομείον αναλαμβάνει την υποχρέωσιν να καταβάλη προς τον δικαιούχον αποζημίωσιν «ίσην προς το πραγματικόν ποσόν της απωλείας, της παραβιάσεως ή της βλάβης, εφ' όσον αύται δεν θα οφείλωνται εις ανωτέραν βίαν».

Ενδιαφέρον παρουσιάζει και η εξειδίκευση των οδηγιών περί επιστολών μετά δεδηλωμένης αξίας, οι οποίες παρέχονται με το διάταγμα της 30ης Σεπτεμβρίου 1935. Σύμφωνα μ' αυτές, οι υπόψη επιστολές πρέπει

«να εγκλείωνται εντός φακέλλου εκ χάρτου στερεού, σφραγιζομένου δι' ισπανικού κηρού, αρίστης ποιότητας και εξ ενός χρώματος, απαγορευομένης της χρήσεως φακέλλων με χρωματισμένα άκρα (sic) ή μετά διαφανούς επιφανείας».

Επιπλέον οι φάκελοι αυτοί έφεραν ειδική **πληροφοριακή σήμανση** με το βάρος τους σε γραμμάρια, τον αριθμό των σφραγίδων με ισπανικό κηρό, ακόμη και με το χρώμα τους (Εικ. 4 & 5).

Στη διάρκεια του 2ου ΠΠ η υπηρεσία διακίνησης επιστολών μετά δεδηλωμένης αξίας προς το εξωτερικό είχε διακοπεί. Με την επανάληψή της, από 1.1.1964, αφού παρασχεθεί με την υπ' 144083/4903/22.9.1963 εγκύκλιο η διευκρίνιση ότι οι επιστολές λόγω των υφιστάμενων συναλλαγματικών περιορισμών θα ελέγχονται προηγουμένως και θα σφραγίζονται από την Τράπεζα της Ελλάδος (ή κατ' εξουσιοδότηση από την Εθνική), καθορίζεται ότι οσάκις η έγκριση παρέχεται δι' εγγράφου και ουχί δια σφραγίδας επι των επιστολών, αυτές θα προσκομίζονται ανοικτές για τη διενέργεια του προβλεπόμενου συναλλαγματικού ελέγχου από τους ταχυδρομικούς υπαλλήλους και στη συνέχεια θα σφραγίζονται με ευθύνη του αποστολέα τους δια των «*κεκανονισμένων*» σφραγίδων με ισπανικό κηρό,

«με την παρουσία του ταχυδρομικού οργάνου, όπερ εν ουδεμιά περιπτώσει επιτρέπεται να λαμβάνη μέρος εις το κλείσιμον των επιστολών».

Ωστόσο, η τεχνική πρόοδος επιβάλλει πάντοτε και πρακτικές αλλαγές. Έτσι τα ΕΛΤΑ στις 29.3.1967 λαμβάνουν την απόφαση (26238/482) να καταργήσουν τη χρήση του ισπανικού κηρού στους υπηρεσιακούς τους φακέλους και την αντικατάστασή του με ταινίες «κομμιωμένου χάρτου». Τονίζουν δε ότι:

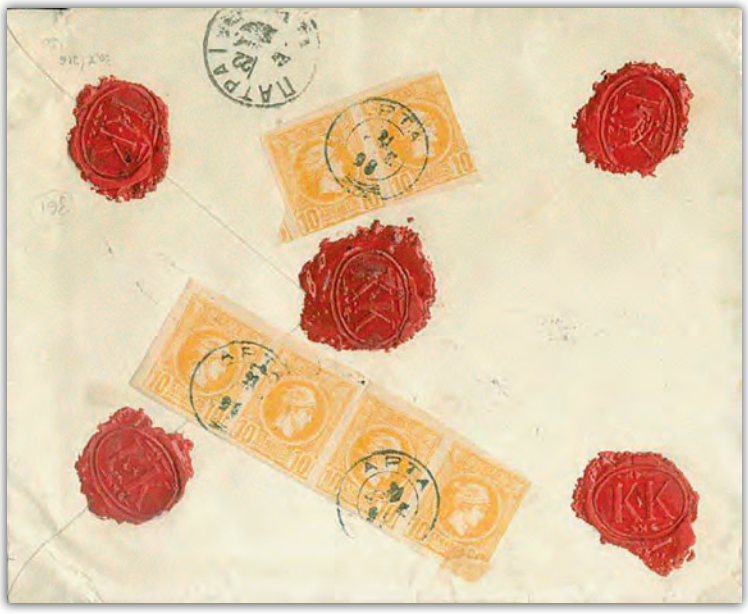
- *το νέο σύστημα παρουσιάζει πλείστα πλεονεκτήματα, ως οικονομία χρόνου και δαπανών εκμεταλλεύσεως, καλλιτέραν ασφάλειαν δια τας αποστολάς και το κυριότερον απαλλάσσει την ατμόσφαιραν των Ταχ. Γραφείων εκ των τόσον επιβλαβών αναθυμιάσεων του ισπανικού κηρού, η δυσοσμία των οποίων είχε γίνει το κυριώτερον χαρακτηριστικόν των Ταχ. Γραφείων.*
- *Ο χρησιμοποιηθησόμενος κομμιωμένος χάρτης θα είναι εις ρόλους μήκους 200 μέτρων περίπου και πλάτους 0,07 του μέτρου, κατά μήκος της ταινίας και επί της μη κομμιωμένης πλευράς έχουσιν αποτυπωθεί αι ενδείξεις «ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΑ – POSTES HELLENIQUES», ως και το σήμα της Υπηρεσίας μας. (Εικ. 6 & 7).*

Όπως ήταν ευνόητο η αλλαγή αυτή επεκτάθηκε και στις λοιπές δημόσιες υπηρεσίες. Κατά την πρώτη περίοδο της εφαρμογής της νέας διαδικασίας παρατηρήθηκε η αναγραφή επί των επίσημων «επί συστάσει» επιστολών, είτε με επίθεση **πληροφοριακής σφραγίδας,** είτε χειρογράφως, της ένδειξης «ΑΝΕΥ ΙΣΠΑΝΙΚΟΥ ΚΗΡΟΥ». (Εικ. 8, 9 & 10). Με τον τρόπο αυτό έκλεισε ο κύκλος της υποχρεωτικής χρήσης του ισπανικού κηρού στη διακίνηση της αλληλογραφίας.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

Εικ. 1:
Επίσημος φάκελος της Αγγλικής Πρεσβείας στην Αθήνα προς τον ευρισκόμενο στο Μέγα Σπήλαιον διπλωματικό ακόλουθό της. Στην οπίσθια πλευρά του φέρει σφράγιση με ισπανικό κηρό, ο οποίος έχει επικυρωθεί με τον αγγλικό θυρεό, προκειμένου να τύχει ταχυδρομικής ατέλειας (ΕΛΕΥΘΕΡΟΝ ΤΕΛΟΥΣ). Αθήναι 1846

Εικ. 2:
Συστημένη ιδιωτική επιστολή, από ΑΡΤΑ (21 ΔΕΚ. 1898) προς ΚΕΡΚΥΡΑ. Φέρει 5 σφραγίδες εξ ισπανικού κηρού, επικυρωμένες με την ένδειξη «ΚΚ». (Καραμήτσος 589/2017)

Εικ. 3:
Ιδιωτική επιστολή, μη απαλλασσόμενη τελών, ταχυδρομημένη «επι συστάσει» στο ταχυδρομικό γραφείο του Υπουργείου Εξωτερικών. Αθήνα 6.7.1948 – Ουάσιγκτον 6.8.1948. Φέρει σφραγίδα εξ ισπανικού κηρού, επικυρωμένη με μη αναγνωριζόμενη ένδειξη. (DELCAMPE)

Εικ. 4:
Επιστολή εσωτερικού, ***«δεδηλωμένης αξίας»*** *(Δρχ. 600) από Ηράκλειο Κρήτης (29.4.1940) προς Χίο. Φέρει 5 σφραγίδες ισπανικού κηρού με δυσανάγνωστη επικύρωση (ενδεχομένως ΤΚ). Το χρώμα των σφραγίδων (ερυθρόν) και ο αριθμός τους αναγράφεται επί της ειδικής πληροφοριακής σφραγίδας επί της πρόσθιας όψης της επιστολής (Συλλογή Άγγελου Καμπουράκη)*

Εικ. 5:
Επιστολή εξωτερικού, «δεδηλωμένης αξίας» (Δρχ. 7000), από Αθήνα (αποστολή 2.8.1940) προς Ρίο ντε Τζανέιρο (άφιξη 3.10.1940). Φέρει πέντε σφραγίδες ισπανικού κηρού, όλες επικυρωμένες από την Τράπεζα της Ελλάδος, μετά τον συναλλαγματικό έλεγχο. Επί της όψεώς της ετικέτα σε χρώμα «somon» με τη διεθνή ένδειξη «VALEUR DÉCLARÉE». Επιπλέον, φέρει παραλληλόγραμμη πληροφοριακή σήμανση τεσσάρων γραμμών, με τον χαρακτηρισμό της επιστολής ως «δεδηλωμένης αξίας», το βάρος του φακέλου σε γραμμάρια, τον αριθμό των σφραγίδων ισπανικού κηρού και το χρώμα τους, εδώ καφέ. Φυσικά υπάρχει και η έγκριση της Τραπέζης της Ελλάδος

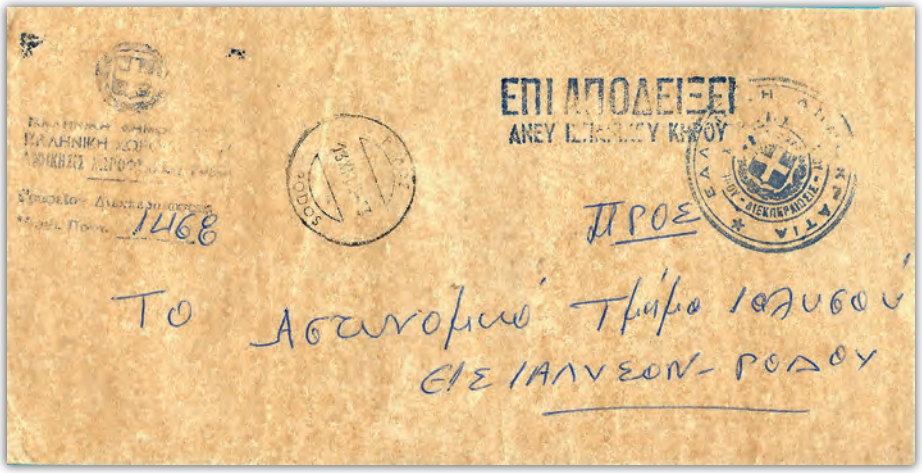
Εικ. 6:
*Ταινία **«κομμιωμένου χάρτου»** επί σύγχρονης επιστολής*

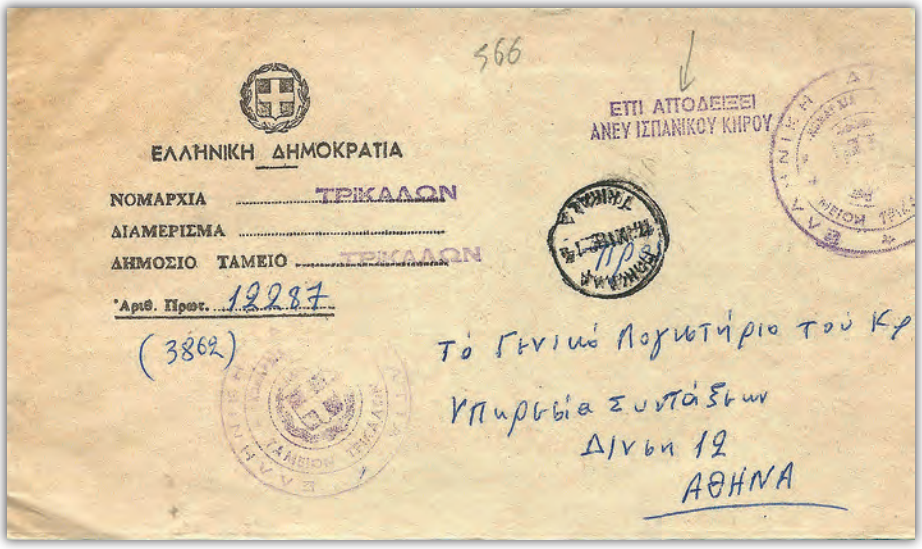
Εικ. 7:
Ταινία «κομμιωμένου χάρτου» με ενδείξεις: «ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ» «VALEUR DÉCLARÉE» & «SECURED», «POSTES HELLENIQUES», καθώς και σήμα εταιρικής ταυτότητας, επί επιστολής από Χανιά (11.6.1997) προς Αθήνα. Επίσης ροζ ετικέτα με «V – ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟ VALEUR» (πρόκειται για τη σύγχρονη απόδοση του όρου ΔΕΔΗΛΩΜΕΝΗ ΑΞΙΑ)

Εικ. 8:
*Συστημένη υπηρεσιακή επιστολή από ΕΟΤ Ρόδου προς Γαλλία (Γραφείο ΕΟΤ, Παρίσι) 6.2.1978, με ευθύγραμμη σήμανση **«ΑΝΕΥ ΙΣΠΑΝΙΚΟΥ ΚΗΡΟΥ»**. (Συλλογή Γ. Σωτηρόπουλου)*

Εικ. 9:
*Υπηρεσιακή επιστολή από Διοίκηση Χωροφυλακής Ρόδου προς το Αστυνομικό Τμήμα Ιαλυσού Ρόδος 13.12.1982 – Ιαλυσός 14.12.1983 με σήμανση **«ΕΠΙ ΑΠΟΔΕΙΞΕΙ/ΑΝΕΥ ΙΣΠΑΝΙΚΟΥ ΚΗΡΟΥ»***
(Γραμματοσειρά ανισομερής)

Εικ. 10:
*Υπηρεσιακή επιστολή από Νομαρχία Τρικάλων προς το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους Τρίκαλα 14.12.1982, με σήμανση **«ΕΠΙ ΑΠΟΔΕΙΞΕΙ/ΑΝΕΥ ΙΣΠΑΝΙΚΟΥ ΚΗΡΟΥ»***
(Γραμματοσειρά ισομερής)

27. «ΕΓΓΡΑΦΗΤΕ ΕΙΣ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ»

Μια τρίγραμμη σήμανση – σε μια συστημένη επιστολή του Απριλίου του 1920 – που προέτρεπε τον παραλήπτη ν' αγοράσει ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου, αποτέλεσε την αφορμή για μια μικρή έρευνα στο Ιστορικό Αρχείο της Εθνικής Τράπεζας (ΙΑ/ΕΤΕ - Εικ. 4). Εκεί, μεταξύ των φυλασσόμενων υπηρεσιακών και άλλων εγγράφων, διασώζονται και σχετικές με το θέμα αιτήσεις πελατών της, οι οποίες απεικονίζουν ανάγλυφα το δράμα, που έζησαν οι πρόσφυγες του 1922.

Η επιστολή, κατά τις ενδείξεις ιδιωτική, ταχυδρομείται στη Χίο, επί συστάσει, στις 14 Απριλίου 1920, με άφιξη στην Αγγλία την 8 Μαΐου 1920. Επί της επιστολής τίθεται τρίγραμμη σήμανση (προφανώς από το ταχυδρομικό γραφείο) με κείμενο, που παρακινεί τον παραλήπτη να συμμετάσχει στην έκδοση του «Λαχειοφόρου Δανείου 300 εκατ. δραχμών», που εξέδιδε την εποχή εκείνη το Ελληνικό Δημόσιο.

Συγκεκριμένα αναφέρει ***«Εγγραφήτε εις το Εθνικόν Δάνειον παρά τη Εθνική Τραπέζη»*** (Εικ. 1 – ΚΑΡΑ 602/L00426). Ήταν μια προσπάθεια, της τότε κυβέρνησης του Ελευθερίου Βενιζέλου, να χρηματοδοτήσει την εκστρατεία για τη «Μεγάλη Ελλάδα» (Εικ. 2).

Πρόκειται για το «*ΛΑΧΕΙΟΦΟΡΟ ΔΑΝΕΙΟ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΔΡΑΧΜΩΝ 300.000.000 5% 1920*», με έναρξη τοκοφορίας την 1.7.1920, κατ' εξουσιοδότηση του Νόμου 2119/11.3.1920, εξοφλητέου δια κληρώσεων εντός 60 ετών, με επιτόκιο 5%, αλλά και με πρόσθετους «λαχνούς» ύψους 3 εκατ. ετησίως. Ο Νόμος παρείχε το δικαίωμα στο Δημόσιο να αναθέσει τη διαχείριση της συμμετοχής στο δάνειο, αλλά και τις τμηματικές αποπληρω-

Εικ. 1

Εικ. 2

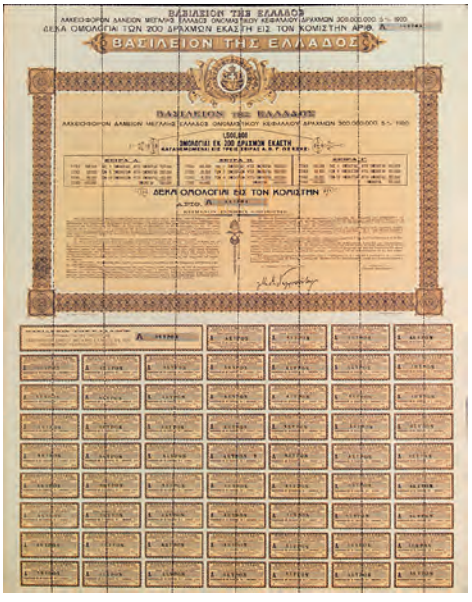
μές, τόκων και κεφαλαίου, στην Εθνική Τράπεζα (με καταβολή συμπεφωνημένης προμήθειας) και ακόμη την εκτύπωση των τίτλων σε εξειδικευμένη εταιρία άνευ διαγωνισμού. Με βάση την τελευταία αυτή ευχέρεια, η εκτύπωση ανατέθηκε στη γνωστή εταιρία ΑΣΠΙΩΤΗ-ΕΛΚΑ. η οποία και εκτέλεσε με επιτυχία την παραγγελία (Εικ. 3- Αρχείο Ασπιώτη-Έλκα/ΙΑΕΤΕ/Α3Σ14ΧΥ2Φ1Τ24).

Δυστυχώς, ο βίαιος τερματισμός των εθνικών μας πόθων συντέλεσε, πέρα όλων των άλλων και στην οικονομική καταστροφή χιλιάδων ανθρώπων. Αρκετοί απ' αυτούς, κάτοχοι ομολογιών του «Λαχειοφόρου Δανείου Μεγάλης Ελλάδος», στην προσπάθειά τους να εξασφαλίσουν κάποια χρηματικά ποσά για την επιβίωσή τους, απευθύνθηκαν και στην Εθνική Τράπεζα, περιγράφοντας τις συνθήκες απώλειας των τίτλων τους και ζητώντας την κατά τον Νόμο αντικατάστασή τους.

Ειδικότερα, εις τον Α1Σ10Υ1Φ214 φάκελο του ΙΑ/ΕΤΕ («Αρχείο εγγράφων ΕΤΕ») περιλαμβάνεται αίτηση ιατρού από τη Σμύρνη, ο οποίος αναφέρει[1]:

> *Κατά την εν Σμύρνη διαμονήν μου, ένθα μετηρχόμην το ιατρικόν επάγγελμα, ηγόρασα παρά της Εθνικής Τραπέζης είκοσιν έξη (Αριθ. 26) ομολογίας του Εθνικού Δανείου των 300.000.000, αίτινες έχουσι τους εξής αριθμούς (αναγράφονται).*
>
> *Κατά την πυρκαϊάν εις Σμύρνη υπό του Κεμαλικού στρατού, ανεχώρησα εκ Σμύρνης και εν τη αποβάθρα της Πούντας, όπου προσέγγιζον τα επίτακτα Ελληνικά ατμόπλοια, συνελήφθην, αν και εξηκοντούτις την ηλικίαν, υπό αγρίων και φανατικών Αξιωματικών του Κεμαλικού στρατού και βία μου αφήρεσαν ότι χρήμα είχον, ως και τας ανωτέρω ομολογίας.*
>
> *Διό Σας παρακαλώ θερμώς, Αξιότιμε Κύριε Διευθυντά, όπως, εν τη δεινή ταύτη περιστάσει, εις ην δυστυχώς περιήλθαμεν, καθ' ο ατυχώς πρόσφυγες, ει δυνατόν να ακυρωθώσιν αρμοδίως αι ανωτέρω ληστευθείσαι ομολογίαι και ν' αντικατασταθώσιν από νέας.*

Δεν γνωρίζουμε, αν το παραπάνω αίτημα, καθώς και πολλά άλλα παρόμοια, ικανοποιήθηκαν ή όχι. Ας μην ξεχνάμε όμως ότι ανάλογες «καταστροφές» μπορεί να συμβούν και σε καιρό ειρήνης, όπως αποδεικνύεται από το «κούρεμα» των ελληνικών κρατικών ομολόγων κατά τη διάρκεια της πρόσφατης κρίσης.

Εικ. 3

Εικ. 4

1 Χειρόγραφη επώνυμη αίτηση. Διατηρήθηκε η σύνταξη και ορθογραφία του πρωτοτύπου, γραμμένου όμως σε πολυτονικό σύστημα.

28. ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΡΑΤΟΥΣ – ΠΟΛΙΤΗ: ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΕΣ ΑΙΤΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΩΝ ΣΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΚΟΡΟΝΟΪΟΥ

Η πανδημία της εποχής μας, ο κορονοϊός «Covid-19», έφερε στην επιφάνεια μια ξεχασμένη πρακτική κατά τα τελευταία χρόνια, της υποβολής δηλαδή – πέρα από τη μεσολάβηση των ΚΕΠ – και τηλεφωνικής αίτησης για την έκδοση πιστοποιητικών από ορισμένες υπηρεσίες του Δημοσίου.

Παραπάνω από 22 χρόνια και συγκεκριμένα από τον Φεβρουάριο του 1998 μέχρι και σήμερα, εφαρμοζόταν, ως εναλλακτική δυνατότητα στην επικοινωνία του πολίτη με τις υπηρεσίες του Δημοσίου η διαδικασία της τηλεφωνικής αίτησης.

Σύμφωνα με τη διαδικασία αυτή, ο πολίτης καλεί τον αριθμό 1502 από όποιο σημείο της χώρας και αν βρίσκεται, δίνει τα στοιχεία, που απαιτεί η τηλεφωνική αίτηση στην τηλεφωνήτρια και εντός 10 ημερών το πολύ λαμβάνει το πιστοποιητικό, που ζητάει με συστημένη επιστολή στο σπίτι του, στην εργασία του ή όπου αλλού δηλώσει. Επίσης, εφόσον θέλει, μπορεί να ζητήσει μόνο την έκδοση του πιστοποιητικού και να περάσει να το παραλάβει από την υπηρεσία, που θα το εκδώσει. Αξίζει να τονιστεί ότι από τον ΟΗΕ η τηλεφωνική διαδικασία «1502» αναγνωρίστηκε ως ιδεώδης και αποτελεσματική για την εξυπηρέτηση των πολιτών και απέσπασε το πρώτο βραβείο για το 2002 του σχετικού ετήσιου διαγωνισμού του.

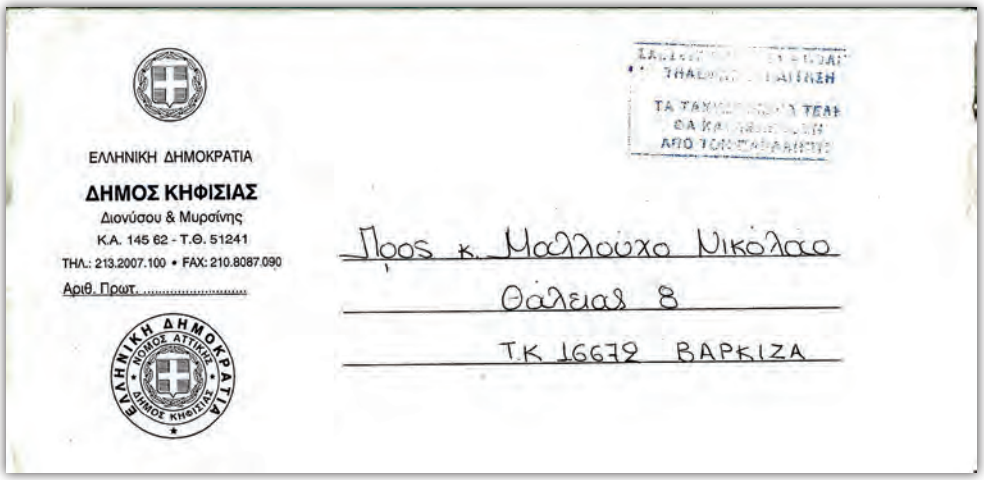
Το κόστος της τηλεφωνικής αίτησης είναι σήμερα 2,73 ευρώ και χρεώνεται στον αριθμό τηλεφώνου, που δηλώνει ο ενδιαφερόμενος. Το κόστος της συστημένης επιστολής πληρώνεται στον ταχυδρομικό διανομέα κατά την παραλαβή της και είναι 2,50 ευρώ.

Συγκεκριμένα το άρθρο 22 του Νόμου 2539/4.12.1997 (ΦΕΚ 244/Α), ο οποίος εξακολουθεί και ισχύει και οι διατάξεις του εφαρμόζονται και σήμερα, προβλέπει ότι:

Οι αιτήσεις των πολιτών για έκδοση:
- *αποσπάσματος ληξιαρχικών πράξεων γέννησης, γάμου, θανάτου,*
- *πιστοποιητικού γέννησης*
- *πιστοποιητικού στρατολογικής κατάστασης*
- *πιστοποιητικού ποινικού μητρώου*
- *αποδεικτικού φορολογικής ενημερότητας*

είναι δυνατόν να υποβάλλονται τηλεφωνικά μέσω ΟΤΕ.

Επιπλέον σημειώνεται ότι το μέτρο αυτό είναι δυνατόν, με υπουργικές αποφάσεις να επεκταθεί και σε άλλες περιπτώσεις (έχουν ήδη προστεθεί αρκετές άλλες).

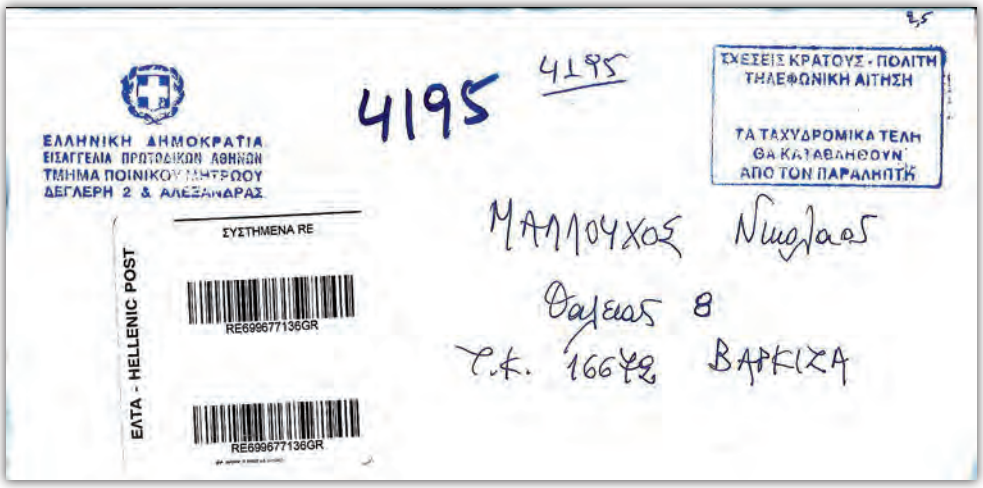
Όπως αναφέρει ο Νόμος του 1997, ο ΟΤΕ διαβιβάζει τις τηλεφωνικές αιτήσεις στις αρμόδιες υπηρεσίες με κάθε πρόσφορο μέσο και ιδιαίτερα την τηλεομοιοτυπία, την τηλετυπία (sic), τον ηλεκτρονικό υπολογιστή ή την τηλεφωνία.

Βεβαίως, μετά την εμφάνιση και άλλων εταιριών παροχής σταθερής τηλεφωνίας, η συγκεκριμένη τηλεφωνική εξυπηρέτηση λειτουργεί αποκλειστικά για τους πολίτες με πάροχο την Cosmote. Οι υπόλοιποι μπορούν να εξυπηρετηθούν από τα κατά τόπους ΚΕΠ, καθώς και μέσω της διαδικτυακής του πύλης (www.ermis.gov.gr), χωρίς όμως – μέχρι πρότινος – τη δυνατότητα «κατ' οίκον» παράδοσης του πιστοποιητικού.

Από φιλοτελικής πλευράς, ενδιαφέρον παρουσιάζει η βοηθητική σήμανση, που τίθεται σε όλες τις ταχυδρομικές αποστολές των πιστοποιητικών. Αναφέρει συγκεκριμένα:

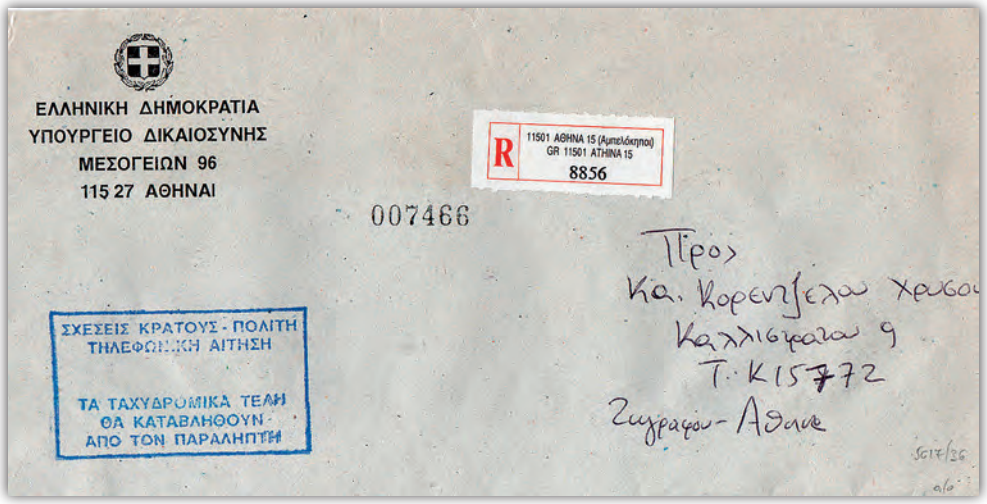
ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΡΑΤΟΥΣ – ΠΟΛΙΤΗ
ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΗ ΑΙΤΗΣΗ
ΤΑ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΑ ΤΕΛΗ
ΘΑ ΚΑΤΑΒΛΗΘΟΥΝ
ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΑΡΑΛΗΠΤΗ

Όλως προσφάτως η πανδημία του κορονοϊού δημιούργησε νέα δεδομένα. Με κλειστές τις πόρτες των ΚΕΠ, αλλά και της επιβολής περιορισμού στην κυκλοφορία των πολιτών, αναζητήθηκαν από την πολιτεία νέες σύγχρονες λύσεις – που λειτουργούν παράλληλα με

τις προβλέψεις του πιο πάνω νόμου – βασισμένες κυρίως στη χρήση διαδικτυακών εφαρμογών. Για το σκοπό αυτό αναβαθμίστηκε η διαδικτυακή πύλη Δημόσιας Διοίκησης "Ermis.gov.gr" μέσω της οποίας κάθε πολίτης μπορεί να προχωρεί από μόνος του στην ηλεκτρονική έκδοση μεγάλου αριθμού πιστοποιητικών, χωρίς χρονοτριβή και χωρίς έξοδα.

Επιπλέον, με ΠΝΠ της 20.3.2020 (ΦΕΚ/Α/68/20.3.20, άρθρο 29), θεσπίστηκε εναλλακτική λύση και για τους πολίτες εκείνους, που δεν είναι εξοικειωμένοι με τη χρήση διαδικτυακών υπηρεσιών. Οι πολίτες αυτοί λοιπόν μπορούν να ζητήσουν τηλεφωνικώς από τα 976 ΚΕΠ, που λειτουργούν σε όλη την Ελλάδα, την έκδοση οποιουδήποτε πιστοποιητικού, ακόμη και αν προβλέπεται η συνυποβολή δικαιολογητικών. Αυτά μπορούν να αποσταλούν στο ΚΕΠ με courier και από εκεί να διαβιβαστούν στην αρμόδια για την έκδοση του πιστοποιητικού υπηρεσία, η οποία υποχρεούται να αποστείλει το πιστοποιητικό, είτε ηλεκτρονικά, είτε, εάν ο πολίτης το απαιτήσει, ταχυδρομικώς στη διεύθυνση, που θα έχει δηλώσει. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, σε αντίθεση με τα προβλεπόμενα από το Νόμο 2539/97, το κόστος της ταχυδρομικής αποστολής του πιστοποιητικού το επιβαρύνεται το Δημόσιο (Στην περίπτωση ενός Δήμου, το πιστοποιητικό ταχυδρομήθηκε στον πολίτη εντός φακέλου των ΕΛΤΑ με προπληρωμένο τέλος).

Υπουργείο Δικαιοσύνης
(Συλλογή: Αλ. Γαληνού)

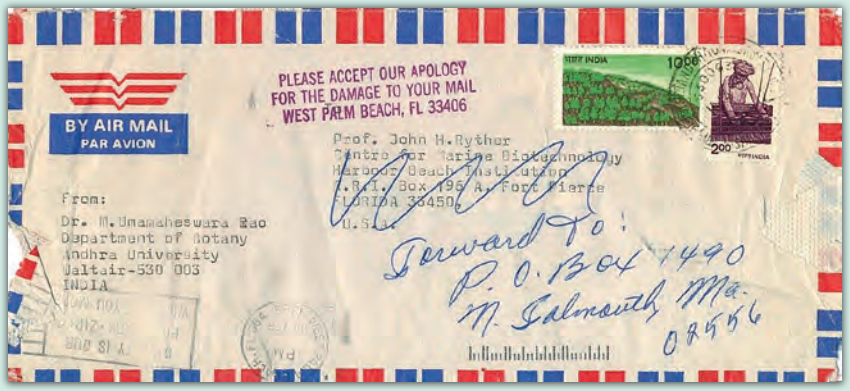
ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Οι βοηθητικές σημάνσεις προσφέρουν, όπως επανειλημμένα έχουμε αναφέρει, μεγάλες εκπλήξεις στον ερευνητή της ταχυδρομικής ιστορίας. Αυτή βέβαια είναι και η γοητεία τους. Με τη διερεύνηση περίεργων ή απλοϊκών εκ πρώτης όψεως σημάνσεων, αποκαλύπτονται πολλές φορές παραμελημένα ιστορικά γεγονότα, αλλά και έκτακτες λειτουργικές διευθετήσεις των ταχυδρομικών υπηρεσιών.

Επιλέγουμε ως επίλογο στην παρούσα μελέτη μια βοηθητική σήμανση από την πολιτεία Florida των ΗΠΑ. Η συγκεκριμένη σήμανση, αν μη τι άλλο, δείχνει ότι οι μακρινές οδηγίες της UPU, της 1.4.1887, όχι μόνο διαμόρφωσαν υπεύθυνους χειρισμούς στη διακίνηση της αλληλογραφίας, αλλά προκάλεσαν και την ευαισθητοποίηση των Ταχυδρομικών Αρχών, όσον αφορά την ευθύνη τους για τυχόν λάθη ή αστοχίες.

Ζητούμε συγνώμη

«Η ευγένεια υποχρεώνει» υποστηρίζουν, εδώ και αιώνες, οι Γάλλοι. Οπωσδήποτε, αυτό γίνεται απόλυτα κατανοητό όταν βρίσκουμε βοηθητικές σημάνσεις, όπως αυτή του ταχυδρομικού γραφείου West Palm Beach της πολιτείας Florida των ΗΠΑ.

«PLEASE ACCEPT OUR APOLOGY FOR THE DAMAGE TO YOUR MAIL»
«Παρακαλούμε δεχθείτε τη συγνώμη μας
για τη φθορά της αλληλογραφίας σας»

Η αναζήτηση βοηθητικών σημάνσεων καταλήγει ενίοτε σε απρόοπτα αποτελέσματα.